

J. N. J.

MEMORIA THEOLOGORUM
WIRTEMBERGENSIUM RE-
SUSCITATA,

Ex libro J. Alexandri b. e. J. v. o. l. e. p. d.

BIOGRAPHIA
PRÆCIPVORVM
VIRORVM,

qui à tempore Reformationis usque ad
hanc nostram ætatem partim in Ducatu Wir-
tembergico Verbum Domini docuerunt, partim extra
suam hanc Patriam vocati Ecclesiæ Christi
aliis in terris inservierunt,

atq;

*Vel scriptis Theologicis, vel officiorum
dignitate, vel aliis meritis præstan-
tibus inclaruere.)*

Accessit Elenchus Scriptorum tum edito-
rum, tum in Manuscriptis latentium cum Supple-
mentis atque Indicibus necessariis.

Pars I.

AUCTORE

M. LUDOVICO MELCHIORE

FISCHLINO,

Ministro Verbi Stuttgardiano.

ULMÆ,

Sumptibus GEORGII WILHELMI Rühnen/
Bibliop. Anno M. DCC. X.

Dhegoreus VVhearus in Relect. Hyemal.

Sect. 31. pag. 116. 117.

Præposterum, ne dicam absurdum, arbitror esse desiderium aliena & longinqua lustrare velle, citeriora & domestica prorsus negligere : exteras Urbes & procul hinc remotas quærere ; nostras & proximas vix semel vidisse aut nōsse.

Georg. Fabricius.

Turpe & Cive subdito indignum, externa inquirere, & res peregrinas admirari ; bona verò patria non considerare, nec positam ante oculos principum (Doctorum) suorum virtutem suspicere & magnifacere.

SERENISSIMI

ET

CELSISSIMI PRINCIPIS

ac

DOMINI, DOMINI

EBERHARDI

LVDOVICI,

WIRTEMBERGIÆ & TECCIÆ

DUCIS, COMITIS Montis - Peli-

gardi, Dynastæ in Haidenheimb;

SACRÆ CÆSAREÆ MAJESTATIS,

ROMANI IMPERII

&

Circuli Suevici

Respectivè **SUPREMI MILITIÆ**

DUCIS, & Generalis Equita-

tus Præfecti,

DOMINI MEI CLEMENTISSIMI

CONSISTORIO

ECCLESIASTICO

Per Illustri,

VIRIS

**MAGNIFICENTIA MUNERUM,
SUMME REVERENDA DIGNITATE**

&

**MERITORUM AMPLITUDE EXCELLEN-
TISSIMIS.**

**DN. JOANNI OSIANDRO, SACRÆ MA-
JESTATI SUECIÆ, DUCIQUE WIRTEMBER-
GICO à CONSILIIS ECCLESIASTICIS, Illu-
stris Consistorii Directori Perincluto, Monasteriũ
Hirsaugiensis Abbati, & Senatus Provincialis Secretio-
ris Assessori.**

**DN. JOHANNI FRIDERICO HOCHSTET-
TERO, SS. Theol. Doct. Generali Superattendenti,
& Cœnobii Denckendorffensis Præposito, Consistoriũ
Assessori.**

**DN. JOHANNI PHILIPPO DATTIO, JU-
RIS-CONSULTO CELEBERRIMO, FISCO EC-
CLESIASTICIA DVOCATO, SUPERIORIS JU-
STITIÆ CONSILII ET CONSISTORII ADSES-
SORI.**

**DN. ERICO WEISMANNO, Ecclesiæ Col-
legiatæ Stuttgardianæ Antistiti, Cœnobii Herren-Al-
benſis Archi-Mandritæ, ut & Consistorii Assessori.**

**DN. CHRISTOPHORO ZELLERO, EC-
CLESIASTÆ AULICO, & Synedrũ Sacri Ad-
essori.**

**DOMINIS PATRONIS, respectivè Præcepto-
ribus & PROMOTORIBUS SUIS omni obser-
vantia cultu Prosequendis.**

*Non diu deliberandum
fuit, VIRI MA-
GNIFICI atque
EXCELLEN-
TISSIMI, quibus potissimum
hanc meam Opellam inscriberem.
Cum enim illorum Theologorum
Vitæ hæc exhibeantur, qui post
susceptam à B. Megalandro,
MARTINO LUTHE-
RO, Ecclesiæ DEI reformatio-
nem beatissimam non his solum in
terris, verum etiam in aliis Ver-*

DEDICATIO.

bum DOMINI purè docue-
runt, suorumque adeò donorum
meritorumque præstantià VVir-
tembergiam undecunque illustra-
runt; VOBIS autem, VIRI
PERINCLUTI, acce-
ptum ab iis Veritatis cœlestis no-
bile depositum sanctè custodiendi,
& Ecclesiam sub variorum malo-
rum continuis assultibus penè fa-
tiscentem summâ curâ, Zeloq̃
entheo conservandi, demandata di-
vinitus sit provincia; utique in
proclivi erat judicare, Per-Illu-
stri VESTRO COLLEGIO
præsentem deberi laborem. Accipi-
te igitur, VIRI AMPLISSIMI

DEDICATIO.

Fœtum istum exporrectâ fron-
te, & benevolo affectu, conatus que
meos vestro tueri patrocinio digne-
mini. DEUS EVERGETA
SUMMUS largissimâ benedi-
ctione retribuat VOBIS, quicquid
benefactorum in me contulistis ha-
tenus, & contuleritis porro, ser-
vetq; singulos non FAMILIIS
tantum VESTRIS, sed & EC-
CLESIAE PATRIÆ, SHO-
LARUMq; incremento perenni.

Ita voveo,

PER-Illustris VESTRI COLLEGII,

Scribebam Stuttgardiæ, die

25. Aug. A. M. DCC IX.

Cultor submissè observantissimus

M. Ludovicus Melchior Fischlin.

Præfamen.

Irantur haud pauci, Benevo-
le Lector, & vix dignum
veniâ censent, quod vete-
res Germani egregia He-
roum, quibus nunquam non inclyti fue-
runt, facta memoriæ mandare neglexe-
rint. Veruntamen haud difficulter ex-
cusari queunt nostri Majores, cum ne-
cessariis ad scribendum adminiculis, quæ
Romanis Græcisque suppetebant jugi-
ter, fuerint destituti. Etenim & Inge-
niorum nitidior cultu, & Philosopho-
rum institutione, & Scriptionis peritiâ ca-
ruere; Ne quid dicam de Typographiæ
defectu, quo omnes nationes, exceptis
fortè Sinensibus, usque ad Sec. XV.
laboraverunt. Enimvero, quod non-
nulli Germanorum posterius, interque il-
los

PRÆFATIO.

los quam maximè Suevi, quibus olim² ne Dii quidem pares dicebantur, in tantâ Eruditorum copiâ, in tam proclivi Ingeniorum delectu, tamque exquisita scribendi facultate, accedente Typographiæ divinitus iudultæ beneficio, res tam Ecclesiasticas, quam civiles in hoc Circulo hinc inde gestas, temporum pulvere obrui patiuntur, id multò magis admirationem, si non justissimam reprehensionem, mereri existimem.

Seculum certè abiit, ex quo præter Martini Crusii Annales, nullum de Rebus totius Sueviæ, vel saltem Wirtembergici Ducatûs, qui magnum istius partem constituit, Commentarium Orbis vidit. Gloriamur subinde literas nostræ ætate ad summum pervenisse fastigium; Quod si verum est, cur industria & sedulitate nos superari patimur, ab iis, qui renascentibus primum literis vixere? quales erant: Johannes Naucle-

PRÆFATIO.

rus, Johannes Trithemius, Nicolaus Baselius, Monachus Hirsaugiensis; & alii, quorum Nomina historiarum, & quidem patriæ potissimum nostræ, Enarratio, omnium, si qua futura sunt, Seculorum oblivioni eripuit.

Non equidem ignoro nunquam non fuisse, qui manum Historiæ Wirtembergicæ admoverint. Unde passim delitescunt manuscripta non contemnenda, quæ velut cimelia possessoribus clanculum adservantur; Attamen plura illorum ultra Sec. XVI. non assurgunt, quas jamdum compilavit Martinus Crusius. Atque huc pertinent Sex, vel septem Tomi, ab Oswaldo & Wolffgango Gabelcoveris, Patre & filio, Archiatris & Historiographis in Aula Ducali celeberrimis, congesti, & in Chartophylacio tum Ducali, tum Provinciali extantes. Quorum tamen aliqui affecti potius, quam perfecti. Unus
tan.

tantum ita comparatus, ut typis posset^{4.}
 exscribi, qui Chronicam Stuttgartiæ &
 varia memorabilia complectitur usque
 ad An. 1624. cui reliqua, quæ ab illo
 tempore contigerunt, eâdem methodo,
 faciliq[ue] negotio possent adjici. Alia
 Manuscripta sic sunt comparata, ut de
 redditibus & situatione, nec non populo-
 sitate locorum agant magis, quam de re-
 bus gestis; Quare Instrumenta Provin-
 cialia (*Land-Bücher*) appellari solent;
 qualia Johannes Bezius, Vir B. Wagne-
 ri testimonio doctissimus (a) & Princi-
 pis Johannis Friderici, Wirtembergiæ
 olim hæredis, qui in Anglia extinctus
 est, Præceptor, Conjugis meæ Avus
 Maternus, duobus Tomis adornavit in
 Archivo Illustri residua. Alia, nec judi-
 cio quidem sufficiente & absque ullo de-
 lectu confarcinata, vini & frumenti pre-
 tium in singulos annos indicant potius,
 quam historias memorabiliore. O-
 mnia

(a) Instit. Histor. Epist. Dedicat.

PRÆFATIO.

omnia denique de quibus vel legere, vel audire quid contigit mihi, res Politicas & militares quidem tangunt; Ecclesiasticas verò & Literarias negligunt, excepto Godofredi Thummii, Pastoris primum Hufani, deinde Engersheimensis Chronico, in quo res civiles, Ecclesiasticas & literarias recenset Latino sermone, vini & annonæ qualitatem, cum mutationibus tempestatum vernaculo; ex quo Narcissi Schwelini Chronicon anno 1660. Stuttgardiae edit. in 8. quadantenus conscriptum crediderim, tametsi & illud ex Crusio maximè sit concinnatum.

Istius generis etiam sunt, quæ Viri emunctioris naris edere pararunt, v.g. Johannes Georgius Walzius, ex Pastore Rudersbergensi, Superintendens Schorndorffensis, quem sufficientibus ad opus Annalium Wirtembergicorum subsidiis instructum fuisse, ex Fonte Stem-

PRÆFATIO.

Stemmatis & Nominis Wirtembergici
in propatulo est. Idem institutum ha-
buit Joh. Martinus Rauscherus, Histo-
riarum & Eloquentiæ Professor in Aca-
demia Tubingensi, cujus descriptio
Wirtembergiæ à Walzio laudatur.
Tandem ea provincia Serenissimi Prin-
cipis jussu demandata fuit, Magno Hef-
senthaleo, Polyhistori & oratori
Eximio, qui eo finè Tubinga ex Colle-
gio Illustri, ubi Professore egerat,
Stuttgardiam in Archivi Adyta traductus
est. Cui per Intervallum successit Do-
minus Joh. Ulricus Pregizerus, J. U. D.
Celsissimi Ducis in Senatu Justitiæ Con-
siliarius, & Polyhistor undecunque cele-
bratissimus, piæ memoriæ. Iste Vir lau-
de nostra major Anno 1690. peregrina-
tionem Ducali sumtu in Helvetiam fe-
cit, in qua non solum cum viris apprimè
doctis conversatus est, sed & Bibliothe-
cas tum privatas, tum publicas excussit,
monu-

PRÆFATIO.

monumenta, picturas, inscriptiones, epitaphia & alia descripsit, totusque in eo fuit, ut nobis Regnum Alemannorum, universamque adeò Sueviæ Historiam Sacram & profanam, cum primis Historiam Wirtemberg. Ecclesiasticam, à primis Christianæ religionis post extinctum gentilismum initiis, ejusque propagatione per vicinos Sueviæ Episcopatus &c. & quæ hinc dependent, sisteret. (b) At verò in Senatum, quem vocant, Superiorem adlectus, eo ardore & studio, quo antea, cœptum opus urgere non potuit, gravioribus quippe districtus negotiis. Hinc præter Hohenzollernam, Austriacamque Historiam & succinctas Wirtembergici Ducatus Ephemerides, nihil hæcenus è promissis lucem vidit.

Jobus quidem Ludolphus, Collegii Imperialis Historici à Paullino inchoati,
Præses

(b) Paullini Relatio de Colleg. Histor. Imperiali
p. 27. & 61.

Præses illustrissimus, cum prodire in
Historiæ Teutonicæ edere parasset, pri-
mam Alemannicarum rerum Partem
à Domino D. Pregizero adornandam,
ex pacto & cum Imperio quasi efflagita-
vit, sed incassum. Sueviam sacram ab-
solvisse jam ante aliquot annos fereba-
tur. Igitur cum Ipsomet paucis ante
beatum ejus excessum mensibus data
occasione collocutus sum, imò etiam
post illius fata cum Dominis filiis, ne for-
tè si in promptu esset Commentarius, tanti
Viri laborem temerè anteverterem, aut
meum, ceu imparem, contemtui alio-
rum exponerem. Atat nec istum ex-
asse consummatum, nec ea ratione, aut
methodo, qua me usum esse cernis, B.L,
exaratum, sed omnem apparatus in
Compendium redactum fuisse comperi.
Nec certè paginam illius oculis usurpa-
re, aut ex ingenti materiæ, quam con-
vectasse certum est, strue, quicquam hi-
sce

PRÆFATIO.

ſce meis inferere licuit. Utinam verò
vel Ipſi, vel præfatis Autoribus ea, quæ
ad illuminationem rerum in Patria noſtra
geſtarum congeſſerant, ſaltim ex parte
cum Orbe literato communicare fuiſſet
integrum! Sanè ex quo Patriæ res, cum-
primis Eccleſiaſticas ſtudioſius investi-
gare cepi, ſenſim animadverti, quantum
ignorantia iſtius hiſtoriæ nobis adferat
detrimenti. Spero tamen mitiora nunc
fore fata, & obſervatum hætenus quod-
dam quaſi ferale Silicernium, paulatim
ceſſaturum Immanes illos Oecani A-
lumnos, Cete, Orcas & phyſoteres, in
vaſto pelago, Duce uti exiguo piſce
quem *ἡγεμόνα* & *ἡγνῆρα* vocant, poſt
Plinium Rondeletius autor eſt. (c)
Quàm vellem, ut me non tam Ducem
quàm Monitorem ſequerentur alii Ma-
jorum operum Scriptores. Interim
Tu, B. L, præſenti oppella fruere.

Scopus,

(c) Camerar. Symbol. Cent. IV. Emblem. I. p. 3.

PRÆFATIO.

Scopus, ad quem collimo, est is, ut
primò Summa divini Numinis be-
nignitas malè gratis revocaretur in ani-
mum, quæ jubar cœlestis Veritatis inde
à beatissimis Theandri Lutheri tempo-
ribus nostræ non solum jussit illucescere
regioni, sed & ejusdem radios in extre-
mum hinc Orientem, aliasque terras
viciniores dispergere dignata est. De-
inde, ut Virorum de Ecclesiâ repurgatâ
insigniter meritorum Memoria ab Inte-
ritu, cui multi jam succubuerunt, vindi-
cetur; Denique, ut status Ecclesiæ
Wirtembergicæ, qualis à tempore Re-
formationis usque ad hanc nostram æ-
tatem subinde fuerit, & Celsissimorum
Nutritiorum illustris Cura sanctissima-
que sollicitudo circa illam luculentius pa-
tesceret. Ex istis quippe Vitarum De-
scriptionibus facile est cuivis digno-
scere, quid Ecclesiæ singulæ, quid uni-
versæ, Ducatui Wirtembergico, ejus-
que

PRÆFATIO.

que tum Principibus , tum Theologis circa purioris doctrinæ vel institutionem , vel propagationem , vel conservationem debeant.

Certè vix ullus , in quo pedem fixit Evangelii doctrina , reperitur angulus, ubi non aliquis in agro Wirtembergico natus, aut educatus, cum authoritate & fructu docuerit , cum è Ducali Stipendio, velut equo Trojano, docti & præclari prodierint Viri, passim ad Ecclesias, quaqua versum patebat res Lutherana, Sec. XVI. expetiti ac dimissi. Audiamus D. Wilhelmum Bidembachium Cathedralis Ecclesiæ Stuttgardianæ Antistitem, in literis ad Joh. Marbachium, Theologorum Argentinen-sium Sidus, A. 1569. scriptis. Extant, inquit ille, similium dimissionum exempla plurima. Nam Illustriss. Marchioni Phorcensi; Generosis Comitibus Oettingensi, Hoenloënsi, Hanoviensi; multis

multis nobilibus ; plurimis Civitati-
bus ; Reutlingæ, Eßlingæ, Giengæ,
Rotenburgo ad Tubarim, Swinfurto,
Bibraco, Hailbronnæ, Campiduno,
Hagenoæ, Augustæ, Stainaco Orte-
naico jam pridem ; nuper Wolffen-
butelo, Wimpinæ, Labaco etiam in
Sclavoniæ finibus sito Ministros ac ple-
rosque Stipendiarios suos, aliquos &
Doctorem titulo ornatos miserunt Du-
ces nostri Christophorus & Ludovicus.
Haftenus Bidembachius. (d) Adda-
mus ex subsequenti Annorum serie,
qui Ecclesiasticas & Doctores à Chariti-
niâ nostrâ habuerunt, Electores: Saxoni-
cum, Brandenburgicum, Heidelber-
gensium, Principes, Palatino Neobur-
gicum, Bipontinum, Clivensem,
Marchiones: Onoldium, Baruthe-
num, Civitates: Ulmam, Noriber-
gam, Ratisbonam, Francofurtum,
b 2 Bruns-

(b) Paullini Relatio de Colleg. Hist. Imper. p. 27. & 61.

PRÆFATIO.

Brunswigam, Linzium; Academiæ:
Witebergensem, Jenensem, Helmæ-
stadiensem, Giessensem, Marpur-
gensensem, Heidelbergensem; Regna:
Sueciæ, Hungariæ; universam Au-
striam, Carinthiam, Stiriam, Carnio-
lam; &c. Quid si de singulis relatio
sufficiens haberi posset, eam sané nec
injucundam, nec inutilem futuram ar-
bitrer. Fuerunt quippe ex illis ipsis
plures Evangelicæ Veritatis luculenti
testes & Confessores intrepidi, qui con-
tra quorumvis Adversariorum, Ponti-
ficiorum præcipuè & Calvinianorum
fraudes, minas & impetus steterunt ve-
luti Marpesia cautes. Illorum gloria,
utut in terris partim hostium malitia,
partim socordia nostrorum sit obfusca-
ta, tantò illustrius tamen radiat in cœ-
lis.

Nec enim in eo vertitur Encomium
Theologi, ut scriptis, seu officiorum
digni-

dignitatibus inclarescat, cum haud raro non tam virtutis, aut Eruditionis eminentioris, quàm fortunæ sit argumentum. Unde vulgare veriverbium: Multi habent famam & non merentur; Multi merentur & non habent. At verò qui pro Verbi divini doctrinâ, pro puritate religionis, pro vera pietate, pro salute totius Ecclesiæ, vel saltim Patriæ, fusque deque habitis periculis omnibus, Viros se præstiterunt, eos demum vere inclaruissæ famamque seculis omnibus duraturam meruisse censendum est. Taliū memoriā sepeliri piaculum esse reor. Quod & iis maximè dictum velim, qui me Viros minùs claros, vel planè obscuros (quod P. Frehero alicubi objectum est) adduxisse loquentur. Non abnuo, esse, quorum nihil restet præter Nomen & Officium, non tam ipsorum quam temporum vitio. Istiusmodi unum & alterum velut in Aucta-

b 3

rium

PRÆFATIO.

rium additos esse cogita. Reliquis non usque adeo celebribus bonæ famæ odorem intra patriæ limites conservari hoc pacto vel nepotibus gratum fuerit. Nec enim tam exteris scribimus, quàm indigenis, quorum interest Patriæ Theologos, eorumque merita in Ecclesiam & Rem publicam literariam novisse. Johannes Trithemius, celebris Historiographus, multos è Monachis recensuit, quorum nomina vix fando ad plurimorum Eruditorum aures pervenere. Et Guilhelmus Caveus, cui primatum in Historia Literaria quam multi deferunt, non paucos popularium suorum ex orco quasi ad superas revocavit auras. Id igitur quomodo mihi vitio verti queat, non video. Nusquam sanè pictores luminosis tantum utuntur coloribus, sed & umbras addunt, quibus, quæ per se lucida sunt, eò magis illustrentur. Neque in Cœlo, Ecclesiæ typo, unius magni-

PRÆFATIO.

magnitudinis astra sunt, sed majora^{16.}
quædam & omnium oculis exposita;
minora alia, quæ vix telescopiis assequa-
re, sua nihilominus rutilantia luce. Hinc
non solum Præpositos, Generales Su-
perintendentes, Abbates, & Ephoros
Speciales, verum etiam minoris subfellii
Ministros, Pastores, puta, & Diaconos
quosdam recensui; cum sæpenumerò
inter Pastores, quantumcunque rurales,
inveniantur ingenio & dexteritate præ-
stantes, quod vel solius Melchioris Syl-
vestri Eckhardi exemplo constat, cujus
egregia & à Viris doctissimis collaudata
scripta æternam subiissent oblivionem,
nisi obstetricantis B. Wagneri, Cancel-
larii Tubingensis, autoritate & fide,
alieno quidem sub climate, & post fata
demum auctoris, in Solis conspectum
fuissent protracta.

Fontes, è quibus Biographica hæc
hausi, diversi sunt. Primò quidem

PRÆFATIO.

ipsa Programmata, Conciones & Orationes Funebres, quibus benè meritis solebant parentare majores nostri, juxta primam editionem plerubique excussi. Deinceps in subsidium adhibui Collectores istarum, Melchiorum Adami, qui in exhibendis nostratium Panegyricis satis fidum se præstitit; Henningem Wittenium, qui in Scriptorum recensione priorem antecellit. Et Henricum Pippingium, Ecclesiasten Lipsiensem, de quibus videsis Celeb. Struvium. (e) Tertiò usus sum Epitomatoribus; Augustino Brunnio, qui in Synopsi Novem plagularum ab An. 1500. usque ad 1615. 978. Theologos, interque illos 118, Wirtembergicos, licet brevissimis, recensuit. Illius opera se quoque usum profitetur Magnificus Dominus D. Fechtius, (f) sæpissimè à me citatus,

(e) Introduct. in Not. Rei. Liter. p. m. 324. seq.

(f) Apparat C. IV. p. 164.

tatus , cum Supplementa & Epistolæ
nostratum Theologorum ad Marba-
chios , Orbi communicatæ non parum
ad laborem hunc nostrum contulerint,
imò patriæ studium Historiæ in animo
meo vel accenderint primitus, vel certè
insigniter promoverint. Wirtember-
giam sanè istarum literarum editione
plurimum sibi devinxit Theologus
multis nominibus inclytus , quantum-
vis alii per calumniam iisdem sint abusi.
Commodum his accessit Theatrum
Pauli Freheri, Viri quam maximè in-
dustrii, & copia vitarum reliquos omnes
superantis , cui quas nonnulli detrahunt
laudes , pleno vicissim modio admeti-
tur Dominus Ancillonius, dum Biblio-
thecas Crucimanii , Gesneri, Sixti Se-
nensis, Verdierii , Possevini, Bellarmi-
ni, Auberti Miræi, Simleri, Peruinfi,
Sculteti, Swertii, Valerii Andreæ Des-
selii, Nicolai Antonii, Nicolai Toppii,
Leo-

PRÆFATIO.

Leonardi Nicodemi, P. Labbei & Beverlandi, omnesque uno verbo Catalogos, quocunque veniant ordine & omnes Bibliothecas tum generales, tum particulares Scriptorum certæ nationis, ordinis, & facultatis negat esse tantæ dignitatis, utilitatis & momenti, quanti sit Theatrum Illustrium Virorum P. Freheri, quod Bibliothecis Eliæ Dupinii, Dictionario Baylii, Historiæ Literariæ Cavei, & Operibus Bailleti atque Morhofii coordinat; (g) Æquius omninò judicans de Germano Gallus, quam Germanorum aliqui de suo populari. Scilicet transmarina nos æstimamus, & sapientiores exteri nostra! Nos P. Freheri stylo quandoque scripsimus, ubi scilicet excerptendi aut Germanica in Latinum convertendi tædium mitigare licuit. Ne tamen compendio isto incautis nobis obreperet dispendium,

(g) Memoires de plusieurs modernes celebres Preface p. m. 14. 15.

dium, ipsos fontes, è quibus iste sua irrigavit. prata, ubi ad manus erant, contuli, & quæ ab eo prætermissa memorabilia subjeci, plurimùm in quibusdam licet postliminio, demùm (confecto jam pene præsentè opusculo,) adjunctus Epitaphiis Præclarissimi Theologi Domini G. Serpili, quæ Theologis Sueviæ An. 1707. in 8. Ratisbonæ suspendit; tametsi, quod pace Viri doctissimi monere liceat, suos passim habeat nævulos, extemporaneo quidem labori facilè condonandos, quando v.g. Joh. Kreerum & Joh. Seizium, Wirtebergicos fuisse affirmat, Gundelfingæ natos, Gundelfinga verò non est Wirtembergiæ, sed Palatinatus oppidum. Neque utrumvis in Monasteriis aut Stipendio Illustri eruditum crediderim. Id quod ideò annotare debuimus, ne quis illos à me præter rem omisso arbitretur. Alios circa patriam nonnullorum lapsus suis
locis

PRÆFATIO.

locis notavimus. Cæterum rariora quædam illi meritò accepta referimus; quemadmodum ipse vicissim Andræ Carolo, Abbati San-Georgiano, Historico nostrati non pauca se debere fatebitur. Atque is mihi quoque facem Memorabilibus suis Ecclesiasticis prætulit, cujus vestigia felicissimè cepit premere filius Superintendens Kircho-Tecensis, præmaturè nimis emortuus, Opere Vindiciarum pro Theologis Wirtembergiæ posthumo clarissimus, quod tamen ad hanc Biographiam jamdum elaboratam parum conduxit. Encomia Virorum ex variis congeffi Authoribus; reliqua ex manuscriptis densissimo pulvere erutis desumfi.

Erunt fortè, qui dum de fontibus loquor, laborem meum vel ut supervacaneum, aut ab aliis mutuatum, aut ut compilatum Opus alto traducant supercilio. Illis equidem nil nisi Ovum Columbi

lumbicum vulgari dictorio: *ῥάον μωμεί-
ς*, ἢ *μυμείς* oggerimus. Scio enim
nec maximis hodie Viris parci, qui in
Eruditione ad Tribunitiam, Consula-
rem & Dictatoriam pervenere dignita-
tem. Scio quosdam calumniandi li-
bidine, quasi morbo, laborare; Aliis
autem nihil pretium mereri posse, quod
non ab ipsis met, vel ab eorum propin-
quis & clientibus sit profectum. Sed
nec id me latet, superesse passim æquos
rerum æstimatores, qui absque affectu
judicia ferre soleant, & judicandi dexte-
ritate sint instructi. Horum censuræ
me meaqué omnia lubens submitto.
Cæterum si Adamo, Frehero, Witte-
nio, Pippingio & aliis dedecori haud
fuit, Programmata, Orationes & Con-
ciones Exequiales collegisse, certè nec
ipse Compilatoris nomen detrectave-
ro; tametsi ridiculos esse censeam, qui
compilata per contemptum appellare, ad-
eòque

PRÆFATIO.

eòque Authoribus detrahère volunt, cum revera universa Lexica, Systemata, Commentarii, Historicæque relationes non nisi ex aliis compilatæ sint. Nec enim fingere licet Historico, sed ab aliis commemorata referre, & si particularem Historiam moliatur, quæ in Universalibus sparsim occurrunt, in unum corpus congerere. Itaque ab aliis totam hanc opellam esse mutuata, hoc est, partim ex Authoribus prænominitis, partim aliunde coagmentatam concedo. Ita fecimus, (sunt verba Lipsii,) (h) lapides & ligna ab aliis accipio. Edificii tamen extructio & forma tota nostra. Architectus ego sum, sed materiem variè undique conduxì. Nec aronearum sanè textus ideò melior, quia ex se fila gignunt. Nec noster vilior, quia ex alienis libamus ut apes. Eopse enim Historici officio fungitur, quis-

(h) In Notis ad Politic. Lib. I. C. I.

quisquis ex aliorum monumentis fide dignis sua depromserit, eorumque scripta fideliter citaverit. Id num fecerim, res ipsa loquatur. Sumsi quidem ab aliis, sed non furripui. Sumit autem is, qui à quo mutuetur indicat & laudat, quem Auctorem habet. Surripit verò qui tacet, qui ex alterius industria fructum quærit; ait Michael Brutus, Venetus. (i)

Methodum tandem, quod concernit, eandem observavi, quam à celeberrimis utique Viris, (k) in Antonio Mongitore, Siculorum Biographo, nuperrimè commendatam reperias; quando scilicet Patriam, natalitatis diem, annum, parentes, studia & institutum, munera, (conjugium, liberos, familiam,) res præclare gestas, fata memorabilia,

(i) Apud Baylium Dictionaire Tom. I. p. 719. lettr. C. conf. Mr. Ancillon, loc. cit. p. 23.

(k) Acta Erudit, Lips. Anno 1708. Mens. Decembr. pag. m. 539.

P R Æ F A T I O.

rabilia, virtutes & Elogia; denique diem fatalem; Epitaphia, (quæ doctissimus Dominus Tenzelius non negligenda censuit,) (l) Carmina Exequialia, Epigrammata & Anagrammata elegantiora enotavi. Quibus Elenchum Scriptorum vel editorum, vel in manuscriptis latentium subjunxi, eâ cum sollicitudine, ut nec Disputationes & Conciones prætermiserim, cum ut Clarissimus H. Wittenius observat, una sæpè pagella plus succi & bonæ frugis habeat, quam Spissum quandoque chartarum volumen. Unde magno hæc Reipublicæ literariæ dispendio à multis negligi rectè monent Naudæus Libr. de Instituend. Biblioth. p. 76. & 99. & Hottingerus Bibliothecario quadripart. C. I. p. 5. (m) Carpit equidem non nemo Joh. Jac. Scheuchzerum, quod singulas Conciones

(l) Biblioth. Curios. Repos. I. p. 713. 716.

(m) Witten in Proaulio Diar. Biogr. circa finem.

nes funebres Novis suis literariis Hel-
veticis addiderit. At verò si Principum,
Comitum, Nobilium, Doctorumque
vitas æstimamus, quidnì & parentatio-
nes, in quibus eæ commemorantur?
Quid quod Fanatici moderni Theolo-
gos nostrates in quàm plurimis Theolo-
giæ profundioris & Præcticæ capitibus
hospites fuisse, vel ea populo tradere per
insignem incuriam neglexisse, publicis
in scriptis asseverare non erubescant,
quos hâc ratione vel soli Concionum
quarumcunque tituli, aut Textus obiter
saltim inspecti in ruborem dare, aut
mendacii convincere queunt. Structu-
ram opusculi juxta filum Chronologi-
cum repræsentare consultum videbatur,
ubi tamen dubium occurrebat: Num
dispositio ad annum nativitatis, aut cele-
britatis, aut obitus fieret commodior?
Posterius si fecissem, discipulos haud ra-
rò ante Præceptores, filios ante paren-
tes,

P R Æ F A T I O.

tes, hoc est, Ovum ante gallinam ponere debueram, quod omnino videbatur præposterum. Priorem itaque viam insistere volui, utpote naturæ magis convenientem. Isto namque modo synchronismus omnium optimè attendi potest; quo tempore? quibus Commilitonibus? Quibus Præceptoribus usus? quâ ætate studia tractare & Ecclesiæ Dei unusquisque inservire ceperit? Quo rerum statu? quâ occasione, vel scriptis, vel officiorum dignitate inclaruerit? Sic Senibus, sic junioribus suus constat honos. Ne tamen successionis in officio nonnihil immutatus Ordo quempiam turbaret, peculiarem subnectere decrevimus Indicem, ex quo successio præcipuorum Virorum juxta feriem Annorum possit conspici. Sed & in frontispicio cujusque ultimam, cui immortuus est, Spartam cum Anno natali, celebritatis & emortuali assignare placuit,

placuit, ut uno quasi obtutu præcipua
sisterentur. Quorundam vitam levi
brachio perstrinxi, partim quod destitue-
remur idoneis ad uberiores enarratio-
nem monumentis, partim, quod mi-
nus clari evasissent. Poterant sanè mi-
nori labore ac limatius omnes expediri,
si amanuense perpetuo fuisset gavissus,
ut & adminiculis aliis. Pertinent e-
nim istiusmodi scripta Biographica,
magnorum Virorum iudicio, ad plures,
qui, si, non ipsi manum adhibeant, sub-
sidiis duntaxat adjuvent. Hinc præter
Ducalem, diversorum Bibliothecas,
quantum distantia locorum permisit,
excussi, literis aliorum humanitatem &
concursum exoravi, ut vel scripta, vel
Epitaphia suis in locis erecta communi-
care haud graventur. Nonnullos il-
licò expertus faventes; aliquos tamen
præter spem difficiles. Igitur si man-
ca quædam Lectorem offenderint, mi-

PRÆFATIO.

hi non imputet, sed partim aliorum inhumanitati, partim locorum distantiae, partim parentatoribus ipsis, quibus Sec. XVI. in more positum erat tempus **nativitatis**, parentes & in universum ferè Conjuges **omittere**. Nihilominus etiam in iis Lectori satisfacere studui, excussis baptizatorum & Conjugatorum Indicibus Ecclesiasticis, qui tamen An. demùm 1558. incepti in hoc Ducatu, & belli tricennalis tempore multis in locis lacerati, aut planè deperditi; omnes autem minùs accuratè sunt concepti. Eos proinde defectus, ut spero, facilè condonabis. Maculas enim & lacunas in effigie pulverulento situ, aut vermibus exesà deprehendere cuivis est proclive. Illas autem commodè supplere, nec spectatori, nec artifice integrum. Sphalmata, quæ hinc inde occurrunt, Typographica, Authoris absentiae & quæ alias desiderari possunt, concatenatis in Ecclesiastico Munere laboribus ut attribuas, tua faciet ἐπιείκεια. Quod si quæ ad hujus operis Augmentum & Spicilegium, sive ad Philologorum nostratium recensionem pertineant, pro benevolentia tuâ mecum communicare allibuerit, publicam tibi gratitudinem polliceor. **V A L E**, dignissime Lector & Authori fave! Scripsi Stuttgartiæ die Ludovici 25. Augusti. An. 1709.

INDEX I.

INDEX I.

Theologorum Wirtembergensium. Chronologicus.

	Claruit.	Natus.	Obiit.
<i>Johannes Gaylingius.</i>	1525.	* * * *	1559.
<i>Conradus Oetingerus.</i>	1528.	* * * *	1540.
<i>Jacobus Pfeffingerus.</i>	1528.	1486.	1583.
<i>Martinus Clessius.</i>	1528.	1491.	1552.
<i>Conradus Samius.</i>	1528.	* * * *	1533.
<i>Erhardus Snepfius.</i>	1530.	1495.	1558.
<i>Paulus Constantinus Phrygio.</i>	1530.	* * *	1543.
<i>Valentinus Vannius.</i>	1530.	* * *	1567.
<i>Ambrosius Blaurerus.</i>	1530.	1492.	1567.
<i>Georgius Hala.</i>	1530.	1495.	1565.
<i>Johannes Brentius.</i>	1530.	1499.	1570.
<i>Matth. Kochbasse, s. Chytræus.</i>	1530.	1495.	1559.
<i>Casparus Græterus.</i>	1540.	* * *	1552.
<i>Johannes Fabricius.</i>	1540.	1496.	1558.
<i>Martinus Frechtus.</i>	1540.	* * *	1556.
<i>Laurentius Frisæus.</i>	1540.	* * *	1568.
<i>Henricus Weickers-Reuterus.</i>	1548.	* * *	1569.
<i>Marcus Heilandus.</i>	1548.	* * *	1549.
<i>Matthæus Aulberus.</i>	1548.	1495.	1570.
<i>Joannes Isenmannus.</i>	1548.	* * *	1574.

Index I.

	Clar.	Natus.	Obiit.
Jodocus Neobulus.	1550.	1504.	1572.
Primus Truberus.	1550.	1508.	1586.
Otto Leonhardus Hoffæssius.	1550.	* * *	1572.
Caspar Thummius.	1550.	1510.	1547.
Georgius Udal.	1558.	* * *	1576.
Bartholomæus Caseus.	1558.	* * *	1577.
Philippus Dægius.	1558.	* * *	1588.
Matthæus Vogelius.	1558.	1519.	1591.
Christophorus Binderus.	1558.	1519.	1596.
Jacobus Heerbrandus, D.	1558.	1521.	1600.
Jacobus Beuerlinus, D.	1558.	1522.	1561.
Johannes Parsimonius.	1558.	1525.	1588.
Theodoricus Snepfius, D.	1560.	1525.	1586.
Johannes Ruckerus.	1560.	1526.	1579.
Jacobus Andreae, D.	1560.	1528.	1590.
Rupertus Dürrius, D.	1560.	1528.	1586.
Jacobus Schroppius.	1562.	1528.	1594.
Eberhard. Bidembachius, D.	1565.	1528.	1597.
Henricus Renzius.	1567.	1529.	1601.
Balthasarus Elenbeinzus.	1570.	* * *	1579.
Abel Vinarius.	1570.	1530.	1606.
Johannes Esthoferus.	1570.	1531.	1606.
Philippus Heerbrandus, D.	1570.	* * *	1575.
Samuel Neubeuserus.	1570.	1531.	1595.
Conradus Wolffgangus Plazius, D.	1570.	1531.	1595.
Balthasar. Bidembachius, D.	1570.	1534.	1578.
Lucas Osiander, D.	1570.	1534.	1604.
Nicolaus Cancerinus.	1570.	* * *	* * *
Thomas Spindlerus.	1570.	* * *	1583.
Johannes Magirus.	1570.	1537.	1614.

Index I.

	Clar.	Natus.	Obiit.
<i>Wilhelmus Bidebachius.</i>	1570.	1538.	1572.
<i>Augustinus Brunnis.</i>	1574.	1538.	1618.
<i>Andreas Grammerus.</i>	1575.	1539.	1612.
<i>Johannes Brentius, D.</i>	1575.	1539.	1595.
<i>Wilhelmus Zimmermannus, D.</i>	1577.	1540.	1600.
<i>Philippus Græterus.</i>	1580.	1540.	1612.
<i>Johannes Schopffius.</i>	1580.	1540.	1621.
<i>Melchior Hagelinus.</i>	1580.	1540.	1631.
<i>Wilhelmus Holderus.</i>	1580.	1542.	1609.
<i>Christophorus Heermañus, D.</i>	1580.	1543.	1612.
<i>Johannes Stecherus.</i>	1580.	1544.	1611.
<i>Stephanus Gerlachius, D.</i>	1584.	1546.	1612.
<i>Philippus Filbrunnerus, D.</i>	1587.	1546.	1616.
<i>Casparus Sauterus.</i>	1587.	1547.	1604.
<i>Johannes Wesenbeccius, D.</i>	1587.	1548.	1612.
<i>Oseas Hala.</i>	1587.	1548.	1611.
<i>Jacobus Heilbronnerus, D.</i>	1587.	1548.	1619.
<i>Henricus ab Efferben, D.</i>	1587.	1530.	1590.
<i>Johannes Schmidlinus.</i>	1587.	** *	1600.
<i>Hermannus Henricus Frey.</i>	1588.	1549.	1599.
<i>Johannes Piscarius.</i>	1588.	***	1601.
<i>Basilus Sattlerus, D.</i>	1588.	1549.	1624.
<i>Georgius Volmarius.</i>	1590.	1549.	1612.
<i>Nicolaus Wielandus.</i>	1590.	1549.	1617.
<i>Joannes Huzelinus.</i>	1590.	1549.	1621.
<i>Joannes Weiningerus.</i>	1590.	1549.	1629.
<i>Ægidius Hunnius.</i>	1590.	1550.	1603.
<i>Salomon Schweiggerus.</i>	1590.	1551.	1622.
<i>Wilhelmus Fridericus Luzius.</i>	1590.	1551.	1597.
<i>Jeremias Pistor.</i>	1590.	1551.	1613.

Israël

Index I.

	Clar.	Natus.	Obiit.
<i>Israël Wielandus.</i>	1590.	1545.	1633.
<i>Polycarpus Lyserus.</i>	1590.	1552.	1610.
<i>Johannes Birckius.</i>	1590.	***	***
<i>Johannes Assum.</i>	1590.	1552.	1619.
<i>Johannes Schulerus.</i>	1590.	1552.	1616.
<i>Andreas Veringerus.</i>	1590.	1553.	1609.
<i>Johannes Andreae.</i>	1590.	1554.	1601.
<i>Wilhelmus Mœglingius.</i>	1590.	1553.	1602.
<i>Anselmus Hagenlojus.</i>	1590.	1554.	1634.
<i>Antonius Varenbülerus.</i>	1590.	1555.	1591.
<i>Casparus Lucius.</i>	1595.	1555.	1609.
<i>Christophorus Stæblinus.</i>	1600.	1554.	1613.
<i>Job. Cementarius.</i>	1600.	***	***
<i>Job. Georgius Sigwartus.</i>	1600.	1554.	1618.
<i>Alexander Wolfartus.</i>	1600.	1554.	1622.
<i>Johannes Mageirus.</i>	1600.	1560.	1626.
<i>Georgius Vitus.</i>	1600.	1560.	1616.
<i>Johannes Reichartus.</i>	1600.	1564.	***
<i>Melchior Volcius.</i>	1600.	1562.	1625.
<i>Paulus Ruckerus.</i>	1600.	1563.	1627.

JOAN.

JOANNES GAYLINGIUS, †

primus Evangelii in Ducatu Wirtembergico Pastor, Lutherο σὺγχρονος, natus erat Ilfeldæ Diœceseos Brakenheimensis nobili pago, sub densissima Papatus caligine; Quo anno præcisè ignotum. Studiorum causâ peregrinatus Erfordiam primum, deinde & Witebergam adiit, ubi Lutherο, ante exortum Evangelii Jubar, familiaris factus, teste Epistolâ, ipsius Lutheri manu, An. 1518. ad Gailingium scriptâ. Excitato autem divinitus Herœ Lutherο, patefactâque per eum Verbi divini Veritate, Gaylingius ei continuo adhæsit, atque Megalandrum pro Præceptore agnovit & coluit porro. Lutherus igitur & ipsum majori indies amore complexus, tandem sufficienter in Veritate instructum confirmatumque abs se dimisit, qui in Patriam Ilfeldæ circa annum 1520. reversus, Evangelii doctrinam omnium primus in Wirtembergiâ tradere cepit. Hancque laudem & palmam retinet, quam sibi eripi passus non est unquam, sanctè (ut & Paulus Apostolus,) de hoc gloriatus, & Dei bonitatem prædicans. Famâ verò eâ de re increbescente, nomine & autoritate Regis Romanorum Ferdinandi, qui, Ulrico Duce in exilium acto, ditiones ejus tenebat, Gailingio non tantum silentium imponitur, sed & igni & aquâ in agro Wirtembergico interdicitur, additâ suspendiî comminatione,

A

† Claruit 1525. Obiit 1559.

natione, si quidem parere detrectaret. Quod cum Princeps Udalricus, qui Soloduri in Helvetiâ tùm versabatur, comperisset, Virum, quorundam Nobilium, præcipuè Dominorum de Gemmingen, interventu, ad se vocatum in Præconem Aulicum adscivit. Inde tamen recuperandi Ducatus sui causâ in Hassiam ad Philippum Landgravium digressus, Gailingium tantisper à se dimisit, qui Heidelbergam à septemviro Ludovico accersitus A. 1525. Dionysium Melandrum Senatui commendavit. (a) Eodem anno cum aliis Sueviæ Theologis Congregationi isti, cum Syngramma conscriberent, Oecolampadio missum, interfuit. Exactis ibi aliquot annis à Georgio, Marchione Brandenburgico desideratus, Onolzbachii aliquandiu docuit. Unde discedens venit in Feuchtwangen, ibique Ecclesiæ Dei per tempus præfuit. Exin in Patriam se recepit, ubi Ecclesiæ Weinspergensis præfectus eo in loco 17. integris annis permansit, donec tempore Interimistici dogmatis, (in quod consentire noluerat,) expelleretur. Maximo igitur cum Auditorum cordolio patriâ secundâ vice extorris Leosteinium secessit. Sublato tamen brevi post decreto Cæsareo, à Christophoro Duce, primò Beilstenium, deinceps Bottwariam An. 1552. ut errantem confusamque oppidi Ecclesiam componeret, revocatus est. Ex conjugē Anna Maria Erhardtin, Ulmensi, filium genuit cognominem, Ilfeldensis Ecclesiæ Pastorem, & filiam Saram, Johanni Assum, SuperIntendenti Hohenloico, celebri Theologo, nuptam. (b) Vir erat ob doctrinæ puritatem & Heroicum Spiritum tanto in pretio habitus,

(a) *Sekendorff. Lutheran. L. I. p. 243.*

(b) *Freib. Theatr. p. 402.*

bitus, ut honestissimæ passim Vocationes ad eum confluerent, multæque Ecclesiæ corivalium instar de eo certarent. Quanquam autem Georgius Fridericus, Marchio Brandenburgicus, alterâ vice illum ad Ecclesiæ Aulici Munus expeteret; Comes quoque Hohenloicus Oeringam literis perhonorificis invitâset; Ipse tamen ætate jam gravior in Patriâ & nidulo suo emori maluit, oblatasque functiones modestè deprecatus est. Satur vitæ à Domino Jesu, pro quo & sanguinem fundere paratus fuerat, ad æternam requiem translatus est d. 27. Febr. 1559. cui Johannes Esthoferus, Collega & Diac. ex Dan. XII. parentavit.

Hæc partim ex literis J. Gailingii, filii, ad J. Assum, Superint. Hohenloicum scriptis; partim ex relatione manuscriptâ Germanicâ, M. Joannis Kartneri, Pastoris olim Ilfeldensis, qui ea ex schedulis ab optimo Senne in Ecclesiâ Ilfeldensi relictis, collegerunt. Nos confecta in ordinem redeimus.

CONRADUS OETINGERUS, Illustrissimus Wirtembergiæ Ducis Ulrici Concionator Aulicus, Pforzhemii in Marchionatu Durlacensi natus, (a) Salutaria circa reformationem hujus Ducatus consilia fovit, anno 1535. Biennio post juxta Erhardum Snepfium B. D. Principis suis mandato ad Conventum Theologorum Smalcaldiæ se contulit, & Articulis propriâ manu subscripsit. (b) Reversus, supremum diem obiit, circa Annum 1540.

JACOBUS PFEFFINGERUS,* Parochus Zabergoviâ-Hufanus, Brackenheimensis Inspectionis; Natus fuit Basileæ A. C. 1486. Literarum & religionis gra-

A 2

ciâ

(a) Aug. Brunni lib. syn. p. m. 36.

(b) vid. Libr. Concord.

* Clar. 1528. Nat. 1486. Obiit. 1583.

tiâ anno ætatis 13. Romam peregrinatus est. Rever-
sus primò in oppidulo Owenfi, deinde Wilenfi prope
Kirchemium sub Teck. Sacrificulum egit, quemadmo-
dum etiam in Wolfenweiler propè Friburgum. In-
de in Saxoniam venit, ubi audito Luthero Evangeli-
cam Veritatem agnoscens, duodecim annis verbum Dei
prædicavit passim. In Wirtembergicum Ducatum ab
Illustrissimo Duce Ulrico revocatus, Schorndorffæ pri-
mum, mox Husæ in Zabergoviâ; ulterius An. 1540.
Saxenhemii, Anno 1542. Wimpinæ; & Wormatiæ
Anno 1556. docuit. Illinc Husam rediit Anno 1560.
ibique perseveravit usque ad suum obitum. Uxores
habuit duas; Prior fuit nobilis Monialis ex familiâ
Spiegeliorum de Walbach. Hanc duxit Anno 1522.
ex Monasterio Zimmern in Rieff prope Nördlingam.
Posterior fuit Catharina, Eppingâ Badensis, ex quâ
suscepit Josephum & Agnetem. Erat soror conjugis
M. Leonhardi Engelhardi, Pædagogarchæ Stuttgar-
diani. Ipse Vir fuit Luthero, Erasmo, Zasio, Phi-
lippo Melanchthoni & multis aliis literatis notus. Obiit
Anno 1583. d. 17. Augusti tribus tantum annis cen-
tenario minor; juxta relationem Godofredi Thum-
mii, Successoris ejus in officio, qui multos Patres ab
ipso dono accepit. Cui hæc de Pfeffingero debemus.
L. Engelhardus ei in hunc modum parentavit.

Lapsa meæ vitæ cum ter sex lustra fuissent,

Insuper & lapsus septimus annus erat.

Commisi moriens animam tibi, Christe Redemptor,

Commisit proles mortua membra solo.

Ex Chron. G. Thummii Manu-
scripto.

Martinus

MARTINUS CLESSIUS,* SuperIntendens & Pastor ad D. Leonhardi Ecclesiam, quæ est Stuttgardia, & Consistorii Ducalis Adessor, mundum subiit Ubingæ, Diœceseos Göppingensis pago, Anno 1491. Literis cum aliquandiu incubuisset Sacerdos in Templo Göppingensium Superiore, quam Oberhoffen etiamnum vocant 1516. factus, & aliquantò post Leobergæ, tredecim annis in istis oppidis Pontificios errores docuit. Anno autem 1529 orienti Veritati cedens Religioni Papææ renunciavit, & Biberacum ad Pastoris Evangelici Officium vocatus abiit. Inde ab Illustrissimo Duce Wirtembergiæ, Ulrico, in patriam revocatus 1534. ab initio Pastorum Göppingensem usque ad annum 1543. cum SuperIntendentis Munere; deinceps verò Cantstadii ejusdem generis spartam administravit, usque ad annum 1547. quo propter doctrinam Interimisticam, à se repudiatam, loco motus; sed tamen anno 1548. Stuttgardiam ad D. Leonhardi Parœciam traductus fuit, additâ SuperIntendentis & Adessoris in Consilio Sanctiori dignitate, quam ad obitum usque tenuit. (a) Voto matrimoniali se junxit Apolloniæ, D. Matthæi Aulberi, Antistitis Ecclesiæ Reutlingensis, dein Stuttgardianæ, filiæ, quæ octavam ei prolem peperit. E filiis natus tertius, Martinus, Abbas Regiofontanus & Anhusanus Evangelicus evasit. (b) Ipse juxta Epitaphium, quod Thomas Nao-Georgus ejus in Officio Successor, qui ad Calvinianum dogma tandem deflexit, versu comprehendit, Confes-
forem

A 3

* *Clar. 1528, Nat. 1491. Obiit. 1552.*

(a) *Vid. Conc. Fun. Joh. Jac. Clessio, Pastori Synadelph. habitata. p. 19. 20.*

(b) *Conc. Fun. Davidi Clessio, Speciali Marggröningensi habitata.*

forem Veritatis eximium se præstiterat, exilium, fugas
& magna rei familiaris damna ob illam perpeffus.
Spiritus suum Deo reddidit, d. 13. Augusti 1552.
ætatis 61. Ministerii Evangelici, 22. juxta Epita-
phium 32. (c)

(c) Aug. Brunnii lib. syn. p. 103.

Inscriptio Epitaphii in Templo ad D. Le-
onhardum, è regione suggestus
suspensi, talis est:

*Filii quatuor & mater, Patre tot quoque NATÆ,
Commendant Christo membra sepulta Deo.*

Livore ejus sanati sumus. Es. 53.

Sanguis JESU Christi Filii Dei emundat
nos ab omni peccato. 1. Joh. 1.

Epitaphium

Reverendi Viri, Pietate, Virtute & Do-
ctrinâ Excellentis D. M. Martini Clessii,
Uhingeri, Ecclesiæ hujus apud Leon-
hardum Ecclesiastæ Vigilantissimi, &
Illustrissimi nostri Principis Consilia-
rii Dignissimi, pie in Christo defuncti
XIII. Augusti Anno M. D. LII. & sepul-
ti ante Cathedram.

Hæc

* * *

*Hæc ut cognoscas, paulum subsiste Viator,
 Nunc quamvis aliò Te tua Cura vocet.
 Ille hic Martinus situs est, cognomine Clessus,
 Moribus ingenuis & pietate nitens.
 Qui Christi Præco triginta sedulus annos
 Insuper & binos laude vigente fuit.
 Munere quo fungens multa est perpeßus acerba
 Exilia, atque fugas, damnaque magna rei.
 Immotus tamen in cunctis, constansque remansit,
 Et verum est semper ritè secutus iter.
 Quin alios etiam studiis quos vidit eisdem
 Sectari Christum, dira que multa pati,
 Dilexit, fovit, juvitque favore, ciboque,
 Atque alibi gratum fecit habere locum.
 Hæc demum sedem post nactus in Urbe quietam est,
 Quam tamen baud annos quinque frui licuit.
 Fessus namque labore pio, tristique senecta
 Morboque baud uno corpus edente senis.
 Terras deseruit, sedesque petivit Olympi,
 Præmia justa manens judicii que diem.*

T. N.

CONRADUS SAMIUS, *Pastor Brackenheimensis,
 dein summi Templi apud Ulmenses Concionator
 Instantibus indefinenter Civibus 1524. vocatus fuit ad
 Conciones Evangelicas, cum Brackenhemiâ ex Ducatu
 Wirtembergico à Pro-Rege Ferdinandi ob doctrinam
 Evangelii pulsus esset. Ulmæ igitur primò in æde Fran-
 ciscanorum, dein & in templo maximo, (quod Mona-
 sterium

A 4

* Clar. 1528. Obiit. 1533.

sterium, vulgò Münster, nominant,) Conciones habuit, ita tamen, ut & Pontificii in eodem templo docerent. Crescente verò Evangelicorum Numero, Samio Johannes Diepholtus, & tres alii coadjutores dati sunt. Ex Monachis quosdam immodestiores & vitæ probrosæ reos senatus urbe eiecit, interque eos quendam, qui cum à Samio ex Scripturis in Colloquio coram senatu urgeretur, dixerat: Si omnia in Scripturis continerentur, monstrari debere: Num in iis extet, quod Ulma sit Urbs? (a) Cæterum Abr. Scultetus Samium Zwinglii sententiam de S. Coenâ Ulmæ docuisse memorat, (b) de quo tamen non immeritò dubitamus. Samium enim Luthero familiarem dilectumque fuisse ex Epistolâ Lutheri Consolatoriâ d. 1. Octobris 1520. ad eum datâ constat. Deinde Martinus Frechtus ipso Authore (c) Ulmam invitatus venit, An. 1528. qui Lutheri sententiæ fuit addictissimus; Unde & Samio fuit surrogatus post ejus obitum, qui in Annum 1533. incidit. (d)

ERHARDUS SNEPFIUS, * SS. Theol. D. & Professor, celebrem ad Nicrum Imperii Civitatem Heilbronnâ patriam nactus 1495. d. 1. Novembr. Patrem Virum Consularem; studiis à Matre, pia Matronâ, sacratus Erfordiæ Justum Jonam, Eobanum Hessum & Joachimum Camerarium audivit, seque postmodum Heidelbergæ Jurisprudentiæ applicuit. Cùm autem ex Lutheri dogmate
luce

(a) Seckendorff. Libr. I. p. 242.

(b) Anal. p. 40 seqq. apud Seck. lib. II. p. 64.

(c) Freherus. p. 171.

(d) Seckend. Libr. III. p. 18.

* Clar. 1530. Nat. 1495. Obiit. 1558.

luce Evangelii veteres tenebras dispulisset, ægre tandem à Matre ad Theologica revocatus est. Quo facto, Weinsbergæ, ditionis Wirtembergicæ Oppido, Evangelium docere cepit. Inde pulsus, sub patrocinio Gemmingiorum (quorum splendidissima inter liberos Equites Sueviæ in Creichgoa familia est) Guttenbergæ concionabatur; Paulò post circa annum 1523. Wimpinam Imperialis Libertatis Oppidum translatus, exorto Anno 1525. Rusticorum tumultu, à malè feriatis illis in Concionatorem Castrensem expetebatur, nec nisi matrimonio inito extricare se potuit. Biennio elapso Weilburgi, in Comitatu Nassovico, Pastorem & Reformatorem egit Evangelicum, vocatus exinde brevi ad Professionem Theologiæ Marpurgensem, & ex hac 1535. à Wirtembergiæ Duce, Ulrico, Stuttgardiam, ad Generalem Superintendentiam Ecclesiarum totius Ducatus, & Pastoris in Xenodochio Munus, ubi simul inferiorem Regionis districtum reformare cepit. Anno 1543. post obitum P. C. Phrygionis, Tubingam ad Theologiæ Professionem & Inspectionem Ducalis Stipendii supremam traductus, insequente Anno gradum Doctoris adsumsit. Quadriennio tamen ea in Statione nondum exacto, cum Interimisticam doctrinam recipere nollet, anno 1548. officium reliquit, d. 11. Novembris habita concione Valedictoriâ, invitissimus & magnâ civium copiâ, multisque lacrymis eum prosequentibus, sed tanto tamen sub metu, ut nemo præter Anastasium Demlerum, J. C. libros ejus hospitari ausus fuerit, (vid. Cell. Or. Theod. Snepf habitam) in Academiam Jenensem venit, quam eodem Professoris Theologici officio illustravit, usque ad mortem. Conjugem duxerat Margaretham, Wur-

aelmanni, Consulis Wimpinensis filiam, ex qua Theodoricum, Professore postea in Academia Tubingensi factum, & Blandinam, Victorino Strigelio, ex Flaciana controversia notissimo elocatam, suscepit. (a) Quid Wirtembergia illi debuerit, ipse recenset in Epistolâ ad Jac. Andreæ scripta d. 25. August. 1556. Verè, inquiens, sed sine arrogantia gloriari possum, prima me pietatis fundamenta in hoc ducatu vestro jecisse, & fanaticis hominibus magnâ constantiâ obstitisse, ne errores inolescerent & publicè reciperentur. Quanto autem rudimenta hæc mihi labore, quantis sudoribus & periculis, in tantâ præsertim præpotentium adversariorum multitudine, constiterit, cor subinde meum mihi refricat, & æternum Deum testem habeo. Nemo verè initio inter nostros Aulicos erat, qui non vel Papismum pertinaciter propugnare, vel fanaticis opinionibus negotium mihi aliquâ saltem ex parte summâ animi obstinatione constituisset. Paulò post se parentem Wirtembergiæ, qui eam per Evangelium in Jesu Christo regenerârit, nominat; vid. Fam. Andrean. Reflor. Append. Epla. 6. Erat Theologus, qui Sapientiâ, doctrinâ variâ, & exquisitâ eloquentiâ, singulari animi magnitudine & constantiâ laudatissimâ in defendenda & propaganda puriore doctrina, excelluit. (b) Facundiâ tantâ, ut cum admiratione & attentione summa auditus omnium in se oculos & animos converterit, Auditores quasi attonitos reddiderit, ac plerumque satis prolixas habens Conciones, Auditorium sine tædio dimiserit. Interfuit Conventui Augustano 1530. & Smalcaldico 1537. nec non Colloquiis, quotquot

(a) Melch. Adami Vit. Theol. p. 154. sqq. edit. nov.

(b) Eberb. Bidembach. Tom. II, Opp. Brentii in Prefat.

quot ejus ætate de Religione fuerunt instituta, imprimis Ratisbonensi 1546. & Wormatiensi 1557. de Conventu Augustano memorabilis est ejus relatio. Nemo, scribit ille, tùm omnium eorum, qui Augustanæ Confessioni adjuncti, & in hunc deliberantium congressum admissi erant, cum Zwinglianis sensit. Interfui enim & ipse, & pars quædam eorum, quæ gerebantur, quanquam nullo meo merito fui. Ne quis me referre ab aliis audita existimare, & testimonio meo idcirco pondus detrahare possit. (c) Id quod probè notandum contra illos, qui primos Aug. Conf. Theologos, à Cingliano dogmate non abhorruisse falso gloriantur. Marpurgi tantam consecutus erat authoritatem, ut Landgravius plurimum eum amaret & Principem ob constantiam esse oportere diceret. (f) Ex scriptis ejus eminet Commentarius in Psalmos, juxta Quenstedtium aureus, vid. Dial. de Patriis Ill. Virorum p. m. 166. E discipulis ejus præ aliis in hoc Ducatu inclaruerunt Jacobus Beurlinus & Jacobus Andreæ, quem cum Illustrissimus Dux Ulricus in arce sua Concionantem audivisset, finitâ Concione dixit ad suos: Undecunque hic pullus progrediatur, certum est, quod Snepsius illum excluderet. (d) Obdormivit ille placidè in Domino ipso die Natali suo d. 1. Novembr. 1558. ætatis 63. (e) Ministerii 38. Maximo honore & moerore in summo Templo Jenensi sepultus. Funus summis Viri elogiis indicante Philippo Comite Nassoviensi, Academia Rectore. (f)

Scripta.

(c) Snepf. Conf. de Cæna.

(d) Vid. Or. Fun. Jac. Andr. p. m. 8.

(e) El. Reusneri Isag. Hist. p. m. 663.

(f) Cellii Orat. Theol. Snepsie hab. lit. C.

Scripta.

Commentarius in Psalmos in Academia Tubingensi publicè prælectus. Tubingæ. 1572. in 4.

Refutatio Majorismi. 1575. 4.

Epistolæ sex ad Jacobum Andrea, extantes in Famâ Andreanâ Reflorescente, Argentor. 1630. 12.

Bedencken auf die vorgeschlagene Vergleichung in Religions - Sachen so auf dem Reichstag solle gesucht werden / Anno 1544. d. 7. Octobris, manuscriptum.

Confessio d. S. Eucharistia Francofurti 1577. 8. Germanicè 1580. per Mart Fabrum.

Confession in strittigen Glaubens. Articulu. 1540.

Cygnea Cantio, oder letzte Predigt zu Jena gehalten ex Matth. 22. Tub. 1578. 4.

Bedencken wie ein Concilium zu halten / Anno 1541. manuscriptum.

PAULUS CONSTANTINUS PHRYGIO, *Germanicè vulgò dictus der Costanger. S. Theologiæ Doctor & in Academia Tubingensi Professor, eandem cum B. Rhenano & Martino Bucero Patriam habuit, Selestadium, nobile in Alsatia superiore Oppidum. (a) Ex quo literis mediocriter imbutus Basileam venit, totumq; se Historiarum & Theologiæ studio dedit, cujus tandem Doctor & Professor ibidem renunciatus, Ecclesiæ ad D. Petrum Pastor Evangelicus omnium iprimus constituitur, Anno 1529.

(a) *Quenstedt de Patriis Viror. Illustr. p. 150.*

* *Clar. 1530. N. - - Obiit. 1543.*

1529. Postea restituto in Patriam Duce Wirtembergico, Ulrico, ad Academiae Tubingensis Reformationem & Professionem Theologiae primariam honestissimo salario invitatus Anno 1535. Stipendii Theologici Superintendentiam primus juxta Leonhardum Fuchsiū Medicinæ Doctorem, & Hieronymum Gebhardum Magistrum Domūs, Collegas gessit. Anno 1539. cum Erhardo Snepfio ad Colloquium Noribergense deputatus est. Seckend. Libr. III. p. 205. Filium genuit cognominem, Serenissimi Ducis Ludovici Archiatrum factum. (b) Filiam verò Monialem olim Augustæ, dein Michaëli Mæstlino, Parocho Uhingenſi, celebris illius Mathematici parenti nuptam, elegantis formæ fœminam. Ipse Theologus erat doctrina & pietate insignis; qui non tantum Theologicis, sed & Historicis scriptis suo tempore inclaruit. Legem mortalitatis explevit Anno 1543. d. 1. Aug. Epitaphium ejus exstat Tubingæ in Templo primario, (c) hujusmodi elogio ornatum.

D. O. M. Sacrum.

Paulus Constantinus Phrygio Theologus, Calendis Augusti Anno MDXLIII. Mortalis esse desiit. Jamque per Servatorem Jesum, cujus Evangelium ille in Scholis & Sacris Concionibus ardentissimo

(b) *Erb. Cellii Or. Fun. Juniori Brentlo hab. p. 61.*

(c) *Melch. Adami Vit. Germ. Theol. p. m. 46, edit. nov. in fol.*

14 *Memoria Theologorum*
dentissimo semper studio docuit; In-
ter beatos vivit Immortalis, (d)

(d) *P. Freb. Theatr. Ill. Vir. p. 116.*

Scripta.

Chronicon Regum Regnorumque omnium.
Tractatus de Causâ Bohemicâ.

Commentarius in Exodum.

Commentarius in Leviticum.

Commentarius in Micheam.

De instituendo Concilio Judicium, vernaculo sermone
manuscriptum 1540. 12. Febr.

VALENTINUS VANNIUS, * sive Wanner, pri-
mus Evangelicæ Religionis in Monasterio Maul-
bronnensi Abbas, Generalis SuperIntendens, non, (ut
Clarissimus Serpilius habet, (a) Ulmæ Suevorum, sed
Beilstenii, Wirtembergicæ ditionis oppidulo natus,
docente id vitæ cursu, quem ab ipso Vannio descri-
ptum exhibet Godofredus Thummius. (b) Theolo-
gicis studiis eo cum successu operam navavit, ut pri-
mò Cisterciensium Ordini Maulbronnæ Nomen
daret, atque Monasticam profiteretur. Deinde
verò scriptis Lutheri permotus, ordine deserto (c)
puram Evangelii doctrinam magnâ diligentia, Zelo
& constantia, variis in locis docuit. (d) Et quidem ab
initio in civitatulâ, Leonstein, ut Pastor & Sacella-
nus,

* *Clar. 1530. Obiit. 1567.*

(a) *Epitaph. Sueb. p. m. 68.*

(b) *Chronic. Manuscript.*

(c) *Fecht. Supplem. p. 55.*

(d) *Matth. Hefner. in Or. Fun. Stephan. Gerlach. p. m. 18.*

nus, sub Comitibus Friderico & Ludovico, à quibus An. Chr. 1532. die Sabbathi, post Pentecosten, dimissionem cum literis testimonialibus perquam honorificis impetravit. Eodem anno primam duxit Conjugem Margaretam, quâ cum feriâ Petri & Pauli nuptias celebravit in Geuchtwangen. Inde Culmbacum vocatus, Ecclesiæ ibidem usque ad Annum 1535. interviiit, quo dimissione à Johanne Schnabelio, SuperIntendente, die Lunæ post ferias Philippi & Jacobi, acceptâ, in Patriam suam Beilstein rediit, à Serenissimo Wirtembergiæ Duce, Ulrico, post recuperationem Ducatus, à Cæsareanis hætenus possessi, ad Pastorum, exactoque ibi sesquianno An. 1537. ad Ecclesiasticam Pastoris Backnangensis functionem evocatus; (e) ubi inter alios Johannes Magirus, postea Præpositus Stuttgardianus, ipsius Ministerio baptismo initiatus fuit. (f) Anno 1538. Stuttgardiam ad Ecclesiæ in Xenodochio Munus promotus, Erh. Snepfium & reliquos in opere reformationis adjuvit. (g) Cum autem An. Chr. 1548. Dux Udalricus formulam Interimisticam recipere teneretur, Vannius Jo. Offterdingero, Ecclesiæ Stuttgardianæ Decano & Georgio Schnizero, Principis jussu adjunctus fuit, ut animos Ministrorum Ecclesiæ sollicitaret: Num juxta Declarationem Imperialem Ecclesiis suis inservire cuperent? (h) At vero Vannius cothurno Interimistico cum aliis voce & scriptis contradicens, suomet Exemplo docuit, quid reliquorum officii esset?

lis.

(e) *Manuscriptum cit.*(f) *Magir. Conc. Fun. dT. Lottero hab. pag. 35.*(g) *Sekend. Hist. Luth. Libr. III. p. 123.*(h) *Fama Andr. Rchl. p. m. 26.*

Iisdem deliberationibus cū quoq; Nobilis Vir, Joh. Theodoricus à Plieningen, pius Consiliarius, adhiberetur, postquam vidit, quò res evaderet, & ad detrimentum Ecclesiarum Ducatus Wirtembergici cederet, pedem revocans, nequaquam amplius his actionibus interesse voluit. (i) Vannius itaque Pastoratu motus, sedatis Interimisticae Religionis tumultibus anno 1550. Cantstadium ad Pastoris & SuperIntendentis Ecclesiarum Officium traductus, An. 1552. cum Jo. Brentio & reliquis Tridentum ablegatus fuit, ut Confessionem Wirtembergicam Concilio exhiberet, eamque defendere juvaret, (k) Tandem An. Chr. 1558. d. 19. Januarii, Abbas Cœnobii Maulbronensis electus & confirmatus, Evangelicam doctrinam commendatis fidei suæ Adolescentibus dexterrimè instillavit. Anno 1563. liberationem à Synodorum Visitatione & Inspectione licet ægrè impetravit. An. 1564. Colloquio de S. Cœnâ & omnipræsentia humanæ Christi Naturæ, in præsentia Electoris Palatini & Christophori, Wirtembergiæ Ducis, instituto adfuit. Amisâ jam An. 1548. Stuttgardia primâ thalami consorte, ex quâ sedecennio quinquies Pater erat factus, nimirum 2. filiorum & trium filiarum; Alteram sibi junxit Annam Rieleriam, Ulrici Majeri, Viduam, quæ 1557. in Vigilia Petri & Pauli diem quoque suum obiit. (l) Theologus ipse fuit, J. Andrea Diaconi Collegæ illius testimonio, reverendus & doctissimus; (m) A. Osiandro teste, ob profunditatem doctrinæ & constan-

(i) *Fam. And. l. c.*

(k) *Fecht. Supplem. p. 56.*

(l) *Manuscriptum.*

(m) *F. Andr. p. 11.*

constantiam in edendâ Veræ Religionis Confessione, aliasque Virtutes eximias, sempiternâ Memoriam dignus; (n) scriptis contra Librum Interimisticum & de Missâ contra Johannem Fabri celeberrimus. (o) Senio confectus beatè obdormivit in Domino A.C. 1567. d. 27. Augusti. Sepultus in Templo Maulbronnensi. Imaginem Viri exhibet Pantaleon Profop. P. III. Vitam aliquatenus, sed inverso quantum ad spartas ordine & brevissimis recenset Dominus Fechtius, Theologus Celeberrimus. Nicodemus Frischlinus in Descriptione Monasteriorum Wirtembergiæ de illo sic canit:

*VANNIUS ætheriâ Vir præstantissimus Arte,
 Dotibus Ingenii maximus, ore pius.
 Pabula qui sancto cælestia Doctor ovili
 Præbuit, & vivo pane cibavit oves.
 Quique renascentis divina Oracula Verbi
 Asseruit calamo, vocibus, ore, manu.
 Sanctaque Victuris mandavit dogmata chartis,
 Grande quibus longo tempore nomen erit.
 Nuper & immisso prostravit fulmine Missam
 Cœlitus, inventum, frivola Roma, tuum.
 Vannius hic nostris postquam digressus ab oris,
 Militiæ ad Superos transtulit arma suæ: &c. (p)*

B

Scripta.

(n) Or. Fun. Jo. Magiro hab. p. 7.

(o) Fecht. l. c. & Aug. Brunn Lib. Syn. p. 140.

(p) Libr. IV, Eleg.

Scripta.

Bedencken/was von der Meß zu halten/1555.
8. 1557.

Historia von der Meß in zwey Theilen / wider Johannem Fabri, Tübingen/ 1557. 1567. 4.

De Scriptis ejus conferatur Biblioth. König. p. m. 830. qui tamen in nomine hallucinatur, Vaelrium pro Valentino nominans. vid. Serpil. loc. cit.

Sylva locorum Communium Theologorum Argentorati. 1563. 8.

Epistola ad Jo. Marbachium ap. Fecht. Epl. Theol. P. I. p. 5.

AMBROSIUS BLAURERUS, * Constantiæ Anno 1492. d. 4. Aprilis nobili familiâ natus, Tübingæ literis operam dedit, factus ibi Baccalaureus & Magister. (a) Monasticam deinde suscepit in Cœnobio Alpirspacensi. Lectis verò Lutheri libris alium induit animum & post multam similitudinem relicto sodalicio revertit ad Parentes & propinquos. Abbas igitur per Würtembergiæ, quam Ferdinandus Austriacus tunc possidebat, Præfectum, interpellat Senatum Constantiensem, ut Blaurerum ad Ordinem suum redire cogant. Blaurerus è contra edito scripto rem omnem actam commemorat, & conditiones proponit, quibus vellet redire. Sed hæc tales erant, ut repudiante illas Abbate Constantiæ permaneret ille, ibidemque ringentibus frustra Canonicis Evangelium doceret, quod factum circa Annum 1523. (b) Postea celebri Dispu-

* Clar. 1530. N. 1492. Ob. 1567.

(a) Vid. Ehinger in Or. de Tübingâ. p. m. 22.

(b) Sleidan. Comment. de Rel. Libr. IV. p. m. 93. b.

Disputationi inter Zwinglium & Pontificios An. 1528. institutæ interfuit, quam etiam typis evulgavit. An. 1531. ab Ulmensi Senatu cum Oecolampadio, Bucerō & aliis Zwinglianarum partium Viris, aut ab eis non multum alienis, ad reformationem Ecclesiæ peragendam accitus. Iisdem temporibus Ecclesiam Efslingensem reformavit, ibique Ministros Ecclesiæ constituit, qui tamen exorto de S. Coenæ doctrinâ tumultu iterum fuerunt ejecti. (c) Anno 1535. verò à Duce Wirtembergiæ Ulrico evocatus Academiam Tubingensem & Superiorem Ducatûs districtum, junctis cum Erh. Snepfio consiliis operisque reformavit, primamque d. 2. Septembr. Concionem Evangelicam Tubingæ habuit. (d) Eodem anno d. 28. Maji in Arce Tubingensi jussu Ducis Ulrici, juxta Mart. Bucerum & Frechtum colloquium habuit cum Casp. Schwencfeldio, præsentibus Consiliariis, Johanne Har-dero, Friderico Thummio, Schwencfeldii Affine, & Simone Grynæo. Quanquam autem Schwencfeldius Blaureri Assensum efflictim expeteret, ille tamen Schwencfeldium ut noxium hominem, Pædobaptismi Contemptorem & Schismatis in Ecclesiâ Authorem constanter abominatus est, ut vel ex iis literis & Documentis, quæ in favorem Schwencfeldii G. Arnoldus edidit, colligere licet. (e) Cùm verò Blaurerus Zwinglio aliisque Helvetiorum Doctoribus Reformatis assentire videretur, Snepfius è contra Lutheri sententiam de Coenâ Domini teneret, Ulrici Ducis interpositione diffidium inter eos compositum fuit, datâ à Blauro

B 2

Syngra-

(c) *Seckendorff Hist. Luth. libr. 3. p. m. 18.*(d) *Seckend. l. c. p. 123.*(e) *Supplem. Histor. Eccl. p. m. 159. 162. 169. seqq.*

Syngraphâ, in quâ professus fuit : Se verba institutionis Christi ita intelligere, ut eorum virtute (*Bermögdieser Worte :*) corpus & sanguis Domini veré, i. e. substantialiter & essentialiter, non autem quantitativè & localiter in Cœna accipiatur & detur. Sparsus itaque de eo rumor, illum recantâsse. Verùm is publico scripto se postea defendit. Interea utcunq̃ue compositâ lite reformatio peracta, & Missa in die Purificationis per universum Ducatum abrogata. Dimissus tamen fuit bonâ cum pace Blaurerus & reliqua Snepsius perfecit. (f) An. 1537. Conventui Theologorum Smalcaldiaë præsens libello Melanchtonis de Papatu subscripsit, & sententiam moderatam dixit *περὶ τῶν μυστηρίων*, nec tamen satis explicatam. (g) Anno 1539. Augustam Vindelicorum, Authore Conrado Stierlin, plebejo Ecclesiæ Præposito, religionis conformandæ causâ se contulit, ibique Conciones in Templo Mauritiano habuit vehementes, contra luxum mundi muliebris & pro inducendâ excommunicatione. Verùm Wolffgangi Rehlinger, Consulis, jussu iterum discessit. Ejus monitu Senatus Augustanus gazophylacia in stipem advenis & Scholasticis tenuioribus erogandam constituit. (h) Eodem anno Conventui Francofurtano interfuit, ideoque ex Civitate Constantiensi ad Colloquium Norimbergense cum Johanne Zwiccio deputatus, illorum Theologorum unus fuit, quibus Evangelica causa tunc nixa fuerat. (i) Cæterùm cum Calvinianis Doctoribus commercium litera-

(f) *Seckendorff, Hist. Luth. P. III. p. 123.*

(g) *Ibid p. 153.*

(h) *Melch. Adami Vita Theol. p. 198.*

(i) *Seckend. Lib. cit. p. m. 205.*

literarium habuit frequens & Calvino quæstionem aliquando movit de relapsis. Tigurinorum certè candorem, humanitatem & modestiam magnopere extulit, in Lutherum vicissim iniquior. (k) An. 1548. propter Interim Constantiæ receptum patriam reliquit, atque sub finem vitæ in Helvetiâ delituit, diemque clausit supremum A. Chr. 1567. ætatis 75. (l) Extat de eo Epigramma honorificum:

*Blaurerum agnoscit Civem Constantia clarum
Qui Monachus primùm, qui Sacra deinde colit.
Illius Ambrosium pia Vox spirabat Odorem,
Vox Christi, miseris ipse salutis Odor. (m)*

Scripta Blaureri.

Eine Predigt zu Bern gehalten / samt den *Actis* der daselbsten gehaltenen *Disputation*, 1528.

Send-Brieff an die Gemeinde zu Costanz / vom Trost in trübseeligen Zeiten / Anno 1532. 8.

Von dem Widerruf des Sacraments / des Leibes und Bluts Christi / Tübingen. 1535. 4.

Zwey Send-Brieff an Hans Conrad Hummen von Neuburg / Erb-Marschallen in Württemberg / Schwendenfelds halben geschrieben / *Arnolds. Supplem. l. cit.*

Geistl. Schatz / das ist heilsame Betrachtung / wie ein Mensch Christlich leben und sterben solle / Zürich / 1566. und 1612. 8.

Epistola ad Wolffgangum Musculum Scripta An. 1544. apud Fecht. P. VIII. p. 813.

B 3

GEORGIUS

(k) Fecht. Supplem p. 164 & Epistola Theol. p. 813.

(l) Freh. Theatr. p. 213.

(m) Melchior, Adami loco citato.

GEORGIUS HALA, * Baruthensis, natus erat An. C. 1495. Studiis ubi sedulam navâset operam, ante bellum Smalcaldicum Pastor Evangelicus in oppido Ducatus Wirtembergici notissimo, Waiblinga, post Leonhardum Wernerum, primum ibi Verbi Divini Ministrum à B. Snepfio ordinatum, constitutus est. Inde propter Interimisticam Doctrinam secedere coactus, venit in Misniam, ubi, juxta A. Brunnium, (a) aliquot in locis celebribus, utpote Zwiccaviæ, Cizæ & Lipsiæ egit Ecclesiasten. Juxta H. Pippingium (b) verò Pastor Sonnewaldensis fuit, ex quo A. 1541. Diaconus Lipsiensis An. 1549. Pastor ad D. Thomam ibidem factus, quo pacto hæc possint conciliari equidem non liquet, nisi fortè Hala ex Diaconiâ Lipsiensi post annum 1541. demum in Wirtembergiam vocatus, An. 1548. Zwiccaviam & Cizam & An. 1549. Lipsiam ad Pastorum modo dictum pervenisse dicendus sit. An. 1551. Confessiononi Doctrinæ Saxonicarum Ecclesiarum Concilio Tridentino exhibendæ subscripsit. (c) Filios genuit unum cognominem, qui ex patriâ Wirtembergia, ubi per aliquot annos Scholæ & Ecclesiæ interviit, in Comitatum Erpacensem missus, postea in Ducatum hunc rediit & Pastorem in Kleinen Heppach egit. Brunni testimonio Poëta non indoctus, & Jonathan ejus amicissimus per 56. Annos usquè ad An. 1610. quo beatè obiit. Alterum Waiblingæ A. C. 1548. genitum, Oseam nomine, Francofurtensis Ecclesiæ ad D. Catharinam postea Ministrum, qui An. 1611. expiravit.

(a) *Lib. Synopt. p. 48.*

(b) *Pippingii Arcana Bibliotheca Thomana Sacra, p. 121.*

(c) *Pipping. i. c. p. 66.*

vit. Ipse Pater Georgius Hala Augustini Brunnii Promotor. & Patronus fuit, cujus commendatione in Wirtembergiam venit. Legem mortalitatis explevit, d. 13. Januarii, An. C. 1565, ætatis 75. (d)

Scripta.

BEdencken von Haltung eines Concilii, An. 1541.
d. 15. Februar. aufgesetzt.

Consilium de Concordiâ instituendâ & Componendo dissidio Religionis. An. 1544. vernaculo sermone. Ulrumque scriptum non minùs moderatum, quàm cordatum.

JOHANNES BRENTIUS, * Præpositus Stuttgardianus Evangelicorum primus, natus est Wilæ, oppido Sueviæ Imperiali in meditullio Wirtembergiæ sito, Anno 1499. d. 24. Junii, Patre Martino Brentio, oppidi illius annis 24. Prætore, Matre Catharina Henichia. Ætatis anno undecimo Heidelbergam in Scholam trivialem est missus, postea Vaihingam concessit, ubi scholam regebat Magister Johannes Schmidlinus famâ clarissimus. Anno ætatis 13. Heidelbergam rediit, ubi biennio post Baccalaureus creatus est, & Præceptoribus usus in artibus liberalibus Theobaldo Billicano, Johanne Knellero Imperatoris postea Caroli V. Consiliario, in Græcis Johanne Oecolampadio; in Hebræâ, Judæo quodam Hispano Mattha, qui baptizatus, & Medicinæ postea Doctor renuntiatus fuit; in Theologiâ D. Petro Scheibenhard, D. Georgio Nigri & alio quodam D. Marco. Æquales in Studiis habuit

B 4

buit

(d) Brunniius l. c. & p. 118.

* Clar, 1530, N. 1499. Obiit, 1570.

buit Melanctonem, Bucerum, Schnepffium, Frechtum, aliosque. Ibi autem eximiis Studiis nocturnis malum sibi contraxit, quod per omnem adhæsit vitam, ut post noctem mediam parum aut nihil amplius dormire potuerit, unde horas postea illas insomnes piis attribuit meditationibus, quas, postquam surrexerat, in chartas coniecit. Creatus igitur ob omnium ferè disciplinarum capacitatem, Magister Heidelbergæ Anno 1517. ætatis 18. nec multo post Contubernii Rector illic electus, quodlibetariam, ut vocant, proposuit disputationem, & Summulas Petri Hispani, Suetonium, Græcam Grammaticam, Dialecticam & Homerum triennio professus est. Deinde, lectis Lutheri Libris, Veritatem tùm densissimis tenebris involutam agnoscere & hinc ulterius motus Juvenis adhuc, cum Luthero conferre, ac publicè docere incepit, unde Theologorum sibi odium contraxit. Ut autem in suscepto exercitio absque impedimento posset pergere, ibidem in Collegium Canoniorum ad Spiritum Sanctum est adscitus, & sacris initiatus, in Patriâ primitias celebravit, postea Heidelbergam reversus, aliquoties vices alterius pro Concione populari obivit, auditoribus gratissimus. In Patriam verò revocatus Anno 1522. Halæ Suevorum Ecclesiastes constitutus, ætatis anno 23. docuit maximo cum fructu, reformationisque eâ in urbe auctor fuit. Anno 1530. Comitibus interfuit Augustanis, ubi strenuè Lutheri doctrinam defendit; cum autem utriusque partis Theologi familiariter inter se de Religionis Controversiis conferrent, à quodam magni Nominis Episcopo invitati, ubi Cochleus aliquando Sanctorum invocationem hoc argumento adstruere conatus est, quod Mater Ecclesiæ
hac

hac in parte sit audienda, cui hoc visum esset : Ibi cum Brentius subjiceret, quid si Pater diversum præcipiat? ille indignatus, cum aliter refutare non posset, aliquoties cum nausæâ repetivit: Pater, Pater, Pater! Anno 1531. è Comitibus domum reversus Uxorem duxit Margaretham Græterianam Viduam, ex quâ sex suscepit Liberos, de quibus superstites relictæ 3. Sophia nupta D. Eberhardo Bidenbachio Abbati Bebenhusano; Barbara, quam duxit D. Theodoricus Schnepffius. & Filius Patri cognominis, Professor in Schola Tubingensi, Anno 1534. ab Ulrico Duce Wirtembergico Ducatu avito recuperato, ad Academiae Tubingensis restorationem ad annum unum à Senatu Hallensi concessus, & Commissarius Scholæ constitutus, cum Joachimo Cammerario, Leonhardo Fuchsio, & aliis Professoribus Academiae statuta disposuit, in Schola Theologiam, in Templo pro Concione populum docens. In Mathematicis etiam tunc occasionem nactus, multa didicit, donec elapso tempore, de quo convenerat, ad suos rediit. Interfuit præterea Anno 1540. & 1541. &c. Colloquiis Theologorum & Religionis causâ institutis Hagenoæ, Wormatiæ & Ratisbonæ. Cumque eodem ferè tempore Paulus Constantinus Phrygio in Academia Tubingensi Professor ex hac vita migrasset, Brentius in ejus locum vocatus est, sed frustra; Senatores enim negârunt Hallenses, se ejus posse operâ carere, neque ipse gregem fidei suæ commissum deferere, sibi integrum respondit. An. 1547. Cùm Imperator Carolus V. Halam Suevorum cum exercitu venisset, non solum à militibus ædes ejus direptæ, sed etiam literæ de rebus bellicis ad amicos Scriptæ, & Conciones ejus ad Cæsarem delatæ sunt. Un-

de cum in periculo versaretur maximo, in altissima turri aliquantisper latuit, tandem urbe egressus Die S. Thomæ, alienis indutus vestibus, per medios Hispanos salvus evasit, & totâ nocte uno saltem comite in agris oberravit, paulò post Cæsare digresso, Halam rediit, & officium sicut antea fecit. Anno 1548. extremum vitæ periculum adiit Brentius, nam cum Librum Interim dictum, ceu impium damnasset, datum à Granvellano Legatis Hallensibus negotium fuerat, si Cæsari gratificari vellent, curarent, ut Brentius vinctus Augustam deduceretur: Quod cum ille rescivisset, acceptâ per Senatorum quendam (qui reliquis juramento à Legato adactis, ut Brentii periculum celarent, seriùs non animadvertente Legato intraverat,) Schedâ tali: Fuge, Brenti, citò, citiùs, citissimè; in agrum vicinum subito secessit, & ibi per Sylvas latitans, diuque incertis errans sedibus, à militibus etiam sæpius quæsitus, amissâ interim Basileæ Uxore, tandem apud Ulricum Ducem Wirtembergicum refugium invenit, & Hornbergæ, oppido in Sylva Hercynia sito, vicem Præfecti aliquandiu sustinuit, nomine mutato in alium *Huldreich Engster*; Cumque aliquando concionantem virum pium & honestum in vicino pago audivisset, conciones ne in longum protraheret, admonuit, ille molestè hæc ferens, respondit: Vobis Præfectis omnis in templis mora est molesta, sed non æquè in Symposiis. Anno 1550. Postquam biennium in Exilio variâ fortunâ vagatus esset, Tubingam propius accessit, & sub autumnum ad Johannem Molitorem, Pastorem Megerkingensem, in locum ab hominum commercio remotum, se contulit. Inde Christophorus Dux Wirtembergensis, Patrìs Ulrici M. Nov. defun-

cti

Eti Successor ad se vocatum Stuttgardiaē palam fovit. Deinde à Brentio Confessionem conscribi voluit de praeipuis Doctrinae Christianae Controversiis, Concilio Tridentino offerendam, quam praeipui ditionis Wirtembergicae Theologi sua Subscriptione approbaverunt Anno 1551. Eodem Anno ad secundas nuptias transiit cum Catharina Isenmannia, ex qua 12. liberos suscepit, & 10. superstites reliquit, Anno 1552. cum Legatis Wirtembergicis & aliis tribus Theologis Tridentum profectus, Confessionem à se scriptam Concilio publicè exhibuit, paratus eam defendere, Comites & Collegas habens Jac. Beuerlinum, Jac. Heerbrandum, Val. Vannium & Jodocum Neobolum, Theologos, Theodoricum à Plieningen verò & Johannem Gerhardum è Politicis. Sed nec auditi, nec responso à Patribus accepto, domum reverti coacti sunt, non sine periculo, cum ipse prae reliquis Legatis ad Colloquia privata saepius à Pontificiis sollicitaretur. Hyeme sequenti, cum Praepositus Ecclesiae Stuttgardiensis è vivis excessisset, in ejus locum suffectus, eique simul Academiae Tubingensis Inspectio commendata est. Cumq; hoc ipso tempore Petrus à Soto, Hispanus, Evangelicos Scriptis oppugnasset, Brentius huic è Sacra Scriptura Apologiam opposuit. A. 1557. Ad Colloquium Wormatiense, Praeside Julio Pflugio, Episcopo Naumburgico, institutum à Duce Christophoro missus venit. Id abruptum est, quod Evangelici S. Scripturam, adversarii verò consensum perpetuum, Controversiarum in Ecclesia Judicem esse contenderent. Cumque bellum Sacramentarium tum recludisset, Confessionem ea de re Brentius edidit; Monasteria item ipso authore Monachorum olim latibula, in Scholas conversa, &

harum

harum cura à Christophoro Wirtembergico Brentio concredita. (a) Anno 1563. Colloquium cum Georgio Wigelio, Ducis Pomeraniæ, Concionatore Aulico, ab ipso Duce exoratus, de S. Coenâ instituit, sed absque fructu, irreverenter admodum ab homine immodesto habitus. (b) Encomia ejus à variis & excellentibus Viris adornata collegit Scriptor Vitæ illius diligentissimus, Johannes Beyschlag / Hallensis Ecclesiæ Minister, inter quæ eminet Elogium quod Brentio magnus Ecclesiæ Elias, Lutherus impertiit, quodque in præfatione ad opera, Brentiana Theologi Wirtembergici, producunt & laudant. Non adulator, scribit ille ad Brentium, neque fingo, sed neque ludo, neque fallor. Non Brentium, sed Spiritum, prædico, qui in te suavior, placidior, quietior est. Deinde dicendi artibus instructus, purius, luculentius & nitidius fluit, itaque magis afficit & delectat. Meus verò, præterquam quod artibus dicendi imperitus & incultus, nihil nisi sylvam & chaos verborum evomit; tum etiam eo fato agitur, ut turbulentus & impetuosus & veluti luctator cum monstris infinitis semper congredi cogatur. Itaque si parvis licet componere magna, mihi de quadruplici Spiritu Eliæ ventus, motus & ignis, qui montes subvertit & petras conterit, tibi autem & tui similibus sibilus ille blandus auræ tenuis, qui refrigeret, obtigit. (c) Nec Thuanus hunc tantum virum silet, quem magni nominis inter suos Theologum diuque ob id varia fortuna jactatum appellitat (d) Erat enim (ut paucis cum Quentstedio nos expediamus;) Theologus

(a) *Hactenus Freherus Theatr. Ill. Vir. p. 220, seqq.*

(b) *Colloquium Manuscriptum.*

(c) *Conf. Fechtii Supplem. Cap. IV. p. m. 78. 79.* (d) *Libr. 45.*

gus eximius, qui fide, industria, doctrina, ingenio, iudicio, eloquentia, Zelo religionis & vitæ integritate par summis ævi sui Theologis, & B. Lutheri *παρρηστής* fidelissimus fuit, hinc versiculi:

*Brentius Antistes Sacrorum, Assecla Lutheri,
Consiliis dexter, Colloquiisque fuit. (e)*

Cæterum diversas alias vocationes obtinuit à Magdeburgensibus, Alberto Brandenburgico, & cumprimis ab Eduardo V. Angliæ Rege, qui eum amplissimis cum promissionibus ad se traducere laborabat, sed frustra, cum Brentius Patriæ potius, quam extraneo Regi serviendum piè cogitaret. (f) *Αὐτάρκεσιν* suam pulcherrimo facto demonstravit: Quo honorarium centum aureorum à sapientissimo Principe Christophoro Duce, Wirtembergiæ, pro dedicatione Commentarii in Epistolam D. Pauli ad Romanos oblatum modestissimè reculaverat: ne scilicet occasione Theologorum Scriptorum nummos conquirere & Theologiam promercalem facere velle videretur. (g) Pari modo cum tabernis Alsaticis versaretur, eique Cardinalis Lotharingicus pateram deauratam magni pretii offerret, noluit eam recipere; imò, cum postea Cardinalis per proprium tabellarium poculum Stuttgardiam in ædes Brentii misisset, mox Brentius illud remisit. (h) Eâ etiam erat modestiâ, ut cum de explicatione Pentatevchi, quem Stuttgardia elucubrârat, amici eum compellarent, alii autem publicationem ejus flagitarent,

(e) *Quenstedt de Patriis Ill. Vir. p. 159.*

(f) *Andr. Osiand. in Or. Fun. Job. Magiro habitâ. p. 4.*

(g) *Th. Lansii Monum. Am. Hasenreiff. p. 29.*

(h) *Osiander Cent. XVI, libr. III, S. 48, p. 736.*

gitarent, sæpè prolixè testatus sit : Velle se, ut Scripta Lutheri communis Præceptoris legantur, nihil enim istis posse afferri tersius & magis politum. (i) Quantus vel hodienum æstimetur Brentii labor Exegeticus, judicio Sebastiani Schmidii, celeberrimi Exegetæ, constare potest, qui ad Studiosum Wirtembergicum hunc in modum fertur locutus : Si in Studio Exegetico laudabiles facere cupis progressus, lege Brentium ; absque illo si rem tractaveris, nihil solidi præstabis. Corporis Staturà fuit egregiâ & procerâ firmâ valetudine usque ad grandævam Senectam, latera habuit firma, unde & vox sonora & gravis, nunquam decubuit morbo nisi erysipelate. (k) Tandem exhaustus laboribusque confectus sumto S. Eucharistiæ Signaculo, præfente ac simul accipiente Cœnam Domini universo Stuttgardianorum Ecclesiarum Cœtu, (l) editaque memorabili Confessione profusisque jugiter lacrymis ex ardore febrili d. 17. August. An. 1570. Obiit d. 11. Septembr. ingenti sui relicto desiderio sepultus Stuttgardiæ in Templo Collegiato, medius inter duos Comites non procul à Cathedra, quem locum ipsemet paulo ante obitum elegit ad D. Jacobum Andreæ sibi adstantem : Hic, inquit, cupio sepeliri, ut si quis fortè post me aliam ex hoc suggestu doctrinam proferre ausus fuerit, quàm ego professus sum, caput quasi attollere & dicere queam : Tu mentiris. Unde à quibusdam Exerto capite lapidi sepulcrali incisus esse perhibetur. Apposita tumulo Elogia hæc leguntur ; primum sub imagine ipsius Brentii :

Voce, Stylo, Pietate, Fide, Candore probatus,

Johannes tali Brentius ore fuit.

Deinde

(i) *Vid. Præf. Facult. Theol. in Pentat.*

(k) *Heerbr. in Or. Fun.*

(l) *Vid. Concio Funebris.*

Deinde in Tabulâ.

Johannes Brentius, Natione Suevus, Patriâ Wilensis, Theologus Clarissimus, Ducum Wirtembergensium Consiliarius, inter primos repurgatæ Ecclesiæ Instauratores fuit. Scripturas Propheticas & Apostolicas in Scholis, Sacris Concionibus, Comitibus Imperii Romani, & lucubrationibus suis illustravit & propugnavit. Confessionis causâ Exilium constanter tulit. Consiliis Ecclesiam & Communem Patriam juvit. Vitæ innocentiam Professionem ornavit, & cum in hoc suo curriculo quinquaginta & amplius annos Magno Ecclesiæ Commmodo elaborâset, Placidè in Christo obdormivit, & summo piorum omnium luctu hic sepultus est Anno Domini MDLXX. Mens. Septembr. Die XI. cum vixisset Annos LXXI. Menses II. Dies. III.

Boissardus Biblioth. chalcogr. lit. P. 3. in nomen ejus sic ludit :

*Ardor eras raræ Brenti pietatis, & illum
Ardorem incendit religionis Amor.*

Testamentum ejus pro se, quemadmodum & scripta nonnulla jactitârunt Calvinisequæ. Cum verò non solum ipse vivus sæpe numero iis contradixisset, verum etiam defuncti Patris Apologiam adornâset filius, velut in rabiem acti, turpissimis optimum Virum conviciis proscindere non dubitârunt, ipsum Sanguinarium & Testamentum ejus amburens Testamentum appellantes. (m) Scripta tamen hodie in deliciis haberi in Angliâ testatur Clar. Tenzelius. (n) D. Johannis
bu

(m) *bid. Apolog. Brentii junioris passim.*

(n) *Monatl. Unterred. An. 1698, p. 62.*

bu Boys encomium & plura alia de illo commemorat
 Clar. Serpilius, Epitaph. Theol. Suev. p. 123. seq. &
 ante omnes alios doctissimus Joh. Benschlag. in Me-
 moriâ Brentii renovata; qui, ut & Melchior Adami,
 potissima de hoc Viro debet Jac. Heerbrando & Wilh.
 Bidembachio, quorum ille oratione, hic Concione
 Brentio parentârunt. edit. Tub. 1570. 4.

Non prætereundum existimo, quod dum hanc
 Brentii Vitam revidimus, in literis Wolffgangi, Pala-
 tino Neoburgici Principis ad Ducem Christophorum,
 de Colloquio Maulbrunnensi scriptis, nobis non for-
 tuitò, ut existimem, sese obtulit; Verba formalia ver-
 naculo sermone sunt hæc: *Über das ist nicht zu hof-
 fen / daß sie (die Heidelbergischen) wiederum zu-
 gewinnen / sintemahlen sich mehrermeldte Pfäl-
 zische Disputanten neulicher Tagen / wie uns
 glaubhaftig angelangt / vernehmen lassen: Wo
 der alte Lecker (den Brentium meynend/) nicht ge-
 wesen / wolten sie Eure Liebe auch Doctor Jacob
 ben auf ihre Seiten gebracht haben. Ita Calvinia-
 ni puerili convicio grandævum Senem & de Christi
 Ecclesiâ optimè meritum proscindere non erubue-
 runt. (o)*

De Commentariis ejus libet adjicere D. Calovii
 judicium: In totam, ait, ferè scripturam doctissimas
 Commentationes edidit D. noster J. Brentius, quæ sen-
 sui Spiritus S. pressè insistant & commendatione di-
 gnissima sunt. Hujus sanè Theologi è rivulis quam
 plurimos sua irrigâsse prata interpretes, huicque ma-
 gnum suum, quo apud juvenes gaudent, debere no-
 men eos, Brentium qui non noverunt, nec legerunt,
 fed

(o) *Wirtemb. Acta vom Colloquio zu Maulbronn Manusc.*

sed neglexerunt, palam est. (p) In specie Commentarius ejus in Esaïam à Christophoro Duce Wirtemb. eo in pretio habitus, ut capiti suo post mortem supponi juberet in testimonium fidei suæ. Bergmann in Trem. Mortis horâ P. I. p. 160. apud Serpil. l. c. Elucubrationes quoque in Psalmos aliis solent præferri Ibid. p. 131. Juvat tandem subnectere narrationunculam, quam ab erudito & pio Sene Domino A. R. Wolfarto, Pastore Bottwariensi, amantissimo Collega & Compatriâ majoribus ejus sæpè memoratam, accepi. Fuisse nimirum temporibus Alexandri Wolfarti, Abbatis postea Alpirspacensis, sed tùm circa an. 1590. Diaconi Cantstadiensis, sacrificulum, in Pago Vicino, Offingen, etiamnum hodiè Pontif. Religioni addicto, qui Wolfartum crebrò invisere solebat; cumque inter varios sermones de opulentiâ & thesauris Monachorum mentio facta esset, Missificum subjecisse: Conveniret se aliquando, ostensurum se illi suos thesauros. Wolfartus igitur animi causâ paulò post expatiatus hominem visitat, promissam sibi gazæ ostensionem desiderans. Pontificius Viro in penetralia domûs suæ humaniter recepto, remotisque arbitris, ingentem cistam aliquot seris probè obseratam recludit, eique omnes Brentii Tomos elegantissimè compactos commonstrat: Hi sunt, inquit, mei thesauri, quos omni auro cariores habeo. Hac ex traditione Viri optimi,

C

Scripta.

Scripta

Octo Tomis comprehensa prodierunt
Tubingæ, quibus adhuc duos Tomos ad-
jicere constituerat filius.

Tomus I. Commentarios continet
In Genesin, Stuttgartiæ, inchoat. d. 1. Sept.
An. 1553.

In Exodum, Tubingæ, in Acad. prælectum;
An. 1538.

Exodum, Stuttgartiæ pro Concionibus ex-
plic. 1557.

Leviticum, Halæ Suevorum. 1542. in 8. edi-
tum.

Numeros, Stuttgartiæ pro Concion. explic.
An. 1560.

Deuteronomium, Stuttgartiæ explic.

Edit. Tubing. typis. Gruppenbach. 1576. fol.

Tomus II. continet Comment.

in Josuam priorem Expositionem.

Josuam poster. Expos.

Librum Judicum Halæ Suev. script. 1534.

Ruth.

1. Samuelis.

2. Samuelis.

1. Regum.

2. Regum.

Esram.

Nehemiam.

Esther.

2od. An. 1576. fol. hic Tomus ab Eberhardo Bidenbachio editus est.

Tom. III. continet Commentar.

In Jobum, Halæ Suevorum scriptum 1526. Restitutum. 1546. 8.

Lucubrat. in Psalmos CV l. quæ Cygnea ejus Cantio fuerunt.

Lucubrat. in reliquos Psalmos Theodor. Snepfii.

Ib. 1578. fol.

Tomus IV. contin. Comment.

In Ecclesiasten, Halæ Concion. propositum.

Esaïam. Hornbergæ cœptum.

Jeremiam. Halæ conscript. 1525.

Oseam. Germanicè edit. 1531. dein Latine versum.

Amos. conscript. an. 1530. cui præfixa est Epistola Lutheri.

Jonam. cum Præf. Filii.

Micheam. conscript. A. 1528.

Tubing. 1580. fol.

Tom. V. contin. Comment.

In Matthæum Stuttg. 1566. conscript.

Marcum. Stuttg. 1559. d. 2. Aug. inchoat.

Lucam. Halæ Suev. 1537. edit.

Tub. 1582. fol.

Tom. VI, continentur Homiliæ in Evang. Joannem. Halæ. 1545.

In eundem Exegetis: Halæ 1527.

Tub. 1584. fol. In hac Exegesi nonnulla occurrunt, quæ Calviniani & Barthol. Hagen, hic in materia de S. Cœ-

na, illitum in hac tum in materia de *prædestinatione* pro se adduxerunt. Sed Brentius semetipsum dextrè explicavit in Epistola ad Marbachium (m) & alibi.

Tom. VII. continens Comment. in Acta Apostol. conscript. Halæ Suev. 1534. & post lectionem Commentar. Lutheri recognitum 1536.

in Epistolam ad Romanos Stuttg. conscript. 1564.

In Epist. ad Galatas Halæ conscript. 1548.

Epist. ad Philippens Halæ. d. 25. Febr. 1548.

Tub. 1588 fol. ad Philemonem. Halæ. 1543. ab Isenmanno subscript.

Tom. VIII. contin. Polemica Scripta contra Petrum à Soto & Sacramentarios. Tub. 1561. fol. Reperiuntur in eo 1. Confessio Wirtembergica cum Apologia. 2. Sententiâ de Unione personali, Ascensione in Cœlos & Sessione ad dextram Dei & præsentia Corporis Christi in Cœna. 3. Sententia de libello H. Bullingeri in dictum Joannis: In domo patris mei multe sunt mansiones. 4. De Majestate Christi & S. Cœna contra Martyrem & Bullingerum. 5. Recognitio Prophetica & Apostolica doctrinae de vera Majestate Christi, &c. Tub. 1590. fol.

Scripta Brentii alia.

Biblia Latina recognita cum Præfatione luculentâ. Tubingæ. 1564. fol. min. sive 4. major.

Homiliæ XXV. de Pœnitentiâ, Francofurt. 1557. 8.

Catechismus piâ & utili Explicatione illustratus. Tub. 1551. 1594. 8. Syn-

(m) ap. Fecht. Epist. Theol. P. III. p. 134. conf. Unschuld. Nachricht, Tom. IV. p. 260, 261.

Syngramma de S. Coena contra Oecolampadium, Halæ Suevorum. 1525. 4.

Epistolæ XIV. ad Jo. Marbachium apud Jo. Fechtium P. III. Epistol. p. 41. seqq Durlaci A. 1684. 4.

Epistola ad Wierum Stuttgard. die Stephani scripta 1565. extat in Libro Apol. Jo. Wieri Basileæ edit. 1577. p. 86.

Gründlicher Bericht vom Colloquio, so zu Maulbronn wegen des Nachtmahls gehalten worden. A. 1564. 4.

Catechismus Deutsch / . . . Wittenberg / 1572. 8. 12. Franckfurt / 1596. 16. Stuttgardt und Tübingen in 8. und andern Format fast alle Jahr.

Predigten vom Donner und Hagel und allem Ungewitter. Eisleben / 1565. 8. Nürnberg / 1580. 8. Erklärung der Epistel Pauli an die Römer. Eisleben / 1565. in 8.

Bericht / wie man sich Christlich zum Sterben bereiten soll. Item / wie man Gott dienen soll / und vom Ubel nachreden. Franckfurt an der Oder. 1569. in 8.

Weg zum ewigen Leben. Leipzig.

Kurze Form des gemeinen Gebetts für alle Kirchen, Diener auf der Kanzel fürzulesen / Nürnberg / An. 1568. in 8.

Kirchen-Postilla, über die Evangelien an Sonntagen und Feyer-Tagen / samt der Historien vom Leyden Christi. Tübingen / 1572. und 1588. fol.

Vom Einfall des Türcken. XXII. Predigten / Wittenberg / 1532.

Wie sich Ehe-Leut im Ehstand verhalten sollen.
Tüb. 1590. in 4.

Confession, Lehr und Bekannthuß vom Streit
über den Worten des H. Nachtmahls Chri-
sti / die Er samt andern Theologis in Schwab-
ben geführt / Heidelberg / 1576. 4.

Commentarius de Vocabulis regionum & gentium a-
pud Tacitum. Adscriptus à nonnullis Philippo
Melanchthoni, ab aliis Henrico Glareano, à qui-
busdam Hieron. Frobenio, sed à Goldasto L. I. de
R. B. p. 42. Brentio vindicatus. vid. Deckherz.
Conjectur. de Script. Adesp. p. 154.

Clar. 1530. **M**ATTHÆUS KOCHHAFFE,
Nat. 1495. Græcè Chytræus, Brackenheimii
Obiit. 1558. oppido Ducatus Wirtembergici natus.
Cum Tubingæ per quinquennium literis o-
peram dedisset, exorta tum Evangelii luce ministe-
rio Lutheri accensâ in Salinas Suevicas ad Joannem
Brentium sese contulit, ut viva ejus voce magis ma-
gisque & erudiretur & confirmaretur in agnitâ do-
ctrinæ Coelestis Veritate. Ab hoc deinde Ingelfin-
gam missus, annis amplius quinque Ecclesiam ibi
tantâ fide, diligentia, & Zelo docuit, ut præfectus il-
lius loci fidem ejus vitæque innocentiam, quâ profes-
sionem suam ornabat, magnopere commendaret.
Sed ut sunt humana omnia dubia & instabilia, idem
postea eum acerrimè persecutus fuit. Nam cum
initio anni millesimi quingentesimi trigesimi fama
de Caroli Cæsaris in Germaniam adventu passim
percrebesceret, qui Lutheranos ad unum omnes in-
terfecturus esset, ille missam Pontificiam aliquot jam
annis

annis abolitam rursus in usum revocavit. Id Chytræus, ut rem mali exempli pio Zelo reprehendit, tantumque abfuit, ut timore officii amittendi à reprehensione desisteret, ut acrius etiam in illiusmodi inconstantiam, documentis Sacræ Scripturæ demonstratis inveheretur. Ita cum aliquando coram publicè id faceret, præfectus impotenti planè animo è sede suâ profiliit strictoque gladio, suggestum, terrendi causâ, percussit, præsentem & spectantem idipsum Pastoris conjugem tum gravidâ, quæ mariti periculo ad eò perterrita & consternata fuit, ut nec lacrymas, nec vocem ullam per horas aliquot emisit, multique ex tantâ matris perturbatione malè embryoni ominati sint. Sed Deus hominum Plastes sapientissimus periculum omne clementer avertit. Itaque cum hæ turbæ ex violentiâ præfecti incidissent, nec tutò suum facere posset officium, Matthæus in Craichgojæ Oppido Menzingâ, quod medio itinere inter Heilbronnâ & Spiram situm, apud nobiles Erasmmum & Petrum fratres à Menzingen hospitium benignum, & securè docendi locum invenit, & in illo vico triginta ipsos annos puram Evangelii doctrinam docendo ad finem vitæ usque permansit. (a) Uxorem duxit Barbaram Neibergensem honestissimam matronam, quæ duos ei peperit filios apprimè celebres, nimirum an. 1530. d. 26. Febr. Davidem Chytræum, non Balthici solum maris, sed & universæ Lutheranæ Ecclesiæ clarissimum sidus, Academiæ Rostochiensis Theologum primarium; & Nathanem, Poëtam L. & Scholæ Bremensis Rectorem, Virum ingenio, doctrinâ, morum gravitate aliisque

C 4

virtuti-

(a) Melcb, *Adami, Vitæ, Theol.*, p. m. 323, edit. nov.

virtutibus ornatissimum, cujus poemata erudita ex-
tant. (b) Cæterum Pater Matthæus à D. Sturcio
vocatur mediocris fortunæ, sed probatæ vitæ, ma-
gnæque Vir pietatis, (c) qui juxta M. Goldsteinii te-
stimonium, (d) verâ illa nobilitate, pietate scil. non
fucata & divinæ Imaginis conservatione & similitu-
dine cum Deo Archetypo, ut verba Nazianzeni so-
nant, nobilitari maluit, quàm rebus aliis, quas mun-
dus solet suspicere. E consortio hominum emigra-
vit post annum 1559. (e)

*Clar. 1540.
Obiit 1552.*

CASPARUS GRÆTERUS Suevo-
Halensis, Illustrissimi Wirtembergiæ
Ducis, Ulrici, Concionator Aulicus &
Consiliarius, Oetingero vel σύγχρονον, vel suc-
cedens, circa annum 1540. Singulis diebus singu-
las habuit Conciones in præsentia ipsius Principis,
qui nec venatum abibat, nec balneo utebatur, nisi
audito prius Dei Verbo, exemplo uti rarissimo, ita
in omnia secula memorabili. (a) Deliberationes par-
tim Smalcaldici Conventus, 1537. partim doctrinæ
Imperialis, quam Interim vocarunt, eo tempore insti-
tutas, consiliis suis dextrè adjuvit & prudenter mo-
deratus est. (b) Jacobo Andrea, qui à Præfecto Bie-
tighei-

(b) *Quenstedt de Patriis Ill. Vir. p. 160.*

(c) *In Orat. de Dab. Chytrao. p. 2.*

(d) *In Or. de Vita & morte Dab. Chytr. conf. Serpil. Epi-
taph p. m. 15.*

(e) *Vid. A. Brunnus p. m. 103.*

(a) *Phil. Græter. in Præf. T. I. Histor. Biblica, & Serpi-
lii Epit. p. 23.*

(b) *Fama Andr. reflores p. m. 50.*

tigheimensi, Sacrificulorum Fautore, (pecuniam à Duce Ulrico, sibi in subsidium constitutam negante,) ut veniam, seu dimissionem sui humilimè peteret, coactus fuerat, unà cum Johanne Knodero, Consiliario, strenuè adjuvit, ut non tantum ille Præfectus durissimâ reprehensione corriperetur, verùm etiam Jacobus novis sumtibus ad alendam familiam instrueretur. (c) Erat autem Græterus Vir doctissimus ex Andreæ testimonio, & de Reformatione Ducatus Wirtembergici optimè meritis. Conciones stolâ furva vel viridi amictus habuisse perhibetur. Filium habuit Philippum, Pastorem Nagoltensem, posteaquæ Præpositum Heerbrechtingensem, ex Opere Histor. Biblico & aliis scriptis celebrem. Generum verò ex filiâ, Henricum Renzium Abbatem San. Georgianum. (d) Caducis ereptus ad coelestem Aulam migravit circa annum 1552. Claruit ab anno 40. ad 50. (e)

Scripta.

(Atechesis, in 8. Deutsch.

Bedencken eines freyen Concilii halber an Hertzog Ulrichen / An. 1541. d. 10. Febr. gestellt / Manuscriptum.

Bedencken / wie der Streit in Religions-Sachen aufzuheben und hinzulegen. A. 1544. d. 1. Octobris, Manuscriptum. Ambo hæc Consilia ex mandato Speciali Domini Ducis adornare debuit.

C 5

JOHAN.

(c) *Ibid p. m. 29. 30. 31.*

(d) *Freher, Theatr. p. 318.*

(e) *Conf. Aug, Brunn, p. 30.*

Clar. 1540. **J**OHANNES FABRICIUS, Norim-
Nat. 1496. bergæ natus est A. C. 1496. Factus
Obiit 1558. Ecclesiæ Stuttgardianæ Diaconus Anno
 1538. Schorndorffensis Ecclesiæ Pastor
 Anno 1544. denique in Patriâ, Andreæ Osiandro,
 primo post reformationem ad D. Laurentium Con-
 cionatori An. 1548. successit. Filiis relictis Andreâ,
 M. Johanne Baptista, Ecclesiæ Fürtenfis Pastore, &
 Davide. Obiit Norimbergæ d. 8. Sept. A. C. 1558.
 ætatis 62. Minist. 33. Hæc Iconi ejus æri incisæ sub-
 scripta recenset P. Freherus Theatr. Vir. III. p. 177.

Clar. 1540. **M**ARTINUS FRECHTUS, Ulmæ
Ob. 1556. Suevorum natus, jactis literarum &
 linguarum rudimentis, cum Heidelbergæ
 Theologiæ Studio operam navasset, Licentiatus in
 ea renunciatus, mox in Professorum numerum coo-
 ptatus, Literas Sacras publicè docere cepit. A. 1526.
 ubi inter alios Collegam habuit Simonem Grynæum.
 1528. à Republica Ulmensi statim post Ecclesiæ Re-
 formationem Authore Conrado Samio, (a) invita-
 tus eò venit, illique defuncto subrogatus primarium
 Ecclesiasten egit omnibus acceptus. Anno 1533.
 cum Schwencfeldio, cui humana Christi Natura in
 statu gloriæ non amplius Creatura dicenda videba-
 tur, privatim quidem ab initio, mox verò & publi-
 cè concionando & disputando congressus est. Quâ-
 re ad Senatum Ulmensem delatâ uterque Frechtus &
 Schwencfeldius auditi, decretumque, ut ambo scri-
 pta sua Theologis Smalcaldiæ tùm congregatis, ju-
 dicanda

(a) Conf. Seckend. Hist. Luth. III. p. 18.

dicanda offerrent. Quo facto Schwencfeldius damnatus, Frechtus verò absolutus fuit. (b) Biennio post denuò cum C. Schwencfeldio Tubingæ unà cum Mart. Bucero & Ambrosio Blaurero, Ulrici Ducis Wirtemb. Commissariis præsentibus colloquium habuit de Ecclesiâ, Pædobaptismo & sacrâ coena vid. G. Arnoldi Supplem. Hist. Eccl. p. m. 169. seqq. Cum autem sub id tempus in S. Coenæ negotio contentio inter Evangelicos incidisset, Frechtus cum Bucero & Musculo in Saxoniam ad Lutherum profectus est 1536. & Sententiæ ejus subscripsit. Anno 1540. Wormatiæ, & 1546. in Colloquio Ratisbonæ habito, cum adversariis disputavit. Theologus sincerus, cordatus, & Doctrinæ Lutheri addictissimus, quod ex Epistola illius ad Joh. Marbachium constat, qua inter alia scripsit: Valde mihi dolet, paulatim magni nominis Viros quosdam magis ad Cinglianismum quàm Lutheranismum propendere, quasi verò non plus satis sit alioqui certaminum, agonum & turbarum. (c) Cæterum ob constantiam in fide multa perpeffus; Cum enim 1548. d. 6. Augusti Carolus V. Imperator Ulmam venisset, illicoque Senatum abrogaret, & Ecclesiæ Ministros, eò quod decretum religionis Interimisticum repudiaverint, custodiæ mandari juberet, Senatus per omnia Cæsari devotus, decretum recepit. Durante enim Comitio rogatu Granvellani petierant à Frechto, ut Augustam profectus negotium religionis adjuvaret, & ad Pflugium, aut Sidonium, aut Islebiū diverteret. Ille, quod & suspectam rem haberet, & quod
è reli-

(b) *Epist. Theol. Part II. p. m. 37.*

(c) *vid. Ep. l. c. p. 39.*

è reliquis Civitatibus nemo sui ordinis ibi esset, recus-
sat. Jussus deinde, quid de facto decreto sentiat, &
quousque probet, scripto complectitur; ubi verò
Cæsar Ulmam venit, Senatus illum ac cæteros Eccle-
siæ Ministros evocat, & per homines delectos eo-
rum sententiam exquirat. Respondent ut antea &
quid in decreto probent, quid improbent, ostendunt.
Illis igitur delecti quidam Senatus: Captivos, in-
quiunt, vos hodiè sistit Cæsar, ad ejusque jam tradu-
cemini palatium: Deus vos Spiritu suo gubernet. Il-
li, quoniam ita sit visum Deo, non se recusare di-
cunt, ullum periculum, & ipsis invicem benè precan-
tur. Sic egressi statim per apparitores ad prætori-
um & ex eo ad Granvellanum deducebantur, ubi
cum urgente licet Granvellano, ut Cæsaris edicto
parerent, nihilominus in sententia perstarent, acer-
bis fuerunt accepti convitiis. Deinde Frechtus hu-
manioribus verbis sigillatim pertentatus, & post il-
lum reliqui sex, quorum quatuor fuere constantes,
duo desciverunt. Inter primos erat Bonaventura
Stelzer, factus postmodum Esslingensium Ecclesia-
stes, qui unà cum Frechto catenis impediti & in car-
cerem publicum ducti; cumque domum Frechti
præterirent, frater ejus Georgius fortè prospiciebat
è fenestra, & appellatus ab eo, ut uxorem & familiam
curaret, salutem ei sociisque precatur ac simul bono
animo esse jubet. Ob hanc vocem & ipse ductus
fuit in Carcerem. Inde post quatrimum revincti
catenis & impositi currui devehebantur Kirchemium
in Wirtenbergia, quam eo tempore Hispani tene-
bant, ubi in custodia manserunt sub Centurione
Madronio usque ad annum 1549, quo citra ly-
trum

trum dimissi : (d) Frechtus verò cum ad priorem stationem redire non posset ob receptam Ulmæ novæ Religionis formulam, à Duce Wirtembergico, Christophoro, vocatus, Tubingam venit, ubi S. Theologiam docuit, & illustri Stipendio Ephorus datus est, cui insigni cum dexteritate præfuit. (e) Obiit tandem senex Tubingæ d. 14. Septembr. 1556. in S. Georgii Templo sepultus. (f)

Scripta.

*L*ibri tres rerum ab Henrico & Othone Impp. gestarum.

Epistolæ tres ad Joh. Marbachium scriptæ, satis memorabiles, apud Fechtium Suppl. Hist. Part. I. & II. Epist. p. 30. 36.

LAURENTIUS FRISÆUS, Theologiæ *Clar. 1530.*
Doctor & Superintendens Brackenheimensis. *Ob. 1568.*
Studiorum causâ peregrinationes longinquas adiit. Reversus Evangelii doctrinam amplecti & Diaconum in oppido Bessigheim agere cepit. Inde ad Pastorum oppidi Brackenheimensis Vicinarumque Inspectionem An. 1562. promotus titulum Doctoris in Academia Tubingensi obtinuit. Filium genuit cognominem, Poëtam Laureatum Cælareum & Pastorem in Brackenheimensi districtu factum. Ipse, juxta Erhardi Cellii, Professoris

(d) Sleidanus Comment. Rel. Lib. XXI.

(e) Nic. Frischlinus Libr. III. Eleg. lit. b.

(f) conf. Melch. Adami Vitæ Theol. Germ. & Paul Freheri Theatr. p. m. 171.

fessoris Tubing. encomium, erat Vir eximius, plurimarum in Juvente Universitatum, etiam in Italiâ Paduanâ & Romanâ lustrator, & rerum observator accuratus. (a) Vivis excessit d. 10. April, Anno Chr. 1568. (b)

Clar. 1548.
Ob. 1569.

HENRICUS WEICKERSREUTERUS Suabacensis, Sacræ Theologiæ Doctor & Abbas Hirsaugiensis ex Evangelicorum ordine primus. Evangelium variis in locis & circa A. 1551. Calvæ docuit, ubi Pastor & Superintendens constitutus, eum se præstitit, ut A. 1557. Monasterii Hirsaugiensis Reformati Præsul à Serenissimo Principe Christophoro fuerit declaratus, cujus infulæ pædoque viginti Alumnorum commissi, quos verâ pietate & religione sincerâ imbuuit. Erat, juxta Nicodemi Frischlini Encomium: (a)

*Magnus Consilio, nec minor ore sacro.
Vir verè pius & studii sectator honesti
Quo vix alter erat religione prior.
Quem pietas nostroque fides rarissima sæclo
Fecit honoratum conspicuumque Virum.
Quem studia & longis vigilatæ noctibus artes
Nomina Doctoris ferre dedere sacri.
Pectore qui didicit Domino confidere soli
Auxilio fretus subsidioque Dei. (b)*

Post

(a) Cellii Or. Fun. J. Brentio Juniori habitâ, p. m. 27.

(b) Aug. Brunnii Lib. Syn. p. m. 96.

(a) Libr. 8 Eleg. 5.

(b) Libr. IV. Eleg.

Post fata Viri, quatuor ejus filiae Theologorum matrimoniis felices evaserunt; Natu maximam Agnetem Philippo Heilbronnero, alteram Catharinam, illius fratre, Jacobo; Tertiam Nicolao Wielando, postmodum Abbate Herren-Albenfi, Quartam denique, Saram nomine, Martino Kepplero, Præposito Medlingano ducente, quos dignâ laude prosequitur Frischlinus. Weickersreuterus vitæ cursum in Domino absolvit d. 8. Apr. A. C. 1569. (c) pro suggestu laudatus à Johanne Esthofero, Calvensium Superintendente. Familia Weickersreuteriana hucusque floruit Eßlingæ, Civitate Imperiali.

MARCUS HEILANDUS, Ecclesia- *Cl. 1548.*
stes Argentinensis & Calvensis, Vai- *Ob. 1549.*
hingæ celebri oppido exortus ex honestis
parentibus, Johanne & Barbara, quo anno, igno-
tum. Hi puerum in fundamentis literarum mediocri-
ter, ut tempora tum ferebant, erudiendum curâ-
runt: postea Pforzhemium, ut lanei panni tonsuræ
ibi operam daret, ablegârunt. Paret ille, & hoc
opificii genus, inter illiberales artes tunc temporis non
postremum, perdiscit. Postea solidioris cognitionis
causâ Basileam adit, & opificium suum aliquandiu
exercet. Sed cum ad majora quædam sese natum
tacito naturæ motu persentisceret, deserto illo opifi-
cio ad bonarum Artium primum, deinde ad divinæ
scripturæ studium animum seriò applicuit, nactus ad
propositum suum occasionem percommodam. Fer-
vebant enim tum Basileæ complures Artis Typogra-
phicæ, divini prorsus doni à Germanis inventi, no-
biles

(c) *Aug. Brunii Lib. Syn. lit. A.*

biles officinæ, cumque singulari Dei beneficio & bonæ literæ & vera Theologia, Luthero, Erasmo, Philippo, aliis divinitus excitatis, renascerentur: eorum libri Latini, Græci, Hebraici, Philosophici, Theologici, Basileæ præcipuè certatim imprimebantur. Hac commoditate arreptâ cuidam officinæ, Frobenianæ forsan, operam suam ad errores typographicos quibusque in libris corrigendos obtulit. Quâ ex re triplex est consecutus emolumentum: Vitæ sustentationem cum salario faciliorem; deinde librorum & manuscriptorum, & excusorum, sine pretio copiam illo tempore præcipuè desiderabilem; denique diligentia quandam quasi necessitatem & habitum. Itaque cum studio linguarum & sacrarum literarum flagraret, Cleantheâ suâ diligentia tantam sibi eruditionis suppellectilem comparavit, ut ad Ministerium Verbi divini primùm in ipsâ urbe Basileensi, postea extra eam in pago Bubendorff, & tandem in patriâ Wirtembergiâ sit evectus. Anno 1532. feriis Paschalibus uxorem duxit Mariam, filiam Matthiæ Iselini, mercatoris Basileensis. Ex hac nati ei sunt tum alii liberi utriusque sexûs, tum præcipuè Anno 1533. d. 7. Julii, Samuel, filius, postea Ducalis Stipendii, quod Tubingæ est, Ephorus & Moraliû Professor per 36. annos, continuus. Cum vero Princeps Wirtembergicus, Ulricus, avitum territorium post trium lustrorum exilium armatâ manu recepisset; atque Ecclesias à Pontificiis sordibus purgâset: Marcus Heilandus mandato illustrissimi Ducis ab Ambrosio Blaurero, reformationis administro, in Ducatum Wirtembergensem vocatus est. Basilea igitur An. 1535. impetrato honestissimo

stissimo muneris ac vitæ testimonio Gamartingam, Suevorum Albaniam, sumtibus Ducis cum familiâ discedit. Ibi cum biennio Evangelium docuisset, Calvam transfertur, quod oppidum est ad Hercyniam Sylvam pervetustum. Calvæ, licet Præfectus loci & Senatores plerique Pontificiæ religioni addicti, vehementer adversarentur, annos undecim magno cum fructu egit: Scholas Latinam & Germanicam instauravit: fuitque in religionis negotio ad Conventus Wormatiam, Hagenoam, & Ratisponam anno 1540. & sequenti cum aliis missus. Anno 1548. autem, cum Sphinx Augustana Interim passim grassaretur, ipse etiam ut alii complures, loco suo, suasu imprimis Friderici Haideni, Mercatoris cessit, atque Argentinam cum suis abiit. Ibi non solum humaniter susceptus, sed & divini Verbi Ministerio præfectus Diaconum in æde Nicolaitanâ egit, docuitque magno animo in ipsâ urbe, Interim illud nihil moratus. Paulò post cum tempestas Interimistica etiam Argentorati ingrueret; atque ipse Calvam repetere, quò revocatus fuerat, in animo haberet, morbo corripitur & fati concedit An. 1549.

(a) Non prætermittenda est heïc loci laudati Heideni fidelitas & constantia, quam Melchior Adami memorare neglexit; Heidenus quippe non solum rationibus & exemplis, ut in loca tutiora se reciperet, pervicit, sed & ipsemet virum eduxit. Cui reverso & quod Parochum eduxisset intrepidè confesso, Præfectus dira quæque minatus est, quæ tamen

D ipse

(a) *Sid. Orat. ab Erb. Cellio hab. Samuel. Heiland apud Melch. Adami in Vitis Philosoph. p. m. 173. edit. nov.*

ipse magno animo contempsit, & Deus, amoto Præfecto, impedivit. Heilandus in conjugio sic cum uxore & liberis vixit, ut omnibus vitæ suæ exemplo præluceret, ejusque fama tum præclara esset, ut Samuel Heiden, J. U. D. Mercatoris illius filius, scripserit: Se talem commendationem de tam piis conjugibus, præsertim Ministro Ecclesiæ, suo seculo non audivisse. vid. primam editionem Orat. cit. p. 7. 8.

N. 1495.

Cl. 1548.

O. 1570.

MATTHÆUS AULBERUS, S. S. Theologiæ Doctor, Ecclesiæ Cathedralis Stuttgardianæ Antistes Evangelicus & Abbas Blabyrensis; quo in oppido natales suos habuit, ut A. Brunnus testatur, An. 1495. (a) Studiis operam navavit Tubingæ (ubi anno 1518. sub Decano Balthasare Sellario Magister renunciatus) & Witebergæ, ubi Lutherum & Melanchthonem audivit. Quorum ex informatione cum Evangelii doctrinam feliciter imbibisset, & Ministerio in Civitate Imperii Reutlingâ, circa 1519. adhibitus esset, in causâ fuit, quod Reutlingenses An. 1530. hostibus undiquaque circumdati Augustanæ audacter subscripserint Confessioni. (b) Passim itaque famâ florens cum Viris celeberrimis, B. Luthero, Melanchthone & aliis literarium habuit commercium. Sanè Ulricus Zwinglius jam Anno 1524. Epistolam ad eum dedit, quâ sententiam suam de S. Cœnâ publicavit. (c) Hinc etiam Aulberus à Wirtembergico Duce Ulrico, ad opus re-

for.

(a) Libell. Synopt. p. m. 105.

(b) El. Ehingeri Orat. de Tubingâ. 1611 hab. p. m. 23.

(c) Seckendorffi. Hist. Luther. P. II, p. m. 34.

formationis cum Snepfio, Ambrosio Blaurero & aliis peragendum accitus est. (d) Anno autem 1548. Efslingam vocatus, ut Intermissicam doctrinam approbaret, illis qui nomine Cæsaris cum eo agebant, inter alià scitè respondit: Papæ indulgentia purgat crumenas; Remissio Christi verò malam Conscientiam. *Deß Pabsts Ablass bucht und fegt die Seckel; Christi Ablass reiniget das böse Gewissen.* Efslingam abeuntem quinquaginta è Civibus Reutlingensium sunt comitati usque ad portas, tamdiu ibidem commorati, donec salvum & incolumem possent reducere. (e) Cum verò Reutlinga Decretum Intermissicum recipere teneretur, quod factum die 25. Junii Anno 1548. officio, quod jam 29 annis ornaveratur, motus, Stuttgardiam ad Antistitis Ecclesiæ Collegiatæ & Assessoris in Consistorio munus ab Ulrico Duce vocatus, per quatuordecim annos pio cum Zelo stationi præfuit. Tandem rude donatus & Cœnobii Blabyrensis Reformati Abbas declaratus An. 1562. Juventutem Scholasticam suæ Inspectioni demandatam formavit. Ex conjugē, quam duxit, filium suscepit cognominem, duasque filias, quarum una, Jacobo Beuerlino, Cancellario Tubingensi; altera, Martino Clessio, Stuttgardiano Superintendenti, elocata. Filius Cœnobii Murrhatensis Præsul tandem evasit. Familia etiamnum floret in patrio Ducatu. Surculus ex eo stemmate non inglorius est modernus Posoniensis Ecclesiæ Lutherano - Evangelicæ in Hungariâ Decanus, ante aliquot annos eò dimissus, & Auditorio

D 2

suo

(d) *Seckend. Hist. Luth. Libr. III. p. 123.*

(e) *Jac. Frijcklin. Carmen Seculare An 1617. p. m. 6. 7.*

suo pergratus, cujus sororem in matrimonio habet Dominus D. Pfaffius, Theologus Tubingensis famigeratissimus. Ipse Matthæus noster Theologus erat Reformationis tempore propter constantiam, pietatem & eruditionem percelebris, qui Theologiæ Doctoris gradum Tubingæ accepit. Anno 1557. una cum J. Brentio & Jacobo Andreae Convēntui Wormatiensi interfuit, & Philippum Consensus sui cum Articulis Smalcaldicis admonuit. Cum enim Brentius renovationem Consensus inter Suevicas & Saxonicas Ecclesias vivo Luthero 1536. initiurgeret, Philippus respondit: Nolo. Cur, inquit Brentius? Philippus, quia non placet. Pergebat Brentius: Domine Philippe, tamen vos scripsistis illum Consensum. Philippus; Ego scripsi aliorum non meam sententiam. Interloquebatur D. Matthæus Aulberus: Domine Præceptor tamen vos etiam subscripsistis. Respondet Philippus: Mi Matthæe, ego multa scripsi, quæ mihi jam non probantur. Putatis me intra triginta annos nil profecisse. (f) Mortalitatis exuvias deposuit Aulberus Anno 1570. ætatis 75. Stuttgardiæ in Templi Xenodochialis Adyto, Chorum aliàs vocant, sepultus, ubi & Epitaphium ejus extat tribus tantum verbis Germanicis. Oratione Funebris eum Tubingæ laudavit Jacobus Andreae. (g)

Nicode-

(f) J. Andreae apud Fecht. Theol. Epist. p. 580.

(g) Catal. Script. in Fama Andree.

Nicodemus Frischlinus his eum
maesttat encomiis: (h)

*Qualis enim quantusque olim pietatis in armis
Aulberus fuerit, fama recenset anus.*

*Nempe COMES MAGNI FIDUS fuit ille LUTHERI
Reutlingæ sanctas pascere jussus oves.*

*Non illum rabies Italorum insana luporum
Terruit: infracti mens erat æqua Viri.*

*AULBER hic in toto jam pridem innotuit Orbe,
Casurum nullo tempore NOMEN habens.*

JOANNES ISENMANNUS, Gene- *Cl. 1548.*
ralis Superintendens Tubingensis & *Ob. 1574.*
Abbas Anhusanus Evangelicorum primus,
ortum suum debet Halæ Suevorum Imperiali. Li-
teris in Scholâ Patriæ excultus in Academiam Hei-
delbergensem ulteriorum profectuum causâ se con-
tulit. Ex quâ in Ministerium Halæ obeundum 1525.
revocatus & Johanni Brentio in Collegam datus,
quem in Opere Reformationis dextrè & constanter
adjuvit, & in periculis Collegiali fide prosecutus est.
Sed & ipse passionum Christi particeps factus ob re-
pudiatum à se Religionis Intermisticæ decretum, pa-
triâ extorris factus in Wirtebergiam venit. A. 1548.
ubi primò Pastor Uracensis constitutus est, in cujus
ædibus J. Brentius aliquandiu delituit. Inde Tubin-
gam provectus Antistitem Ecclesiæ & Generalem
Superintendentem per aliquot annos egit; Tandem
rudis vice Monasterii Brenz Anhusani (quod ut re-
liqua Ducatus Wirtembergici Claustra in Scholam

D 3

trede-

(h) *Eleg. libr. 8. Elg. 2. It. libr. IV. Eleg. 1.*

tredecim Alumnos sustentantem conversum erat,) Abbatiam An. 1558. suscepit. Generum ex filiâ Catharinâ consecutus est J. Brentium modò laudatum An. 1551. ex qua 12. vidit nepotes. Vir pietate & eruditione insignis, variarumque linguarum peritus, cujus ferream patientiam & reliquas dotes celebrat Nic. Frischlinus. Anno 1551. d. 4. August. Salzam cum Beuerlino Confessionis Evangelicæ causâ proficisci iussus. An. 1557. mense Augusto à Christophoro Duce unâ cum Jacobo Andreae Francofurtum adductus est, ut de modo & formâ Colloquii Wormatiensis cum aliis Theologis deliberaret. An. 1561. Confessionem Wirtembergicam divisim cum J. Brentio, Beuerlino & Heerbrando operis, vasto volumine contra Petrum à Soto, Hispanum defendit. Unde Proverbium seu Dictærium illud, das grosse Buch von Tübingen ortum, D. Raithius conjectatur. Senio confectus ad meliorem vitam abiit. Anno 1574.

Nicodemus Frischlinus Eleg. Libr. IV.
de illo sic canit.

*Vir pietate gravis, senio confectus & ævo
Pectore qui magno maxima sæpè tulit.
Viribus infractus, tolerandis cladibus asper,
Damnaque jampridem doctus iniqua pati.
Unde Siderandrum vero cognomine Grajus
Hunc vocet, hoc ipso conveniente rei.
Ferreus est illi mentis vigor, altaque Virtus
Vel durum ferrum damna ferendo quatit.*

Wirtembergensium Pars I.

Divinâ pietate senex animoque decorus
 Et Pater & turba portus & aura suæ.
 Quid loquar Ingenium doctrinis pluribus auditum
 Religionis amans, integritate potens?
 Quid linguam vario sermonum idiomate cultam?
 Quid vitam, vitiis quæ sine gesta, loquar. &c.

Scripta.

Refutatio tertiæ Partis Sotici Scripti, cui titulum se-
 cit de Utilitate & necessitate aliorum iudicio sine
 suo proprio credendi. Francofurti. 1561. in fol.

JODOCUS NEOBOLUS, Germa- N. 1504.
 nicè Neuheller / Pastor Endringen- Cl. 1550.
 sis, Natus erat Ladenburgi in Palatinatu Ob. 1572.
 Inferiore, Anno Christi 1504. Evange-
 lium Entringenſi in pago prope Tubingam ſito pri-
 mus & per 32. annos prædicavit. Vir pius & do-
 ctus, qui ex Aug. Brunnii & Godofredi Thummii,
 (a) discipuli quondam ſui testimonio, in lectione Pa-
 trum diligentiffimè verſatus erat; qui tria, qui ſe-
 ptem, qui totum ſcibile novit. Non poſtremæ
 exiſtimationis & authoritatis Virum fuiſſe vel exinde
 patet, quod An. 1551. Jacobo Beuerlino, Cancellæ-
 rio Tubingeniſi, in Legatione ad Concilium Triden-
 tinum ſolus primùm ex Theologis fuit adiunctus,
 (b) eo haud dubiè conſilio, ut in Diſputatione cum
 Pontificiis instituendâ præſtò foret, qui Confefſio-
 nem

D 4

(a) Chron. Manuſcripto.

(b) J. C. Kumetſch Applaus. Char. & Charit. p. 20. ex
 Cruſii Annal. R. III. p. 682.

nem Wirtembergicam etiam ex Patribus defenderet. Cum verò periculum imminere non obscurum esset, Legati sumto expatiandi prætectu, reversi sunt. An. 1557. Herren-Albam in Monasterium, ut Alumnorum Ducalium Informationi præesset, traductus, elapso triennio circa tempus Paschale Endringam rediit. (c) An. 1563. in libros aliquot Schwencfeldianos, quibus istius furfuris homines sua dogmata in hoc Ducatu passim disseminare fategerant, partitis cum Jo. Brentio, Jac. Andreae & Heerbrando laboribus, ex Illustrissimi Principis mandato censuram ferre jussus est. Filium genuit, Johannem, in officio Successorem, Theologum & Historicum exercitatum. Mortalitatem explevit d. 28. Julii. A. Chr. 1572. ætatis. 68. (e)

Cl. 1554.
N. 1508.
O. 1586. **P** PRIMUS TRUBERUS, Rosterlicii, pago Carniolæ, tribus miliaribus à Labaco natus est, An. 1508. Puer à Patre Salisburgum missus, ubi literarum rudimenta percepit, Viennam verò Austriæ ablegatus, pane ibi publicè mendicato vixit. Deinde Petri Bonomi, Episcopi Tristani Symphoniæ adjunctus A. 1527. Laceæ Parochus est ordinatus, & An. 1542. Canonicus ad Martini Fisterntis A. 1547. Accidit autem, ut sub id tempus mulierculæ quædam malæ famæ jactitarent apparitiones quorundam Sanctorum, eosque in diversis locis fana sibi dedicari jussisse perhiberent, sub comminatione variarum poenarum, unde Vulgus magnas oblationes fecit. Cum igitur

(c) *Thummius l. c.*

(e) *A. Brunnii Synopt, Lib. p. 93.*

igitur Truberus cultus istos Idololatricos taxasset, jussu Urbani Textoris, Episcopi Labacensis, omnibus suis beneficiis exutus, & Bibliothecâ ultra 400. florenos assurgente, spoliatus est. A. seq. ortâ novâ persecutione, Provinciâ Carniolana ejectus, primùm Noribergam venit, inde promotione Urbani Regii, ad Ministerium Rotenburgi ad Tubarim vocatus, ibi uxorem duxit, fideliterque Ecclesiæ inservivit. An. 1552. Ecclesiæ Campensi præfectus, octennium Evangelium ibi docuit An. 1560 ad suos in Carniolam remigrare volens, cum ob impedimenta non posset, à Christophoro Duce Wirtembergico Pastor Auracensis constitutus est, ubi annum docuit. An. 1562. Iterum Labacum vocatus, permisso Principis sui, eo abivit, sed statim ab hostibus suis calumniis impetitus, in Aula Imperatoris Ferdinandi ad Tribunal Episcopi Labacensis citatus, intrepidam fidei suæ Confessionem cum fructu edidit. Iterum deinde, quantumvis deprecantibus Ordinibus Carniolanis, patriâ exire jussus, reversus Tubingam primum Ecclesiæ Lauffenæ præfectus est. Cum verò semestre ibi fuisset, Berendingam non procul à Tubinga translatus est, ut operis Typographicis adesse posset. Invenerat enim ipse artem literis Slavonicis scribendi antea nunquam visam, nec in literis vel libris usurpatam. Itaque Typographiam Wandalicam instituit, atque varios Libros Theologicos primus in Linguam Vandalicam vertit, Biblia Sacra præsertim, adjutus Liberalitate & subsidio Christophori Ducis Wirtembergici, nec non liberi Baronis Ungnadii. Quibus laboribus effecit Truberus, ut Evangelii Doctrina non solum in Ducatu

D 5

Car-

Carniolæ, sed & Carinthiæ, ipsâque Turcia fuerit propagata. Vixit autem Berendingæ in annum usque vicesimum, & officio suo Pastoralis diligenter præfuit. Anno 1567. Cùm Ordines de eo in Patriam revocando in aula Archiducis egissent, ab amicis rogatus, ut à Turcis captivis in eâ provincia Exemplar Alcorani conquireret, ejusque versionem adornaret. Venit igitur in Carniolam & examinatis duobus Turcis uno Wascha (sive Bassa,) & altero Sacerdote exemplum fidei ipsorum conquisivit. Ad ultimum in Wirtembergiam reversus tandem placidè inter preces Berendingæ expiravit, cùm novem tantùm diebus decubuisset d. 29. Junii An. 1586. ætatis 78. Moribundum cum consolaretur Pastorum aliquis & præsentem ad Orationem exhortaretur ipse exclamavit: Textum! Textum! Dicta sibi è Sacra Scriptura in memoriam revocari desiderans. Concionem funebrem dixit Jacobus Andrea Cancellarius Tubingensis ex 2. Timoth. 4.

Epitaphium apposuit Martinus Crusius sequenti Carmine:

*Vir tumulo hoc sanctus de Slava est gente sepultus
 PRIMUS: Qui Christi Nomine multa tulit.
 Transtulit in Patriam divina Volumina linguam
 Sparsit in Eoas dogmata sancta plagas.
 Pulchrè certavit. Cursum ratione peregit:
 Nunc ipsum in Cælo pulchra Corona manet.*

vid. Melch. Adami. Vit. Theol. Germ. edit. in fol. p. 273. seqq. & ex eo Paulus Freherus Theatro Illustr. Vir. p. m. 266. col. a. b.

Scripta.

Scripta.

Slavonicè reddita.

Novum Testamentum.

Catechismus Lutheri.

Confessio Augustana.

Loci Communes Theologici.

Examen Melanchthonis.

Ordinatio Ecclesiastica.

Postilla Lutheri.

Biblia Slavonica. Witebergæ. 1584. fol. in duobus
Tomis.

Germanica.

Psalterium explicatum.

OTTO LEONHARDUS HOFF- *Cl. 1550.*

SÆSSIUS, Abbas Monasterii *Ob. 1572.*

Murrhardtensis, quod Eremitas Ordinis Benedictini olim aluit, in oppido adjacente natus, Patre Præfecto Pontificiis partibus addicto. A quo non solum in Religione Papæâ educatus, sed & Monasticæ Professioni dicatus est. Unde factum, ut cum Monachi in domicilia sua Imperatoriâ potestate tempore Interimistico postliminiò restituerentur, ipse in ætate juvenili ferè puer adhuc in Abbatem electus fuerit. An. 1548. Christophoro autem Duce Monasteria denuò reformante aliorum secutus exemplum doctrinam Evangelii amplexus est. Anno 1552. Infulamque decem Adolescentes Inspectioni suæ commissos regens, viginti annis tenuit usque

que ad An. 1572. Memoriam ejus inter primos Ab-
bates Reformatæ Religionis posteritati commenda-
vit Nicodemus Frischlinus Eleg. IV. sic de illo ca-
nens :

*Nunc ea linguarum bis quinos nutrit Alumnos
Artibus additos doctiloquisque sonis.
Quos Leonhardus Otho veræ pietatis Amator
Imperio studiis conveniente regit.
Is nuper tenebris & cæca nocte Papismi
Obrutus, errorum nube sepultus erat.
Ast ubi cœlestis jubar explicuere nitores
Dogmatis & voces emicuere sacræ.
Hunc quoque justifici radiorum verbera Solis
Strinxere & cultus edocuere pios.
Quos ille arripiens animo felice priori
Neglecto verum tramite carpsit iter.*

N. 1510. **C**ASPARUS THUMMIUS, Pastor
O. 1547. Wolffichlugensis, Diœceseos Nür-
tingensis pago, ubi & A. C. 1510. die 14.
Febr. qui erat Valentini, natus est Conrado Patre, ibi
per 42. annos Prætor. Literarum rudimenta sub Lu-
dimagistro plebano jecit in patriâ An. 1519. Tubin-
gam deinde translatus in Schola triviali & Academiâ
eò usque profecit, ut An. 1530. die S. Margaretæ,
uno saltem Competitore, laureâ secundâ ornatus
fuerit. Eodem anno Sponsam sibi elegit Apollo-
niam Heermanniam, Kirchemio sub Teck oriun-
dam. Nuptias verò An. 1534. demùm celebravit
& cum conjuge aliquandiu privatus vixit, usque ad
Reformationem Ecclesiæ Wirtembergicæ, quæ anno
insequente per Ulricum Ducem ditiones avitas armis
recu-

recuperantem erat suscepta. Itaque primus ex Studioforum Ordine Pastor Evangelii in patriâ suâ Wolffschlugen ordinatus. Filium genuit Godofredum, Chronici Wirtembergici Manuscripti Collectorem, Theodori Thummii, celebris Theologi, Patrem. Diem obiit supremum festo Annunciationis Mariæ. An. 1547. relictis masculis tribus & totidem foemellis. Indicem in Valerium Maximum jam anno 1527 collegit, qui operi in calce est adjectus. Hæc ex memorato Chronico ad Annum. 1535. & 1547.

GEORGIUS UDAL, Monasterii Cl. 1558. Laureacensis Abbas & Serenissimi O. 1576. Consiliarius, honestis parentibus natus. Inter primos Collegii Ducalis Augustiniani incolas adeo feliciter adolevit, ut inter summos & præclarissimos Viros, qui ex eo Stipendio velut equo Trojano prodierunt, à Nicodemo Frischlino, Poëta commemoretur, atque ante alios honore dignus judicetur. Sed & in Libro Concordiæ Nomen ejus cum præcipuis Wirtembergiæ Theologis subscriptum legitur. Infulam quippe Præfularem inter primos Evangelicæ Religionis Archimandritas jam Anno 1563. fuerat consecutus. Diem vero supremum obiit A. 1576. De illo N. Frischlinus sic *πνευματικός* fidem ejus potissimum erga quatuordecim adolescentes, Cœnobio isti immisos, dilaudans:

*Hic tenet Abbatis curvata Georgius Udal
Sceptra, piaq; animos imbuit arte rudes.
Perfugium columenque suis & dulce levamen
Cujus & extentam sentit Alumnus opem.*

Egregius

Egregiis animi cultus Virtutibus A B B A S

Sive artem videas, seu pietatis opus

Quique Dei cultus Davides alter honorat,

Et quacunque potest arte juvare, juvat.

Sacraque Cœlestis pangit penetralia Verbi

Inclytus, & vivo germine pascit oves.

Inde etiam multo poliens sudore juventam,

Heu quam difficilis munia sortis obit.

Candorem quæris? nigro caret ille veneno,

Et nihil in toto pectore fellis habet.

Cl. 1558.

Ob. 1577.

BARTHOLOMÆUS CASEUS,
Præpositus Denckendorffensis, Generalis Superintendens & Senatus Provincialis Adfessor, ex oppidulo Binnicken, propè Brackenheimium patre fabro ferrario satus. Donorum Virtutumque præstantiâ sub Providentiæ divinæ Nutu ad summas in hoc Ducatu dignitates Ecclesiasticas pervenit eâ ætate, quâ longè alia facies Abbatiarum erat. Quantæ enim existimationis sub Papatu fuerint illius Cœnobii, quod ad sepulcrum Domini appellabatur, Archimandritæ ex Inscriptione, quam Johannes Stœfflerus celebris Mathematicus ephemeridibus suis fecit, colligi potest, quæ sic sonat: Reverendo in Christo Patri, Domino Petro, Divi Pelagii in Denckendorff, Præposito, Canonico & ordinis Sacro Sancti Dominici Sepulcri Hierosolymitani, & ejusdem Ordinis per Alemanniam altam & bassam Vicario Generali celeberrimo. Istum Petrum in Præpositurâ insecutus est Ulricus Fabricius Felleyßen, Ulrico Principi charus. Vir grandis staturæ

staturæ & venerandæ faciei. (a) Cui deinceps anno 1557. successit Bartholomæus, qui Alumnis pedo suo concreditus paternè præfuit. anno 1577. Concordiæ librum suâ mana comprobavit; eodemque ad Cœlites abiit. Encomia Viri Nic. Frischlinus sequenti Carmine exponit:

Bartholomæus ibi rerum moderatur habenas

Casseus, & studiis mitibus addit opem.

Cujus inest animo Verbi doctrina sacrati,

Ingenuæque artes, doctifususque Vigor.

Cujus inest ori patriæ facundia linguæ

Ausonios edens Teutonicosque modos.

Cujus inest vitæ pietas, candorque, fidesque

Cui nihil in toto pectore fraudis inest.

Quique suam multis Spartam Virtutibus ornat,

Seu doceat populum, seu regat ille Scholam.

PHILIPPUS DÆGIUS, sive De. Cl. 1558.

genius, Abbas Herren-Albenfis Ob. 1588.

Monasterii, quod à Bertholdo Comite de Eberstein, in Choro Templi ejus sepulto, an. 1148. conditum esse perhibetur. Ex oppido Uracensi Wirtembergico ortus, jactis literarum fundamentis Cisterciensium Ordini in illo Cœnobio sese addixit. Ubi post Casparem, Trippelmann dictum, Abbas constitutus An. 1555. Evangelii doctrinam recepit. Cœnobium itaque anno 1557. in Scholam Alumnorum conversum, cui sub Inspectioni ipsius Degii & Informatione Jodoci Neoboli atque Georgii Blossii, Præceptorum, 18. Claustrales immissi sunt. Sed & uxorem, duxit Philippus Abbas, ex quâ genuit. Johanni

(a) Tbummii Chron.

Johanni Enskino, J. U. D. & Senatus Ecclesiastici
 Directori conjugatam. Concordis Doctrinæ Typo
 subscripsit, anno 1577. ubi ejus Nomen inter præ-
 cipuos Wirtembergiæ Theologos comparet. Au-
 reolam in Cœlo tulit in extremâ senectute vitæ mor-
 talis expers redditus. An. 1588. Elogia illius nobis
 conservavit Frischlinus hisce metris. Eleg. IV.

*Dægius hic Abbas senio confectus & annis,
 Vivit & Abbatis munia digna subit.
 Cui nihil in Vita prius est, quàm fidere Christo,
 Salvificamque piâ mente tenere fidem,
 Quam prius in tenebris versans & nocte Papatus
 Nesciit: at solidâ nunc pietate fovet.
 Luceque perpetua cœlestia Sacra tuetur,
 Ac sibi commissæ munera sortis agit.
 Cujus & officium NOSTRAS ECCLESIA sentit
 Et merita grates, pro pietate canit.
 Cætera quid referam, vivit sine labe beatus
 Et nihil in sacro pectore fraudis habet.*

N. 1519.

Cl. 1558.

Ob. 1591.

MATTHÆUS VOGELIUS, Græ-
 co nomine aliàs Orneus dictus,
 Abbas Alpirspacensis & Serenissimi Wir-
 tembergiæ Ducis Consiliarius, vitam in-
 choavit Noribergæ d. 7. Septembr. An. 1519. Pa-
 tre Leonhardo, paupere quidem sed tamen pio. Cum
 in Patriæ Scholâ Sebaldina fundamenta studiorum
 jecisset, à parentibus anno 1534. Tubingam pri-
 mum, deinde & Witebergam, ut Lutherum &
 Melanchthonem audiret, missus est. Inde verò à
 Senatu Noribergensi ob Patris egestatem ad functio-
 nem Scholasticam ibidem obeundam revocatus, sed
 propter

propter singularem Ingenii præstantiam à Vito Theodorico, Ecclesiæ Sebaldinæ Pastore, Andrea Imhofio, Seniori adeò commendatus est, ut per quinquennium ad continuanda studia Theologica subsidia illi subministrârit. Quo pacto ad Scholam Wittebergensem reversus, An. 1541. primam & 1543. secundam lauream in testimonium eruditionis reportavit. Hinc porro variis speciminibus ipsi Luthero, Melanchthoni & Pomerano in examine publico in tantum se comprobavit, ut præclaro illum ornarent encomio, dignumque functione Ecclesiasticâ judicarent. Vacante igitur tùm temporis Parochiâ in oppido Lauffen, prope Noribergam, à Senatu Norico evocatus, triennio ibi præconium Evangelii fecit. Ab hac statione an. 1548. Noribergam ad D. Jacobi Ecclesiam promotus non solum concionando, sed & confitendo, Dei Ministrum fidelem se declaravit. Formulam quippe Interimisticam detrectans amplecti, patria pulsus an. 1549. Conjugem & Parentes per mortem amisit. Itaque in Borussiam secedens Welaviæ oppido Pastoris officio per quadriennium defunctus, alteram uxorem duxit. Inde Regiomontium in Academiam & Ecclesiam allectus per 12. annos fideliter docuit, utilemque & Scholæ & Ecclesiæ operam præstitit. Tandem è Borussia propter diffidia Osiandrica, & perturbatum Ecclesiarum ejus regionis statum, cum uxore & octo liberis secedere coactus, à Christophoro Duce, Nutritio Ecclesiarum & Scholarum summo, hospitio exceptus fuit, qui cum non statim commoda functione illi prospici posset, Kirchemii eum per dimidium annum pro alimonia subsidium hebdomada-

E

tim

tim subministravit. Postea Hornbergam ad Pasto-
 ratum Vicinarumque Inspectionem, quinquaginta
 florenorum augmento ad pristinum salarium, pro-
 movit. Ibi quadriennio ferè exacto Göppingam
 translatus, & paucis annis post Superintendens Vici-
 narum designatus est; Tandem ætate ad senium de-
 clinante Ludovicus Princeps jam sexagenarium gra-
 vioribus negotiis sublevavit, atque Abbatia Alpir-
 spacensis Coenobii, quod Scholares tum alebat, præ-
 fecit. Ubi per undecim annos Ecclesiam & Scho-
 lam plantavit & Thesaurum suum ad umbilicum
 perduxit. Cum enim in patriâ Noribergâ etiam-
 num versaretur, Vitus Theodoricus Patronus ejus
 autor illi fuerat, ut omne tempus à laboribus sacris
 vacuum domi legendis Bibliis impenderet, & ex sin-
 gulis capitibus dicta insigniora enotans locos Theo-
 logicos adornaret. Quod dum faceret ille, subna-
 tus est illi Thesaurus ille, in quo quadraginta am-
 plius annis laboravit. (a) Cujus editioni sollicitè ob-
 stetricatus est Lucas Osiander. (b) Conjuges habuit
 successive tres, quarum secunda Gnadseelia, (Gnad-
 Seel/) quæ Welaviæ in Ecclesiâ Evangelicâ sacri ba-
 ptismatis fonte prima fuit abluta, (c) tredecim, libe-
 rorum benedictione illum beavit, interque istos Filio
 cognomine, qui post aliquot functiones honorificas
 Præpositus Heerbrechtingensis factus, vastos Patris
 Tomos in Epitomen Latinè versam redegit. Sunt
 autem Septem illi Tomi, B. Tobiâ Wagnero, (d)
 Canc.

(a) Melch, Adami. Vit. Theol. edit. nov. p. 313. 314.

(b) Fecht. Epist. Theol. P. IV. p. 457.

(c) Vid. Henr. Efferhen. in Conc. Fun. Vogelii. Junioris.

(d) Memor. Pregiz. p. m. 15.

Canc. Tub. Judice, Opus verè aureum, quod The-
sauri Titulo insigniverat Author, unde ab ipso cele-
berrimus Ecclesiæ Thesaurarius vocatur. Primus
Operis Tomus Francofurti primùm sub Titulo:
Medicina Animæ: *Seelen - Arhney*. An. 1572.
prodiit. (e) Inter cæteros eminet ultimus, Historiam
Christi & Apostolorum complectens. Pientissimus
Dux Wirtembergiæ Ludovicus libros istos summâ
Animi voluptate sæpius evolvisse, & apud alios, quan-
tum potuerit, commendasse scribitur. (c) Cæterùm
Vogelius non tantùm in Exilio & per mortem suo-
rum multa perpeffus, verùm etiam tristissima Pestis
tempora aliquoties expertus est; usque dum ex hac
lacrymarum Valle beatus emigraret; quod factum
d. 3. Decembr. An. 1591. ætatis 73. Ministerii 45.
Vitam ejus descripsit filius. Præfat. citat. quam recu-
di fecit Melchior Adami, & in Compendium rede-
git Freherus. p. 285. conf. A. Brunnii Syn. p. 107.

Scripta.

Dialogus von der Rechtfertigung des Glau-
bens samt einem Bedencken/von dem Zwi-
spalt über solchen Articul/ und Antwort auf
D. Johann Mörllins Send-Brieff und Apo-
logiam. An. 1557. in 4.

Zwey Predigten von der Fußwaschung Chri-
sti. Königsberg. 1558. in 4.

E 2

Trost

(e) *Fecht. loc. cit.*

(c) *Præfat. Thesaur. Theol. Latin.*

Trost oder Seelen-Arkney. Buch / in welchem
105. schwereste Anfechtungen und Creutz /
damit fromme Christen in der Welt gequäl-
et werden / verfasst sind. Franckfurt. 1572.
1618. in fol.

Biblische Schatz-Kammer in VII. Theilen
Franckfurt und Tübingen. An. 1572. 1585.
1592. 1603. 1607. 1708. in folio. Epitome The-
sauri Latina Tubingæ. 1609. in 8.

Summarischer Außzug der Schatz-Kammer. Tü-
bingen. 1588. 1611. fol.

conf. G. Draudii Biblioth. Class.
German. pl.

Nat. 1519.
Clar. 1558.
Obiit 1596. CHRISTOPHORUS BINDERUS,
Generalis Superintendens & Abbas
Adelbergensis, Serenissimi Consiliarius
& Senatus Provincialis Adfessor, auras vi-
tales primùm hausit Grezingæ, Præfecturæ Nürting-
ensis oppidulo An. Chr. 1519. Post Scholas Tri-
viales studiis Tubingæ incubuit per novennium. Ibi-
demque Magisterii Gradum adeptus, Diaconum
primò Göppingensem, porrò Pastorem Dencken-
dorffæ per biennium egit, Stuttgartiæ deinde An.
1545. per annum. Inde Grezingam traductus, ubi
12. annos commoratus; Nürtingæ Theodorico
Snepfio in Pastorum An. 1557. successit, factus
insimul Generalis Superintendens, cui officio 8. an-
nis præfuit. Anno 1565. tandem Abbas Monasterii
Adelbergensis in Ducatu constitutus juventutem
Scholasticam curæ suæ commissam ultrà 30. annos
fidelissi-

fidelissimè moderatus est. Conjugium inuit alterâ Vice primò cum Apolloniâ Hermanniâ, Conradi Thummii, Viduâ; deinceps cum Anna Mariâ Erhardiâ, Joh. Gailingii Pastoris Bottwarensis suprâ laudati, Viduâ, ex quâ filios genuit Georgium Pastorem Rosweldensem, & Christophorum Ratisbonensem. Filiam verò, Wilhelmo Holdero, Antistiti Ecclesiæ Stuttgardianæ nuptam. Nepotem ex filio natu majore habuit Christophorum, Ecclesiasten Aulicum & Abbatem Mulifontanum, de quo infra. Cæterum variis & gravissimis negotiis adhibitus, jussu Wirtembergici Ducis Christophori anno 1562. Reichenweiheram, deinde cum D. Jacobo Andreæ, Præposito & Cancellario Tubingensi, Jenam & Vinariam in causâ Victorini Strigelii, ablegatus est. An. 1571. Ecclesiam Mompelgarteniensem cum J. Andreæ visitavit. Ibi namque Daniel Tossanus in Ministerium sese insinuaverat, qui verbis equidem dissensum à Calvino contestatus, Calvinistam se nominari ægrè ferebat, cum interim dogma Calvinii non in sinu tantum foveret, sed & pro Concione, tectè tamen, spargeret & privatim in domos irrependo disseminaret. Re igitur comperta per Andream & Binderum Commissarios Wirtembergicos dimissus est. (a) Porro Binderus an. 1577. Formulæ Concordiæ subscripsit. Anno 1594. cum Eberhardo Bidembachio Ratisbonam ad Comitiamissus pro viribus suis diffidia hisce in locis inter Theologos exorta composuit. Ab his Comitiiis domum reversus ægrotare cepit & viribus sensim deficientibus, morte beatâ vitam finiit Adelbergæ d. 31.

E 3

Octo-

(a) *Caroli Memorab. Tom. I, Libr. 1. p. 39.*

Octobris horâ 1. pomerid. Dominica XXI. post Tri-
nitatis An. 1596. ætatis 77. Ministerii. 53. (b) Con-
cionem Funebrem habuit Andreas Grammerus Ab-
bas Bebenhusanus ex Daniel. XII. v. 48. quam vide.
Nicodemus Frischlinus Libr. IV. Eleg. sequentibus
eum deprædicat:

An quisquam laudes BINDERI carmine dicat?

Et quisquam meritâ concinat arte Virum?

Arte Virum celebrem, vera pietate micantem,

Ingenii magnum dotibus, ore gravem.

Consiliis dextrum, verbis cœlestibus acrem,

Eximium studiis, integritate probum.

Ejus tempore factum Grezingæ, ut oppidani per jo-
cum fortè canales vel tubulos in proximo lacu arre-
ptos muris imponderent, quos tormenta esse rati mi-
lites Hispani oppidum præteriêre. Enim verò non
his tubulis, sed Bindero potius conservationem
suam debuerunt Grezingenses, cum enim an. 1546.
mense decembri manus Hispanorum occupandi ejus
loci causâ advenisset, ipse Pastor Capitaneis extra
portam obvius processit, statumque oppidi tenuem
commemoravit, cujus sermonibus permoti iterum
discesserunt, posteaque intactum reliquerunt, G.
Thummii Chronicon.

Nat. 1521. **JACOBUS HEERBRANDUS**, Theo-
Clar. 1558. **logiæ Doctor & Cancellarius Tubin-**
Obiit. 1600. **gensis, Ecclesiæque Præpositus, Giengæ in**
Sueviâ, oppido Imperiali natus est, ex an-
tiquâ familiâ, d. 12. Augusti 1521. Parente An-
drea,

(b) *Freberi Theatrum, Part. I. Sect. III, p. 301.*

drea , literarum & doctrinæ Lutheranæ Cultore, Matre Barbarâ Martini, præcipuæ illius loci profapia. Septennis in ludum missus pietatis studium ante omnia excoluit, Bibliaque Lugduni an. 1519. impressa legit jugiter. Jactis ita in patriâ rudimentis Grammaticis, Ulmam deductus est à Patre, anno 1536. ubi sesquiannum commoratus utriusque linguæ fundamenta hausit. Cumque sub id tempus Erasmi Roterodami mortui jam, Colloquiorum liber esset in Scholas introductus, qui, quod Pontificiorum errores alicubi demonstraret, à Paulo V. publicè proscriptus fuit, nihilo tamen minus ab Heerbrando lectus, anno 1538. à Patre Witenbergam ablegatus, ut Lutherum & Melanchthonem audiret, studiis, ibi tam sedulus incubuit, pravaque aliorum confortia eo usque vitavit, ut inde Noctua Suevica à quibusdam Convictoribus, potui & aleæ deditis, vocatus fuerit. Melanchthoni per literas amicorum commendatus diligentia suâ, studioque singulari amplius se commendavit. anno 1540. ibidem Magisterii gradum cum laude consecutus, privatim deinde docuit alios, eoque sumtibus parentes, duobus quinquennii, quo Wittembergæ versabatur, ultimis annis sublevavit, ne forte fratribus detrimento esset. In Patriam reversus specimen à Pastore jussus edere festo Pentecostes, rarâ hominum frequentia Concionem cum applausu omnium habuit. Quo parentes exhilarati Stuttgardiam eum miserunt, ubi Ecclesiis Wirtembergicis operam suam obtulit. Cumque Erhardus Snepsius, Generalis Superintendens illum examinaret, propositis duabus quæstionibus, ad quas aptè promptèque respondit Heerbrandus,

iste in hæc verba prorupit : Dominus te mihi obtulit. Vacante itaque tùm Göppingensi Parochia cum Vicinarum Inspectione , huic eum confestim præficere voluit Snepfius. Sed Heerbrandus cognito , quod Diaconatus Ecclesiæ Tubingensis non minùs vacaret , amorem studiorum prætendens, Spartam posteriorem elegit. Itaque an. 1544. d. 5. Septembr. disputatione sub Præsidio Snepfii de Ecclesiâ, munus inchoavit , quo in sextum usque annum dextrè functus est, in quartum annum cælebs, & Mathemata privatim docens, crebras etiam Conciones in Arce Tubingensi habuit coram Principe Ulrico, qui juvenem amavit, magnum aliquando Theologum prædicens futurum. Anno 1548. ob repudiatum Interim officio motus, ab Oswaldo Schreccenfuchsis linguam Hebraicam addidit. Anno 1550. à Duce Christophoro Pastor & Superintendens Ecclesiæ Herrenbergensis constitutus, paulò post cum Jacobo Beurlino , Theologiæ Doctor creatus est Tübingæ. Sæpe tunc ad eum excurrit salutandi causâ J. Brennius, familiaritate illius mirificè delectatus , adeò, ut aliquando in hæc eruperit verbâ : Quoties video te, toties gaudeo. Quærenti Heerbrando causam , respondit: Nam & tu Ecclesiam docendo juvabis, longè latèque sinceram doctrinam sparges ; eris Ecclesiæ præsidio & ornamento. An. 1551. Tridentum missus est cum Theologis Wirtembergicis , Legatus ordine tertius, Confessionem Ducis Christophori PP. exhibens. An. 1556. unà cum J. Andrea & Simone Sulzero ad reformationem Marchionatus Badensis , à Carolo Marchione vocatus & in Superintendentem Generalem desideratus familiam transtulit

lit Pforzhemium ; ubi & Ordinationem Ecclesiasticam conscripsit à memoratis Theologis approbatam. Anno inlequente Alberto Marchioni Brandeburgico exulem ibi locorum agenti in extremis adstitit, piumpque illius ex hâc vitâ discessum scripto declaravit. Circa id tempus ab Ottone Henrico, Electore Palatino in Scholam Heidelbergensem honestissimo salario invitatus, sed ipse pro honorifico judicio de se gratias egit, jamdum Academiae Tubingensi operam suam pollicitus, quam paulò post constitutis benè rebus in Marchionatu Badensi adiit. Ibi Penatevchum ordinariâ lectione interpretatus 40. annorum curriculo quater absolvit, eundemque pro Concione publicè explicuit. An. 1561. Collegii Ecclesiastici Decanus est constitutus & Alumnorum Principis Superattendens primarius. An. 1562. à Saxoniæ Ducibus Jenam ad docenda ibi sacra fuit evocatus, oblato mille florenorum stipendio ; verùm prudenti Wirtembergiæ Ducis Consilio dimissus non est. An. 1577. ab Hassiæ Landgraviis literis peculiaribus ad Serenissimum Principem Wirtembergicum missis, ad Professionem in Academia Marpurgensi efflictim quæsitus, partim ob provectam ætatem, partim ob alias causas prægnantes se excusavit, inque vicem sui Ægidium Hunnium substituit, Reuchlini Exemplum secutus, qui Melanchthonem Electori Saxonico pro se commendaverat, dictitans : Hunc fore alterum Reuchlinum. An. 1590. post facta Jacobi Andreae, Heerbrandus Ducis Wirtembergici Consiliarius, Ecclesiæ Tubingensis Præpositus, Academiae Cancellarius & Illustris Collegii noviter erecti Ephorus declaratus est. An. 1598. autem vi-

ribus ex senio deficientibus munus docendi in Scholâ & Ecclesiâ resignavit, ideoque rude donatus, annuum tamen ad dies Vitæ stipendium accepit. Conjugali vinculo se devinxit anno 1547. Margaretæ, Conradi Stamleri, Consulis Tubingensis Filiæ, ex quâ undecim suscepit liberos, interque illos filium Christophorum, ex quo Wilhelmi Concionatoris Aulici Avus factus est. Laudatur à Quenstedio, (a) ut Theologus nominatissimus, qui variis scriptis adversus Romanenses felicissimè pugnavit, & aureo illo suo Compendio Theol. de universâ Juventute præclarissimè meritus est. Matthias Hafenrefferus pietatem Viri insignem, præstantem eruditionem, humanitatem, justitiam, pacem, aliarumque Virtutum nobilissimum Chorum deprædicat, ipsumque cum Jacobo Patriarchâ confert. (b) Erat voce styloque Germani Nudator pectoris, superior de ambone præco, cujus masculinum robur sensit superbiens Hispanus Jesuita, Gregorius de Valentia, juxta B. Raithii elogium. Jubil. II. Acad. Tubing. p. 102. Vir rerum Theologicarum profunditate, morumque Theologum decentium gravitate suo tempore in Germania nulli secundus, de cujus Compendii celebritate Cellius Poëta nostrâs scripsit, quod Germania ejus capax non fuerit, excessisse eam tantum ad non Antipodes ut distichon habet:

*Compendi illius quæ sit præstantia Sacri,
Europæ atque Asiæ jam didicere plagæ.*

Etenim

(a) *De Patriis Illustr. Virorum* p. 182.

(b) *In Programm. Univ. Tubingens. conf. Ecclitii Supplem. H. E. p. 137.*

Etenim Johannis Zygomalæ & Jeremiæ Constantinopolitani rogatu, à Martino Crusio Græcè conversum, Constantinopolim, Alexandriam in Ægyptum, imò in Tartariam usque penetravit, (c) Quo pacto Nobilis Polonus à Lutky lectione alicujus librorum ejus ad amplexum veræ Religionis permotus fuerit, Henricus Braschius memorat. (d) Cæterum duo sunt, quæ singularem observationem merentur in hoc Viro, videlicet, Biblici Exemplaris unius usus & crebra lectio. Id quippe annotationibus ad marginem scriptis ita opplevit, detrivitque legendo, ut spatii nihil reliquum, quædam etiam vix legi potuerint. Thesauri ista loco, nec immerito habuit, precioque centum florenorum æstimavit. Deinde, candor & studium erga externos, quos consolationibus & consiliis in gravissimis negotiis, quantumcunque potuit, juvit, ita, ut tanquam ad Oraculum confugerint Principes, Comites, Barones in Austriâ, Styriâ, Carinthiâ, Carniolâ, Hungariâ, atque ex ipsis finibus Turcicis ejus opem implorârint, quibus complures fideles & doctos misit Ministros. In re familiari hortis & vineis delectabatur adeò, ut è locis remotis generosos sibi furculos & semina compararet. Illustris. denique Palatinus Neoburgicus insignibus eum ornavit, & Virum facem ardentem dextrâ gerentem arma gentilitia esse voluit. Valetudine fuit firmâ, nec unquam morbo tentatus, nisi sub finem vitæ, quo per dies aliquot lethargo correptus, quasi lampas oleo deficiente

(c) *Ausp. Acad. p. 12.*

(d) *In Labyrinth. Apost. apud Cl. Serpilium Epitaph. Theol. Suevia. p. 92.*

deficiente extinctus est. d. 22. Maji, anno 1600. ætatis 80. Ministerii 56. Exequias ejus pro Concione coronavit Matthias Hasebrefferus ex Hebr. XIII. v. 7. Pro Cathedrâ Oratoriâ Erh. Cellius. Orationem exhibet Melch. Adami in Vitis Theol. quam brevius excerptit Freherus Theatr. Ill. Vir. p. 311. Epitaphium cernitur Tubingæ in Templo D. Georgii. Effigiem exhibet Cellius in Icon. Prof. Tubing. & Freherus.

Nicodemus Frischlinus sequenti Anagrammatico Epigrammate illum honoravit:

Jacobus Heerbrandus

Anagr.

Subdes brachia Nervo.

*Ult feriant arcu , SUBDES tu BRACHIA NERVO
Nam sæpè est arcu meta petita tuo.*

*Sæpè tuum jensit frons adversaria nervum,
Nam tu telo oculos hostis & ora feris.*

Libro Eleg. Ultimo.

Scripta Heerbrandi.

*C*ompendium Theologicum. Lipsiæ, Anno 1581. Tubingæ 1573. 79. 89 1595. 1608.

Tractatus de multiplici Pontificiorum Doctorum Idolomania, adversus convicia Greg. de Valentia. ib. 1579. 4.

Spongia adversus Aspergines Apologetici G. de Valentia, de Pontiff. DD. idolomania. 1579. 4.

Explicatio

Explicatio Causarum, cur cum G. de Valentia non sit amplius disputandum, Tub. 1580. 4.

Tractatus contra Tract. G. de Valentia de profana, abominanda, verboque Dei damnata Missa Pontificia. 1581. 4.

Defensio Lutheri adversus Georgium Gothardum, Canonicum Pataviensem. Tub. 1587. 4.

Apologia contra Peucerianos concinnata. Witteb. 1598. 4.

Liber Concordiæ in latinum translatus. Lipsiæ. 1584. 4.

Oratio funebris in obitum Philippi Melanchthonis, intra quatrimum conscripta.

Oratio fun. in obitum Job. Brenzii Præpos. Stutt. Tub. 1570. 4. Argentorati. 1630. 12. in Famâ Andreana.

Oratio de Septem Clementibus Pontificibus, Tub. anno 1580. 4.

Oratio in Nativitatem Christi. Tub. 1585. 4.

Orat. fun. in laudem Jacobi Andrea dicta. Tub. anno 1590. 4.

Or. de vita & obitu Illustr. Princ. Ludovici, Duc. Wirtemb. ib. 1593. 4.

Epistolæ diversæ ad Marbachium scriptæ. Durlaci, anno 1684. 4. apud Fechtium in Supplem. Hist. Ecclesi. Sec. XVI.

Disputationes.

DE Magia ex Exodi Cap. 7. v. 4. Tub. 1570. 4.

Disp. de Providentia divina. Tub. 1570. 4.

De Electione & Prædestinatione divina. Tub. 1570. 4.

Disp. contra Purgatorium. 1570.

Disp. de Indulgentiis, 1572. 4. Tub,

De

- De Catholica & Catholicis. 1572. 4.
 De Traditionibus. Tub. 1572. 4.
 De Missa Pontificia. ibid. 1573.
 An Ecclesia sub regno Pontificio superioribus temporibus fuerit & etiamnum sit hodie. Ibid. 1573. 4.
 Disputatio de Conjugio & Cœlibatu Sacerdotum. Tub. 1574. 4.
 De integri Sacramenti S. Coenæ Uſu. Tub. 1574. 4.
 De ordinaria loci ſucceſſione. Tub. 1574. 4.
 De Invocatione Sanctorum. 1574.
 De vera & S. J Eſu Chriſti Eccleſia militante, ejusque notis contra Diſputationem Jeſuitæ cujuſdam, Græcii eodem titulo editam. 1575. 4.
 De fine bonorum Operum. 1575.
 De Primatu Rom. Pontif. 1575. 4.
 De Neceſſitate & Contingentia Tub. 1576. 4.
 De Apoſtaſia & Apoſtatis, 1576.
 De Hæreticis an ultimo ſint aff. ſupplicio. Tub. 1576. 4.
 Diſput. de S. Canonice Scripturæ Authoritate. Tubingæ, An. 1570. 4.
 De Gratia Dei. 1572. 4.
 De libris utriusque Teſtamenti verè Canonicis. Tub. an. 1582. 4.
 De Scripturæ S. Interpretatione. 1591.
 Diſp. de Miraculis. Tub. 1571. 4.
 De Gratia Tub. 1572. 4.
 De Legis Impletione, 1475. 4.
 Diſp. de Confirmatione, Tubingæ. Anno 1576. 4.
 De Ciborum delectu, 1576. 4.
 De Precatione, Tub. 1576. 4.
 Hyperaſpiſtes diſputationis de precatione, ibid. 1577. 4.
 Apologia Hyperaſpiſtis, 1577.

- De Promissione Abrahamæ facta, Tub. 1577. 4.*
De Melchisedecho, Tub. 1577. 4.
Disp. de Erroribus Pontificiorum quos habent de Ecclesia. Tubingæ, Anno 1577. 4.
Disp. contra assertiones Jesuiticas de Ecclesia Christi. ibid. 1577. 4.
De Anti-Christo, contra Michaellem Hagerum, Tubing. 1579. & 1581. 4.
De Veteri Bibliorum Versione, Tub. 1581. 4.
De Autoritate Cathedræ Romanæ, Tub. 1582. 4.
Apologia duarum disputationum de Anti-Christo & refutatio Responsionis Mich. Hageri, 1583. 4.
Disp. de Catholicæ Ecclesiæ autoritate, Tubingæ, anno 1583. 4.
Disp. contra Romani Pontificis ejusque Synagogæ auctoritatem, Tub. 1584. 4. Resp. M. Hasenrefferro.
De Apostolica Ecclesia, 1584.
De Adiaphoris & Calendario Gregoriano, Tub. 1584. 4.
Disputationes duæ de Justificatione, Tub. 1585. & 1589. 4.
De Votis, Tub. 1586. 4.
De Polygamia ex Gen. 2. 16. 20. 29. 30. Cap. 1586. 4.
De fidei certitudine in peccatorum remissione contra dubitationem Pontific. Tub. 1587. 4.
Defensio duarum disputationum quas de erroribus Pontificiæ Ecclesiæ & de Justificatione hominis peccatoris edidit, Tub. 1587. 4.
De Festo Corporis Christi, 1587. 4.
De Induratione, Disputatio insignis ex Exod. 3. & 4. Cap. Tubingæ, Anno 1588. 4. Resp. J. G. Sigvvar-to.

Disp. de perpetuo visibilis Ecclesiæ cœtu in terris. ibid.
1588. 4.

De Verbis Christi Matth. 16. 18. Tunc Petrus, ibid. 1589.
4.

De Evangelio, Tub. 1587. 4.

Disputationum Theol. Pars I. & II. Witteb. 1588. 4.

Celeberrimus Dominus G. Serpelius 172. Disputationes
sub ejus Præsidio habitas se collegisse memorat. Nos
potiores tantum recensuimus.

Rettung des kleinen Catechismi Lutheri / Tü-
bingen / in 8.

Neuer Päpstlicher Ablass von dem Pabst Grego-
rio XIII. und seinen Legaten / Nunciis Apostolicis,
vor 2. Jahren der neuen unser lieben Frauen
Heiligen Brüderschaft in der Fürstl. Schul
zu Mönchen gegeben. Auf dem Original von
Wort zu Wort nachgedruckt mit einer Vor-
rede und Christlichem Bericht D. Jacobi
Heerbrands / von dem Päpstlichen Ablass /
Orden und Brüderschaft / 1584. 4.

Psropfung und Abfertigung des vermeynten
neulich ausgebrüteten Evangelischen Wet-
ter-Hahnen / Tübing. 1588. 8.

Antwort und Abfertigung der Fragstück und
Antwort von den dreien streitigen Artickeln.
1. Vom Sacrament des Altars ? 2. Vom
Segfeuer und Todtenhilff. 3. Von der ab-
gestorbenen Heiligen Anruffung und Für-
bitt / Tüb. 1588. 8.

Außklopfung des von Jerg Schorren Jesuis-
ten zusammengefügten Lutherischen Betta-
lers-Mantels / Tübing. 1588. 8.

Anderere

Andere Rettung Luthers Lehre wider Sigmund Ehrenhofer/ 1588. 8.

Kezer, Kaken s. Bericht: Ob die Papisten oder Lutheraner Kezer-Kaken seyen? 1589. 8.

Antwort wider den falschen Danck und Abdanck Sigmund Ehrenhofers/ Tüb. 1590. 8.

Eine Predigt vom alten und neuen Glauben/ auß Zach. IX. Tüb. 1569. 4.

Leichpredig über Herzog Christoph. Abst. 1569.

Predigt in Fest. Trinit. ex Job III. 1575.

Vom Jubel-Jahr der Hohen Schul/ 1577.

Vom Cometen und Pfauenschwanz / Tübingen/ 1578.

Vom Strahl/ 1579. 1580.

Vom Eh-Orden/ Tüb. 1580.

Vom Weg zum ewigen Leben/ 1580.

Von der Himmelfahrt/ 1580.

Vom Christkindlein/ 1582.

Buß-Predig/ ex Jonæ III. 1583.

Vom Fasten/ 1584.

Von wahrer Religion und Glauben/ Tüb. 1584.

Herbst- und Ernd-Predig/ 1584.

Dancksagung wegen des Herbsts / ex Psalm. 68. 1584.

Predigt am Fronleichnam's Fest / 1584.

Am Tag Petri und Pauli/ 1584.

Auslegung des 65. Ps. 1585.

Predig am aller Seelen-Tag/ 1592.

Manuscripta.

L Editiones in Deuteron.

in Genesin.

in Exodum.

*N. 1522.**Cl. 1558.**O. 1561.*

JACOBUS BEUERLINUS, SS. Theologiae Doctor, & Professor, Academiae Tubingensis Cancellarius & Ecclesiae Praepositus ex Evangelicis primus, lucem aspexit Acanthopoli, (in Dornstetten) oppido in sylva Hercynia, anno 1522. Parentibus, Viro Consulari, Jacobo Beurlino, & Matre Ursula, Pontificiae religioni admodum addictis, sed à filio ad veram religionem deinceps Dei gratia conversis. Scholas frequentavit ab initio in patriâ. Postea verò Horbam, ubi aliqui Beurlini Consanguinei erant, studiorum causa missus, tantos fecit profectus, ut 1533. adeoque nondum duodecennis Tubingam in Stipendium Martini Plantschii, Pastoris Tubingensis, Beurlino quâdam necessitudine conjuncti, admitteretur, non obstante, quod statuto fundatoris interdiceretur, ne annis quindecim minores reciperentur. Ibi per privatam Matthiae Garbitii, Illyrici, Informationem non tantum ea, quæ addicendi rationem, sed & quæ ad morum elegantiam pertinent, felicissimè hausit, qua propter & Professores primam Lauream 1537. honorem verò Magisterii 1541. illi contulerunt. Postmodum Philosophiam ulterius ita excoluit, ut D. Michaëlis Schweickeri, qui Physica tum profitebatur, Vices cum laude sæpius obiret. Elapsis aliquot annis Oeconomicam Inspectionem supra dicti Stipendii sibi demandatam eâ cum prudentiâ administravit, ut Alumni cæteri eum haberent charissimum. Interim ipse Religioni Papæ nondum renunciaverat, idque partim ob monita Parentum, partim ob conversationem domesticam cum D. Petro Bruno, Scholastica olim Theologiae Professore, homine

homine acuto, & ut ferebant superiora tempora, docto. Is quotidie hortator ei erat, ne à Romanensi Ecclesia descisceret, vel monita Parentum sperneret. Deterrebat eum etiam opinio tum pervulgata: Ecclesiæ Romanensi sine dispendio salutis æternæ, ne in minimo quidem contradici posse. Tandem auditis sæpissimè Doctorem Evangelicorum Concionibus, iisque cum Scriptura Canonica & Antiquitate diligenter collatis, non tantum ipsemet Veritatem amplexus, sed & Patrem sibi ab initio maximè adverstantem, Christo lucrifecit. Anno 1546. conjugium iniit cum Anna, D. Matthæi Aulberi, Pastoris tum Reuttlingensis, postea verò Antistitis Ecclesiæ Cathedralis Stuttgardianæ filia, ex qua duodecim Liberos suscepit. E quibus quinque filiæ honestissimis Viris in connubium ductæ sunt. vid. Frischl. Libr. IX. Eleg. 1. Eodem anno Parochiam Derendingensem ornare cepit, in qua & 1551. gradum Doctoris unâ cum Jacobo Heerbrando publicè reportavit. Restitutâ Pace in Professore Theologiæ cooptatus, Evangelium Johannis, ejusque Canonicam Epistolam, ne non illas ad Romanos & Hebræos, cum Locis Theologicis Philippi Melanchthonis summâ cum dexteritate interpretatus est. Sed & vices Cancellarii multis annis gessit, donec tandem anno 1561. post obitum Ambrosii Widmanni, Juris Canonici Doctoris, Pontificii, Præpositura Ecclesiæ & Cancellariatus simul ei committerentur. Quantum de cætero Vir fuerit, ex eo dispalescit, quod novem Legationibus in rebus perquàm arduis jussu Principis Christophori defunctus fuerit; duabus nimirum ad Patres Concilii Tridentini, ut Confessio-

nem Wirtembergicam Patribus conscriptis exhiberet, illamque defenderet, unâ in Borussiam in causâ Osiandri anno 1552. aliis binis ad Comitia Wormatiensia, 1557 & Erfurdensia 1561. reliquis in Saxoniâ, ultimâ verò in Gallias ad Colloquium Possiacenum. an. 1562. Quibus Officiis eximiâ prudentiâ gestis, tantam sibi auctoritatem conciliavit, ut Principibus & summis Viris admirationi esset. Hinc & Borussiae Princeps ad Episcopatum Ditionis suae suscipiendum honestissimo illum Salario invitavit. Dux verò Christophorus tanti aestimavit, ut à latere suo in publico incedere, suumque charum Dominum (seinen lieben getreuen Herrn/) appellare dignatus fuerit. Sed & generosus Baro Johannes Ungnad à Sonneck, adeò familiarem habuit, ut eum Filio suo Wolffgango Compatrem expeteret. Neque minùs alii Viri apprimè nobiles, imò Principes, literas ad eum propriâ manu exarârunt. Erat præterea Concionator excellens & perspicuus, Disputator acutus & gravis, sacrarum Literarum Interpres fundamentalis, puræque fidei Assertor acerrimus. Ab infantia quidem *τεχυλότερος* & Linguae nonnihil titubantis, balbutientis & blææ; Verùm extructo propriis manibus in Anatolico monte tuguriolo, Tertulliani opera horis succisivis, altâ, & distinctâ pronuntiatione tam diu recitavit, donec vocis exilitatem & linguae vitia corrigeret, unde diligentia Viri aestimari potest. Pari felicitate animum quoque subtimidum roboravit; Cùm enim Erhardi Schnepffii hortatu suggestum Templi primarii, quantumvis reluctans, primâ vice conscendisset, post prælectum Textum frequentia & aspectu tot Auditorum percul-

culsus penitus obticuit, adeò, ut Cathedram relinquere cogeretur. Enimvero ab Erhardo Schnepffio admonitus post octiduum denuò, præmissis ardentissimis precibus, ambonem Ecclesiasticum repetiit, atque cum Auditorum admiratione summa & applausu maximo, elegantissimam Concionem habuit. Reliquas Virtutes, puta pietatem erga Deum; pacis studium erga Collegas; hospitalitatem erga peregrinos; liberalitatem erga pauperes; humanitatem erga inferiores; sinceritatem erga omnes de-
prædicant Parentatores. Accedebat Forma Corporis decora; Statura quippe fuerat justæ magnitudinis, cum habitudine, vestitu & proportionem decora, erecta, eleganter & perpulchrè composita, Vultu & facie speciosus; claris & perspicacibus oculis, nec nimium emissis, nec vagis, nec etiam depressis; sed suaviter abblandientibus coeruleis; superciliis flavis; genis cum rubore paululum tinctis, comis flavis, barba ejusdem coloris mediocriter acuminata, non admodum promissa aut lata; Voce satis sonora, suavi & prædulci; probe articulata & correctâ. Quibus donis ante omnes alios excellens à pientissimo Duce Christophoro in Gallias ad Colloquium Possiace-
num ablegatus cum aliis duobus Theologis, Jacobo Andræ, & M. Balthasare Bidembachio Concionatore Aulico, nec non Consiliario, Melchiore à Sahlhausen. Ejus verò profectionis aliquot omina præcesserunt: Nam cum palla ipsi Stuttgardiæ adhuc commoranti afferretur prolixior, excepta vox ejus; Quid mihi vestem tam prolixam & lugubrem affertis, fortassis citius, quam velim, mihi lugendum fuerit? Idem præsagiebat paulò obscurius,

cum Conjugi, Liberis & Amicis valediceret. Secutum est istiusmodi sermonem portentum. Jusserat Serenissimus Princeps, ut ad vitandam viæ molestiam ac difficultatem Legati alterius uterentur curru & equis; ac Stuttgartia quidem equis iter ingressi, currum præmiserant, quadrigeminis equis junctum. Vix autem ad mille passus egressi, everso per præcipitium vehiculo, generosissimus equus moritur, haud dubio omine, ut ipse Beuerlinus interpretabatur, ex quatuor legatis præcipuum brevi moriturum. Quod & factum Parisiis, ubi Beuerlinus, dum Bibliothecam in Sorbonæ Collegio perlustrat, grassante tum peste correptus d. 28. Octobr. 1561. expiravit. (a) Postero die in Cœmiterio SS. Trinitatis sepultus, cum vixisset annos 41. Moribundus sæpius ingeminavit: pessimè quidem habeo: Sed nolo, ut abeat dolor: valedixi Mundo. Nihil mihi dicatur nisi de Christo, quia Christianus sum. Causam nostram Deo & vos omnes, meum verò Spiritum Cœlesti Patri per Jesum Christum, nec non Orphanos meos & Viduam Deo & Principi commendo. Extincto illo re infectâ redierunt ceteri. Dux verò Christophorus relictæ Viduæ ad dies Vitæ ducentos quotannis florenos, singulis filiarum octo, ad Conjugium aspirantibus, dotis nomine ducentos, filio autem unico Johanni Jacobo, ultra Stipendii Martiniani beneficium, 25. florenos quotannis usque ad gradum Doctoratus obtinendum clementissimè legavit. Parisiis Beuerlinus Licentiam dedisse perhibetur Jacobo Andrea, ut Balthasarem Bidenbachium in lectorio Theologorum Sorbonico Doctorem Theolo-

(a) *Conf. Freher. Theatr. p. 189. seq.*

Theologiæ crearet. Epitaphium ejus Tubingæ suspendendum Academici in Templo D. Georgii; Oratione Funebris & Concione laudavit Theodoricus Snepffius, ab Israël Wielando cum præfatione luculentâ in lucem editis, quas omninò vide.

Scripta.

Refutatio primæ partis Sotici Scripti, cui Author titulum fecit: *De unâ, visibili & certâ Ecclesiâ Christi necessario agnoscendâ.* Francoforti 1561. fol.

Disp. Inauguralis De Uno, Vero Mediatore Jesu Christo. Resp. Ruperto Dürrio, Tubingæ, 1554. in 4.

Commentarius in Epistolam Johannis Canonicam, Tub. 1571. 8.

Disputatio de Clavibus Regni Cœlorum, Tubing. anno 1558. 4.

Oratio de Mysteriis Incarnationis Domini nostri Jesu Christi.

JOHANNES PARSIMONIUS, (dictus Karg/) Augustæ Vindelicorum natus est anno 1525. Pater ipsi fuit cognominis, qui apud filium decessit 1577.

ætatis 80. è ludo patrio, in quo Præceptorem habuit Sixtum Betulejum, in Academiam Tubingensem missus, ibi 1540. primam lauream, & paulo post alteram in Philosophia consecutus est. Exinde Wittenbergam profectus, & Theologiæ mancipatus, Lutherum & Melanchthonem inter alios studiose au-

N. 1525.

Cl. 1558.

Ob. 1588.

divit. Anno 1546. post obitum Lutheri domum reversus, Augustæ Diaconi munus suscepit, sed ob Interim illud famosum expulsus, Basileæ aliquandiu exulavit; Anno 1550. ad suos reversus, Uxore ducta, ludum literarium aperuit, sed iterum ejectus, quod Scholam ex præscripto Libri Interimistici gubernare nollet. Cum autem sub id temporis ejusdem Conjux, quam gravidam secum ducebat, Leipheimii Ulmenfis ditionis Oppido, pareret, Sacrificulis Baptismum denegantibus, infantem recens natum per aliquot menses vagabundus circumtulit, donec tandem Tubingæ subsistere & Sacro Baptismate initiandum tradere liceret. Ubi & Anno 1552. Diaconi officium ipsi demandatum est. Anno 1556. Blaubeyram translatus, 1558. Pastor Ecclesiæ Cantadianæ, & Anno seq. Concionator Aulicus Stuttgartiæ declaratus est. An. 1560. Abbas Hirsavienfis constitutus, ibi 28. annos non solum pro suggestu Sacra docuit, sed & in Schola 18. Adolescentes erudit. Conjuges habuit duas, primam in partu defunctam, alteram Saram nomine; Laudatur passim propter eruditionem, constantiam, humanitatem & pietatis studium, cujus benignæ Communicationi non pauca se debere Martinus Crusius testatur in Anal Suev. Part. III. Cap. 60. p. 595. Mortuus est in Domino 1588. d. 26. decembr. ætatis 63. Minist. 42. Concionem funebrem dixit Johannes Esthoferus, Calvensium Superintendens, quam vide plur. (a)

Scripta.

(a) *Aug. Brunni Lib. Syn. p. 82. & ex his Melch. Adami Vitæ Theol. lt. Freheri Theatr. p. 275. Serpiliæ Epit. p. m. 140.*

Scripta.

Concio Latina, in qua vera præsentia Corporis & Sanguinis Christi ex fontibus Articulorum Symboli Apostolici & aliis Argumentis demonstratur. Tubingæ, 1561. 4.

Reliqua ejus Opera Manuscripta reperiri perhibentur in celeberrima Bibliotheca Guelpherbytana.

Omnes picturas Templi Hirsaviensis, historias scil. Veteris & Novi Testamenti descripsit.

Diarium Historiæ Wirtembergicæ manuscriptum.

THEODORICUS SNEPFFIUS, *Nat. 1525. Wimpinæ ad Neccarum oppido natus est. 1. Novemb. 1525. Patre Erhardo Theologo Clarissimo, Matre Margaretha, Consulis ibidem filia. Puer primùm Marpurgi, quo Pater evocatus erat, Magistro usus est Kiliano Lingelfinio. Inde cum Patre Stuttgartiam veniens, commendatus est institutioni Alexandri Marcoleonis, juventutis Moderatoris tum eo loco celebris. Ibi in Commilitio habuit præter alios Jacobum Andreæ, Johannem Wellingium, Ferdinandi Regis postea Cancellarium, Anastasium Demlerum J. C. & 4. Bidenbachios, Johannis filios. 1539. Tubingam à Patre missus, 5. Nov. in Civium Academicorum numerum à D. Balthasaro Kæfelino Rectore fuit relatus. Ibi verò cum anno sequente domus incendio conflagrasset, haud levem librorum suorum fecit jacturam. Anno 1541. Decano Philos. M. Michaelæ Vajo, unà cum Jacobo Tachtlero primam Lauream adeptus est. 1544. Cum Pater ejus men-*

se Februar. summos in Theologia honores consecutus esset, ipse Decano Philosophico Cunrado Schotto, Tagersheimensi summos in Philosophia honores impetravit cum aliis, inter quos fuerunt Jacobus Tachtlerus, Georgius Liberus & David Chytræus. Totus postea Theodoricus ad Theologiæ Studium se dedit, factusque est Magister Domus Stipendiariorum, quibus Linguam Græcam & Homerum interpretatus est, laborum socios habens Hieronymum Gerhardum, postea Pro Cancellarium Curiae Wirtembergensis, Martinum Frechtum Theologiæ Licentiatum, & Joh. Hildebrandum Linguarum Professore. Anno 1553. Derendingensis Ecclesiæ Parochus delectus d. 29. Septembr. primam habuit Concionem. An. 1554. Theologiæ Doctor renunciatus est cum Ruperto Dürrio, Superintendente postea Marchionatus Badensis, postquam 4. Maji prægresso, Præside Jacobo Beurlino, de Peccato Originis publicè disputasset. An. 1555. Nurttingensis Ecclesiæ Pastor & Vicinarum Decanus Specialis constitutus, eò cum familia migravit, d. 1. Febr. 1557. Tubingam venit, cum paulò ante in locum Martini Frechti defuncti Theologiæ Professor designatus fuisset. Paulò post Wormatiam ad Colloquium cum aliis Theologis missus, ibi Patrem suum Erhardum cum Theologis Saxonis eò ablegatum postremum salutavit, eum namque An. seq. amisit anno 1562. Pastor & Generalis Superintendens constitutus, eo in Officio quinque lustrorum decursu fidelem se declaravit. Fuit etiam Ærarii Academici præfectus aliquoties, quem Summum ibi Deputatum vocant. An. 1564. Ad Colloquium Maulbronnense cum

cum aliis Theologis missus est. Primam Uxorem anno 1551. duxit Barbaram, Joh. Brentii Præpositi Filiam, ex qua 9. Filias & 3. filios suscepit, obiit autem illa anno 1572. d. 21. Maj. Ad secundas nuptias transiit Anno 1573. cum Juliana Abrahami Spengleri J. C. & Consilarii Wirtembergici filia, quæ marito supervixit. Theologus non placidus modò, sed & doctissimus & eloquentissimus, Professor in Cathedra & Academica & Ecclesiastica celeberrimus. (a) In omnibus Virtutibus æqualis Patri, quæ Academiam Tubingensem concionando & legendo non parum illustravit; (b) Commentarios ejus in Esaiam mole parvos, eruditione magnos vocat Quenstedtius. (c) In quibus Esaiam Prophetarum omnium aquilam, ad adyta Evangelica altissimè evolantem, oculorum acrimonia, alarum devotionis pernicitate tam feliciter assequens, in eodem conamine infra se reliquit non paucos, paucissimos supra se conspexit. (d) Cujus Encomium augetur potius, quàm minuitur, quando ab Imbonati, hæreticus primæ Classis vocatur. (e) Ipse cum toto ferè vitæ suæ tempore integra esset usus valetudine, nisi quod Senescens Erisypelate aliquoties tentaretur, cum eodem paucis diebus lethaliter decubuisset, animam Deo reddidit 9. Nov. 1586. ætat. 61. Moribundus omnem exequialem pompam suis interdixit, modestissimè Corpus suum sepeliri desiderans: humum scil.

(a) *Luc. Oslander Cent. XVI. Libr. IV. c. 22.*

(b) *Pantaleon im Helden-Buch. P. III. p. 237.*

(c) *De Patriis Ill. Virorum. p. m.*

(d) *J. A. Oslandri Prefat. in Pentateuchum.*

(e) *Biblioth. Lat. Hebr. p. 275.*

scil. esse, & in humum redire dicens. Tubingæ igitur absque magnificentia solenni sepultus in Templo, in quo 24. Annos amplius docuerat, Concionem habente D. Jacobo Andrea ex 2. Tim. 4. Eundem Oratione laudavit Erhardus Cellius d. 13. Jan. An. seq. in Aula Nova. (f) Epitaphii loco recensemus elogium à Nicod. Frischlino expressum. (g)

*Snepffius ingenio, Snepffius ore potens,
O quæ fata virum ingrata rapuere Tubingæ,
Namque isto nemo major in Urbe fuit.
Nemo illum poterat linguis æquare disertis,
Attica seu velles, sive Latina loqui.
Nemo illum vitæ studio vincebat honestæ,
Nemo illo veri cognitione prior.
Nullos hæc ætas jam profert nostra Lutheros,
Paucos Snepfiadæ Chemnitiiq. pares. &c.*

Scripta.

SCHolæ in Esaia Prophetæ Vaticinia, Tub. 1575. & 1583. fol.

Enarrationes in Psalmos. Tub. 1571. & 72.

Refutatio quartæ partis Sotici scripti cui Author Titulum fecit, de errore aut ignorantia circa fidem excusante, vel accusante 1561. Tub. fol.

Disp. de Viribus humanis s. libertate Arbitrii. 1563. 4. Tub.

Disputatio de Satisfactionibus, Tub. 1571. 4.

De Votis. ibid. 1571.

De

(f) Melch. Adami Vit. Theol. p. 578. Freherus. p. 266.

(g) Conf. Serpili Epitaphia p. m. 131. seq.

- De Imaginibus, ibid. 1571.*
De abrogatione Legis divinæ. ibid. 1574.
Disput. de Dicto Job. Lex per Moysen data est. Job. 1.
Tub. 1580. 4.
De S. Trinitate. 1579. Tub. 4.
De Pœnitentia. 1580.
De Lege & Evangelio. 1580.
De Prædestinatione Sanctorum. 1583.
De peccato Originis. 1576. 4.
De Unionē Personali duarum Naturarum in Christo &
de Communicatione Idiomatum. 1577.
De Justificatione. 1580. 1586.
De Viribus humanis. 1582. 1585.
Peccatum non rectè dici substantiam. 1582.
De Ministerio Verbi. 1582.
De bonis Operibus. 1582.
De Sacro Baptismate. 1584.
De Sententia D. Pauli Rom. 7. Novi, quod non habi-
tet. &c. 1585.
De Clavibus Regni Cœlorum ex Matth. 16. 1586.
De SS. Triade ex Job. I. Cap. 1586.
Alia disput. de Justificatione. 1586.
De Propositione Paulina. Rom. III. 28. 1569.
De Electione ex Ephes. I. Helmstadii. 1597.

Orationes.

- D**E Jubileo Christiano. 1577. 4.
De Nativitate Christi. 1578. 4.
Panegyrica in laudem Ducum Wirtembergiæ & Aca-
demiæ Tubingensis. 1578.
Oratio de Vita & morte Illustrissimæ Principis ac Do-
minæ, Ursulæ Dorotheæ, Principis Ludovici, Ducis
Wirtembergiæ, primæ Conjugis. 1583.

Oratio

Oratio funebris de Vita & Obitu Jacobi Beurlini, Cancellarii Tubingensis unà cum Concione funebri Latine concepta. Op. posth. 1613. 4.

Leichpredigt über Hn. Caspar Wilden / Würtemb. Rath auß Esaia XXII. Tübingen / 1584. 4.

Manuscripa.

Commentarius in Jobum.

Conciones in Marcum & Evangelia Dominicalia.

N. 1526. **J**OHANNES RUCKERUS, Illustris-
Cl. 1560. **J**simi Wirtembergiæ Ducis Consiliarius
Ob. 1579. & Præpositus Denckendorffensis, patriâ
 Norimbergensis, Natus A. C. 1526. Li-
 teris in Scholâ patriâ excultus, Evangelii Ministrum
 in Borussiâ primò egit. Inde anno 1556. in Duca-
 tum Wirtembergicum veniens Superintendens Spe-
 cialis Kircho-Teccensis Ecclesiæ & Vicinarum con-
 stitutus, 23. annos ibi docuit. Tandem defuncto
 Bartholomæo Caseo, Præposituram Denckendorf-
 fensem obtinuit, cui tamen uno tantum anno præ-
 fuit. In Conjugio vixit cum Andreæ Osiandri, Se-
 nioris, Theologi Regiomontani, Viduâ, (a) ex quâ
 filium Paulum Abbatem Hirsaugiensis Monasterii
 factum suscepit, cujus vitam infra recensebimus.
 Ipse diem obiit supremum Anno Christi 1579. æta-
 tis 53. (b)

JACO-

(a) *Vid. Conc. Fun. Paulo Ruckero habitam.*

(b) *Aug. Brunni Lib. Syn. p. 86.*

JACOBUS ANDREÆ, in lucem editus N. 1528.
 tus Waiblingæ An. 1528. d. 25. Mar- Cl. 1560.
 tii. Patrem habuit Jacobum Endriß / ex Ob. 1590.
 Micolau, ditionis Eistettensis fabrum fer-
 rarium, qui Filium arti Mechanicæ mancipare vole-
 bat, cum fabro lignario pactus, unde per cavillum ab
 Adversariis Fabricius & Schmidlinus fuit vocatus,
 cujusq; Libri in Indice Expurgatorio Romano sub qua-
 tuor nominibus Jacobi, Andreæ, Fabricii, & Schmid-
 lini prohibentur. Mater illius erat Anna Weiß-
 fopffin. Ingenio cum æquales superaret, sed à Lu-
 di-Magistro Waiblingensi turpiter neglectus esset,
 Erhardi Snepffii consilio primum Stuttgardia sub
 Alexandro Marco-Leone, Monacho antea Ordinis
 Prædicatorum, Primo Pædagogarcha, Viro egregiè
 docto, in literis humanioribus & ad formanda studia
 Juventutis nato; deinde verò Tubingæ Anno 1541.
 in Illustre Stipendium receptus literis incubuit, primò
 ornatus laureâ anno 1543. in Monasterio Hirsau-
 giensi, quò Academia ob pestem secesserat. Ar-
 tium Magister factus anno 1545. secundo inter 17.
 Juvenes loco. Mox Diaconus Stuttgardianus an-
 no 1546. ætatis 18. Cùm autem formulam Interi-
 misticam, quam Dux Ulricus in ditionibus suis ad-
 mittere cogeatur, recipere detrectaret, sparta ex-
 pulsus Tubingam secessit, ibidemque in sacello no-
 fodochiali aliquandiu, deinceps verò & in Templo
 D. Georgii Evangelium prædicavit, ibique paulò
 post Diaconus factus anno 1549. Elapso quinquen-
 nio, anno scilicet 1553. ætatis 25. Theologiæ Doctor
 renunciatus Superintendentis Göppingensis munus
 adiit, ubi primo statim anno Judæum quendam, in
 vicino

vicino pago Rechberg, Pontificiæ Religioni etiam-
 num addicto, & Baronibus de Rechberg subdito,
 propter commissæ crimina pedibus inter duos canes su-
 spensum, per Dei gratiam mirabiliter convertit. vid.
 Bidemb. Consil. Dec. 4. Conf. 10. It. D. Hæberli-
 ni Specimen Theol. Practicæ. p. m. 84. seqq. Ibi-
 dem quoque à Joh. de Liebenstein Nobili, rogatus,
 singulis Dominicis Concionem habuit in pago U-
 benhausen. Göppingâ Tubingam revocatus ad
 Professionem Theologicam, Cancellariatum &
 Præposituram post Beurliini fata obtinuit anno 1562.
 Commorante autem Academia in Civitate Imperia-
 li Eßslingensi, quorsum anno 1567. ob pestem Tu-
 bingâ secesserat, petente Magistratu, Pastorem ibi-
 dem egit per integrum annum, quo tempore Ponti-
 ficios, Calvinianos, Schwenckfeldianos & Anabapti-
 stas Concionibus habitis refutavit. Matrimonium
 contraxit prima vice anno 1546. cum Anna, Johan-
 nis Entringeri civis Tubingensis Filia, ex qua octo-
 decim suscepit Liberos, filios nimirum, 10. & octo
 filias. Ex filiis unus Johannes Abba Regiofonta-
 nus, alius Ulricus, Medicus Lindaviensis factus.
 Filiarum una Susanna, Balthasari Eisengrein, Con-
 sistorii Directori, alia Hedwig, Jacobo Magiro, Ab-
 bati Laureacensi nupsit. Secunda vice nuptias ce-
 lebravit anno 1585. cum Regina Prenzingerina im-
 proli. Theologus erat in quo Linguarum Latinæ,
 Græcæ & Hebraicæ cognitio, imò omnis eruditio
 fuit; nam ad omnia sapientiæ arcana infinitâ lectio-
 ne penetraverat, inque dicendi artibus ita excelluit,
 ut disputando nulli cederet; (a) Cum primis autem
 duo

(a) Quenstedt de Patriis lib. Vir. p. m. 167.

duo in illo admirantur docti, tanquam prorsus singularia, profusam scilicet eloquentiam, & inusitatam parrhesiam. Poterat enim, quicquid animo conceperat, aptissimo verborum profluxu citra omnem difficultatem, etiam nihil, aut parùm præmeditatus, in publicum effundere. Quare magnam sui admirationem passim excitavit, nec minorem acquisivit auctoritatem. Hâc sine si fuisset, non potuisset tot ubique frequentare Colloquia, & in plerisque potiores sibi sumere partes, nec cum tot Adversariis congregari, nec tot in lucem protudere, quæ vel proprio, vel integrorum Collegiorum nomine ederet, Scripta. Tanta præterea fuit loquendi, agendique libertate, ut Imperatoribus, Principibusque immergi, cumque iis sermonem confidentissimè serere, perinde haberet, ac colloqui cum sui similibus, aut in Auditorum suorum coetu versari. (b) Hinc & multa & magna fuerunt ejus in Ecclesiam Lutheranam merita; multas namque Ecclesias piè reformavit, easque vel à Papistico, vel Calviniano fermento repurgavit; nimirum Comitatum Oetingensem 1555. Helffensteinensem 1556. Marchionatum Badensem eodem quoque anno, Ecclesiam Lauinganam jussu Ducis Wolffgangi. 1560. Nobilem Joh. Wachendorffium cum subditis suis 1564. Civitatem Hagenoensem 1565. Ducatum Brunswicensem 1568. Urbem Mompelgardensem 1571. Alensem 1575. nec non Academias tres Saxonicas, Lipsiensem 1576. Jenensem & Witebergensem anno 1577. Porro Colloquiis undecim interfuit, & Collocutorem in plerisque magnâ præstitit dexteritate. Actionem
G quippe

(b) *J. Fecht, Supplem. H. E. p. m. 102.*

quippe 1557. d. 6. Jun. habuit cum Matthia Gribaldo, Anti-Trinitario. Dein cum Anabaptistis d. 25. Aug. 1558. Phedershemii pago WORMATIÆ vicino, in quo 39. Antistites Anabaptistarum ex Palatinatu ad errores eorum propugnandos comparuerunt. In quorum partes cum nobilis Vir præfectus in Alzen, inclinare videretur, veniâ prius impetratâ à D. Brenzio, D. Jacobus Antistiti ipsorum hanc quæstionem proponit, & categoricum responsum petierat: Si Nobilis Palatini hic affidens præfectus furem in patibulo suspendi & latronem totæ imponendum mandaret, an eum pro Christiano homine agnoscere posset? Antistes diu tergiversatus: quid opus est, inquit, hâc quæstione? Sed cum rogaretur à D. Jacobo: An meliorem in hoc opere ipsum agnosceret Turcâ? Antistes respondet se ipsum non meliorem æstimare, quàm si Turcicus esset. Quod audiens præfectus excanduit, & admodum acerbè illum reprehendit; neque posthâc ullam significationem favoris sui erga illos dedit, sed illorum impietatem detestatus est. (c) Anno eodem Colloquio WORMATIENSIS interfuit. Anno 1561. ad Colloquium POSSIACENUM cum Jac. Beurlino & Balthas. Bidembachio missus, quod tamen ante illorum adventum jam abruptum erat; quanquam Episcopus Valentianus cum Jac. Andrea postea in Conclavi Regina Galliarum de universali Præsentia Christi secundum humanitatem prolixè contulerit, præsentibus sociis Legationis, & Palatini Friderici Theologiad prandium invitatis, ubi cum Petrus Boequinus Theologus Palatinus ex partibus Episcopi in materia de S. Cœna stans,

(c) *Fama Andreæ, Reflor. p. m. 77.*

stans, quædam subdicere vellet, Episcopus altera vice illi dixit: Tene, disputa tu in Germania, mihi nunc negotium est cum Jac. Andrea. (d) An. 1562. d. 16. Febr. collocutus cum Cardinali Guisio Lotharingo, Tabernis Alsaticis. Anno 1563. cum Hieronymo Zanchio Argentinae, nec non cum Weigelio, Concionatore Pomeraniae Ducis Aulico Stuttgardiae. Anno 1564. Maulbronnæ cum Casparo Oliviano & Zacharia Ursino in conspectu Principum Friderici Palatini, & Christophori Wirtembergici. An. 1569. cum eodem Electore Friderico de S. Coenâ privatim, in ipsius Aulâ. Cum verò in Arce subitum exortum esset incendium, Colloquium interruptum est. An. 1571. cum Matthia Flacio Argentinae. Anno 1573. Memmingæ cum Eusebio Cleberio Calviniano. Anno 1575. cum Tobia Rupio, Lindaviae de peccato originis. Anno 1576. cum Casparo Peucero, Lipsiæ, de Communicatione Idiomatum. Anno 1584. Mompelgardi cum Theodoro Beza, cujus Colloquii fructus is fuit, ut Illustrissimus Princeps Fridericus, ejusque Aulici & Consiliarii in sincerâ doctrinâ confirmati, magis quam antea Calvinismum fuerint detestati. Imò post discessum Bezæ plus, quam viginti exules Galli cum sincerâ Ecclesiâ communicaverint, nemine id ab ipsis petente vid. Timoth. Kirchneri Epistol. ap. Fechtium p. m. 687. Eodem anno cum Henrico Joanne à Mundelsheim, Prætoris Argentinensi de Coena Domini & Persona Christi Stuttgardiae; nec non cum Consule Bremensi Daniele à Pyrn. anno 1589. Badenæ cum Joh. Pistorio, Niddano. Privationa fuerunt

runt quæ anno 1559. cum Hagenio Stuttgartiæ ad Calvinismum deflectente, & cum Andrea Fabricio Jesuita ibidem; denique Sangerhusæ cum Cyriaco Spanngenbergio instituit. (e) Neque minùs Principum & Theologorum conventibus interfuit, videlicet Ratisbonensi & Francofurtano 1557. Augustano 1559. ubi duas præsentibus Evangelicis Principibus Conciones habuit, unam de Justificatione, alteram de S. Coena. Ertordienti 1561. Synodo Wolfenbüttelanæ, & Conventui Serveſtano 1570. Torgensi 1576. Controversias præterea quàm plurimas feliciter composuit, Rotenburgi quidem ad Tubarim, diffidium de ritibus 1556. Ratisbonæ materiam de Excommunicatione 1576. & illam de Uluris. 1587. Eodem anno causas quasdam Ecclesiasticas Nördlingæ & Onolzbachii ortas. Accersitus quoque à Wolffgango, Comite Hohenlohenſi ad Ecclesiastica quædam negotia anno 1581. Itinera & peregrinationes varias & difficiles, Religionis causâ, jussu Superiorum suscepit in Saxoniam, Daniam, Thuringiam, & ad extremum in Helvetiam in causa Huberi 1588. Sed & amœbæo literarum commercio Tubingenses inter & Græcos Anno 1574. coepto, ansam dedit, cum Stephanum Gerlachium Baroni Ungnadio Cæsareo, ad aulam Turcicam Legato, in Præconem Aulicum adjungeret, cujus rei fructus absque omni dubio fuit insignis, tametsi primis annis ob varias causas non adeò magnus appareret. Præcipuè verò immortalem gloriam meruit Vir Dei, Opere illo stupendo Concordiæ, cui tres Electores, 21. Principes, Comites 22, Barones 54; Civi-

(e) *Ibid. in Catal. Scriptorum.*

54; Civitates Imperiales 35; Ministri 8000. subscripserunt, quod, qui absque singulari Dei nutu & auxilio procuratum affirmaverit, renitentibus præsertim summa opum vi tot Adversariis, is non tam ingratitude, quam stuporem suum in agnoscendis viis Domini haud dubiè prostituit. Tentet istiusmodi Reunionis Opus inter Ecclesias Lutheranas, vel saltem Theologos, haud quaquam usque adeò, ut Andreae temporibus ubique discordes hodiè, quisquis magni Viri famam arrodere hætenus non dubitavit. Fuisse autem Jacobum præcipuum Formulæ Concordiæ, cujus prima Lineamenta Maulbronnæ à Balthasaro Bidembachio, & Luca Osiandro Theologis Wirtembergicis quidem ducta sunt, Authorem, juxta Chemnitium, nemo est, qui neget. Ille namque Librum Concordiæ ex Maulbrunnensi scripto concinnavit, concinnatum ubique locorum commendavit, commendati subscriptiones labore quinquennii conquirit. Vocatus legitimè ad tam arduum opus ab Augusto Electore Saxoniae secunda vice an. 1570. & 1576. cujus nomine & jussu Legationes obivit illustres ad Julium Brunsvicensem, Ludovicum Hassiacum & Georgium Brandenburgicum. Collaudatus à Maximiliano II. Imperatore, cujus ipsissima verba quibus hortabatur Jacobum hæc erant: Chare Domine Jacobe, ne cogites magnam ab omnibus gratiam te reportaturum, complures enim Tibi tuoque nomini infensos habes. Memento tamen verborum Christi in Evangelio: Beati estis, cum omne malum contra vos propter me dixerint, mentientes, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in Cœlis. Merces vestra non in terris, sed in Cœlis reposita est.

est. (f) Tandem & Opere Bibliorum Complutensi pulchrè admodum compacto donatus à memorato Septem Viro, qui actiones ejus omnes grato animo clementer approbavit, commendavit & confirmavit, propria manu Encomium, quo Andrea Vir summus, pietate, doctrinâ, & Virtute ornatissimus, SS. Theologiae Doctor celeberrimus, doctrinae coelestis ab ultimi Eliae D. Lutheri morte, in his Regionibus, ab hominibus levissimis corruptæ, Instaurator integerimus, deque Ecclesia Christi, optimè meritis vocatur, in præfatis Bibliis inserens, & subscribens: Tandem bona causa triumphat; Augustus Dux Saxoniae, Elector. (g) Enimverò veluti Corpus umbra sequitur, sic Virtutem invidia & obtrectatio, quod ipsum semper, etiam post cineres, expertus est Jacobus. Invidiam certè suorum quoque, forsitan æmulorum, luculenter docent aliquot Epistolæ ad Marbachios scriptæ. Obtrectationes verò & Calumnias totis plaustis in eum conjecerunt tum Pontificii, tum Calviniani. Rudolphus Hospinianus præsertim, qui Historiam suam Sacramentariam ex meris mendaciis confarcinavit, eum infelicissimo Germaniæ fato Theologum factum pronuntiavit, qui homo fuerit monstrosissimè audax, & impudentissimè ambitiosus. (h) Cujus plenum livoris judicium secutus Hornbeckius virum vocavit inquieti tumultuantisque Ingenii, arrogantis magis, quam docti. (i) Idem de illo affirmat Hornius. (k) Sed

levia

(f) *Caroli Memorab. T. II. P. II. p. 528. seq.*

(g) *Ibid. & Fechtii Supplem. p. 100.*

(h) *Hist. Sacram. p. 664.*

(i) *Summa Controv. libr. 9. p. 655.*

(k) *Hist. Eccle. Præf.*

levia hæc sunt convicia præ iis, quæ nuperrimè Gottfr. Arnoldus magno studio ad denigrandum hunc Virum corrasit. Nihilò minus tamen Eruditionis & pietatis testes omni exceptione majores habuit Jacobus, ipsum nempe Romanum Imperatorem, & Electorem Saxoniae. Quibus accedit Simon Sulzerus, quem tam efflictim suis accensere optant Reformati; ab eo namque pientissimum & electum Dei Organon vocatur, qui ut publicæ pacis & Concordiæ, ita cum primis Veritatis rationem habuerit. (l) Ex Pontificiis Florimundus Rœmundus illum raræ doctrinæ & magni Ingenii hominem appellare non dubitat. (m) Cæterum suis etiam haud caruisse nævis ultrò fatentur Theologi. (n) Nec ipse minùs agnovit, quod ex sequenti apparet historiola, quam à Patre suo acceptam memoria dignam judicavit Nepos Valentinus: Jacobum nempe, Avum cum valetudinem acidulis Jebenhusanis curaret, exoratum esse, ut ad populum Sermonem haberet. Adfuisse etiam Patrem suum, (valetudinis causa) tùm Herrenbergæ Pastorem. Cum Dies Dominica venisset, nihil præmeditatum suggestum ascendisse, & gravi elegantique oratione se expedivisse. Post Patrem suum interrogasse; Ecquid de hac Concione sibi videretur? Cumque Pater sive verecundia, sive ex conscientia laudasset: Illum indignabundum, non te pudet nugari, dixisse, quasi angere me & hærrere, ac propemodum de suggestu fugam parare non anidmadverteris. Ego tot annorum Doctor, Con-

G 4

ven-

(l) *Ap. Fecht, Epl. Theol. P. II. p. 352.*(m) *Synops. Hist. Memor. libr. V. c. 11.*(n) *Fecht, Supplem. p. 103.*

ventuum & Colloquiorum pars, à tot viris Principibus auditus, & in concione eruditorum variisque ordinis innumera versatus, nunquam animi deliquio & stupori planè, quàm inter hos rusticellos, propior fui; adeò me omnis divina propè gratia deseruit, quòd plebem hanc simplicem negligentius haberem, quasi præmeditationis accuratioris non indigam. Tu verò, Fili, cave, & meo hoc periculo sape, ne unquam nisi prævia meditatione & piis precibus ad populum Christianum verba facias, sed capitis & tot sacrorum membrorum reverentia anxie & circumspectè officium facias, alioquin violati adyti poenas, à quibus ego parum abfui, incursumus. Ecquid perpeffus sit Avus, nemini constitisse, repetiisse tamen hanc animi consternationem etiam alibi, quam dignam Hafenrefferus putavit, quæ juvenili temeritati aut profanæ etiam quorundam securitati objiceretur. (o) Tandem Anno 1590. d. 7. Jan. ætat. 62, mens. 9. d. 13. Minist. 44. ex Pleuritide placidè obdormivit in Domino, repetitâ prius publicâ de Doctrina sua Confessione. Cum Medicus decumbentem interrogaret: Ut valeret? respondit alacri animo: A Deo indivulsus. Von Gott ungeschieden. (p) Defuncto parentârunt D. Lucas Osiander, Senior, habitâ Concione ex 2. Tim. IV. 7. 8. Jacobus Heerbrandus in Academico Auditorio, & Antonius Varenbülerus Abbas in Collegio Hirsaugiensi, duabus memorandis orationibus, quæ exhibentur in Famâ Andreana Reflorescente. Contra Calvinianos & Pontificios post Nepotem Joannem

(o) Vita Val. Andreae manuscripta.

(p) Jac. Heerbr. in Orat. Funebr.

nem Valentinum & alios, graviter eum defendit, Joannes Fechtius, Theologus celeberrimus. Contra G. Arnoldi criminationes verò uterque Carolus Pater & filius, Wirtembergici Theologi. Iste quidem Tomo Secundo Memorabilium. Hic autem nuperrimè & fusissimè linguâ vernaculâ. (q) Scripta edidit plurima, adeò, ut Vir quidam doctus & dives Tubingam post ejus obitum scripserit: Se de monumentis ejus habere in suâ librariâ ultra 150. variorum Argumentorum Opera. (q)

Epitaphium ejus propè suggestum summi Templi Tubingensis erectum sic habet:

JACOBUS ANDREÆ, Waiblingensis, D. Theol. Vir judicii magni; ingenii dexterrimi; pietatis & eruditionis eximiæ; eloquentiæ admirandæ! qui ad Ministerium Ecclesiasticum anno XVIII. legitimè vocatus, Ecclesiæ Christi Concionibus & scriptis utilissimis totos XLIV. annos indefesso labore inservivit: Anti-Christi Romani ac aliorum Hæreticorum Impietatem & Errorem gladio Verbi Dei fortiter profli-

G 5

(q) Wirtembergische Unschuld/ P. 3. c. 4. Art. 1. seqq.

(q) Freher. Theatr. p. 278. ex Heerbrando & Melchiorre Adami.

fligavit: peregrinationes multas & longinquas, vocatus à piis Magistratibus, reformandis Ecclesiis, sedandis dissensionibus, & constituendæ piæ CONCORDIÆ, impendit: Confiliarius Illustrissimorum Ducum Wirtembergicorum, Præpositus Ecclesiæ & Cancellarius Academiae Tubingensis annos XXVIII. fidelissimus fuit. Placidissimè in Christo obdormivit & omnium piorum luctu heic sepultus est, anno MDXC. cùm vixisset annos LXI. menses VIII. dies XIII. *vid. Caroli Memorab.* T. II. P. 2. p. m. 526.

Jacobus Andreæ

per ἀναγέδµα.

Nicod. Frischlini.

Sana verba edico.

Sanis nos jussit Paulus sermonibus uti,

EDICO gregibus Sana ego VERBA Meis.

Sana sed insani insano contemnere fastu,

Aggressi pœnas, quas meruere, dabunt.

Epigramma nos addimus:

Cernitis Andreiam, pia quem CONCORDIA magnum

Eximiaq; probat DEXTERITATE VIRUM.

Qui

Qui verum egregiâ sese virtute Jacobum
 Exhibuit, DOMINI bella manumq; gerens.
 Quem totis sine fine petunt Convicia plaustis,
 Quæ ferus indomito livor ab ore vomit.
 Sed tamen & meritis sublimem fama coronat
 Laudibus, atque poli fulgidus ornat honor.
 Maeste animo, quicumque VIRI vestigia calcas,
 Atque odio vetitæ sformata pacis habes.

Scripta Jac. Andreae.

Contra Pontificios.

ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΗΣ τῶν περ λεγομένων Job. Brentii
 in Apologia Ec. contra Bredenbachium. Anno
 1558.

Refutatio pia & perspicua criminationum Ec. contra
 Hosium. 1560.

Recusatio Concilii Tridentini.

Ad Frid. Staphyli confictas Lutheranorum antilogias
 responsio. 1558.

De usu calicis in Synaxi, Ec. contra Barth. Latomum
 defensio.

Apologia Capitem Disputationis de Majestate hominis
 Christi, deque substantiali præsentia Christi in Cœna.
 contra Ingolstadienses. 1564.

De Majestate Hominis Christi, & in Eucharistia præ-
 sentia & Concilii Tridentini decreto de fide Justis. re-
 sponsio contra Sperlingium. 1565.

Consutatio disputationis Gregorii de Valentia, sub titu-
 lo de vera Præsentia Christi in Cœlis tantum, &
 in Ec. contra Nestorianos novos Jesuitas. Anno
 1583.

Contra

Contra Calvinianos.

Refutatio orthodoxi Consensus Calvinianorum.

Simplex ac dilucida Expositio Sententiæ de Cœna germanicè scripta, & in gratiam externarum Ecclesiarum latinè reddita; Additæ sunt ejusdem Argumenti Homiliæ Brentii Anno 1561.

Concio de Cœna Domini in Comitibus Imper. Augustæ habita, & latinè reddita.

Affertio doctrinæ de personali Unione contra Bezae librum: placidum & modestum responsum. 1565.

Admonitio Scheckii de Comment. in Topica, & Confessio de Cœna & Persona Christi. 1585.

Expositio Controversiæ de duabus Naturis in Christo, præsentia Ejus in Cœna, contra Bezam & Bulling. 1565.

Responsio brevis contra librum Sturmii, quem antipapam quartum inscripsit. Anno 1581.

Admonitio de crimine Stellionatus Calvinianorum, quo Jesuitas in societatem rapere conantur. Anno 1582.

Refutatio blasphem. Apologiæ Lamb. Danæi de Adoratione Carnis Christi. 1583.

Confutatio disput. Grynæi de Cœna. Anno 1584.

Admonitio de Synopsi orationis Grynæi. 1584.

Epitome Colloquii Montispelg. adjuncta refutatione Responsionis D. Bezae, de Actis ejusdem Colloquii. 1588.

Didactica.

Methodus Concionandi per. D. Polyc. Lyserum edita. 1595.

Oratio.

Orationes.

- D**E Principum officio in Collegiis Monasticis tuendis
& studiis fovendis, habita in Collegii Ganders-
heimensis inauguratione. Anno 1571.
Oratio de studio sacrarum Literarum in Academia Li-
psienfi recitata. 1577.
De Instauratione Studii Theologici in Academia Witeb.
ad eam puritatem, in quam vivente Luthero Docto-
res S. literarum pie consenserunt. 1577.
De Incarnatione Filii Dei, contra Zvingl. & Calvini-
stas in Vigilia Nativ. habita. 1586.
De Disciplina in Acad. Tubing. instauranda & conser-
vanda. 1583.
Oratio de Nativitate Christi. 1562.
Or. fun. Matth. Aulberi Abbatis Blabyrensis.
Oratio Inauguralis, cum officium Cancellariatus &
Præposituræ capesseret. 1562. habita.

Disputationes.

- V**ariæ de variis materiis Theologicis, numero 66.
Rescriptorum Principum Germaniæ diversorum to-
mus.
Epistolarum à celeberrimis passim Theologis acceptarum
aliquot Centuriæ.
Epistolarum suarum fasciculus.

Colloquia publica & privata.

1. Cum Anti-Trinitariis.

Actio cum Matthia Gribaldo An. 1557. 6. Junii ha-
bita.

2. Cum

2. Cum Anabaptistis.

Colloquium Pfedersheimense cum Anabaptistis institutum d. 25. Aug. 1558.

3. Cum Pontificiis.

Colloquium Wormatiense. An. 1558.

Colloquium Possiacenum. An. 1561.

Colloquium cum Cardinale Guisio Lotharingo Tabernis Alsaticis d. 16. Febr. 1562. institutum.

Colloquium cum Andrea Fabricio Jesuita d. 29. Aprilis. 1571. Stuttgardiae habitum.

Colloquium Badense cum Job. Pistorio An. 1589.

4. Cum Calvinianis.

Colloquium Maulbronnense Tubingæ. 1564. in 4.

Colloquium Mompelgartense cum Theodoro Beza. Tubingæ. 1784. in 4.

Colloquium cum Consule Bremensi Daniele à Pyrn.

Colloquium privatum cum Electore Friderico Palatino de Cœnâ. 1569.

Colloquium Memmingense cum Eusebio Clebero habitum d. 11. Julii 1573.

Colloquium cum M. Barthol. Hagenio Stuttgardiae habitum. An. 1559.

Colloquium cum Zanchio Argentinae habitum An. 1563.

Colloquium cum G. Wigelio Stuttgardiae 1563. habitum: Manuscriptum.

Colloquium cum Casparo Peucero, de Communicatione Idiomatum d. 16. Nov. An. 1576.

Colloquium Herzbergense. Halæ Saxoniæ edit. 1594. in 4.

Colloquium cum Henrico Joam à Mundelsheim Prætorio Argentinensi de Cœnâ Domini & personâ Christi Stuttgardiae, A. 1584.

5. Cum

5. Cum Flacianis.

*Colloquium Sangerhusanum cum Cyriaco Spangenberg-
gero.*

Colloquium cum Matthia Flacio, Argentinae, 1571.

*Colloquium Lindaviense, de Peccato Originis cum Tobia
Rüpio. An. 1575.*

Germanica.

Contra Pontificos.

Nothwendige Erinnerung von der Teut-
schen Bibel Dollmetschung samt Widerle-
gung der Ursachen / warum die Papistischen
den Leuten die Bibel verbieten. 1568.

*Theses Germanicae de norma veritatis & Judicē contro-
versiarum Ratisbonae ad disp. propositae. 1588.*

Einfältiger Bericht / wie sich ein Christ auß
seinem Catechismo verantworten soll / warum
er nicht mehr zur Messe gehe?

Bericht von Catholischer Communion und
rechter Nießung des Leibs und 2c. wieder
den Bericht auß Befehl etlicher Geistlichen
und Weltlichen Fürsten durch derselben
Theologen von Einer Gestalt zusammen ge-
tragen.

Christlicher Gegen. Bericht von der Meß / ob
sie ein Evangelischer Christ besuchen oder
fliehen soll?

Bericht von der Einigkeit und Uneinigkeit der
Augsburgis. Confessions - Verwandten Theolo-
gen wider den Laß. Zettel auf den Reichs-
Tag / 1559. gehalten / außgebreitet. 1560.
gedruckt.

Wider.

Widerlegung der vermeynten Ursachen/davon
etliche von der Augspurgis. Confession zum
Papstthum abfallen.

Gratulation, daß die Prediger in Bayern Luthere-
risch worden.

Wieder-Ruf der Gratulation wider die Mönchen
und Pfaffen in Bayern.

Christlicher Bericht/welcher gestalten die Her-
ren, und Jungfrauen, Clöster in Braun-
schweig reformiret.

Antwort auf den lästerlichen Gegen-Bericht
Judæ Ischariots/ so sich Frid. Staphylum nennt/
vom rechten Verstand Gottes Worts Doll-
metschung der Bibel / und Einigkeit der Lu-
therischen Predicanten.

Abfertigung des Vortrags Staphyli.

Erklärung dreier Haupt, Artikel: 1. Ob ein
Mensch festiglich glauben könne / daß er ei-
nen gnädigen Gott habe. 2. Daß auß der
Heil. Schrift lerne könne; 3. Wodurch der
Mensch bey Gott zu Gnaden komme 2c. son-
sten Antwort auf den Nachdruck Frid. Staphy-
li genannt.

Ein Buch wider Schürers Lasterung / und
von dem Send-Brief der Patriarchen zu Con-
stantinopel.

Send-Brief an Conrad Bettern Jesuiten
und E. humm. Predigern zu Regensburg/von
seinem Predigen und Lasterung wider die
Kirchen Augspurgischer Confession und der-
selben/ 2c.

Wider-

Wiederlegung der nichtigen Verzeichnüß Gregorii de Valentia wider die Erinnerung vor der Calvinianer Betrug und Einigkeit mit den Jesuiten. 1583.

Trost-Schrifft an die arme betrübte Christen/ die hin und wieder über der Lehr des Evangelii verfolgt werden.

Gespräch ein's Präsidenten / Lutherischen Predicanten / und Jesuiters / von der Catholischen / Apostolischen / Christlichen Kirchen. 1596.

Ein Tractat von der Meß an Herzog Eberhardt von Würtemberg ergangen.

Contra Calvinianos.

Bericht von des Herrn Abendmahl und wie sich ein einfältiger Christ in die langwierige Zwispalt / so ich drüber erhaben / schicken soll.

107. Schluß: Reden von der Majestät des Menschen Christi / und Gegenwart im Heil. Abendmahl / defendirt zu Tübingen / per Joh. Jac. Gryn. 1564. verteutscht 1584. wieder Grynei Heydelbergische Disputation.

Bericht von dem Colloquio zu Maulbrunn / 2c. kurzer Außzug desselben.

Wiederlegung der Predicanten Antwort zu Zürich / auf Joh. Brenkens Testament / in welcher zur Erhaltung des einfältigen Verstands der Worte Christi / der Sacramentirer Irrthum wiederlegt wird.

Kurze Verantwortung über Bullingers 7. Klag-Artickel.

Abfertigung der Antwort Bullingers und der
Zürcher Prædicanten wider die Rettung des
Testaments Joh. Brentii außgangen/ darin 2c.
Antwort auf Joh. Sturmii Buch/ *Antipappus quar-*
tus genant/ auß dem Latein verteuschet.

Abfertigung des Vortrabs Sturmii.

Bericht auf Joh. Sturmii kurze schriftliche Ver-
antwortung vom Buch der Concordien und
derselben anhangenden Sachen.

Warnung vor der Calvinianer Betrug *crimen*
falsi genant / ihrer vermeynten Einigkeit und
Gesellschaft mit den Jesuiten. Auch von
der Jesuiten schrecklichen Keßerey und Gotts-
lästerung/ da sie Christo nach seiner Mensch-
heit die allmächtige Hand Gottes abspre-
chen.

Erinnerung von etlichen Schrifften und Bü-
chern / so zum Theil unter *Ambrosii* und *Chri-*
stophori Hessiandri , zum Theil ohne Nahmen
außgangen.

Abfertigung der Gegen-Warnung der Heidel-
bergischen Prædicanten.

Kurzer Begriff des Mömpelgardischen *Collo-*
quii , samt Wiederlegung der Antwort Beze
auf die *Acta* gedachten *Colloquii*. 1586.

Warnung vor der Calvinischen neuen Erklä-
rung des Catechismi / so in Zwenbrück bey
dem gemeinen Mann und der Jugend ge-
trieben werden soll/ zu Heidelberg/ 1588. auß-
gangen.

Warnung von der zu Neustatt an der Harte
nach

nachgedruckten verfälschten und mit Calvinischer Lehr beschmeisten Bibel D. Luthers.

Spiegel der offenbaren Calvinischen Lügen wieder reine Lehrer Augspurgischer Confession, und Lasterung wieder die Göttliche Majestät der Menschheit Christi.

Deutsche Theses wider der Calvinisten vielfältige Irthum von der H. Tauffe.

Antwort auf die krafftlose Protestation, so ein leichtfertiger Calvinist wider H. Andreae verfertiget.

Bericht von Christlicher Einigkeit der Theologen/so sich zu der Augspurgischen Confession in Ober-und Nieder-Sachsen samt den Oberländischen und Schwäbischen Kirchen bekennen / durch etlicher Fürsten Gesandten anno 1569. und 1570. erkundiget / und zu Herbst auf dem Synodo gegen einander erklärt/ gedruckt zu Weissenbüttel.

Bericht von der Ubiquitet an eine hohe Fürstliche Person gestellt.

Contra Flacianos.

End-Brieff D. Andreae an Flacium von der Erb-Sünd.

Bericht von der Erb-Sünd wider Flacium.
Anno 1575.

Gewißheit der Christlichen Lehr alter reinen Theologen Augspurgischer Confession von der Erb-Sünd wider die Flacianer.

Repetitio sanæ doctrinæ D. M. Lutheri.

Abfertigung des ungegründten Berichts der
 ren zu Regenspurg 1587. geurlaubter Pre-
 diger/ betrifft die Materie vom Bucher.

Conciones.

Drey und dreyssig Predigten von den fürs-
 nehmfsten Spaltungen zwischen den Pab-
 stischen / Lutherischen / Zwinglischen /
 Schwencfeldern und Wiedertaufern zu
 Eßlingen gehalten / 1567. hernach mit 6.
 Predigten von der Augspurgischen Confession-
 Theologen Uneinigkeit vermehrt.

Passional-Büchlein/ das ist/ der Passion gepredigt/
 zu Wittenberg. 1577.

Christliche Anleitung wie die Lehr des H. Evan-
 gelii in denen Kirchen / so bisher unter dem
 Pabstthum gewesen / auß dem Catechismo
 einfältig gepflankt werden mögen/ in 31. Pre-
 digten zu Wachendorff gehalten.

Zehen Catechismus - Predigten zu Lauingen
 gehalten.

Sechs Predigten vom Kloster-Leben.

Zehen Christliche Predigten über etliche Son-
 tägliche Evangelia, von Anstellung nützlicher
 Ordnung in der Kirche Gottes / wieder die
 Irrthumm/ gehalten zu Lauingen. 1562.

Vier Predigten zu Detingen / 1. Vom Ley-
 den Christi. 2. Vom Fußwaschen. 3. Auf-
 erstehung Christi. 4. Mæß und einerley
 Gestalt.

Predigt vom Fronleichnams - Fest / ex Job. 6.
samt Wiederlegung Schürers Predigt
Gottleichnams Fest und Umgang. 1588.

Fünff Predigten vom Werck der Concordien / und
endlichen Vergleichung der strittigen Rel-
gions-Puncten / gehalten und gedruckt zu Dreß-
den / anno 1580.

Erinnerung nach dem Lauff der Planeten ge-
stellt / darauß ein jeder Christ zu sehen / was
er vor Glück und Unglück zu gewarten / ex
Luc. 24. in 5. Predigten verfasst. 1568.

Dreizehen Predigten vom Türcken / 1569.

Vier Predigten vom Bucher zu Regenspurg
1588. gehalten / und zu Tübingen 1589. ge-
druckt.

Predigt von der Leiter Jacobs Gen. 28. zu
Straßburg im Münster 1565. gehalten /
1566. gedruckt.

Predigt vom Sacrament des Leibs und Bluts
Christi. 1583. zu Lindau gehalten.

Predigt von der Meß und einer Gestalt des
Sacraments.

Zwey Predigten von der Einigkeit der Kirchen
Diener / Majestät des Menschen Christi /
und Gegenwart seines Leibs und Bluts im
H. Abendmahl / gehalten zu Memmingen /
1573.

Predigt von Einigkeit der Theologen Augspur-
gischer Confession, zu Dreßden 1570. gehalten /
und zu Woffenbüttel gedruckt.

Predigt von der Kirchweyh zu Jerusalem / ex
Job. 10. Von Christlicher Reformation der

Evangelischen Kirchen zu Alen gehalten /
1586.

Predigt vom Fluchen und Gottslasterung / zu
Bebenhausen gehalten / 1575.

Predigt über den 65. Psalmen / gehalten zu
Stuttgardt in der Schloß-Kirchen / 1584.

Zwo Predigten vom Nachtmahl.

Predigt über die Wort Psalm 145. Der Herr
ist nahe allen / die Jhn 2c. gehalten zu
Heinrichstatt in Braunschweig / 1579.

Predigt über die Wort Rom 1. Ich schäme
mich des Evangelii nicht.

Predigt vom Tauff.

Hattenhofer Predigten / 1. Von der Laiter
Jacobs / Gen. 28. 2. Vom H. Abendmahl.

Trost-Predigt von der grossen Brunst zu
Sulz / 1582. d. 16. Septembr. auß dem Predi-
ger Salomon 9. Capitel. Ich hab solches
alles zu Herzen genommen / 2c. gehalten.

Zehen Predigten von der Trunckenheit über
etliche Sonntags-Evangelien.

Dom. I. Advent. gehalten zu Worms / 1557. in
währendem Colloquio.

Predigt am St. Stephans-Tag / ex Act. 6. Es
7. gehalten.

Predigt auf die Beschneidung Christi.

Predigt über das Evangelium / Luc. 18. Dom.
Estomihi, zu Arnstatt. 1570.

Predigt vom Verstand / Brauch / Mißbrauch
des Sacraments des Leibs und Bluts Chri-
sti / auf den Palm-Tag zu Tübingen / 1566.

Predigt wie der Mensch gerecht werde vor
Gott/ auf Dom Quasimodogeniti zu Augspurg
auf dem Reichs-Tag gehalten.

Predigt vom Heil. Abendmahl auf Dom. Canta-
te, zu Augspurg auf dem Reichs-Tag gehalten.

Predigt Dom. Trinitatis Joh. 3. gehalten zu Leip-
zig/ zu S. Thomas, samt Erzählung wie es fürter
in Churfürstl. Sächsischen Crayß / Kirchen
und Schulen soll gehalten werden/ zu Mag-
deburg 1579. gedruckt.

Predigt vom grossen Abendmahl/ Dom. 2. Trini-
tatis Luc. 14. zu Wittenberg gehalten / 1579.

Predigt auf den Tag Johannis des Täuffers/
von seiner Enthauptung/ zu Franckfurth am
Mann gehalten.

Predigt über das Lob. Gesang Zachariae. Luc. 1.

Predigt Dom. 14. Trinit. wider die Sorg der
Nahrung zu Wolffenbüttel gehalten.

Predigt Dom. 18. Trinit. Matth. 22. Vom Geseß/
und der Person Christi / gehalten im Schona-
buch. 1578.

Predigt Dom. 20 Trinit. Matth. 22. Vom Hoch-
zeitlichen Kleid gehalten zu Regenspurg/
1587.

Predigt Dom. 21. Trinit. Joh. 4.

Predigt Dom. 25. Trinit. Matth. 24. Von vielen
Verführungen in den Kirchen Gottes vor
dem Jüngsten Tag / 1577. zu Weinmar ge-
halten/ und 1578. zu Leipzig gedruckt.

Hochzeit-Predigten.

Predigt vom Heil. Ehestand / ex Epbes. 5. zu
Schorndorff gehalten.

Predigt auß dem 28. Ps. gehalten / anno 1585.

Leich-Predigten.

Predigt bey der Leich-Frauen Sabine Herzo-
gin zu Wirtemberg / ex Psalmo 90. zu Tübingen
1564. gehalten.

Zwo Predigten bey der Leich der Fürstin Mar-
garethä / eine in der Schloß-Kirchen zu
Wolffenbüttel / die andere in der Pfarr-Kir-
chen der Heinrichsstatt / gehalten.

Predigt bey der Leich Juncker Hansen von Lie-
benstein zu Göppingen / gehalten.

Predigt bey der Leich Herrn Ungnaden / zu Tü-
bingen gehalten.

Predigt bey der Leich D. Wilhelm Bidembachs /
zu Bebenhausen gehalten.

Predigt bey der Leich Primi Truberi. 2. Tim. 4.

Predigt bey der Leich Juncker Balthasars von
Carpffen / ex Syr. 10. Von glückseliger Re-
gierung eines Christlichen Regenten.

Predigt bey der Leich D. Theodorici Schnepffs / ex
Es. 3. gehalten.

Predigt bey der Leich Juncker Grik Harters /
Obervogts zu Tüb. ex Ebr. 9. gedruckt 1590.

Predigt bey der Begräbnus Petri Pauli Vergerii,
zu Tübingen gehalten.

Wahrhaftige Geschichte von einem Juden / so
zu Weissenstein den 10. Julij, anno 1550. ge-
richt / und zuvor durch D. Jac. Andrea zum
Christlichen Glauben bekehret worden.

Ordo

Ordnung der Kirchen in der Stadt Roten-
burg an der Tauber.

RUPERTUS DURRIUS, S. Theo- N. 1528.
logiæ Doctor, Generalis Superin- D. 1586.
tendens & Antistes Durlacensis, patriâ
Wirtembergicus, (a) domo Schorndorffensis, è per-
antiquâ familiâ, quæ jam ante 400. annos insigni-
bus & privilegiis ab Imperatore concessis gavisa
fuit, circa annum 1525. natus. Theologiæ pu-
riori addictus eò usque profecit, ut habitâ an. 1554.
sub Præsidio Jacobi Beuerlini, Theologi profundis-
simi, de Unico Mediatore Christo Jesu, disputatio-
ne Inaugurali, consorte Theodorico Snepfio, (b)
summos in Theologia honores adeptus, & Superin-
tendens Ecclesiæ Phorcensis post Jacobum Heer-
brandum, Tubingam revocatum, constitutus fue-
rit; ubi etiam Librum Concordiæ suâ manu com-
probavit. Inde brevi post Durlacum ad Pastoris
Oppidani & Marchionatus Medii ac Inferioris Ge-
neralem Episcopiam vocatus, utramque dignitatem
ornavit egregiè, scriptis in causâ religionis consiliis
gravissimis, quæ in Chartophylacio Durlacensi
etiamnum reperiri & magno in pretio haberi dicun-
tur. Synodos etiam Generales de Articulis fidei ha-
buit diversas. Filium reliquit Daniele, Diaconum
ab initio Durlacensem, deinde Pastorem in Mucken-
sturm Evangelicæ Religionis ultimum. Superstes
ex ejus familiâ hodiernum est Dominus Joh. Henri-
cus,

(a) *A Brunnus*, p. 130.

(b) *Erb. Cellius in Oras Fun. Theod. Snepf. apud Melch. Adam* p. 277. edit. 1706, f. 82

cus, Pastor Niffernensis, septuagenario major, stemmatis sui postremus, cui per manum tertiam ista de Proavo relata ex parte debemus. Rupertus piè in Christo mortalem hanc vitam absolvit. Anno Chr. 1580. (c) in Templo Durlacensi primario sepultus. Piam Viri memoriam recoluit Conrad, Wolffgangus Plazius, disputationis supra memoratæ Auditor.

Scripta.

Disputatio Inauguralis de uno Mediatore ac Intercessore nostro Domino Jesu Christo. Tubingæ, anno 1554. 4.

Eam Contr. Wolffg. Plazius Luco Errorum Pontificiorum inseruit. edit. Tubingæ. 1594. & 1598. 8. p. m. 319. ubi hæc habet: Visum est huc ponere piam doctam & nervosam de Unico Mediatore ac Intercessore nostro Disputationem &c.

N. 1528.
Cl. 1562.
O. 1594.

JACOBUS SCHROPPIUS, Abbas Monasterii Maulbronnensis Evangelicorum quartus, natus Vaihingæ an. 1528. Patre honesto Cive; Prima Literarum rudimenta posuit Pforzemii, ubi ob paupertatem multa perpeffus, anno 1547. in Cœnobium Maulbronnense recipitur, & anno insequente publicam professionem more Pontificio facit. Cum verò paulò post Novum Testamentum à Luthero Germanicè conversum, & à Patre clanculum sibi transmissum diligentissimè, & quidem noctu ad debile satis Lunæ lumen,

(c) *Erb. Cellius in Or. cit. editionis primæ, Tub. 1557, in 4.*

lumen, metu periculi, quod ex librorum Lutheri lectione severissime Conventualibus interdicta impendebat, evolveret, factum est, ut Evangelicam Veritatem irradiante mentem Spiritus S. gratia sensim agnosceret. Accedente igitur Monasteriorum in Ducatu Wirtembergico publicâ Reformatione, ipse anno 1557. Coadjutor Præfulis Regiofontani, atque defuncto illo, Successor electus fuit, & cum consensu Illustrissimi Ducis Christophori uxorem duxit. Inde porro anno 1577. ad Præposituram Claustrî Denckendorffensis, quod est ad Sepulchrum Domini, & 1578. post Johannem Magirum ad Abbatiam Mulifontanam, connexamque Tetrarchiam Generalem & Sessionem in Senatu Provinciali Majore, promotus. Quibus Officiis magno cum Ecclesiæ Wirtembergicæ, tum Juventutis Scholasticæ Claustralis emolumento præfuit, atque vigilantiam, dexteritatem, aliasque Virtutes eximias Serenissimis Wirtembergiæ Ducibus apprimè comprobavit. Studio Historico in tantum delectatus, ut non solum instructissimam ex variis Historicis Bibliothecam possideret, sed & aliquot centum perlegeret Authores, rebus maximè notabilibus felicissimæ, quâ pollebat, memoriæ infixis. Scripsit de Actis Concilii Oecumenici in Articulo de S. Cœnâ, quibus adeò bilem movit adversariis, ut personatus quidam Calvinianus sub nomine Angeli Masarelli S. R. Ap. Sedis Notarii, Epistolam contra ipsum ediderit admodum virulentam, ubi eum subinde scorpium appellat, & variis calumniis proscindit. edit. Romæ anno 1582. 4. Decessit Vir laudatissimus Thermis Ferinis, quibus valetudinis causâ

causâ utebatur die 14. Julij, Anno 1594 æt. 66. Ministerii 37. Concionem ejus funebrem habuit Joh. Magirus Præpositus Stuttgardianus ex Genel. XXV. 7-10.

Scripta.

Acta Concilii Oecumenici de Cœna. Germanicè Tübingæ. 1582. 4. & Latine Wittebergæ. Anno 1594. 4.

N. 1528. **E**BERHARDUS BIDEMBACH, SS.
Cl. 1565. Theol. Doctor, Monasterii Beben-
Ob. 1597. husani Abbas Evangelicorum primus, natalem suum habuit Grünbergæ in Hassia die 2. Julij, 1528. Patrem Johannem, qui 1534. Dei directione ex Hassia in Wirtembergiam venit, & Præfectus Brackenheimensis factus; Fratres verò notissimos, Balthasarem, Stuttgardia Præpositum, & Wilhelmum, Ecclesiæ Cathedralis Antistitem, cum quibus Erhardi Schnepffii hortatu, qui Parentes ejus familiariter sibi notos à Conventu Smalcaldico rediens, visitaverat, studiis consecratus, prima literarum fundamenta Stuttgardia sub cura ejusdem Schnepffii jecit; in Stipendium Illustre ex Singulari Ducis Ulrici gratia receptus eos studiorum fecit profectus, ut non tantum 1552. Diaconia Herrenbergensis, sed & 1557. Gradus Theologiæ Doctoris à Facultate Theologica, & 1558. Pastoratus oppidi Vayhingensis, cum Superintendencia illi conferretur; qua per biennium laudabiliter gesta 1560. Superintendentis Generalis munus cum Abbatia

Abbatia Bebenhusana & Consiliarii Ducalis, nec non Assessoris statuum Provincialium dignitate adeptus est; quibus officiis magno cum Zelo, fide & constantia præfuit. An. 1596. Colloquio Ratisbonensi, quod cum Samuele Hubero Principum aliquot, maximè Wirtembergici jussu, instituebatur, intererat. Tori Sociam possedit, Sophiam, Joh. Brentii, magni illius Sueviæ Reformatoris filiam natu maximam, (a) cum qua Filium genuit doctissimum Eberhardum, Diaconia Tubingensi admodum, & SS. Theologiæ Candidatum, sed præmaturè An. 1591. d. 21. Aug. mortuum. (b) Diligentia & dexteritate sua famam clarissimi Theologi meruit, (c) & Brentii Filium in operibus Patris edendis strenuè adjuvit, Tomum II. luculenta Præfatione exornans. (d) Vir de cætero sobrius, sedatus, honestus, pius, luxuriæ & fastus osor acerrimus, pauperum, imprimis Viduarum, Orphanorum & Exulum consolator beneficus, Alumnorum non tam Præsul, quàm Pater fidelissimus. Testibus Nicod. Frischl. (e) aliisque discipulis. Spiritum Deo reddidit placida morte An. 1597. d. 24. April. æt. 68. (f) Concionem exequialem habente Ulrico Bollingero Præceptore Coll. Bebenhus. ex I. Thes. II. v. 11.

Scripta.

- (a) Erb. Cellius in Or. Joh. Brentio Juniori dicta p. m. 37.
- (b) Epitaph Tubingæ extans.
- (c) Joh. Fechtii Apparatus Hist. Sec. XVI. p. m. 128.
- (d) Opp. Brentii Tom. II. & Cellius l. c. p. 43.
- (e) Libr. IV. Elegiar.
- (f) Aug. Brunii Libellus Synopt. pag. 41.

Scripta.

Concio fun. in funere Ducis Christophori ex Job. X.
27. 29. Tub. 1569. 4.

It. in funere Ludovici, Ducis Wirtemb. ex Job. XII.
Tub. 1593. 4.

Conc. fun. in obitum Catharinæ Breunningiæ, ex
Job. III. 16. Tub. 1590. 4.

Dedicatio & Præfatio in Tomum II. Operum J. Bren-
tii. Tubingæ. 1570. fol.

Nat. 1529. **H**ENRICUS RENTZIUS, Cœno-
Clar. 1567. **H**ii ad D. Georgium Abbas, Win-
Obiit 1601. spergæ, oppido Ducatus Wirtembergici,
natus est die Laurentii An. Chr. 1529.

Patre Ulrico Rentzio, Cellario, Matre Euphrosynâ
Megenhartiâ. Cum in Schola patria literarum pri-
mitias percepisset, Pater filio huic suo studiis desti-
nato stipendium à Dom. Winspergæ obtinuit, eum-
que Episcopo Herbipolensi in Sacris confirmandum
præsentavit; nam Canonicus quidam Backnangæ
habitans, ortu Megenhardus, Henricum suum, si
sacris operam daret, hæredem sibi destinaverat. Is
verò cum percepisset, cognatum à Patre suo Ulrico
post ortam Evangelii lucem, in Academiam Tu-
bingensem missum fuisse, ira exardescens agnatam
suam, Henrici Rentzii Matrem, Testamento mu-
tato prorsus ab hæreditate exclusit. Missus autem
à Parentibus in Pædagogium Stuttgardianum, in eo
studiis insudavit usque ad Annum 1547. quo refor-
matis à Duce Ulrico Ecclesiis Wirtembergicis, in Aca-
demiâ

demiam, Tubingensem promotus, & Ducis Stipendiariis fuit associatus; Ibid. 7. Martii Anno 1548. Baccalaureus, & 4. Febr. 1551. Magister artium renunciatus, mox Inspector Stipendiariorum & Repetens factus est. An. 1554. Ecclesiæ Brackenheimensis Diaconus, per triennium ibi cœleb. Verbum Dei docuit. An. Chr. 1557. Promotus ad Pastoratam Lustnaviensem, Tubingæ vicinum. Exinde Lectiones & Disputationes Theologicas, in Academia Tubingensi sedulus accessit, Doctoris Theol. gradum assumere cupidus. Id cum Patri displicisset, Anno 1560, Lustnavia discedens, in Pastoratam Winnendensem, à Duce clementer admissus, ultra septennium Ecclesiam illam cum laude docuit, usque dum Anno 1567. circa Festum Pentecostes Abbas & Prælatus Cœnobii ad S. Georgium, unaque Ducis Wirtembergici Consiliarius fuit denominatus. Cum verò Superintendentis etiam Specialis munus ipsi fuisset injunctum, bis quotannis, Abbas ipse secundus Cœnobii Georgiani Evangelicus, Ecclesias sibi vicinas cum Cœnobio nondum penitus à Papatu reformatis, magno cum labore visitavit, Scholasque direxit. In Munere suo Ecclesiastico fidelem se præbuit Dei Ministrum, usque ad Annum Christi 1599. ætatis 70. quo propter Senium debilitatus, à Duce Wirtembergico Friderico, clementer dimissus, Nürtingam ad Generum & Filiæ Suæ Eleonoræ Maritum, M. Alexandrum Wolfarthum, Ecclesiæ Nürtingensis Pastorem se contulit. Cum Coniuge Sua Casparis Græteri Concionatoris Aulici Filia 44. annos exegit, quæ 5. Filios & 9. Filias ei peperit, è quibus duos

Filios

Filios reliquit superstites, M. Ernestum Rentzium, Pastorem Ecclesiæ Echterdingensem, & M. Ottomem Johannem, Theologiæ Studiosum & Stipendiarium Tubingensem. Sex verò filias vivens totidem Theologis elocavit, generis suis, M. nimirum Jacobo Lüblero Concionatori - Ratisbonensi, M. Alexandro Wolfartho, Pastori Nürtingensi, M. Alexandro Veringero, Pastori Rosenfeldensi, M. Petro Mendlino, Pastori Heiningensi, M. Jacobo Blossio, Pastori Büßingensi, & M. Johanni Henrico Crebero, Pastori Dachtelensi. Viribus tandem sensim consumptis, paucis ante obitum horis sopore profundo obrutus, placidè obdormit Nürtting. d. 2. Septembris, Anno Christi 1601. ætatis 72. Concionem Funebrem ex Gen. 47. v. 7. 8. 9. 10. habuit Henricus Dauber, Diaconus Nürtingensis. Distichon Numerale continens Annum, Mensem, & Diem Obitus composuit Daniel Cober, Discipulus:

*5. ALtera LUX Vbi septembris sub sole resVLsit,
OCCVbit Letbo RentzIVs ILLe pater.*

Præco, Pater, Servus; sonui, fovi, coluique

Sacra, Scholam, Christum; Voce, rigore, fide.

*Ortum, artem, Cathedram; Weinsperga, Tubinga,
Georgus;*

Dat, tribuit, mandat; Corpore, mente, fide.

Famam, Animam, Corpus; dispergit, recreat, abdit;

Virtus, Christus, humus; laude, salute, sinu.

vid. post Concionem Funebr. etiam Freheri Theatr. Ill.
Viror. P. I. Sect. 1. p. 38. & Serpili Epitaph. Theolog.
Sueviz. p. 55.

BALTHA-

BALTHASARUS ELENHEIN- Cl. 1570.
ZIUS, Monasterii Alpirspacensis, O. 1579.
quod Comites à Sulz, Albertus Comes
à Zollern, & Barones ab Hausen olim fundârunt,
Abbas, & Wirtembergici Ducis Consiliarius, studia
sua ad propagationem Verbi Divini in Ducatu Wir-
tembergico eâ benedictione Domini diversis locis
collocavit, ut per legitimos honorum Pastoris & Su-
perintendentis Specialis gradus ad Insulæ Præsularis
dignitatem prædicti Cœnobii ascenderet, 14. Alum-
nis inibi sustentatis pietatis veræ & literaturæ semina
instillans. Libro Concordiæ nomen dedit cum Ab-
batibus coævis, An. 1577. Biennio post extinctus
An. Chr. 1579. Prolixus est in laudibus ejus Nicod.
Frischlinus. Eleg. Libr. IV.

Balthasarum sceptrum gerit hic Elenheinzius Abbas

Commissumque piâ sublevat agmen ope.

Vir pietate Deo gratus, gratissimus ædi:

O quantus superum Christiadumque decor?

Cœlicolam præco virtute politus & arte

Integer & mentis dexteritate sagax.

Qui simul ac scandit divinæ fulcra cathedræ

Cœlestes aperit voce disertus opes.

Verbaque justifici profert felicia Christi

Quæque Evangelicus dogmata cœtus habet.

Non Scoti, aut veteris narrat deliria Thomæ,

Qualia sunt rasi somnia multa gregis.

Te pie Christe sonat, Te te pie Christe sonabit,

Donec in ipsius corpore nervus erit.

Adde quod hunc moles commissi muneris urget

Ejus & ex humeris non leve pendet onus.

Lassat eum pariter juvenum tutela suorum

Lassat eum veræ religionis honor.

Non plures alias præclaro in pectore dotes

Non animi vires ingeniive canam.

Non vitam innocuam; versu namque omnia durum

Ferre: Sed ad reliquas lintea tendo scholas.

N. 1530.

Cl. 1570.

O. 1606.

ABEL VINARIUS, vernaculo sermone Weinlin dictus, Generalis Superintendens & Abbas Lorchensis, Senatus & Synodi Provincialis Adfessor, vitales auras primùm hausit Hausbergæ in Comitatu Hanovienfi An. 1530. Parentibus, Vito Pastore & Elisabethâ Heldiâ. Pater cum operas suas Ulrico Wirtembergiæ Duci obtulisset, Beilstenii, Pastoris Officio admotus est, ubi filius literarum fundamenta jecit. Inde ulteriorum profectuum causâ, sub Sebastiano Coccio Præceptore Halæ Suevorum Scholam frequentavit. Deinceps verò à Patre Argentoratum missus in famulatio D. Ludovici Rabi adolevit. An. 1552. in Wirtembergiam cum Samuele Heilando redux, Stipendiariis Ducalibus insertus quadriennii spatio utramque lauream promeritus. An. 1556. Ministerii primitias in Ecclesiâ Tubingensi, ut Diaconus, eâ cum dexteritate per biennium administravit, ut altero jam anno Tubingensis Dioceseos Inspectio illi fuerit commissa. An. 1558. autem Herrenbergam ad Ephoriam Specialem promotus, 22. Annos non illam solum, sed & Dornstetensem Ecclesiam cum Vicinis pastoralis cura fideliter rexit. Tandem Cœnobio Lorchensi & Alumnis Anno 1580. præfectus Quadrumvir Ecclesiæ

siæ Wirtembergicæ Generalis, & Adlector in Senatu
tùm Synodali, tùm Provinciali declaratus, splendidi-
dam stationem 25. annos ornavit. Cum uxore
Catharinâ, Casparis Græteri, Ecclesiastis Aulici fi-
liâ 13. liberos genuit; Inque illis Josaphatum Cam-
pidonensis Ecclesiæ, & Abelem Romelshufanæ Mi-
nistrum præmature defunctos vidit, septem verò
alios reliquit superstites. Theologus erat disertus
& gravis, cujus Concioni, juxta Encomium Paren-
tatorum, verborum & rerum pondere prægnanti
Enthea vis inerat, cordaque dura movens. Osor-
vitorum, scelerumque acerrimus hostis. Exem-
plar gregis & sobrietatis amans. (a) Calamum strin-
xit adversus J. Kimedoncium, Professore Heidelbergensem Calvinianum. Plenus dierum cœlesti
Nectare frui cepit d. 27. Februarii An. 1606. Her-
renbergæ mortuus & d. 2. Martii sepultus, cui iusta
funebria solvit Christophorus Stæhlin, Theol. D.
& Superintendens Herimontanus. Concione ex
II. Regum XIII. vers. 14. habitâ. Epitaphium
scripsit Johannes Weidnerus, Ecclesiastes Hal-
lensis:

*Conditur hoc Christi devotus cespitè Mystes,
Qui stabili sparsit dogmata sancta fide.
Quodque alios docuit, fecit, laus summa docentis,
Hinc Superis charus Terrigenisque fuit.
Salve sancte senex, duros perpesse labores,
Nunc facie frueris Colloquioque Dei.
O Te felicem Te terque quaterque beatum
Quem cumulant Vitæ gaudia perpetuæ.*

I 2

Distichon

(a) Vid. Carm. Conc. Fun. suffixum.

Distichon Numerale

Continens Annum, Mensem & diem
Obitus.

FEBRUUS en ! **LV**Ces ter sparsIt ab aXe noVenas
EXCeLsi WeInIn sCanDIt ad astra PoLI.

Abel Vinarius

ἀναγε.

Ubi Elisa? Urna.

*Dicite nunc ubi Elisa latet, latet ille sub URNA
Tempora Mathusalæ vivere dignus erat, &c.*

Joh. Wendel Bauhovius.

Ex Conc. citatâ.

Scripta.

EXamen Synopsiſ Theſium Jacobi Kimedonci de Re-
demtione & Prædeſtinatione adverſus Samuelem
Huberum inſtituta. Tubingæ. 1599. in 8.

Eine Predigt vom groſſen Abendmahl / Zün-
gingen bey Gruppenbach. 1589. in 4.

Nat. 1531. **JOHANNES ESTHOFERUS**, Ba-
Clar. 1571. varus, natus erat Anno 1531. Post
Obiit 1606. Scholas Triviales in ſtipendium Ducale
receptus, & exinde ad Miniſterium promo-
tus, ab initio Diaconum in Oppido Bottwarienſi per-
vetuſto Anno 1552. egit. Unde porro exacto ali-
quot Annorum ſpatio 1562. Calvam ad Paſtoris
Oppi-

Oppidani & Vicinarum Superintendentis Munus
 evectus, spartam illam per 40. annos egregiè ornavit,
 donec Anno 1600. Monasterii Alpirspacensis, quod
 Alumnos eo tempore fovebat, Abbas constituere-
 tur, ubi permansit usque ad mortem. Generum
 habuit Virum Doctissimum, D. Pappium Scholæ
 Græcensis in Stiria circa annum 1593. Rectorem;
 vid. Fecht. Epist. Theol. p. 732. Joachimum verò
 Schülinum Antistitem Ecclesiæ Cathedralis Stutt-
 gardianæ ex filia nepotem. Vir, ex Erhardi Cellii
 Professoris Tubingensis testimonio, (a) eximius,
 pietate, gravitate, doctrina, facundia, humanitate
 & omni Virtute Theologo dignâ præcellens. Ani-
 mam Deo reddidit Anno 1606. d. 21. Septembr.
 ætat. 75. Ministerii 54. (b)

Scripta.

Leichpredigt über dem Tod/ Hr. Johannis Par-
 simonii, Abbatis Hirsaviensis. auß Apocal. 11. 10.

Sey getreu/ 2t. Tübinge, 1589. 4.

Leichpredigt bey der Begräbnis Antonii Ba-
 renbüblers Abts zu Hirschau / auß Sap. 3.

Der Gerechten Seelen seynd - - im Friede /
 Tübingen/ 1591. 4.

Leichpredigt bey der Begräbnuß Joh. Bren-
 ken/ Abts zu Hirschau/ auß Es. 56. v. 13. Tü-
 bingen/ 1598. 4.

PHILIPPUS HEERBRANDUS, S. Cl. 1565.

Theologiæ Doctor & Antistes Ha- Ob. 1575.

I 3

geno-

(a) Or. fun. Joh. Brenzio Juniori habita, p. m. 67.

(b) Aug. Brunnii Synopt. Libr. p. 71.

genoviensis, Jacobi Heerbrandi, Cancellarii Tubingensis, frater Germanus, natu minor. Antiquum verò literisque claram genus fuisse Heerbrandorum vel Joannis Trithemii, non malæ notæ Historici testimonio constat, qui hæc alicubi : Michaël Heerbrand de Düren, Ordinis sanctæ Mariæ semper Virginis de monte Carmeli, fuit. Erat autem Vir doctissimus atque singulari eloquentiâ præditus, adeò ut non solum in viciniâ, sed etiam ad remotiora loca & cathedrales Ecclesias evocatus, admiratione maximâ concionaretur. Postea factus est Prior Conventus Crucenacensis in Diœcesi Moguntinâ, præterea sacre Theologiæ Lector, quæ officia magnâ diligentia optimè peregit. Itaque apud Joannem Comitem Spanheimensem ultimum, erat in magnâ Authoritate, ita ut ob familiarem cum eo conversationem multa bona suo conventui impetrârit. Scripsit is Collationes Synodales atque sermones de tempore & sanctis, cum aliis. Floruit annum circa millesimum quadringentesimum duodecimum. Hactenus ille. Est autem Dura præcipuum agri Juliacensis Oppidum, Coloniensi Provinciæ vicinum, olim Imperii; fortuna Domini sui quondam infelici & ipsum infelix. Ex hoc oppido majores Heerbrandi migrârunt & Gengæ in Noricis sedem fixerunt. Ibi quippe vixit avus Jacobi & Philippi Petrus, eorumque Pater Andreas civium numero adscriptus. Fuit iste Vir ingenio præstans, qui & ipse literas & Latinam linguam didicerat. Arithmeticam exactissimè, ut & Musicam, utramque vocalem & Instrumentalem calluit, cui plus æquo temporis se tribuisse læpius est conquestus, ad-

80,

eò , ut animum suum illis à studiis alienatum cum dolore postea magno sed nimis serò sit confessus. Intellexit tùm demùm studiosis adolescentibus esse debere Musicam animorum post labores ingenuam refectionem παράργον , non autem ἔργον , ἡδυσμα , non ἔδεσμα. Deseruit itaque hæc studia , cum quidem tantum in eis profecisset , ut sacros Ordines consequi potuisset eam artem amplexus , quam Divus Paulus exercuit ; ob pietatis verò studium vitæque integritatem facilè uxorem nactus est familiæ illius loci , Barbaram Martini , quam Anno 1520. duxit (a) cumque illà Jacobum & Philippum genuit. Quemadmodum verè ipse Andreas Biblia Scriptis Lutheri in utrâq; Linguâ tam diligenter legit, ut pleraque memoriter teneret, & cum Sacrificulis disputare posset ; Ita amore Veritatis Evangelicæ flammans utrumque filium Theologiæ studio sacravit felicissimo cum secessu. Jacobus quippe ingens Academiae Tubingensis totiusque Ecclesiæ Lutheranae lumen evasit. Philippus verò non minùs utilem Deo Ministrum præbuit literis in Gymnasio Ulmen- si & Academia Tubingensi eò usque excultus, ut Theologiæ Doctoris titulum impetraverit, & ab initio Muneris Ecclesiastici Pastoratui in Oppido Lauf- fen, ad Nicerum prope Heilbronnâ sito, fuerit præfectus. Cum verò Anno Chr. 1565. Imperialis Civitas Hagenoa Evangelii doctrinam suscepisset, D. Jacobus Andreae ad instituendam Ecclesiam eò vocatus mense Novembri , d. 30. mensis ejusdem, qui Apostolo D. Andreae sacer est, primam habuit

(a) Erhard. Cellius in oratione Jac. Heerbrando habita-
It, Melch. Adami Vita Theol. p. m. 317. edit. 206.

Concionem; mansitque mensem ibidem & demum Januarii sequentis anni die octava, recessit. Plurimas ibi de præcipuis Religionis Christianæ Capitibus Conciones dedit, quas postmodum impressas evulgari curavit. Commendavit autem tunc Ecclesiæ recens plantatæ Pastorem primum Philippum Heerbrandum (b) cujus curriculum breve quidem fuit, sed Auditoribus perutile, unde illius Zelum, pietatem & eruditionem impensè collaudavit Senatus in literis ad Serenissimum Principem Ludovicum missis. Ipse quidem exacto ibi triennio in Wirtembergiam remeare constituerat, propter aëris mollioris impatientiam & corporis ægritudinem. Vitæ tamen Hagenoviensium precibus adhuc octennium ferè ibi permansit, sed cum dispendio sanitatis & vitæ. (d) Cum enim decennium integrum suo munere fideliter functus esset, in statione suâ piè & placidè in Domino obdormivit d. 4. Februarii An. Chr. 1575. (c) Viduam & Orphanos ejus sex honestè dotatos Tubingam usque suis sumtibus deduci curârunt Hagenovienses, aliumque Verbi Ministrum ab illustrissimo Principe Wirtembergico petierunt, nempe Georgium Volmarum; Atque ita Pastores, Diaconos, Præceptores & Collaboratores è Ducatu Wirtembergico habuit illa Civitas, quamdiu Evangelica doctrina ibi prævaluit. (d)

SA-

(b) *Fam. Andrean. Reflor. p. m. 359 seqq. Melch. Adam. p. 307.*

(c) *Conf. Brunnii p. 126.*

(d) *Acta Hagenoviensia manuscripta Bibl. Duc. Confess.*

SAMUEL NEUHEUSER, Summi *Nat. 1531.*
 Templi apud Ulmenses Concionator, *Clar. 1570.*
 patriâ Wirtembergicus, (a) natus circa an- *Ob. 1595.*
 num 1531. studiis operam navavit Tu-
 bingæ & Calvæ, Academiae pestis tempore, domi-
 cilio, ubi competitoribus Conrado Wolffgango Pla-
 zio & Johanne Brentio, Juniore, anno 1553. pri-
 mam lauream adeptus est, quam Tubingæ secunda
 An. 1557. excepit. Ministerio adhibitus aliquan-
 diu in patriâ Evangelium docuit, ex quâ in Civita-
 tem Ulmensem, Principis Wirtembergici indultu,
 An. 1570. evocatus & Summi Templi Ecclesiastes
 Superintendenti proximus constitutus est. Vir, ex
 Erhardi Cellii, (b) Professoris Tubingiaci testimo-
 nio, pietate, doctrinâ & facundiâ insignis, qui cum
 annos non paucos partes suas diligentissimè obiisset,
 mortis viam ingressus est tempore Vindemiali An.
 Chr. 1595. scripsit utilem libellum Consolatorium
 pro ægrotis, Senatui Ulmensi dedicatum, & concio-
 nes varias in Biblioth. Classicâ (c) memoratas.

Scripta.

Zrost, Büchlein allerhand betrübten und an-
 gefochtenen Personen/sonderlich aber fran-
 cken Leuten nützlich zugebrauchen. Straß-
 burg / 1560 in 12. 1580. 1595. Leipzig /
 1600. 1609. Nürnberg/ 1630. in 12.

I 5

Eine

(a) *A Brunnti Libell. Syn. p. m. 131.*

(b) *In Orat. Fun. Joh. Brentio, Jun. habitâ, p. m. 22. 23.*

(c) *P. II. p. 8. 15. 72. 111. 121. 198.*

Eine Christl. Hochzeit: Predigt / auß Prov. XIX.
Tübingen / 1578. 4.

Eine Predigt auß Matthæi VI. Ibid. 1578. 4.

Eine Predigt vom Heil. Abendmahl auß Luc.
XX. Tübingen / 1579. 4.

Eine Reichpredigt über den Todt Herrn Bar-
tholomæi Wolsgharden / *Medicinæ Doct. und*
Physici Primarii zu Ulm / gehalten über die Hi-
storiæ von der Verklärung Christi / Marc. IX.
v. 1-9. im Münster zu Ulm / d. 19. August. An-
no 1579. in 4.

Predigt von den Weisen auß Morgenland /
Matth. II. Tübing. 1579. 4.

Predigt am XV. Sonntag nach Trinitatis, Tüb.
1579. 4.

Eine Predigt vom Ambt der Obrigkeit / auß
Psalm 82. Anno 1580. 4.

Reichpredigt über D. Christian Ebinger / An-
no 1580. 4.

Eine Hochzeit: Predigt auß Eph. V. v. 25. Anno
1581. 4.

Passions-Predigt / Tübing / 1585. 4.

Hochzeit: Predigt / zu Ehren dem weyland für-
trefflichen Theologo, Herrn Georgio Mylio, SS.
Th D. (*cum in transitu ex Augusta Vindelicorum in*
Saxoniam secundas nuptias celebrasset cum Virgine
Veronica Weissin, gehalten zu Ulm / auß Tob. III.
v. 22. 23. d. 16. Martii, Tüb. An. 1585. in 4.

Nat. 1531. **C**ONRADUS WOLFFGANGUS
Clar. 1570. PLAZIUS S. Theol. Doctor & Bi-
Ob. 1595. beracensium Antistes, Poppenweilerae in
Præ-

Præfectura Marpacensi Anno 1531. natus Parentibus honestis, Ingenio valens Tubingæ Literarum fundamenta jecit inter Alumnos Stipendii Ducalis receptus. Primæ deinceps Laureæ baccas Anno 1555. Calvæ cum Neuheusero & Juniore Brentio, secundæ honores 1557. consecutus paulò, post primitias Ministerii in Diaconia Tubingensi administravit. Ex qua mox 1560. assumpto prius Doctoris Theologiæ gradu Biberacum translatus Pastorem ejus Ecclesiæ per 35. annos continuos egit. Successorem in Officio nactus filium Conradum, patriis vestigiis feliciter insistentem. Ipse verò stationem suam, dum viveret, animo prorsus intrepido Herculeoq; labore, voce, stylo, præclarissimè tutatus est. (a) Præsertim in eo celebratur tum eloquendi facultas, tum memoriæ felicitas, quæ tanta erat, ut omnium Auditorum suorum Nomina in promptu haberet, perinde ut ille Imperator suorum militum. Delatus aliquando ad Ferdinandum Imperatorem super Sacrificio Missatico, calumnias omnes ita diluit, ut omnium judicio absolveretur. Vitam cum morte placidissimè beatissimèque commutavit. An. 1595. d. 15. Maji, ætatis 64. Ministerii 37. (b) Floruit sub annum 1577.

Scripta Plazii.

Lucus Succisus Errorum Pontificiorum, Tubingæ, An. 1594. 1598. in 8.

Catho

(a) *Erb. Cellii Or. fun. Joh. Brentio habita*, p. 23.

(b) *Meleb. Adami Vita Theol. f. 247. edit. nobiss. conf. Freber. p. 245.*

Catholische Inquisition, das ist/ob im Papstthum
 1. bey den H. Engeln. 2. Bey der Jung-
 frauen Maria. 3. Bey den lieben abge-
 storbenen Heiligen. 4. In den guten von
 Gott gebottenen Wercken. 5. In den
 Menschlichen von Gott nicht gebot-
 tenen selbst-erwehlten Wercken. 6. In den
 Wercken der Uebermasse anderer/der Closter-
 Personen. 7. In den Todten, Hülffen zu
 Latein *obsequia defunctorum* genannt; 8. In
 dem Meß-Opffer Gnade / Huld Gottes/
 Gerechtigkeit / Sünden-Buß / Verdienst/
 Hülff/ Rettung/ Heyl/ Seeligkeit und ewi-
 ges Leben zu verdienen und zuerlangen ge-
 lehrt/ geglaubt und gehalten werde/ Tübing-
 en/ 1577. in 4.

Antwort auf der Papisten Einrede/ wie die Lu-
 therischen singen: Nun bitten wir den Heil.
 Geist / um den rechten Glauben allermeist.
 Derowegen haben sie den rechten Glauben
 nicht/ Tübingen/ 1565. in 4. 1586.

Bericht / was und welche im Grund eigentlich
 Catholisch seyen / samt einem Gruß an *Petrum Canisium*.

Alte Zeitung auß Constantinopel vom Be-
 schluß des Vatter Unfers. Item von Ge-
 spensten / Kumpel- oder Polter-Geistern/
 Tübingen/ 1586. in 4.

Conciones.

**Predigt von dem ewig-seeligmachenden Ver-
 dienst Christi**/ 1579. 4.

Christl.

Christl. Rettung und Erklärung der Ehre des
Seeligmachers Jesu Christi/ in neun Pre-
digten/ wider D. Canisium, Tüb. 1578. in 4.

Predigt von den dreien Haupt. Tugenden der
Obrigkeit/ Gottesfurcht / Liebe zur Wahr-
heit/ und Vermeidung des Beiges/ auß Exod.
XVIII. Tübingen/ 1578. in 4.

Predigt von der höchsten Kunst der wahrhafft-
tigen Erkenntnuß Christi/ Tübingen/ 1581
in 4.

Predigt von der Ehre Gottes und Erbauung
der betrübten Kirchen/ Tübingen bey Ale-
xander Hocken/ in 4.

Sechs Predigten von der Lutherischen Kir-
chen/ Lehr und Glauben / auch Seeligkeit
der Auserwehlten / unter dem alten und
neuen Papsthum/ Tübingen/ in 4. 1594.

Apologia, das ist / Schirm - Predigten von Er-
läuterung des Christl. Nahmens / auch den
fünff angedichteten Päbstischen Eigenschafft-
ten des Catholischen/ wider die Un. Catholi-
sche Predigten D. Caspari Franckens/ Tübin-
gen/ 1582. in 4.

Sterb. Kunst / auß Luc. II. Tübingen / 1584.
in 4.

Buß-Predigt vom Strahl / so zu Biberach in
die Kirche geschlagen / Tübingen / 1584.
in 4.

Erklärung der ersten Predigt Christi / was
man thun und glauben soll / daß man selig
werde/ Tübingen/ 1580. in 4.

Zwo Predigten von der ersten Apostolischen
Jungfräulichen Kirchen/ Lindau / An. 1597.
in 4.

Acht Pred. von der allgemeinen Christl. Kirchen
nach der Apostel Zeiten/ Lehr und Beschaffen-
heit / ob sie allezeit rein oder unrein geführt
worden/ Lindau/ 1597. in 8.

Leichpredigt über den Tod Mich. Degelspach/
Tübing. 1583. in 4.

Leichpredigt über Jacob Degelspachen / auß
Job. V. Tübingen/ 1585. in 4.

Leichpredigt über Fr. Maria Cleopha Fräncin/
auß Matth. XI. Tübingen/ 1595. in 4.

Leichpredigt über Herr Gott schalck Glocken /
J. U. D. und Burgermeistern zu Biberach/
auß Luc. II. v. 29. 32. Tübingen / Anno 1595.
in 4.

Valet-Predigt zu Biberach gehalten/ Ibid. 1595.
in 4.

Nat. 1534.
Clar. 1570.
Ob. 1578. **B**ALTHASAR BIDEMBACH,
Theol. Doctor & Præpositus Stutt-
gardianus, diem natalem vidit Grunbergæ
in Hassia, An. 1533. Patre Johanne, Præ-
fecto Brackenheimensi, unâ cum Fratribus Eber-
hardo & Wilhelmo studiis destinatus atque à Prin-
cipe Ulrico in Stipendium Ducale, quod Tübingæ
fundaverat, receptus, eos in Theologia fecit profe-
ctus, ut ab initio Blabyræ Pastor & Superintendens
Specialis, Anno autem 1562. Concionator Aulicus
& Consistorii Assessor evaderet. Eodem Anno
cum Jacobo Beurlino, Jacobo Andrea, Melchior
à Sahl-

à Sahlhausen Consiliario, & Willhelmo Carioth, Scriba, ad Colloquium Possiacenum ablegatus; qua occasione Parisiis in Lectorio Theologorum Sorbonico à prædicto Andrea Doctor Theologiæ publicè, præsentibus Ministris in Comitatu versantibus, renunciatus fuit, (a) Anno 1564. Colloquio Maulbronnensi cum suo Principe interfuit. An. 1568. Georgii Ernesti, Comitis Hennebergici monitu una cum Luca Osiandro scriptum adornavit, quod Formulæ Concordiæ fundamentum erat futurum. (b) Expetitus ab Electore Palatino Heidelbergæ ad tempus docuit, & Ecclesias Palatinas ab erroribus Calvinianis reformavit, 1577. Brentio fati defuncto Anno 1570. in Præpositura & reliquis officiis succedit. Conjugem duxit nomine Rosinam. Generos habuit Joh. Schopfium & D. Georgium Vitum. Vir, ex Pappi encomio, humanissimus & heri sui planè amantissimus; Juxta Osiandrum verò donorum excellentiâ, doctrinæ soliditate, inventionis felicitate, eloquentia admirandâ omniumque virtutum genere præcellentissimus. vid. Or. Fun. Joh. Magiro habitam, p. 19. Simone autem Sulzero teste, optimus & præstantissimus atque eximium Dei Organon, qui piorum omnium Votis supplicibus debebat Christo commendari, vero Sospitatori, ut ejus opera, fide, dexteritate diutius frui Ecclesia potuisset. (b) Reliqua elogia Epitaphium continet mox recensendum. Calviniani eum ἀλλοτριοεπισκοπίας crimine onerant, & miserabilem vitæ exitum obijciunt, utrumque more Calvinianis jam diu consue-

to,

(a) *vid. Caroli Memorab. Tom. I. Libr. II. C. 8. p. 312.*

(b) *Unschuldige Nachrichten / Tom. IV. Ord. II. Cap. II. p. 84.*

to, quem proinde graviter vindicat Johannes Fechtius, Theologus celeberrimus. (c) Cæterum cum aliquandiu gravi & periculoso Morbo laborasset, tentationibus sub vitæ finem ex affectu Melancholico turbatus, mundo valedixit. Anno 1578. ætatis 45. mensium 7. dierum 3. (d) Epitaphium ejus in Templo Cathedrali Stuttgardiano suspensum, sic habet:

Vera Domini Cognitio, Summa Hominis Perfectio.

M. Balthaserus Bidenbachius Grunbergi in Hassia natus. In ducatu Wirtembergico à teneris educatus. Vir eximia Eruditione. Judicio acerrimo. Eloquentia singulari præditus. Theologus insignis & sincerus. Illustrissimorum Ducum Wirtembergensium Concionator Aulicus. Et in Administratione Ecclesiastica Consiliarius. In hac æde Præpositus: Ecclesiæ Christi Concionibus & Consiliis utilissimè inservivit. Gregem Sibi commissum exemplo innocentis Vitæ ad Pietatem invitavit. Cum Ministerio Ecclesiastico magna

(c) In Epist. ad Job. Martachium apud Fecht. Part. IV. p. 571. & 403.

(d) Fechtii Supplem. pag. 130. seq.

magna cum laude functus esset Annos
XXV. pie in Domino obdormivit: &
multis Auditorum suorum lachrymis
Sepulturæ mandatus est Anno Salutis
MDLXXVIII. die XVII. Augusti. Vi-
xit Annos XLV. Menses VII. Dies III.

Nostrum nemo sibi vivit. Moritur Sibi nemo

Non fas est Nobis vivere neque mori.

*Vivimus at Domino; Domino morimurque redempti,
Ut vivendo Dei sic moriendo sumus.*

Nicodemus Frischlinus, laudes e-
jus sequenti modo expressit.

Tertius & frater, veræ pietatis imago.

Balthasarus nobis non reticendus erit.

Eximiâ pietate gravis, studioque sacrato

Artibus & linguis, ingenioq; potens.

Fronte lepor, sedet ore fides, stat pectore candor,

Stat Pitho in cultis deveneranda labris.

Hunc quoque præconem superum Ducis aula veretur,

Illius & cupidâ percipit aure sonos.

Eleg. Lib. III. lit. I.

Scripta.

HOmiliae in Libros priores Regum. Auflegung
des ersten und andern Buchs Samuelis, mit
angehangter Tabula Chronol. Regum. Tübin-
gen/ Anno 1604. fol.

Opus posthumum. Franckfurt bey Bernern. Leip-
zig bey Voigt/ 1605. fol.

Kurzer und wahrhafter Bericht vonden Hoch-
löbl. Leben und seeligem Absterben Herzog
Christoph/ Tübingen/ 1570. in 4.

Schwanen- Gesang / das ist / CXXII. Christl.
Predigten über die Epistel Pauli an die Rö-
mer / durch seinen Tochtermann / D. Geor-
gium Vitum heraus gegeben/ Franckfurt / An-
no 1615. in 4.

Leichpredigt über Prinz Eberhardten von
Württemberg/ auß 1. Petr. I. v. 23. 24. 25. Tü-
bingen/ 1568. in 4.

Ein Christl. Sterb- Lied : Der grimmig Tod
mit seinem Pfeil/ in 19. Gesetzen.

Christl. Gebette bey Krancken und Sterben-
den zu gebrauchen.

*Extant etiam sex illius Epistolæ ad Marbachium scri-
ptæ apud Fechtium Part. p. 477. 521. 548. 550.
554. 569.*

N. 1534. **L**UCAS OSIANDER, Senior, Theol.
Cl. 1570. Doctor, Abbas Adelbergensis, &
Ob. 1604. Superintendens Generalis, antea Concio-
nator Aulicus & Consistorii Adseffor, na-
tus Noribergæ 1534. d. 16. Decembris; Patre An-
drea, Theologo ex Controversia de Justificatione
notissimo; Literis initiatus in Scholâ Patriâ, Regio-
montum deinde concessit cum Parentibus, ubi Aca-
demicum Cursum absolvit. Wirtembergiam in-
gressus An. 1555. ætatis 21. Ecclesiæ Göppingensis
Diaconus ordinatur sub Pastore & Collega D. Jaco-
bo

bo Andreæ, ex cuius conversatione fructus hausit sibi & Ecclesiæ salutare. Biennio elapso ad Pastorum & Superintendentiam Blabyrensem, porrò 1560. ad Parochiam Stuttgardianam, quæ est ad D. Leonhardum, cum annexâ illo tempore Vicinarum Inspectione; ulterius 1567. ad Concionatoris Aulici & Assessoris in Synedrio sacro munus progressum fecit. Quod & per 26. annos continuos magnâ cum dexteritate sustinuit, factus etiam aliquamdiu Ecclesiæ Collegiatæ Antistes. Tandem ad Abbatiam Monasterii Adelbergensis & Superintendentiam Generalem traductus & Assessor Ordinum Provincialium declaratus, cum in quæstione de recipiendis Judæis rigidiùs obniteretur, malam apud Principem Fridericum gratiam inuit. Familiâ igitur Efslingam translata, Pastorem ibi Honorarium ultra annum egit. Quo exacto cum vires ob Senium languescere inciperent, dimissione ab Efslingensibus impetrata, Stuttgardiam ad Consanguineos reversus est, terminum vitæ instantem piè expectans. Coniugali Vinculo sibi primum sociaverat Margaretham, Casparis Lyseri, primi Winnedensium Pastoris Evangelici Viduam, & Johannis Entringeri, civis Tubingensis, soceri Jacobi Andreæ, filiam, ex qua privignum habuit Polycarpum Lyserum, Theologum celeberrimum, filium verò nativum Andream Osiandrum, Tubingensis Academiae Cancellarium, non minus famâ florentem: item Johannem, Adelbergensem Generalem & Abbatem. Istâ verò An. 1566. Stuttgardia defunctâ, secundas nuptias celebravit cum Tabithâ, Viti Angeli, Superintendentis Waltenbuchensis filiâ, de quâ illud memo-

rabile, quod non tantum singulis mensibus, sed ad ultimum, quavis hebdomade, S. Cœnam acceperit. Vixit cum eo 35. annos, illique Lucam, Junio-rem, itidem Cancellarium Tubingensem, & Josephum Abbatem Blabyrensem, peperit. Ipse Theologus fuerat juxta Quenstedtium, de Ecclesia Christi docendo & scribendo præclarissime meritus, qui suis functionibus per 52. feliciter & fideliter præfuit, & præter alias utilissimas lucubrationes totam Scripturam sacram luculenta & judicio accurata expositione, quæ succincta brevitate sensum literalem aperit, illustravit. Idem singulari fide & studio incredibili Epitomen Historiæ Ecclesiasticæ in XVI. Centurias distinctam, opus saluberrimum, lectuque jucundissimum & maxime necessarium concinnavit. Quenstedt de Patriis Illustr. Vir. p. m. 177. Magnum sic Magdeburgensium Opus in Compendium, atque ita quidem, judice Degoreo Whearo, celebri Anglo, reduxit, ut nihil ferè rerum scitu admodum necessariarum omitteretur. Nam præter singulorum Annorum seriem faciliori negotio conspiciendam proposuit, quis fuerit Ecclesiæ Status à Christi nativitate & deinceps? quomodo Evangelii doctrina in Orbem Terrarum sparsa sit? quæ hæreses in Ecclesia fuerint exortæ, & quibus mediis oppres- sæ? quæ persecutiones contra Ecclesiam motæ, & quomodo sedatæ fuerint? quos Doctores Ecclesiæ singulis temporibus habuerint? inter quos & Romanorum Episcoporum vitæ recensentur. Sed & Romanorum Imperatorum acta quoque describuntur, atque hæc omnia Compendio satis laudabili complexus est. Ab octavâ verò centuriâ ad deci-
mam

nam sextam transilit (quam quidem Magdeburgenses non attigerunt, nam in decimâ tertiâ desierunt,) resque in ea gestas aliquantò fusius tractat; ejusque sui facti rationem ipse reddit in Epistola sua præliminari. Hactenus Whearus, cui Osiander Vir nequaquam postremi nominis audit, Relect. Hyem. Sect. 45. p. m. 169. Matthæus Polus verò celebris ille Synopticus, eum vocat Commentatorem non prolixum, sed solidum. Cujus annotationes breves quidem, sed minimè spernendas ait. Præf. Tom. I. Synops. § 3. 4. Adducit simul judicium facultatis Theol. Tubing. & Decani, qui inter alia de eo hæc habeant: Multa ipse summâ industriâ excogitata, elaborata ingenio, pro sua excellenti doctrinâ ad illustrandos textus Biblicos affert: Et quod Flaccus summâ cum difficultate conjunctum existimavit, D. D. Osiander feliciter admodum est affectus, ut in brevitate copiâ & in copiâ brevitatis cernatur. Hujus ab exteris tantopere commendati Viri labores historicos, ex locordia an avaritia, pulvere obrui patiuntur nostrates, cum per integrum Seculum nemo fuerit, qui Epitomes illius tam necessariæ, novam impressionem procuraret. Cæterum & Francisci Puccii Naturalismum graviter refutavit Osiander, imò & cum Balthasare Bidembachio primum Formulæ Concordiæ lapidem posuit, ad varios Imperii Status eâ in Causa à Serenissimo Principe Ludovico, ablegatus. Colloquiis interfuit tribus, Maulbronnensi 1564. Mompelgardensi An. 1586. & Ratisbonensi cum Samuele Hubero An. 1594. Fechtii Supplem. Hist. Eccl. p. 126. Pontificii rumorem aliquando de eo, cum in acidulis versaretur,

sparserunt, ac si ad ipsorum castra transiisset, quem
 edito scripto cum titulo: *Munusculum Balneare,*
Bad - Kramet / vindicavit. Circa annum 1590.
 privatissimum Colloquium cum Gregorio de Va-
 lentiâ, Jesuita, in Aula Wirtembergica præsentibus
 Wilhelmo, Bavariæ Duce, & Ludovico, Duce Wir-
 tembergiæ, ut & Bavari Ducis conjuge, Latinam
 Linguam callente, unâ cum Eduardo Fortunato,
 Marchione Badensi, multisque utriusque partis
 Ministris, de *Judice Controversiarum*, & *Justifica-*
tione habuit. Cujus Epitome lectu non est injucun-
 da. vid. *Acta M. cum Gregorio de Valentiâ Fasc.*
104. in Archivo Consistorii. Defensionem ejus
 contra G. Arnoldi Sycophantias adornavit A. Ca-
 rolus, Junior, in *der Württembergis. Unschuld/*
Th. III. c. 3. p. 386. seqq. Paulò ante obitum quæ-
 situs de Religionis & fidei perseverantia respondit:
 Deus hoc bonum opus, quod in me cepit, perfi-
 ciet usque in diem Jesu Christi. Repetitâ igitur
 voce & Scriptô, Confessione solenni, juxta filum
 Libri Concordiæ, placidè expiravit apoplexiâ tactus.
 d. 7. Septembris 1604. ætatis 70. Ministerii 52.
 Epitaphium ejus Suspensum cernitur in Templo Ca-
 thedrali Stuttgardiano. Concionem funebrem ex
 2. Tim. IV. 6 8. habuit Johannes Margirus Præp.
 Stuttg. conf. Freherus Theatr. pag. 331. qui ta-
 men hunc & filium, amborumque scripta con-
 fundit.

Epitaphium.

Marc. IX. Omnia Possibilia sunt credenti.

LUCAS OSIANDER, XVI. Decemb.
Anno XXXIII. Noribergæ natus.
SS. Theologiæ Doctor. Illustrissimo-
rum Ducum Wirtembergicorum Con-
cionator. Aulicus. Per Annos XXVI.
& Eorundem. Consiliarius. Ecclesiasti-
cus. Etiam. Hujus. Ecclesiæ. Aliquan-
diu. Pastor. Postea. Adelbergensis.
Abbas. Et. Tandem. Ecclesiastes. Efs-
lingensis. Factus. Utilissimis. Suis.
Scriptis. Concionibus. Et. Consiliis.
Ecclesiam. Dei. Feliciter. Ædificavit.
Theologicis. aliquot. Colloquiis. uti-
liter. Interfuit. Multas. in Religionis.
Causa. Professiones. Dextrè. Subivit.
Veritatem. Evangelicam. Ore. Et. Ca-
lamo. Fortiter. Defendit. Vitam. Pro-
fessionis. Convenientem Duxit. Cum-
que. Ministerio. Ecclesiastico. Annos
XLVIII. Magno. cum. Zelo. Et. Fructu
Functus. Effet. XVII. Sept. Anno. M.
DC. III. Placidissimè. In. Domino.
Obdormivit. Et. Tertio. Post. Die. non

sine. Acerbissimo. Piorum. Omnium.
Luctu. Hic. Sepultus est.

*Hunc ad Cœlestem fac Christe resurgere vitam,
Interea similes Da sine fine Viros.*

An. 1566. d. 16. Januarii, starb die Edel
und Tugend-reiche Frau Margaretha/
Iwenland D. LUCÆ OSIANDRI seeli-
gen ehliche erste Haußfrau; der Gott
gnädig seyn wollet!

Scripta.

Commentarius in universa Biblia Tom. VII. Tubingæ,
1573. 1586. 4. 1609. in fol. Germanicè Stutg.
1600. 1610. Lüneburg/ 1651. fol.

*Institutio Christianæ Religionis, seu Loci Communes
Theologici Latine Tubingæ. 1576. 8. Germanicè.
1582. 8. & Gallicè Montispeligardi, 1591. 8.*

Anti Sturmius primus & secundus. Tub. 1579. 4.

*Epitome Historiæ Ecclesiasticæ Centuria I. II. III. IV. V.
VI. VII. VIII. IX. X. XI. XII. XIII. XIV. XV. XVI.
Tub. 1593. seq. 4. 1602. 1603.*

Epistola Eucharistica ad Sturmium, Tubingæ, 1581. 4.

De ratione Concionandi. Ibid. 1588. 8.

*Admonitio de studiis privatis rectè instituendis. Ibid.
Anno 1591.*

*Enchiridion succinctas Capitulorum Biblicorum summulas
continens, Tub. 1593. 8.*

*Refutatio Scripti Satanici Francisci Puccii, Tub. Anno
1593. 4.*

Epistola

*Epistola ad Marbachios scripta quam plurima, apud
Fecht. P. II. Appar. Hist. Eccles. Sec. XVI. Durlaci,
1680. in 4.*

Germanica.

Ursachen / warum Frater Johann Naß / ein
Päpstischer Schalck & Narr keiner ferne-
ren Antwort würdig / und sich kein rechter
Christ ferner an seine Laster & Schrifften feh-
ren solle / 4.

Bauren - Postill in fünff Theilen / Tübingen/
1597. 4. Leipzig und Tübing. fol. 1609.

Fünffzig Predigen über den Catechismus, und
Hauß-Tafel / Tüb. 1602. 4.

Acht Predigten über das Vatter Unser / Tüb.
4. und 1609. fol.

Warnung vor falscher Lehr und Pharisäischer
Gleichneren der Jesuiten / 1568. 4.

Ableinung der Lügen Berkehrung und Laster-
rung mit dem Bruder Johann Naß / in sei-
nen Centurien die Aug. Confession angetastet/
Tüb. 1569.

Bericht / was der Türcken Glaub sey / Tübin-
gen / 1570.

Bericht wie ein Christ an die 27. Päpstische
Artickel / so die Jesuiten denen betrangten
Christen in Teutschland in Verfolgungen
pflegen vorzuhalten / antworten solle / Tüb.
1571. 8.

Endliche Abfertigung D. Feuchten und Bes-
weiß / daß er das Papstthum mit bösem Ver-
stand

wissen verfechte / und sich seines Glaubens
schäme / Tüb. 1571. 4.

Christliche Erinnerung an die Evangelische
Gemeinde in Niderland / 1580. 8. 12.

Warnung vor dem zwinglischen Irthum im
Abendmahl / Ibid. 1576. 4.

Bericht auf Daniel Tossani Büchlein vom H.
Abendmahl / 1579. 4.

Christl. Erinnerung an die Evangelische Ge-
meinde in Niederland / 1580. 8. 12.

Bedencken vom Päpstlichen neuen Calender /
Tüb. 1583. 4.

Rosen-Cranz für die Franciscaner-Mönchen /
1591. 4.

Warnung an die Prediger in der Chur-Pfalk /
Tübingen / 1584.

Abfertigung der Gegen-Antwort / und War-
nung der Calvinischen Prædicanten zu Hey-
delberg / Tübing. 1584.

Warnung der Jesuitischen Anschlägen und
Practiquen / 1585. 4.

Verantwortung wider Georg Scheerern und
Christoph Rosenbusch / Jesuitern / die auß
selbiger Warnung lauter Gift gesogen /
Tüb. 1586.

Fasnacht-Triumph Georg Scheerers / Tübingen / 1587. 4.

Abfertigung Christian Rosenbuschs Replic. An.
1587. 4.

Endliche Abfertigung der beeden Jesuiten
Scherer und Rosenbusch / darinn bewiesen
wird!

wird/ daß si Religions- und Friedens - Stöhrer seyen/ Tüb. 1589. 4.

Beweiß/ daß Johann Pistorius nicht auß Zwang seines Gewissens vom H. Evangelio zum Papsithum abgefallen sey / sondern die Evangelische Lehre muthwillig verlästere/ in 4. 1590. Tüb.

Antwort auf die vermeynte Retorsion D. Joh. Pistorii, Niddani, welcher sich nicht scheuet die Evangelische Gemeine Gottes zu schänden/ 4. 1591.

Widerleg. der Bekänntnuß Caspar Schwencfelds/ 1591. 4.

Bericht/ wie die Christen dem Türcken beharrlich Abbruch thun / und Sieg erlangen mögen/ Tüb. 1595. 4.

Gründlicher Bericht auf D. Samuel Hubers Laster-Schrift / deren Titel: Nothwendige Entdeckung / darinn er D. Osiandrum zum Calvinisten machen wollen/ 1597. 4.

Letzte Antwort wider D. Samuel Huber / Tübingen/ 1599. 4.

Trost für die Christen / so um des Evangelii willen verfolgt werden/ Tüb. 1601. 12.

Widerlegung eines Calvinischen Studiosi in Collegio Sapientiae zu Heydelberg wider ihn außgesprengte Antwort von der Person Christi/ Tüb. 1593. in 4.

Conciones Variæ.

Schloß - Predigt von der Himmlischen und irdischen Festung/ 1576. in 4.

Berg.

Berg-Predigt/ auß Matth. V. 1576. in 4.

Zwo Predigten vom Heil. Abendmahl/ und ob die Lehre von der Personal- Vereinigung der Naturen in Christo darzu gehöre/ 1577. in 4.

Christl. Predigt auß dem Lobgesang Hanne, 1. Sam. II. Lûb. 1557. in 4.

Predigt vom Immanuel dem HERN Christo/ auß Es. VII. 1580. in 4.

Vier Predigten/ auß Prov. XXXI. 1580.

Von Christl. Einfalt in Glaubens- Sachen/ Straßburg/ 1581. in 4.

Von der Himmelfahrt Christi/ 1583. in 4.

Predigt über das Evangelium an Petri und Pauli/ 1583. in 4.

Predigt von der Widertauffe/ samt angehencktem Bericht/ wie sich die Widertäufer Anno 1534. zu Münster gehalten/ 1582. in 4.

Predigt / wie die Christen frölich seyn mögen/ 1585. in 4.

Von hoffärtiger / ungestalter Kleidung / auß Es. III. 1586. 4.

Von geistl. Gottes- Diensten im Alten und Neuen Testament/ 1588. 4.

Von reinen und falschen Lehrern/ 1589. in 4.

Predigt auß Esaie LXV. von der andern Welt/ 1589. in 4.

Sieben Predigten warum man nicht wider zu den Papisten fallen soll / wider D. Jacob Feuchten/ 1589. in 4.

Predigt / wie ein Christ leben soll / der Christum lieb hat/ 1591. 4.

Pre-

- Predigt vom alten Glauben/ 1591. 4.
 Predigt über Job. XIV. 1591. in 4.
 Predigt/ auß Matth. XV. 1591. in 4.
 Predigt über Matth. XXII. von der Königlichen
 Hochzeit/ 1591. in 4.
 Predigt von der Menschwerdung Christi / An,
 1594. in 4.
 Predigt von der Gnaden-Wahl/ 1596. in 4.
 Predigt über Job. XV. und XVI. 1598. in 4.
 Predigt über Job. III. 1598 in 4.
 Predigt vom zeitl. Tod / auß Math. IX. 1599.
 in 4.
 Predigt von der Sorg / vor die zeitliche Nah-
 rung/ 1598. in 4.
 Predigt vom Erdbidem/ 1601. in 4.
 Predigt vom alten und neuen Glauben / 1601.
 in 4.
 Predigt vom Ehstand/ 1602. in 4.
 Predigt vom Amt der Obrigkeit und Unter-
 thanen/ Eüb. 1602. 4.
 Predigt vom Reiffen / auß Ps. LXVIII. v. 20.
 1602. in 4.
 Predigt von Krafft und Würckung der Sa-
 cramenten/ 1603 4.
 Predigt über das Evangelium am IV. Sonnt-
 ag des Advents / Job. I. Eübingen / 1603.
 in 4.
 Tauff-Predigt / bey der Tauff Princessin Au-
 guſte von Würtemberg/ 1596. in 4.

Conc. Nuptiales.

Hochzeit-Predigt über Herzog Ludwigs von
 Wür.

- Württemberg und Frauen Dorothea Ursula
 la seiner Gemahlin Beylager/ 1576 4.
 Hochzeit: Predigt bey Herrn Otto Pfalz Gra-
 fens bey Rhein und seiner Gemahlin Ver-
 mählung/ Tüb. 1583. in 4.
 Hochzeit: Predigt über Herrn von Freyberg/
 und Barbara Gräffin von Eberstein Ver-
 mählung/ 1586. in 4.
 Zwo Hochzeit: Predigten/ auß Os. II. 19. 20. Tüb.
 1590. in 4.

Conc. Funebres.

- Leich: Predigt über dem Tod Frauen Eva
 Christina Princeffin von Württemberg/
 1575. in 4.
 Leichpredigt bey der Leich Herr Frank Kurken/
 Kammer: Secretarii, 1575. in 4.
 Leichpredigt über Herrn Hansen von Stam-
 men/ 1575. 4.
 Leichpredigt über Herrn Bernhardt von Rohr/
 1584. 4.
 Leichpredigt über den Tod Fr. Ursula Doro-
 thea/ Herzog Ludwigs Fr. Gemahlin/ 1583. 4.
 Leichpredigt Fr. Anna Maria / Herzog Lud-
 wigs anderer Gemahlin / auß Rom. VIII. 35.
 seq. 1589. in 4.
 Leichpredigt über dem Tod D. Jacobi Andreae,
 Canklers und Probsts zu Tübingen / auß
 2. Tim. IV. 6. 7 8. Tübingen/ 1590. in 4.
 Leichpredigt / Herzog Ludwigs / zu Württem-
 berg / auß Ps. VII. v. 12. 13. 14. Tübingen/
 1593. in 4.

Leich.

Leichpredigt Frau Elisabeth Psalt. Gräffin
bey Rhein/ Gräfin von Beldent/ 1592. in 4.

Leichpredigt über dem Tod Fr. Augusta / Her-
zogin zu Würtemberg/ 1594. in 4.

Leichpredigt über dem Tod Hr. Albrechten /
Grafen von Hohenloe/ 1594. in 4.

Leichpredigt über Frau Anna / Hr. Melchior
Jägers/ Geheimen-Raths Eh. Frau/ 1595.
in 4.

Leichpredigt über Herr Ludwig Sengern /
Fürstl. Leib-Medicum, auß Matth. XXIV. v. 45.
Tübingen/ 1596. in 4.

Leichpredigt über Herrn Erasmus von Lainingen/
1598. 4.

Casual- Leichpredigt über der Leich Juncker
Hans Jörgen von Brand/ Fürstl. Kammer-
Junckers/ (durch einen Beckschuß / umkomo-
men/) auß Matth. X. v. 29. 30. 31. Tüb. 1594. 4.

NICOLAUS CANCERINUS, Theologus
Wirtembergicus, post absoluta in Scholis &
Academia Tubingensi studia & locatas utiliter variis
in Patriæ locis opes Ecclesiæ Richo-Wircensis Pa-
stor & Ecclesiarum Comitatus Hornburgensis in
Allatiâ Superintendens factus, scriptis inclarescere
tentavit An. 1570. contra Daniele Tossanum
Ecclesiarum Mompelgartensium Turbonem & Cal-
vinianæ doctrinæ assecclam editis. (a) Quo præcisè
anno fata suprema obierit, nobis haud constat.

Scripta.

(a) Aug. Brunntli Synops., p. 113.

Scripta.

Rettung der Augspurgischen Confession wider
das erdichtete Fürgeben Danielis Tossani,
damit Er gedachte Confession auf einen fremb-
den und zwinglischen Verstand zuziehen /
sich unterstanden / Tübingen 1570. in 4.

Der alte Glaub von der Rechtfertigung der
Menschen für Gott / Straßburg / An. 1570.
in 4.

Vid. G. Draudt Biblioth. p. 36. & 351.

Ob. 1583. **T**HOMAS SPINDLERUS, Pastor
Primarius Linzensis in Austriâ Su-
periore, Göppingensi oppido natales suos debuit.
Ex Academia Tubingensi in Ministerium cooptatus,
An. 1575. Stuttgardia primùm Diaconum, deinde
verò ut Superintendentem in Xenodochio An. 1577.
egit. Isthinc Linzium ad Inspectionem Ecclesiæ &
Gymnasii vocatus permissu Principis Wirtembergi-
ci Evangelium ibi docuit. In matrimonio habuit
Agatham, Johannis Brentii, Præpositi Stuttgardia-
ni filiam. relictis cum ea tribus liberis, quæ Matthiæ
Hafenreffero deinde nupsit. Erat Vir maximis ad
annos aliquot elogiis apud Linzenses, qui ingenti Pro-
cerum luctu è vivis sublatus Anno 1683. teste Er-
hardo Cellio in Orat. Joh. Brentio Juniori habitâ.
p. m. 41. conferatur Brunnus l. c. p. 139. Filiorum
an nepotum aliquis, nomine Georgius, ultimus E-
vangelicorum in Ecclesiâ Labacensi Minister Verbi
fuit: cujus Biblia Slavonica Illustri Bibliothecæ
Wirtembergicæ inserta sunt.

Scripta.

Scripta.

Wo Leichpredigen über der Leich Frauen
Potentiana, Frauen von Polheim/geböhrender
Hohenfelderin / Herrn Sigmund zu Pol-
heim Gemahlin / die erste auß *Act. VII.* die
ander auß *1. Buch Mos. XXIII.* Tübingen/
1583. in 4.

Leichpredigt über der Begräbnuß Herrn Rü-
digers von Stahrenberg/gehalten zu Effer-
dingen / auß Begehren auß dem Lateinischen
ins Deutsche gebracht / und nach des *Authoris*
Tode herauß gegeben / von D. Heerbranden/
auß *Es. XL. v. 1.* *Ibid.* 1584. in 4.

JOHANNES MAGIRUS, Præpo-
situs Stuttgardianus, auras vitales pri-
mum hausit Backnangæ Wirtembergici
Ducatus Oppido anno 1537. d. 26. Mar-
tii, ubi à Valentino Vannio, tum temporis ibidem
Pastore baptizatus; Pater ejus erat Johannes Koch,
Carpentarius, Mater Magdalena Kürbin. Scholæ
patriæ adhibitus sub moderamine Johannis Breun-
lini ob præclaram indolem & ingenii felicitatem sin-
gularem brevi tempore sic profecit, ut hostibus etiam
hujus Ducatus admirationi esset. Hispani enim,
quos ut Præsidarios milites Carolus V. Romanorum
Imperator post bellum Smalcaldicum Backnangam,
& in alia quædam ditionis Wirtembergicæ oppida
collocaverat, ejus dexteritate in consecratione men-
sæ aliarumque precum recitatione Latinè (ætatis An-

N 1537.

Cl. 1570.

O. 1614.

no septimo peracta,) sic capti fuerunt & delectati, ut de puero in Hispaniam abducendo seriò cogitarent. (a) Anno igitur ætatis 13. cum Hispani furtivam ejus abductionem minitarentur, vitricus abstractum illum à Schola arti cuiusdam mechanicæ mancipavit, in qua tamen non ultra annum occupatus, sed Domino sublimioribus ipsum destinante, ad studia postliminiò retractus Anno 1553. æt. 16. in illustre Principis Wirtembergici Stipendium cooptatus fuit. Primam Philosophiæ Lauream 1555. Calvæ, quo Academia Tubingensis ob grassantem Tubingæ pestem confugerat, accepit, & biennio post Secundam; antequam verò hanc postremam capefferet, gemina Repetitione, seu Professione intra Stipendium, nempe Dialectices & Rhetorices ex mandato Superiorum defunctus est, quo ipso Salarium obtinuit ad persolvendos Magisterii sumtus sufficiens An. 1559. ætatis 22. Stuttgardianæ Ecclesiæ Diaconus, & paulo post in hac ipsa statione permanens vicinarum Ecclesiarum Superintendens constitutus. Anno 1563. æt. 26. Ecclesiæ Vayhinganæ Pastor & Decanus ordinatus, quinquennio post ætat. 31. Generalem Episcopiam una cum Abbacia Maulbronnensi singularem Ducis Christophori gratia obtinuit, ubi & Angelbergensem Ecclesiam ab erroribus Pontificiorum reformavit. Qua per undecennium multo cum fructu gesta Anno 1578. ætatis 42. ad vacantis Præposituræ Stuttgardianæ munus communibus suffragiis sub pientissimo Principe Ludovico vocatus est, cui maximâ industriâ & felici successu per 36. annos continuos præfuit. In Matrimonium 1559. duxit Annam

(a) *Caroli Memorab. T. I. p. m. 342.*

Annam Frizin, eaque demortuâ An. 1585. Veronicam Grafecciam. Ex quibus factus est Pater quindecim Liberorum, atque ex iis duorum & septuaginta Nepotum, decemque Pronepotum Avus & Proavus, qui collectim supputati 97. descendentium numerum efficiunt. (b) Filiorum unus Jacobus evasit Abbas Lorchensis; alter Johannes, Præpositus Denckendorffensis. Tertius David, J. C. & Professor, quartus Samuel, Pastor Bessigheimensis. Generum ex filia Catharina doctissimum habuit, Jonam Hœckerum, Diac. Tub. & postea Superintendentem Marpacensem scriptis Philosophicis & Theologicis quondam celebrem. Ex aliis Joh. Huttenlojum, P. Illingensem, Henricum Efferhen, Superintendentem Cantstadiensem, Philippum Heerbrandum, Parochum Syndelphingensem & alios. Ipse Vir erat Andrea Osandro teste, (c) pietate, doctrina, prudentiâ, rerum usu & autoritate præstantissimus, qui defensione Augustanæ Confessionis contra Ambrosii Wolffii Calviniani calumnias adornatâ, de universa Ecclesia optimè meruit, divinâ memoriâ præditus, inexhaustæ laboriositatis, qui Matthæum Evangelistam alterâ vice; Psalterium ferè integrum, aliòsque Libros Biblicos pro suggestu explicavit. (d) Morti vicinus ex Cantico: Nun freut euch lieben Christen gemein/ verbis citatis: Dañ ich bin dein/ und du bist mein/ und wo ich bleib/ da solt du seyn/ uns soll der Feind nicht scheiden / maximè delectatus; d. 15. Junii, S. Eucharistiam

L 2

ristiam

(b) *Id. loc. cit.*(c) *Orat. Funeral. p. 69.*(d) *Tob. Letter Concione Funer. Magistro habit.*

rīstiam præsētib⁹ D. Lottero, Antistite, Joh. Andrea Sengero, Medico, Christophoro Schmidlino, Secretario, & tribus Diaconis accepit, memorabili edita Confessione: Ego rejicio, inquiebat, omnes falsas doctrinas & sectas, nominatim Calvinianorum, Pontificiorum, Wigelianorum, Anabaptistarum, & præcipuè damno recentes Photinianos toto Corde. Von Herken / von Herken. (e) Sed & de Calvinianis divino inflammatus Zelo dixisse fertur: Illos Religionis nostræ jugulum & oculos petere, & ficulneis foliis errores suos palpabiles paliare, itaque diligenter vigilandum esse. (f) De cætero exemplum dedit paternæ Dei providentiæ, quæ hominem ab imò vilissimæ Conditionis fundo per varios Fortunæ Casus, & omnes officiorum Ecclesiasticorum legitimos gradus, ad honorem summum in toto Ducatu evexit; nec min⁹ memorabile est, quòd cum aliquando Magiro literæ afferrentur fabri lignarii securis ex superiori contignatione inter utrumque Magirum & tabelliferum media tanto cum impetu delapsa fuerit, ut terræ altius infigeretur, illæsis manentibus ambobus. (g) Tandem annis & meritis gravis ex calculo Cantstadii, quo balnei utendi causa concesserat, diem obiit 25. Junii, An. 1614. ætatis 77. Defuncto solenni Oratione parentavit Andr. Osiander Cancell. Tub. totus in laudes Viri, juxta Serpiliū, inæstimabilis effusus. (h)

Con-

(e) Vid. Conc. Fun. à J. Pfeilto habitam, p. m. 73.

(f) Lotter loc. cit.

(g) Osiander l. c. p. 29.

(h) Epitaph Theol. Sueb. pag. m. 46. Conf. Fechtii Supplem. Eccl. Hist. p. 157. seq. It. VVittenii Diar. Biograph. ad annum 1614.

Conciones quoque funebres duæ habitæ una à Johanne Pfeilio, Diacono Cantstadiensi ex 2. Tim. 4. 7. altera Stuttgartiæ à D. Tobia Lottero ex 2. Reg. 13. 14. Exequias profecutus est nomine Principis Johannis Friderici, Eberhardus, Baro Limpurgensis, & Proprinceps Wirtembergicus. Epitaphium ejus Stuttgartiæ in Templo primario suspensum, talem præ se fert epigraphen:

JOHANNES MAGIRUS, Backnangæ, Anno 1537. d. 26. Martii natus, theologus eximius & sincerus IV. Illustriss. Ducum Wirtembergicorum Consiliarius, Abbas & Generalis Superintendens Maulbronnensis per Annos XI. Postea hujus Ecclesiæ ad Annos 36. Præpositus de Ecclesiâ Scholis & Patriâ optimè meritus: Concionibus suis Libros aliquot Biblicos, imprimis Psalterium ad finem ferè perductum ex hac Cathedrâ utiliter, illustravit; Consiliis Theologicis exteris quoque inservivit Ecclesiis; calamo etiam contra Adversarios acriter pugnavit. Functus Ministerio annos 55. piè in Domino obdormivit, Anno Domini 1614. die 4 Julii. Vixit Annos 77, Menses 3. Dies 9.

*Hoc mihi Præposito: Non est mortale, quod opto;
Veridicum Verbum semper in ore fuit.*

*In Effigiem ejus hæc scripsit
M. J. G. Kauz.*

*Parva quidem faciem benè, Jane Mageire, tabellæ
Exprimit: at toto nomen in Orbe viget.*

*Scilicet expeteris, coleris, laudaris, amâris,
Cui similem exoptant, Curia, Templâ, Scholæ.
Sed frustra! vetat hoc ingrati Gratia Mundi
Et Spretus veræ Religionis bonos.*

*Sed benè apud gratos stabit tua fama vicissim,
Nosque tui æternum cuxa, Mageire, coquet.*

Scripta.

Gründliche Widerlegung des unwahrhaff-
ten Buchs *Ambrosii Wolffii*, welches Er un-
ter dem Titul *Augsburgische Confessions-
Historie*, außgehen lassen / Tübingen / An.
1580. 5.

Christlicher und gründlicher Bericht / von dem
auß Befehl des Erzb. Bischoffs zu Mecheln
außgesprengten Symbolo, oder Catholischen
Glaubens, Bekänntnuß / *ibid.* 1586. 4.

Gegen- Bericht wieder D. *Marcum* zum Lamb
in Heydelberg / darinn erwiesen würd /
daß nicht die Lutherischen / sondern die Calvi-
nischen und Zwinglianer die Lehre von den
H. Sacramenten und von der Person Christo
verkehren / Tübingen / 1592. in 4.

Creue

Ereue Warnung für dem falschen Calvinischen
Weg-Weiser/ Georg Hanfelds zu Bretten/
Tübingen/ 1592. in 4.

Antwort auf die schmähliche Abfertigung Dr.
Marxen zum Lamb / mit einer Antwort/ Dr.
Dan. Schadaï / auf Dr. Marxen Invektivam,
Tübingen/ 1593. in 4.

Epistola sex ad Marbachium scripta apud Fechtium
P. II. p. 746. 749. 752. 756. 799.

Conciones.

Kitter-Predigt bey dem *Actu solenni*, als der
großmächtige König *Jacobus I.* König in
Engelland / Herzog Friderichen zu Wir-
temberg in die Gesellschaft des Ritterli-
chen Orden S. Georgen aufgenommen /
Tübingen/ 1604. in 4.

Zweyte Kitter-Predigt bey dem *Actu solenni*, als
Herzog Friderich vom König in Franchreich
zum Ritter aufgenommen worden / Tübingen/
1605. in 4.

Eine andere bey jährlicher Celebrirung des Eng-
lischen Ritter-Ordens / Tübingen / 1605.
in 4.

Investitur-Predigt / bey Einsetzung Hrn. *Andree*
Osiandri zum Cankler zu Tübingen / auf
Ephes. IV. 8. 14. Ibid. 1607. 4.

Conc. Funebres.

Leichpredigt über Herrn *Matthæum Grabis-*
gaden/ Tübingen/ 1587. in 4.

Leichpredigt über Herzog Ludwigen zu Würtemberg/ auß Deutr. 34. v. 8. 9. Ibid. 1593. 4.

Ben Herrn Jacobi Schroppen/ Abbtens zu Maulbrunn/ Begräbnuß im Wildbad gehalten/ auß Gen. XXV. v 7 - - 10. Tübingen/ 1594. in 4.

Über den Tod Fr. Johanne Elisabethæ, Pfalz-Gräfin bey Rhein/ auß Phil. I. v. 21. Tübingen/ 1601. in 4.

Über dem Tod Herrn Balthasars Mosers/ Tübingen/ 1598. in 4.

Über der Leich Hrn. Hippolyti Reschen/ Fürstl. Württembergischen Raths/ auß Luc. II. v. 29-32. 1598. in 4.

Über Herrn Christian Tholden/ J. U. D. und Württembergischen Canklern/ auß Esaia LVI. v. 13. Tübingen/ 1602. in 4.

Über dem Tod Herzog Friderichs/ von und zu Württemberg/ auß Ps. 90. v. 13. Tübingen/ 1608 in 4.

Über der Leich Herrn Wilhelm Holders/ Abbtens zu Maulbronn/ auß Hebr. XIII. 7. Stuttgart/ 1609. in 4.

Über der Leich des Herrn von Degenfeld/ auß Es. 20. v. 20 - 25.

Über dem Tod Herrn Melchior Jägers/ Württembergis. geheimen Raths/ Tübingen/ 1611. in 4.

Nat. 1538.

Clar. 1570.

Ob. 1572.

VILHELMUS BIDEMBA-
CHIUS Theologiae Doctor &
Antistes Ecclesiae Cathedralis Stuttgardia-
nae

næ, Grünbergam in Hassia cum fratribus Eberhardo & Balthasare natus majoribus patriam habuit, d. 2. Novembr. An. 1538. Patre, Johanne supra memorato. Theologiæ studio cum iisdem destinatus, in Stipendium Theologicum in Academia Tubingensi recipitur, de quo tamen ad Johannem Marbachium postea scripsit: Ego non mei sed alieni sum juris, & vendita propter acceptum beneficium libertate, Stipendiarius sum Illustrissimo meo Principi arctè obligatus & devinctus. (a) Ministerio idoneus factus admodum juvenis ab initio artium Professor Tubingæ, mox autem Anno 1559. Pastor Stuttgardia ad D. Leonhardum, & elapso quadriennio anno 1563. Theologiæ Doctor creatus, Cathedralis ibidem Ecclesiæ Antistes, Consistorii Sacri Assessor & Serenissimi Consiliarius declaratur; de quibus posterioribus officiis tamen non adeò magnificè sensit, memorato Argentoratensium Theologo ingenuè conquestus: Se non tam Theologicis, quàm Politicis Consiliis ex officio debere interesse. Mediam hebdomadæ partem odiosa illa negotia sibi abripere; fructu Ecclesiæ aut nullo aut incerto: Studiorum autem suorum, quæ sibi cunctis opibus & vitâ ipsâ chariora sint, damno maximo & certissimo. (b) Argentoratum in Ministerium & ad Professionem Theologicam vocatus 1569. primò dubius hæsit, acceptaret vocationem nec ne? deinceps verò, cum hæc arderet, dimissionem à Serenissima Principis Ludovici, tum adhuc Minorennis, Matre & reliquis ejus Tutoribus impetrare non potuit, tametsi Senatus

L 5

Ar-

(a) *Apud Fechtium Epist. Theol. P. IV. p. 319.*(b) *Ibid. p. 300. seq.*

Argentinenſis peculiari & ſplendida Legatione Conſulem & Advocatum Reipublicæ Stuttgardiam mitteret, qui humaniſſimis inſtantiffimiſque precibus illum exprecarentur, imò & denas inſuper Literas ad ipſum Principem & Duciffam Matrem, nec non ad diverſos Curiaæ Præſides, Proceres, Optimates & Conſiliarios diligenter ac officioſè ſcribi curafſent. (c) De qua duritie & rigore, ut ipſe interpretabatur, vehementer doluit Guilielmus. Fuiſſe tamen cauſas denegationis ſatis prægnantes non omnino diſſimulare potuit. In Matrimonium duxerat Catharinam, - - - cum quâ genuit Felicem, Theologum ſatis celebrem & veſtigia Patris haud infeliciter aſſecutum. Eximium autem, ſunt verba Domini D. Fechtii, Wilhelmo Bidembachio præ cæteris ingenium obtigerat, cui cum multa lectio & acre circa lecta iudicium jungeretur, fieri non poterat, quinquæ in publicum emittebat, ab omnibus magni æſtimarentur. Cumque ex iis, quæ contra Calvinianos diſputaverat, facile adpareret, ſi vita ei longior foret, quo ſucceſſu Errores ipſorum eſſet impugnaturus, ideò turpiter ob genus mortis exagitur ab Hoſpiniano. (d) Sed nec remiſſior erat in refutatione Pontificiorum, præſertim Hieronymi Torrenſis, Jeſuitæ & Profeſſoris Academia Dillingenſis. (e) Eccleſiis Wirtembergicis eâ dexteritate præfuit, ut illis temporibus & illo ſtatu Reipublicæ nequaquam dimittendus iudicaretur, ut qui non tantum non perpetuò, ſed ne ad unum quidem annum, aut

(c) *Ibid. p. 316 ſeq.*

(d) *Fecht. Appar. C. 4. p. 129.*

(e) *Vid. Bidemb. Conſenſus Jeſuitarum & Chriſtianorum.*

aut menssem ab Ecclesiâ & Cancellariâ sine detrimento rei Ecclesiasticæ & querela civium & subditorum totius Ducatus abesse posset. (f) Magnum etiam erga se Stuttgardianæ Ecclesiæ Amorem & Observantiam testatur ipse. Operam autem ejus ad paucos annos commodatam Argentinensibus utilem ac salutarem futuram judicabant Theologi. Moderatum aliâs & conscientiosum ejus animum ostendunt literæ, licet de Jacobo Andræ circa Opus Concordiæ occupato paulò iniquius judicium tulerit. (g) Melancholiâ correptus mortem obiit immaturam ex præaltâ turri, vi morbi misere delapsus Anno 1572. d. 6. April. Bebenhusæ apud Fratrem, ætatis 34. Concionem Funebrem habente Dn. D. Jacobo Andræ, Cancell. Tubing. qui etiam oratione Parentali eum laudavit.

Scripta.

Consensus Jesuitarum & Christianorum, Tubingæ, 1568. 4. 1833. 8. ibid. 1598. 8. Germanicè versus à Johanne Schopfio, 1589. 4.

Responsio ad Jesuitas.

Epistolæ Novem ad Johannem Marbachium apud Fechtium extantes, p. 245. 253. 260. 262. 273. 296. 309. 316. 319.

Consilia Theologica à Filio Felice collecta & edita Francofurti, Anno 1611. 4.

*Das verläugnete Pabstum/oder Verweisung/
daß noch bey 60. Jahren die Sünde auß ei-
genen*

(f) *Fecht. Epistol. ll. cc.*

(g) *Brunnii Libell. Synopt. P. 1431*

genen Kräfften zubüssen gelehrt worden seyn/
wieder das unverschämte Lügen und Rüh-
men der jetzigen päbstischen Schreiber / Tü-
bingen/ 1564. in 4. 1569. 4.

Das erste Evangelium / der ältiste Glaube /
und die reineste Kirche von Adam biß auf
Noah/ Tübingen/ 1570. 4.

Summarische Verzeichnuß einer Christlichen
Bermahnung in gegenwärtiger Theurung
und Hungersnoth/ 1570. 4.

Leichpredigt über Herzog Christophs/ Tod/ auß
68. Ps. v. 20. 1569. 4.

Die Historien vom Leiden und Sterben Jesu
Christi / gerichtet auf das Vorbild und die
Historien des Patriarchen Josephs/ Tübingen/
1599. 8.

Leichpredigt über Joh. Brentii, Probstens Tod/
Act. 20 v. 17 - - 38. An. 1570. 5

Bericht wie übel die Lehre der Pharisäischen Je-
suiten mit der Lehr Christi und aller wahren
Christen Befantnuß übereinstimme / Tü-
bingen/ 1589. 4.

Nat. 1538. **A**UGUSTINUS BRUNNIUS, Pa-
Clar. 1574. stor Jesingensis propè Tubingam,
Ob. 1618. Annabergæ in Misniâ natus d. 4. Oct. A.
1538. Literis operam dedit Lipsiæ po-
tissimum, ubi Georgii Halæ, Senioris, Pastoris
olim Waiblingensis, post Lipsiensis, patrocinio
gavissus, ejus impulsu & commendatione in Wir-
tembergiam venit, (a) circa A. 1559. Pastor Lust-
navi-

(a) *Lib. Synopt. p. 48.*

naviensis Ecclesiæ factus est; ex eâ verò jussu Sere-
nissimi Principis in Stainbach, Marchionatus Ba-
densis Oppidum, missus ut nascenti Ecclesiæ istius
loci verbo Evangelii præesset; (b) Reversus Pasto-
ratus Oppidi Mezingensis infra Uracum obtinuit.
Inde à Balthasare Bidembachio, Præposito Stutt-
gardiano, Heidelbergam ablegatus, ut in locum
demortui M. Hartmanni subrogaretur & religionem
Lutherano-Evangelicam instaurare juvaret, habitâ
bis Concione auditur, sed paulò post cum Viatico
rursum dimissus, deliberatione de ipso & aliis con-
currentibus in aliud tempus idoneum, quo universus
Senatus unâ sit, rejectâ. (c) Anno 1579. M. Er-
hardi Schweickhardi, Superintendentis Uracensis
sinisteriore affectu, de quo ipse conqueritur, Hei-
denhemium translatus, tandem Jesingam, nobi-
lem in districtu Tubingensi Pagum promotus, scri-
ptis inclarescere cepit, historicis præsertim, unde
seipsum *Φιλίσορα* vocat. Conjugali Vinculo sibi
sociaverat primò Annam, Andrea Cellarii, Super-
Intendentis Ferimontani, insignis Hebræi & Theo-
logi de Wirtembergiæ Reformatione optimè meriti
filiam (d) ex quâ filium suscepit Christophorum, Sere-
nissimi Principis Ludovici Friderici, Concionatorem
in Peregrinatione Gallicâ & Anglicanâ, demùm
verò Abbatem San-Georgianum; Filiam porrò, Ma-
riam Magdalenam, M. Conrado Dannhawero,
Kündringensium in Brisgoja Pastori nuptam, quæ
magni

(b) *Epistola A. Brunnii Manuscr.*

(c) *Petrus Patiens, apud Eechium, Epist. Theol. p. 252.*

(d) *Lib. Synopt. p. 29.*

magni Argentoratensium Theologi J. C. Dannhaueri Avum eum fecit. (e) Secundis votis duxerat Adelheidam Grammerinam, Abbatis Bebenhusani Sororem, antea Molitoris Reisthensis uxorem, quæ privignum illi attulit Johannem Reichardum, Baronum Limpurgiorum in Sulzbach & Oberroth Ecclesiastem Aulicum. (f) Ipse Brunnus erat Vir doctus, multæ Læctionis & Historiæ tam profanæ quam Sacræ & literariæ callentissimus, qui Libellulo suo Synoptico multos Superioris Seculi XVI. Viros, è Wirtembergicis à morte literariâ vindicavit. Annales Polychronicos jam Anno 1592. multo labore & ordine concinno adornaverat ab Oswaldo Gabelcovero laudatos. Unde Wolfio celebris Historiographus vocatur. Cujus libellus Mscrtus de illustrium Theologorum Vitis in Bibliothecâ Universitatis Argentoratensis asservatur memorante J. Schallero. (g) Fatis concessit optimus senex Anno 1618. ætatis 80. Ministerii 56. Singularem studiorum fautorem habuit Wilhelmum Bidembachium Antistitem Stuttgardianum; cujus Epistolam ad A. Brunnium possidemus; & vicissim A. Brunnii ad Lucam Osiandrum, ex quâ nonnulla vitam ejus concernentia didicimus.

Scripta Brunnii.

Questiones Fidei Christianæ, sive Catechismus Brentianus Græcè versus. Tubingæ, 1562. 8.

Triados.

(e) Dannhauer. Cons. Fun. p. 17.

(f) Lib. Syn. p. 84.

(gr.) Progr. Funibr. Dannh. l. cit. p. 34.

*Triados Electoralis Politicæ Libri II. Francofurti ,
1601. 8.*

Libellus Synopticus , in quo Romani Imperii Episcoporum, Regum , Principum &c. successiones recensentur, Tübingæ, 1608. in 8.

Libellulus Synopticus Theologicus compendiosus, in quo recensentur præcipuè Sacræ Theologiæ Doctores & Ecclesiæ Ministri, qui ab Anno 1500. usque 1615. in Germaniâ vixerunt, ac juxta Aug. Conf. normam & formulam Concordiæ, Evangelium Domini nostri Jesu Christi purè docuerunt , multisque editis piis scriptis ac libris fuerunt celebratissimi, Tübing. Typis Theod. Werlini, A. 1615. in 8.

Annales Poly Chronici.

Germanica.

Deiß Predigten über die XII. Articul des Christlichen Glaubens zu frölicher Glückwünschung den frommen Meißnern / wegen Außstäuberung des Calvinismi, Franckfurt / in 8.

Trost-Büchlein wider alle leibliche und geistliche Noth / Creutz und Anfechtung / Tübingen / 1598. in 8.

Eine Predigt über das Wörtlein Amen / 1583. in 4.

Zwey Reichpredigten auß dem Catechismo über Ulrich Luzen und Johann Hizlern / Tübingen / 1583. in 4.

Zwey Predigten von der geistl. Hochzeit / Matt. XXII. Tübingen / 1587. in 4.

Eine

Eine Reichpredigt über Georg Schuler / auß
Johannis VIII. v. 51. von der seeligen Sterb-
Kunst / Tübingen / 1598. in 4.

Eine Predigt auß dem Catechismo genommen
in Pestilenz- Zeiten / A. 1593. in 4.

Drey Weyhenacht, Predigten allezeit zu be-
trachten / Tübingen / 1604. in 4.

Eine Predigt über die Worte des Gesangs:
Ein König über alle König groß / 1609. in 8.

Nat. 1539. *Clar. 1575.* *Obiit 1612.* **A**NDREAS GRAMMERUS, Ab-
bas Bebenhusanus, & Generalis Super
Intendens, Principis Consiliarius & Se-
natus Provincialis Adfessor, Bondorffæ(a)
Nagoltensis Præfecturæ Vicò genitus Anno 1539.
Parentibus, ut existimo, rusticis. Ministerio ex
Ducali stipendio, ubi literarum & Theologiæ Sin-
cerioris fundamenta didicerat, adhibitus, primò Dia-
conum Bottwariensem ab An. 1561. per sexennium,
deinde Parochum Wilæ ad Nicrum per unum an-
num egit. Quo elapso post Laurentium Frisæum
Ecclesiæ Brackenheimensis Antistes declaratus; de-
cennio ibi confecto A. C. 1580. Matthæo Vogelio
in Ephoriâ Göppingensi successit. Anno 1597.
verò Denckendorffensis Monasterii Præposituram
tandemque An. 1611. Bebenhusani Abbatiam cum
Quadrum-Viratu Ecclesiastico & Sessione in Con-
silio Provinciali consecutus est. Generum habuit
Doctissimum Michaëlem Schafferum, Ecclesiastem
Aulicum. Eximiis ad obeunda officia dotibus or-
natus

(a) *Brunn, in lib. Synopt. p. m. 21.*

natus, variis etiam extra Patriam vocationibus honestissimis expetitus est. Insignis contra vitia Ze-
lotes & filius Tonitru. Exemplar Vitæ & pietatis
Christianæ. Ad Cœlestia translatus est tactu
apoplexiæ cum sederet in sellâ post prandium d. 5.
Maji, Anno 1612. ætatis 73. (b) Ministerii 52.
Concione Funebri ex Matth. IV. v. 18. 22. & Pa-
rentatione solenni laudatus ab Andrea Osiandro,
Cancellario Tubingensi.

Epitaphium in Templo Be- benhufano ad dextram Altaris Majoris extans.

ANNO CIO DC XII. V. Maji, Reveren-
dus, Doctissimus, ac Clarissimus
VIR D. Andreas Grammer, Monaste-
rii hujus Præsul Dignissimus, & Illu-
striss. Ducis Wirtembergici Consilia-
rius prudentissimus, piè in Christo diem
obiit cum annos 73. attigisset, quem
nunc pietas & PATRIA cum liberis
dulcissimis lugent tristissimè.

Cognati Optimi Epitaphium hoc su-
perstes ante annos XXVI. in turbis
Bellicis Tubingam translatum, ibi-
demque in ædibus privatis miserè
M ad

(b) Conc Funebr plur. p. 12, 13.

adflitum debitæ in defunctum
pietatis contestandæ ergo hic de-
nuò erigi curavit

M. Johannes Jacobus

Grammerus, Illustr. Colleg.

Præceptor. hujusque Ecclesiæ Mini-
ster Calend. Octobr. An. M. DC. LX.

Scripta.

Leichpredigt über dem Tod Herzog Ludwigs
zu Württemberg/ auß Esaie XLIX. 23. Tübin-
gen/ 1593. in 4.

Leichpredigt über Hr. Christoph Binder/ Abbe-
ten zu Adelberg/ auß Dan. XII. 48. Tübingen/
1596. in 4.

Leichpredigt über Fr. Dorotheam von Lieben-
stein/ Tübingen/ 1598. in 4.

Leichpredigt über Hr. Felix Bidembach / Abbe-
ten zu Maulbronn / auß Rom. XIV. 7. 8.
Frankfurt/ 1612. in 4.

N. 1539.
Cl. 1575.
Ob. 1595.

JOHANNES BRENTIUS, Junior,
Magni illius Theologi, ex Margare-
tha Græteriana Filius, Tubingæ conce-
ptus, sed Halæ Suevorum in lucem editus
Anno 1539. d. 6. Augusti. Jactis literarum Halæ,
Uraci & Tubingæ, fundamentis anno ætatis 13. in
album studiolorum relatus. Anno 1555. primam
Lauream, Decano Johanne Mendlino, qui ex Mo-
nacho

nacho Collegii Bebenhusani, Logices Professor in Academia Tubingensi factus fuerat, & 557. Secundam cum primatu inter Competitores obtinuit. An. 1562. ætatis 23. rarissimo planè exemplo Doctoris Theologi decus & Professionem Theologiæ Extraordinariam unà cum Superintendencia Illustris Stipendii adeptus. Concionandi tamen officio per multos annos immunis. Quod cum in contemptum vergere cœpisset, concionandi munus, antea quoque à se exercitatum resumfit, habitâ in Arce Tubingensi coram Serenissimo Principe, Ludovico Pio, concione primâ, subitò quidem & præter omnem jussus expectationem. Cui cum summopere placuisset, ordinariis deinde Sermonibus defunctus est. Mortuo Jacobo Andreæ & Heerbrando in ejus stationem evecto consentientibus suffragiis Ordinarius Professor, qui Prophetas exponeret, electus, & in Senatorium Ordinem cooptatus Anno 1590. Sed mox eodem Anno ad Abbatiam Hirsaviensem cum annexâ Senatoris Provincialis Dignitate traductus fuit. Matrimonium contraxit cum Barbara, Hippolyti Roeschii, Ecclesiastici Senatus Directoris & trium successivè Principum Wirtembergicorum Consiliarii, Filia, 1563. d. 4. Maji, ex qua geminos suscepit Filios, Johannem Hippolytum post aliquot honorum gradus Stuttgartiæ obtentos, Ecclesiæ Cathedralis Onolzbacensis Antistitem, & Christophorum J. V. D. & Consistorii Sacri Advocatum. Filias quinque superstites reliquit, quarum natu secunda, Barbara, nomine, Felicem Bidembachium, Concionatorem Aulicum, Generum ei fecit. Theologus erat mirè laboriosus & ad omnes officii sui

partes excitatissimus, qui ex octo Tomis Paternorum Operum non tantum primum & principalem, sed & quinque ultimos præfationibus doctissimis ornatos, & annotatiunculis marginalibus illustratos, haud exiguo labore in lucem emisit, additurus adhuc duos ex Operibus Patris, imò etiam proprias Commentationes & Labores Sacros, nisi Fato fuisset præventus. Vir de cætero candidus & hospitalis. Privilegiorum Cœnobii sui Conservator Strenuus, qui Joachimum Rosalegium Oppidi Imperialis Wilensis Parochum, (in quem Abbates Hirsaviani Jus Patronatus exercent,) abnuentibus licet ab initio Wilensibus, ut se sisteret examini, & confirmationem peteret, autoritate suâ Anno 1594. graviter adegit. Cæterum quod de illo & Patre vulgò circumfertur, ac si titulum Doctoris adeptus esset in gratiam Patris, illique locum honoratiorem in processu publico disputasset, gradum Doctoris Patri non collatum, prætendens. Cui Pater datâ de Asino Molitorem antecedere solito comparatione falsè responderit; Nos calumniam Adversariorum ejus reputamus potius, quàm veram Historiam. Confer interim J.D. Ernst's Confect-*Zeitel* P.1.p.63. Singularem Amicitiam coluit cum Wilhelmo Bidembachio, Antiste Stuttgardiano, cum Paulo Constantino Phrygione, Juniore, & Oswaldo Gabelcovero, Archiatri Wirtembergicis Studiorumque suorum sodalibus. In Pueritia idem prorsus cum Patre periculum abductionis subiverat, sed & eandem Dei providentiam expertus. Cum enim Brentius Senior, Legati Cæsarei manus effugisset, Hispanus alio modo consilium suum exequi conatus, filiolum ejus

tum

tum temporis unicum abducere viribus omnibus annitebatur. Verum detectâ Dei beneficio fraude, quidam Agnatorum Brentii, Joachimus, puerum in equo sibi præpositum, clam abduxit, & amplius anno sic occultatum habuit, ut ne Parentibus quidem, ubi locorum lateret filiulus, constiterit. Corpore erat spectabili, sat magno firmo & robusto, paucisque in vita morbis obnoxio, ut ad grandævam Senectutem ascensurus videretur. Sed tamen præter opinionem apoplexiâ tactus, terrenis valedixit Anno 1595. die 4. Februarii ætatis 56 Ministerii 33. Defunctum etiam Wilenses, tametsi Pontificiæ Religionis, luxerunt missis ad funus ejus Legatis. Concionem exequialem dixit Joh Esthofer, Superintendens Calvensis ex Esaia 56. vers. 13. Tubingæ verò proluxa Oratione parentavit Erhardus Cellius edit. Anno 1597. 4. Typis Auctoris. quam vide. conferratur etiam D Fechtius Supplem. Hist. p. m. 143. P. Freherus Theatr. Ill. Viror. p. m. 298.

JOANNES BRENTIUS

per ἀναγγελίαν

Georg. Theodor. Hoffmanni.

EN! IS IN ARTE BONUS,

EN! TU BONA INSERIS.

Scripta.

Commentarius in Epistolam ad Hebræos, Tubingæ, anno 1571. in 4.

Responsio ad Calumnias Sacramentariorum, quibus Joh. Brentii, Patris, autoritate & scriptis erro-

rem suum de Cœna Domini tueri & propagare conantur, Tub. 1582. 4.

Predigt von der Tafel Gottes/ oder vom grossen Abendmahl/ Tübingen/ 1584. in 4.

Nat. 1540. **V**ILHELMUS ZIMMERMAN-
Cl. 1577. NUS, S. Theol. D. & Super-
Ob. 1600. intendens Græcensis in Styria natus, Neo-

stadii ad Tiliam circa an. 1540. In Scholis trivialibus, claustralibus & stipendio Ducali eos fecit profectus, ut An. ætat. 16. secundam lauream capesseret. (a) In Ministerium promotus Diaconia Stuttgardiana A. 1564. adhibetur, ex qua 1569. Wimpinam, Oppidum Imperiale, Serenissimi indultu dimissus, Theologiae Doctoris titulo ornatur. Isthinc Anno 1578. Heidelbergam in locum D. Stolzi à Ludovico V. qui Ecclesias à Calvinismo reformârat, ad Concionatoris Aulici & Adfessoris in Consistorio Electorali Officium vocatus (b) An. 1583. cum Timotheo Kircherò, ad Colloquium Quedlinburgense Palatinos inter & Brunsvicenses Theologos publicâ Principum Authoritate habitum, ablegatus; (c) sed mox eodem anno, Johanne Casimiro, Administrationem arripiente, Theologosque Augustanæ Confessionis ejiciente, ab officio remotus in Patriam rediit, ubi Superintendens & Pastor in Oppido Vaihingensi declaratus est. An. 1586. à Primoribus Stiria, Græcium ad Ecclesiae & Scholarum Inspectionem accersitus; imò, prout ipse scribit (d) divinitus non modò vocatus, sed etiam cum reluctaretur, vi quâ-

(a) Frischlin. Eleg. Libr. X. Eleg. 2.

(b) A. Brunnii p. 145.

(c) Acta Coll. q. Quedlinburg.

(d) Fecht, Epist. Theol. p. 689.

quâdam protractus est ; ibique sub multis falsorum fratrum aliorumque Adversariorum insultibus usque ad finem vitæ Evangelium purè docuit. Habuit enim ex fratribus quosdam adversarios , quibus durum videbatur , eum ipsis præfectum esse. Verùm Domini beneficio , omnibus suis machinationibus , quas ipsi struxerunt , nil aliud nisi suorummet ipsorum confusionem obtinuerunt. Ipse verò re ipsâ indies vidit & expertus est, operam suam , Domino cooperante , quam Ecclesiæ & Scholæ præstitit, non planè inanem fuisse. Conjugem duxit, Waldburgam Böckin, Giengensem, Georgii Hizleri, Professoris Tubingensis Consanguineam. (e) Generum ex filiarum unâ M. Davidem Forstmannum, Virum doctissimum & optimum, Ecclesiæ Græcensis Ministrum. (f) Ipse Zimmermannus elogium Viri optimi & doctissimi à Theologis celeberrimis, Jac. Heerbrando & Simone Sulzero tulit ; (g) cujus pietatis studium, veritatis amorem, laborum patientiam, eximiam eruditionem, fidelitatem singularem, docendi dicendique facultatem & dexteritatem Heidelbergæ abunde sibi perspectam fuisse , testatur Philippus Marbachius. Eamque Græcensibus gratam & jucundam & Ecclesiæ ac Gymnasio illorum emolumento & ornamento fuisse judicavit. (h) Pro quo benigno Judicio quàm modestissimè gratias egit Zimmermannus ; qui ab eruditione & Zelo passim laudatur. (i) A falsis fratribus , Davis irrequietis,

M 4

plus

(e) *Frischlin. l. cit.*(f) *Fecht. l. c. p. 775.*(g) *Ibid. p. 577.*(h) *Ibid. in Supplem. p. 150. seq.*(i) *Gottfrid. Hist. Chron. p. 942.*

plus excruciatum & multò vehementius, quàm ab ipsis nostris juratis hostibus, Jesuitis, ipse conqueritur. (k) Quàm infensi autem isti quoque Viro fuerint vel ex eo patet, quod corpus ejus è sepulcro effossum in aquam præcipitârunt An. 1600. (l) Isto igitur aut præcedente anno vivis ereptum esse oportet.

Scripta Zimmermanni.

Apologia Germanicæ, quam contra Heidelbergenses scripserit, ipse meminit. ap Fecht. p. 689.

Historiæ item Germanicæ, à Collegis suis D. Philippo Felsinio, M. Dionysio & D. Lauterbachio approbatæ, Ibidem p. 692.

Epistolæ sex ad Marbach. scriptæ extant apud D. Fechtium P. V. & VI. Epistol. Theolog. Durlaci, 1680. in 4.

Nat. 1540. Clar. 1580. Ob. 1612. **P**HILIPPUS GRÆTERUS, Præpositus Herbrechtingensis, & Serenissimæ Ducis Wirtembergici Consiliarius, Casparis, Concionatoris Aulici filius, Cantstadii in Wirtembergiâ natus circa annum 40. cum Patre Stuttgardiam venit, ubi corruptos seculi & Aularum mores, velut ipse loquitur, cominûs inspexit. (a) Literis tum in Pædagogio Stuttgardiano, tum in Academiâ Tubingensi imbutus An. 1559. Her-

(k) Fecht. Epist. p. 692

(l) Thuanus Hist. L. 124. p. 1553. confer. G. Serpili Epitaph. p. 64. Arnold. Histor. Tom. II. Libr. XVI. c. 8. § 11.

(a) Biblisch Histor. P. I. Dedicat.

Herrenbergensis Ecclesiæ Diaconus, & elapso triennio An. 1562. Pastor in Oppido Nagoltenfi in Hercyniâ constitutus prope 40. annos isti Ecclesiæ præfuit, (b) donec An. 1601. Monasterii Herbrechtinensis Præposituram à Serenissimo Duce Friderico clementissimè collatam capefferet. Scriptis potissimum An. 1605. inclarescere cepit, editâ Historiarum Biblicarum Enuclatione tribus Tomis comprehensa. Imprimis de B. Luthero & Historiâ Reformationis optimè meritus, quam ex Justi Jonæ, Michaëlis Coëlii, aliorumque relatione prolixè ac diligenter congeffit. (c) Unde inter celebres Wirtembergiæ Theologos merito suo refertur, (d) tametsi hodiè extra patriam majori celebritate gaudeat, quàm intra illam, ubi ejus Historiæ rariùs comparent. Sordent scilicet nobis domestica, cum peregrinis libido nostra pretium fecerit. Sanè, si Josephi Halli, celebris Angli, Opus tripartitum, quod itidem Historias Biblicas exhibet, æstimamus, non minori laude dignus fuerit Græterus, utpote operis inventione prior. Ipse cum duodecim annos infulam gessisset, absoluto in Vineâ Domini integro semiseculo, Jubileum in coelis agere cepit perpetuum, beatâ requie potitus. An. 1612. juxta J. Schopfium. (e) Juxta Brunnium verò 1613. septuagenario major. Superest ex istâ familiâ hodiernum M. J. Græterus, Roswagensium Superintendens, Senex, Epigrammatocles non infelix. Scripta G. Draudius ex parte commemorat.

Scripta.

(b) *Brunnius l. c. p. 104.*

(c) *Dan. Seyfert. Delicias Melicas. Cent. I. p. 595.*

(d) *G. Serpil. Epit. Theol. Sueb. p. 23.*

(e) *Colloquio de Vitâ aternâ. in Epist. Dedicat.*

Scripta.

Catechismus • Predigten vom Heil. Abend-
mahl / Tübingen / 1585. 1598. 4.

Praefatio in Catechismum Majorem Brentii, Ib. 1590.
in 8.

Hochzeit: Predigt bey der Hochzeit Herrn Mar-
tini Clessii, Abbt zu Anhausen / auß Gen. II.
v. 18. Tübingen / 1602. 4.

Biblisch Histori: Buch / das ist / Summarische
Historie, des recht alten Catholischen Christl.
Glaubens durch die Biblischen Bücher / als
des Glaubens einigen wahrhafften Grund /
deducirt / und in Fragstücken geführt / der I.
Theil zu Laugingen / 1605. 1609. in 4.

Der II. Theil / Laugingen / 1606. in 4.

Der III. Theil / Laugingen / 1611. in 4.

Gebett: Büchlein / zu guten und bösen Zeiten /
für alle Tag / Wochen und Jahr / und aller-
ley Stands: Leute / darinn die ganze Be-
kannntnuß Christl. Glaubens und Lebens
begriffen / zu Schleusingen gedruckt / 1610.
in 4.

Lutheri Schatz: Kammer von Lutheri Geschich-
ten / Schrifften und Abschied umständlich
zusammen gefast / Laugingen / 1613. 4.

Göldin Hand: Büchlein / mit welchem ein
Christl. Leser durch die ganze Heil. Schrift
täglich geht / und sich in seinem Glauben
fast / daß Er darbey biß in seinen Tod ver-
harren / und vor Gottes Richter: Stuhl be-
stehen kan. *Manuscriptum, in 4.*

JOAN-

JOANNES SCHOPFIUS, Illustrissimi *Nat 1540.*
Principis Consiliarius & Abbas Blavi- *Cl. 1580.*
fontanus, patriâ Wirtembergicus, Anno *Ob. 1621.*
Chr. 1540. natus. (a) Post Scholarum,
Monasteriorum & Academiae cursum solennem Mi-
nisterium intravit An. 1558. Bottwariensis Ecclesiae
Diaconus ordinatus, biennio elapso ad Pastorum
Oppidi Nürtingensis promotus, talem se gessit, ut
Anno 1578. feriâ Conversionis Pauli Aulae Wir-
tembergicae Ecclesiae & Consistorii Ducalis Ad-
fessor fuerit electus. Quibus officiis An. 1584.
coronidem impoluit Abbatia supradicti Monasterii,
quam cum Inspectione Alumnorum 36 annos te-
nuit. E conjugē Apolloniâ, Johannis Cocci, Præ-
ceptoris Ducalis filia, Dei benedictione filios ge-
nuit patriæ non inglorios, Jacobum, Theologum,
ejus in Præfulatu Successorem, & Abrahamum,
trium Wirtembergiae Ducum, Archiatrum. (b) E-
rat Theologus præstantissimus, qui, (sunt Verba
Andreae Osiandri, Cancellarii Tubingensis,) (c) sua
dona ad Dei gloriam & Ecclesiae ædificationem dex-
terrimè utilissimèque collocavit. Cujus rei lucu-
lenta specimen exhibuit in suo Tractatu seu Col-
loquio de præsentī hâc calamitosâ & futurâ illâ Vita
gloriosâ; quos Dialogos styli suavitatem & gravita-
tem, rerumque pondere ita concinnatos & compara-
tos censuit laudatus Theologus, ut eos non calamo
(quod unum Author pro suâ modestiâ, initiò per-
mittere

(a) *Brunnius p. 87.*

(b) *Sam. Gerlach, in Conc. Fun. Abrahamo hab. pag. 14. 15.*

(c) *In Praef. ad Colloq. J. Schopfi, p. 1. 2.*

mittere voluerat) sed typis exscribendos & toti Ecclesiæ communicandos judicaverit. In Historiâ Ecclesiasticâ non prolatariè versatum fuisse ex Libro, quem Academiam Jesu Christi inscripsit, legentibus patet; unde & à Wilhelmo Caveo inter Scriptores Ecclesiasticos refertur. (d) Satur Vitæ hujus ærumnosæ posthabitis omnibus aliis mundanis rebus totum se jam An. 1612. ad expeditionem itineris ultimi accinxit, quod tamen post novennium demum ingressus est morte beatâ d. 11. Januar. An. Chr. 1621. ætatis 81. Ministerii 63. De scriptis confertur G. Draudii Biblioth.

Scripta Latina.

Academia Jesu Christi, Tubingæ, 1593. Spiræ 1616. in 4. Germanicè conversa per G. Draudium, Francofurti, 1625. in 8.

Colloquium de Præsenti hac Calamitosâ & futurâ illâ Vitâ gloriosâ, Tubingæ, 1612. in 8. It. Deutsch: Ein Lehr-haftes und Trost-reiches Gespräch / von dem zergänglichhen Leben / und von der Einder Gottes Glori und Herzlichkeit / Tübingen / 1612. 8. 1615. 12.

Hochzeit-Predigt über Herrn Dieterich von Plteningen / Tübingen / 1583. in 4.

Hochzeit-Predigt über Herrn Michael Kochen / Ambt-Schreibern zu Blaubeuren / auß Ps. XIX. Tübingen / 1585. in 4.

*Bericht / wie übel die Lehre der Pharisäischen Jesuiten mit der Lehre Jesu Christi / und
aller*

(d) *Hist. Liter. Præf. p. 21.*

aller wahren Christen Bekenntnuß überein-
stimme/ Tübingen/ 1589. in 4. *Est Wilhel-*
mi Bidenbachii opus à J. Schoppio in German. tra-
ductum.

Wetter: Blöcklein / das ist / Erinnerung und
Aufmunterung / wie schwere Wetter zu be-
trachten/ Tübingen/ 1603. 1624. in 8. citat.
à Magnif. D. D. Majero in Museo Ministri Eccles.
p. m. 781.

Köstliches Kleinod mit fünff Edelsteinen ver-
setzt / in etlichen Predigten auf die fünff ho-
he Feste/ Tübingen/ 1604. in 4.

MELCHIOR HÆGELINUS, Ab- *Nat. 1540.*
bas Regiofontanus, Principis Con- *Cl. 1580.*
siliarius, & Selectioris in Curiâ Provincia- *Ob 1631.*
li Senatus Adfessor in Thamm, Grönin-
gensis Præfecturæ pago, natus est d. 8. Oct. 1540.
Johannè, & Barbara Dinckleria parentibus piis &
honestis. Prima literarum fundamenta cum po-
suisset in trivio patriæ, Stuttgardiam in Pædagogium
ductus, & ex eo illico in Stipendium Illustre Tubin-
ganum cooptatus, anno ætatis 19. Magisterii gra-
dum assumsit. Theologiam deinde adeò feliciter
imbibit, ut anno 1562. ætatis 22. Ecclesiastica fun-
ctione dignus judicaretur. Diaconus igitur Back-
nangæ ordinatus per annum ibi cælebs vixit. Inde
1563. Wilæ propè Tubingam Pastor, & 1567. Os-
ber, Eßlingæ, in locum Soceri sui Johannis Buts-
manni, primi ex Evangelicis ibidem Parochi, con-
stitutus, talem se præstitit, ut An. Chr. 1574. Pastor
& Superintendens Bietigheimensis declaratus fue-
rit;

rit; Eâ statione per 29. annos præclare gestâ 1602. mense Octobri ad Abbatiam Regiofontanam, cui tum Dynastiæ Heidenheimensi Inspectio conjuncta erat, cum sessione & loco tum inter Patres Synodicos, tum in Secretiori Senatu Provinciali, singulari Ducis Friderici gratiâ obtinuit. Matrimonium tertîâ vice contraxit ab initio cum Virgine Magdalena, M. Francisci Irenici, Pastoris Gemmingensis filiâ, Joh. Butsmanni, supra memorati privignâ An. 1563. cum quâ unicum duntaxat filium procreavit. Porro An. 1570. cum Margareta, Johannis Knäpplini, Civis Eßlingensis filiâ, quæ undecimam prolem peperit. Denique An. 1604. cum Brigitta, M. Wilhelmi Möglini, Antecessoris sui in Præsulatu, Viduâ, quâcum 28. annos vixit absque liberis. Vir, qui gravitatem humanitate temperare noverat. In Consiliis providus. Humilis erga quoscunque. Præsertim verò temperantiæ, ad exemplum Chrysostomi, studiosissimus, quippe qui diætæ regulas violare visus est nunquam, (a) cujus rei argumentum certissimum est, quod singulari quodam Exemplo vitæ annos ultra nonaginta firmâ semper valetudine produxit. In explicatione sacri Codicis mirus Artifex erat, Hebraicæ Syriacæque linguæ peritus. (b) Anno 1630. mense Augusto, ab Executoribus mandati Cælarei de restitutione Monasteriorum in Exilium actus, reliquum vitæ in ædibus filiæ exegit Ober-Eßlingæ, ubi dispositis domus suæ rebus, editâque egregiâ Confessione inter preces & suspiria pro salute patriæ & Ecclesiæ fusa, ipso senii morbo extinctus est,

(a) *Conc. Fun. p. 31.*

(b) *Hornmoldi Od. ibid p. 36.*

est, Anno Domini, 1631. d. 13. Martii, ætatis 92.
Minist. propè 70. Solennia funeri solvit Paulus Bi-
bersteinus, Pastor Ober-Efsling. ex Psalm. XXXVII.
v. 5. edit. Tub. 1631. 4. Odâ Jambicâ Virum lau-
davit Sebastianus Hornmoldus, Comes Palatinus
Cæs. U. J. D. & Consiliarius Wirtembergicus.

WILHELMUS HOLDERUS, *Nat. 1542.*
Generalis Superintendens & *Cl. 1580.*
Abbas Mulifontanus, Marpaci natus est, *Ob. 1609.*
Anno 1542. Parentibus honestis, à qui-
bus Studio Theologiæ admotus, & ob ingenii boni-
tatem singularem cum Melchiore Hægelino, post-
modum Præsule Regiofontano, ex Pædagogio Stutt-
gardiano illicò in Stipendium Illustre Tubinganum
receptus, non solum Magister Artium & Repetens
Philosophiæ in Stipendio evasit, sed & eam rerum
Theologicarum Scientiam brevi consecutus est, ut in
principio Ministerii A. ætatis 21. Parochiam Deren-
dingensem primùm vicario nomine an. 1563. cum
omnibus Pastoralibus muniis, juribus & privilegiis
administraret, & triennio elapso plenariè 1566. Pa-
stor Derendingensis; anno 1567. verò Lauffensis,
& 1570. Ecclesiæ Stuttgardianæ in Nosocomio Su-
perintendens ordinaretur; Cum verò paulo post Viri
præcipui Joh. Brentius, Præpositus, & Wilhelm. Bi-
dembachius, Antistes Ecclesiæ Cathedralis mortem
obiissent, ipse Anno 1571. in locum Bidembachii
subrogatus; ex quo porrò 1595. Abbas Maul-
bronnensis, Superintendens Generalis, atque Asses-
sor Senatûs ordinum Provincialium interioris factus
est. Ad ultimum 1608. rude donatus ob memo-
riæ

riæ defectum, vitam Stuttgartiæ transegit. In matrimonio habuit Christophori Binderi, Abbatis Adelsberg. filiam vid. Conc. Binderi Funebr. p. m. 23. Theologus excellenter doctus, qui, ut Epitaphium ejus habet, admirando Ingenii acumine in abstrusissima quæque penetravit, & adversarios scriptis suis semper debellavit ut Victor. Varia enim edidit adversus Calvinianos atque Pontificios scripta, quæ ab eruditis commendantur, è quibus eminet: *Mus exenteratus*, more & verbis Scholastico-barbaris elegantissimo artificio elaboratus, quem B. Scherzero iudice, si vel plumbeus legat Stoicus, se (à risu) non contineat. (a) In eo autem Johannem Pistorium, Niddanum, Apostatam admodum falsè perstrinxit; quemadmodum & in reliquis suis opusculis contra Calvinianos acerbo scribendi genere usus est; quod ipsum Hospiniano bilem movit, ut intemperantius in Holderum invehatur, etiam eruditionis ei gloriam detrahens, eamque in Jacobum Andreæ, quem operum Holderianorum autorem absurdè facit, transferens. (b) Sed asperitatem istam Beumleri non minus immoderatus calamus viro, gloriæ divinæ zelo ardenti, extorsit. Holderus etenim, ut ex scriptis elucet, erat vir acerrimi judicii, & multijugæ lectionis, nec minus in scriptis Patrum, quàm Scholasticorum vastis operibus versatus. Naturæ debitum solvit Anno 1609. d. 24. Julii, ætatis 66. (c) Epitaphium ejus cernitur in Templo Cathedrali Stuttgartiano ex opposito suggestûs, lapis verò sepulchra-

(a) *Anti-Bellarmin. Disp. XI. de Eucharistia, p. 538.*

(b) *Vid. Fecht. Supplem. H. E. p. m. 146.*

(c) *Brunnii Lib. Synopt. p. 144. Conf. Conc. fun. p. 12.*

pulchralis ante Altare positus. Defuncto parentavit, Joh. Magirus Præpositus ex Hebr. XIII. 7. Anno 1609.

Epitaphium sic se habet :

*Hujus erat solitus Templi micuisse Ca-
thedra*

*Nunc ubi sunt Tempe cœlica, Stella
micat.*

Wilhelmus Holderus, Marpachi, An. 1542. natus, Theologus eximius & sincerus, vitæ morumque integritate conspicuus, in pervestiganda Orthodoxa Antiquitate assiduus, evolvendisque spinosis Scholasticorum disputationibus exercitatus, Concionator mirâ rerum inventionem, eloquentiâ atque dexteritate præditus, illustris. Ducum Wirtemb. Consiliarius, de Ecclesia & communi Patria optimè meritus, generalis Superintendens circumspectus, per annos 24. hujus Templi Cathedralis Pastorem magno cum Auditorum fructu egit, Abbatia Maulbronnensi annos 13. præfuit, Dei adversarios voce & Calamo felix Victor

N

debel-

debellavit, & tandem peractis sui Ministerii Ecclesiastici 44. ætatis verò ferè 67. annis ex hac lachrymarum valle, die 24. Julii Anno 1609. piè migravit: anima ipsius in manu Domini lætam corporis in hoc Cubili prope Altare sito quiescentis Resurrectionem expectans.

Tertullianus.

Satis Patientiæ sequester est Deus;
si dolorem ad eum deposueris, medicus: si mortem, Resuscitator est.

Scripta.

Admonitio de libello Bezae adversus Pappum scripto, 1580. 4.

Candor Calvinianus, i. e. de eximia pietate, fide, doctrina & modestia Theod. Bezae admonitio altera, Ibid. 1582. 4.

Cuculus Calvinisticus, sive de gratitudine & modestia Calviniana adversus blasphemam Job Jac. Grynei Apologiam commonefactio, Tub. 1585. 4.

Labyrinthi Sacramentarii Prodrumus contra Marcum Beumlerum, 1586. 4.

Asinus Avis, i. e. Metamorphosis nova, qua novitius Sacramentarius Marcus Beumlerus, dum temerè in avem Falconem transire voluit, ridiculo errore in asinum commutatus est, 1587. 4.

Respon-

Responsio ad Hieronymi Zanchii convitia, quibus discessum ex hoc mundo meditatur, Tub. 1587. 4.

Epistola Terentiana ad Lambertum Danæum sub nomine ficto Hectoris Abufigeri, Tub. 1587. 4.

Mus exenteratus, seu Tractatus de Trans substantiatione Pontificiorum, Tubingæ, Anno 1593. 4. Et denuò 1672. 8.

Petitorium Exhortatorium, - - Ibid. 1594. 4.

Bericht an Peter Muchits Probst zu Pellan, Tubingæ, 1581. 4.

Bericht / welcher massen Pabst Sixtus V. die neue Augspurgische Brüderschaft des heiligen Berges Andex mit Gnad und Ablass beschencket / und was von solchem Ablass-Kram zu halten / Tübingen / 1588. 4.

Bericht von dem Buch des Probsts zu Pellan, 1589. 4.

Con. Fun. über Agatham Jägerin / Tübingen / 1685.

Bericht von zweyen Papistischen Heiligen / nemlich de merito Sanct. Congrui und Sanct. Congdigni, Tubing. 1590. in 4.

Antwort auf die zierliche Schrift und Protestation D. Marxen zum Lamm / 1593. 4.

Antwort auf die förmliche Protestation des schwermenden Sacramentirischen Juristen zu Hendelberg / Marxen zum Lamm / ibid. An. 1593. 4.

Manuscriptum.

Judicium, Jurene an verò prorsus temerè Et præter omnem suam culpam accusentur Romanenses,

quòd & docuerint publicè & scripserint, Christum suâ passione & morte pro Originali quidem peccato satisfecisse, delicta verò quotidiana sive actualia peccata aliis remediis, utpote sacrificio Missæ ad hoc peculiariter instituto, & aliis misericordiæ operibus à nobis expianda.

Nat. 1543.
Cl. 1580.
Ob. 1612. **C**HRISTOPHORUS HEERMAN-
 NUS, S. Theologiæ Doctor &
 Antistes Eßlingensis, Kircho-Tecciæ in
 Ducatu Wirtembergico in lucem prodiit,
 ipsius Festi Natalitii Vigiliis An. 1543. Patre Marti-
 no, Mercatore, Matre Barbarâ Ebingeriâ. A qui-
 bus in tenerrimâ ætate, An. 1547. metu Hispano-
 rum, qui Kirchemium non solùm, sed & universam
 Wirtembergiam præsidio militari tenebant, ne fortè
 (uticum J. Magiro facere voluisse credebantur,) ab
 iis interciperetur, Eßlingam ad consanguineos mis-
 sus, Scholam frequentare cepit. Hispanis verò Wir-
 tembergiam relinquentibus, domum revocatus lite-
 ras ibi tanta industriâ excoluit, ut An. ætatis 14. Tu-
 bingam in Academiam & numerum Studiosorum
 recipi potuerit, ubi in convictu & disciplinâ, Mat-
 thiæ Garbitii, Illyrici, Græcæ Linguae Professoris,
 pietate, indefesso studio, morum probitate, lingua-
 rum denique & Artium cognitione talem se præsti-
 tit, ut Philosophicis honoribus An. 1558. & 1560.
 tertio inter Candidatos loco condecoratus, mox An-
 no 1561. Alumnorum Ducalium in Coenobio Hir-
 saugiensi Præceptorem agere juberetur; Post ses-
 quiennium autem Theodorici Snepffii D. consilio &
 ope Diaconatui Tubingensi suffectus, officii partes,
 pestis

pestis præsertim An. 1566. Tubingam depopulantis tempore, præclarè obiit. Insequente anno à Senatu Eßlingensi ad istius Ecclesiæ Inspectionem Anno 1567. vocatus, Theologiam usque adeò excoluit, ut Promotore Theod. Snepfio D. An. 1572. d. 14. Septembris, Competitore Georgio Sengero, ex Jëssingensi Ecclesiâ Ulmam accersito mitrâ Doctorali fuerit redimitus. (a) Uxorem primam jam Anno 1563. duxerat Elisabetham Mülleriam, Calvensem. Eaque defuncta secundam, cum quibus diversos progenuit liberos. Theologus erat acri judicio, & eccellente memoriâ, variis donis & virtutibus conspicuus, qui ornatè & cum *duvâmes* verba facere solebat. In lectione Patrum, Historiâ & Jure Civili apprimè versatum fuisse Parentator affirmat, & Manuscripta in Ducali Bibliothecâ etiamnum residua testantur. Meminit ejus inter celebres Sec. XVI. Theologos, licet paucissimis, Dominus D. Fechtius. (b) Reliqua Encomia continent Epitaphium & cippus, illud intra, hic extra Basilicam Eßlingensem, quæ est ad S. Dionysium, extans. Spiritum Deo reddidit repetinâ morte, ex morbo semestri convalescere visus, sed mox ipso festo Pentecostes apoplexiæ subito impetu solutus, concionem quàm è suggestu recitaturus memoriæ mandabat, manu versans. An. Chr. 1612. ætatis 69. Ministerii, si informationem claustralem addideris penè 50. (c) Scriptis inclarescere cepit circa Annum 1586. seqq. quæ à G. Draudio recensentur, & à Cl. Wittenio in Diar. N 3 Diogr.

(a) G. Thummii Chron. Manuscriptum,

(b) Supplem. Hist. Eccl. p. 142.

(c) Vid. Con, Fun. & Aug. Brunn. p. 33.

Biogr. ad An. 1612. Justa funeralia explicatione
Textûs Daniel. XII. v. ult. exsolvit Thomas Wide-
mannus, Diaconus Eslingensis.

Joh. Aug. Assum
Decastichon Pronomasticon
Piis Manibus

*Christophori Heermanni,
Imperialis Urbis plures per annos Docto-
ris Ecclesiastici Primarii; marmoris lo-
co erectum.*

*Inspicis hoc, Lector Conspecte, notabile marmor?
Inspice & Inspectas suspice deinde notas.
Hic jacet Eslingæ Præco celeberrimus Urbis
Christophori verè nomen & omen habens.
Gestator talis! qui dum gestavit: ab illo
Quem tum gestavit, gestus & ipse fuit.
Nam simul ac gessit Christum tot fortiter Annos
Is quoque Gestator, dum gereretur, erat.
Nunc dum Gestator jacet hic, jacuisse videtur,
Nam Christi Gestus non minùs extat ope.*

Epitaphium.

CHRISTO REDEMPTORI SACRVM.

CHRISTOPHORUS HEERMAN-
NUS, Teccio Kirchemius, Do-
ctor

Etor Theologus ; Vir cum omni literaturâ liberali liberaliter instructus ; tum Sacrarum literarum Scientiâ Ævi sui inter primos Ministerii Ecclesiastici primum Tubingæ biennium, dein Esslingæ annos plus XLV. summâ fide & sedulitate functus officio Pastoris boni, constantis & religiosi, personam Animumque in linguâ gerens, non tam quî vulgo placeret, quam quî muneris sibi commissi rationes Deo, Conscientiæ & cordatis Hominibus probaret, sollicitus, exantlatis vitæ humanæ Vicissitudinibus, & adversis rerum immerfabilis undis ad extremum stans quasi in acie & arma divina Concionem, quam eo die habiturus erat, manibus versans ac cœlestia meditans, placidâ piisque expetendâ morte citra doloris sensum expiravit. Ipso Pentecostes festo M. DC. XII. Vixit annos LXIIX. Menses V. Dies VII.

*At Tu LECTOR BENEVOLE,
Credito terræ placidum precare
Corpori somnum ; moriture quisquis
Prosperam vitâ meditaris actâ
Funeris horam.*

Scripta.

Harmonia Biblica, seu Testimonia Sacrae Scripturae de praeipuis Religionis nostrae Capitibus ὁμολογούμενα seu consonantia, ex universo ejus corpore collecta, in certas Classes distributa & ita disposita, ut sibi invicem ἀναγκαστικῶς respondeant. His subi- ciuntur Patrum seu Veteris Ecclesiae Doctorum Graecorum & Latinorum sententiae, quae genuinum illorum sensum interpretantur, simul & consensum cum Scripturis orthodoxum testantur. Tomus in folio. absolutus. d. 1. Martii, 1601. Manuscript.

Explicatio Decalogi Manuscripta, in folio.

Eine Christl. Predigt vom Kinder-Tauff / daß derselbe auß Gott / und seinem Wort gemäß sey / Tübingen / 1583. in 4.

Bericht von der Pestilenz: Sucht / derselben Ursprung und mancherley Mitteln darwi- der. Wie sich auch ein Christen: Mensch wider alle Furcht und Grauen trösten / und ob Er damit angegriffen / zum seeligen Ende bereiten solle / mit vielen schönen Sprüchen und Exempeln gezieret / Tübingen / 1586. in 4.

Zwölff Predigten über das Christl. Gesang: Nun freut euch lieben Christen gemein.

Zehen Predigten über den Artickel von des Herrn Nachtmahl gehalten / in des Heil. Reichs-Stadt Eßlingen / Straßburg / 1606. in 4.

Leichpredigt über *Matthæum Zangmeister* /
J. U. D. und Ritterschafft's *Advocaten* / auß
Esaia XL. v. 6. Tübingen / 1594. in 4.

Leichpredigt über den XC. Psalmen bey der Be-
gräbnuß *Georg Nichmann* / Württembergi-
schen *Bebenhäusischen* Pflegers / Straß-
burg / 1598. in 4.

Leichpredigt über *Frau Anna Keyhingen* / Bur-
germeisterin zu *Eßlingen* / auß *Sap. III.* Tü-
bingen / 1601. in 4.

Leichpredigt über *Frau Margaretha Widmān-
nin* / auß *Es. XLIX.* Tübingen / 1608. in 4.

JOHANNES STECHERUS, Sere-
nissimi Wirtembergiæ Ducis Ludo-
vici Concionator Aulicus, & postmodum
Abbas Bebenhusanus, natus Illingæ, Præ-
fecturæ Maulbronnensis pago, Anno 1544. die
15. Maji. Post Scholarum Inferiorum & Claustra-
lium Stadiique Academici in Ducali Stipendio de-
cursum, Bebenhusam ad Præceptoratum Claustra-
lem, & exinde Leobergam ad Diaconatum, Anno
1566. post quadriennium verò Anno 1570. ad Con-
cionatoris Aulici & Assessoris in Consistorio munus
promotus, Libro Concordiæ tùm temporis manum
dedit, unde porrò 1577. Abbas Alpirspacensis,
biennio post Præpositus Denckendorffensis, &
quartus Generalium, tandemque post Eberhardi
Bidembachii obitum Anno 1597. Cœnobii Beben-
husani Archimandrita & Assessor in Senatu Ordini-
um Provincialium interiore solenniter declaratus
est. Vir magni Judicii & singulari in Ecclesiasticis

N. 1544.

Cl. 1580.

O. 1611.

Politicisque negotiis dexteritate, taciturnitate, candore, aliisque Virtutibus eximiis præcellens, qui 200. Alumnis, Literas Alpirspaci, Denckendorffæ & Bebenhusii discentibus magna cum curâ præfuit. Extinctus Apoplexia, cum à meridie ad somnum sese composuisset, Anno 1611. d. 25. Junii, (a) ætatis 67. Funebria executus est Andreas Olander, Cancellarius Tubing. habitâ ex Rom. VIII. 35 - 39. Concione.

Nat. 1546. **S**TEPHANUS GERLACHIUS, SS.
Clar. 1584. Theol. Doctor & Professor, simulque
Ob. 1612. Academiae Tubingensis Procancellarius, Knittlingæ in finibus Agri Wirtembergici, ipsa ProtoMartyris Stephani Feria 1546. natales habuit. Patrem Virum plebejum qui ad Anabaptismum deflectens, anno 1607. cum reliquis filiis Wirtembergiâ pulsus, in Moraviam migravit. (a) Primas literas in Meckmühlensi Schola, Præceptore Melchiore Heroldo, cum didicisset, Stuttgardiam in Pædagogium, & ex eo in Scholas Claustrales, præcipuè Maulbronnâ, Præsule Valentino Vannio, recipitur Anno 1563. Biennio post in Stipendium tractus primâ laureâ donatur, & 1567. secunda; Theologiæ Studio incumbens eum se gerebat, ut tum temporis nec facile prudentior, nec etiam doctior inter Studiosos juvenes Tubingæ reperiri potuisset, judice H. Hilario. (b) Cum igitur An. 1573. Johannes

(a) *Brunnii lib. Synopt. p. m. 89.*

(a) *A. Caroli Memorabil. Tom. I. p. 162.*

(b) *In Epistola ad Johannem Olearium Goslaris dñe 28. Septembr. 1679. Scripta.*

Johannes Baro ab Ungnad / Cæsarei ad Portam Ottomannicam Legati Munere defungens, Concionatorem Aulicum è Stipendio Ducali desideraret, consentientibus Professorum suffragiis, Gerlachius ad illud officium destinatur. Ipse tamen noluit primum iis obsecundare, viæ longinquitatem causatus. Accedente verò postea Principis authoritate & Cancellario Academiae D. Jacobo Andreae dicente: Suscipiendum ipsi hoc munus & proficiscendum Constantinopolim, etiamsi suus Filius esset; tandem paruit, Græcorumque religione ac moribus diligenter inspectis ac cognitis, in causa fuit, quod postea inter Græcos, sedente Patriarchâ Jeremiâ, doctrinae examen fuerit institutum. Patriarchejum singulis ferè mensibus ingrediebatur & conferendi cum Græcis occasionem frequenter captabat, quos etiam de fide & Religione differens adeò testimoniis Scripturae repressit, ut ne hiscere quidem fuerint ausi. (c) Neque minus primarios Ecclesiae Græcae Proceres eximiâ suâ pietate, rarâ eruditione & præstante, amabili humanitate, ac humilitate singulari, in summum sui amorem & favorem amplissimum pertraxit, testibus epistolis, quibus eum ad amicos suos in Græciam penetrantem comitati sunt. Inter illos, præter Jeremiam jam dictum, erat Patriarcha Alexandrinus, Sylvester; Metropolitæ Joasaphus, Thesfalonicensis. Cyrillus, Nicenus; Metrophanes Berrhöensis; Gabriel Philadelphiensis. Methodicus, Melenicensis. Johannes Zygomala, Orator, & Johannes Theodosius ejus filius, Protonotarius; sicut etiam Matthæus Calogerus, Simeon Caba-

(c) *Id. Ibid.*

Cabasilas, Hierodiasconus, Michaël Cantacuzenus, & Armeniorum Episcopus, atque alii plurimi, quibus omnibus Augustanam Confessionem à B. Crusio Græcè converſam exhibuit. (d) Constantinopoli excurrentes magnam Asiæ partem perlustravit, de quo extat Diarium ejus, ex Hilarii judicio liber longè utilissimus, ex quo Crusius multa in suam Turco-Græciam transcripsit. In Itinere Constantinopolitano Hadrianopoli capitis dolore, & dyscrasia totius Corporis correptus à Judæo quodam valetudini pristinæ cum succo inprimis è malis granatis restitutus est. Unde postea sigilli loco tria elegit mala granata. Cæterum haud prætereundum existimamus, quod Parentator ut rem valdè memorabilem subiceri non debere judicavit: Illuxerat, inquit ille, dies 16. Aug. An. 1573. cum Domini Oratores Cæsarei, Carolus à Rhüm, & Generosus Baro ab Ungnad/ Imperatoris Maximiliani II. munera Suldano Selymo oblaturi cum comitibus suis, quos inter etiam Gerlachius fuit, palatium Imperatoris (ubi multa millia Turcarum congregata fuerunt, omnesque ut ibi loci legis & moris est, mirandum tenuerunt silentium,) intrarent, ecce è media turba, medioque silentio unus Turcarum, irrisum fidem & religionem Germanorum, Germanicis verbis exclamat primam Catecheticæ nostræ Institutionis Quæstionem: Cujus es Religionis? Welches Glaubens bist du? Mirari & obstupescere omnes, cum primis Gerlachius, voces Germanicas, easque ex Catechesi nostra Wirtembergica delumtas in media porta Ottomannica exau-

(d) *Hafenrefferus in Or. funebri, nec non Hilarius ad Chronicon Cyprii 1424. seq.*

exaudiri. Posteris igitur diebus inquisitione datâ compertum est, illum, qui sub Oratorum ingres- sum sic exclamaverat, fuisse Johannem Ferberum, pistorem & olim civem Backnangensem Wirtem- bergicum, qui ad impietatem Turcicam defecerat, & postea Gerlachium sæpissimè convenit. Sed & alius Apostata cum eo frequenter collocutus, nimirum, Adamus Neuserus, Pastor olim Calvinianus, ex quo ad Arianismum, mox verò ad Impietatem Tur- cicam delapsus, qui multis cum querimoniis illi nar- ravit, quàm duriter à Theologis Heidelbergensi- bus, Bezæ consilio, fuerit habitus, quâque ratione ad religionem Turcicam devenisset, subjungens tan- dem: Nullus nostro tempore factus est Arrianus, qui non ante fuerit Calvinista, Servetus, Blandrata, Alciatus, Franciscus Davidis & alii. Igitur, qui ti- met sibi, ne incidat in Arianismum, caveat Calvinis- mum. (e) Anno 1577. d. 31. Decembris à Domi- no Ungnadio per milliare extra Constantinopolin obviam missus est alteri Legato Cæsareo Joachimo à Sinzendorff, cujus Concionator Aulicus erat Salo- mon Schweiggerus. (f) Exacto Constantinopoli fe- rè Sexennio Gerlachius Anno 1578. in Patriam re- diit, ubi d. 23. Novembr. publicâ solennitate Do- ctor Theologiæ renunciatus, Professionem in Aca- demia Tubingensi Extraordinariam & 1586. post Theodorici Snepffii obitum Ordinariam, ulterius An. 1591. Spartam Superintendentis in Stipendio Illustri Superioris cum Decanatu Ecclesiæ reporta- vit, cui resignante Anno 1600. Jacobo Heerbran- do, Procancellarii & Præpositi Ecclesiæ Tubingen- sis

(f) *Id. loc. cit. p. 51.*

sis dignitas tandem successit, quam tamen usque ad annum 1606. tantum administravit. Matrimonium contraxit cum Brigitta Johannis Schwarzii, Archiatri Wirtembergici Filia, ex qua filium & filias reliquit superstites. Erat, B. Hafenreffero teste, insignis Vir eruditionis, quo istâ ætate nullus vixit admirandæ profunditatis ratione in scrutandis ac evolvendis Scripturæ Sacræ summis Mysteriis, aut superior, aut ei comparandus; iis maximè, quæ circa Personam Christi & Prædestinationis Articulum contra Calvinianos, Esavitas & Huberianos versantur. Calluit perfectè Linguam Græcam, Philosophus fuit non proletarius, aliarumque rerum ac artium satis gnarus. (g) Peculiarem è Pontificiis Adversarium habuit, Johannem Busæum, Jesuitam Moguntinum, contra quem humanæ Christi Naturæ, in consortium SS. Trinitatis assumptæ, Majestatem masculè vindicavit. (h) E Calvinianis Lambertum Danæum, quem itidem confutavit; Sed & Samuel Huberus ad ejus consensum in controversia de Universalitate Prædestinationis provocavit, quem tamen Gerlachius solenni protestatione & disputationibus in contrarium editis studiosè amolitus est. (i) Ad extremum cum vertigine & tremore laborâsset, memoriam adeò amisit, ut vix suum & suorum nomina retineret. (k) Senio confectus ad meliorem vitam abiit Anno 1612, d. 30. Januarii ætatis 66. (l)

Paren-

(g) H. Hilarius loc. citat.

(b) Jubil Acad. Tubing p. 103. & scripta amab.

(i) Acta Huberiana.

(k) Melch. Adami Vit Theol p. m.

(l) Fecht, Supplem. p. 156 & Carol. pag. 281.

Parentales ei laudes dixit Matthias Hafenrefferus Oratione & Concione Fun. ex 2. Reg. 2. v. 1-14. Sigillatim eum nuperrimè contra G. Arnoldum defendit Andreas Carolus, Junior, in Innocentiâ Wirtemberg. P. III. c. IV. p. 399. De cætero confertur Theoph. Spizelius. Templo Honoris. p. 25. Adrianus Baillet in libro admodum raro des An. 168, in 8. Tom. I. p. 336. seq. apud G. Serpilius Epitaph. Theol. Suev. p. 20.

Epitaphium Tubingæ in Templo D. Georgii hisce Elogiis ornatum est.

Servite Domino in Timore & exultate Ei in Tremore. Stephanus Gerlachius, eximiæ pietatis, profundissimi Ingenii, summæ Eruditionis & maximæ Authoritatis Vir, Knittlingæ prope Maulbronnâ d. 26. Decembris Anno 1546. natus, in Comitatu Cæsarei Legati generosi Domini, Domini Davidis de Ungnad &c. ut Minister verbi Constantinopolin profectus, inde Anno 1578. in Decembri reversus, d. 29. Novembris, Anno 1579. Theologiæ Doctor creatus, ejusdem Professor extraordinarius, Anno sequente verò ordinarius: Sicut & Ecclesiæ Decanus Anno

no 1587. constitutus Ducalis Stipendii Superintendens, Anno 1590. electus. Rectoratu aliquoties & Vice-Cancellariatus Academici munere compluribus annis laudabiliter perfunctus: tandem vitæ & muneris sui cursu feliciter absoluto d. 30. Januarii Anno 1612. & sic completo ætatis suæ Anno 1565. cœlestem Patriam transmigravit, cui lætam Surrectionem Deus O.M. benignè concedat. Amen.

Scripta.

*Commentarii super Epistolas Paulinas, Anno - - -
Tubingæ,*

*Responsio, qua L. Danæi figmenta & Calumniæ, quas
contra Anti-Sturmium D. Osiandri in Causa S. Cœ-
næ & Majestatis Christi hominis evomuit, refutan-
tur, Tub. 1580. 4.*

Responsionis Hyperaspistes, Ibid. 1581. 4.

*Decertatio cum L. Danæi profano Milite, quem Cli-
banarium vocat, Tubingæ, Anno 1583. 4.*

*Assertio Majestatis Christi hominis contra Joh. Bu-
sæum, ibid. 1585.*

Disput. de Persona Christi, 1586. 4.

Alia de Pers. Christi contra Busæum, 91.

*De Prophetis, Respondente Davide Rungio, Tubing. An.
1588. 4.*

De Deo Uno & Trino, 1589. 4.

Disp. de Conclusionē: Christum esse mortuum pro peccatis omnium hominum, Tubingæ, 1590. 4.

de Providentia Dei, 1591. 4.

de invocatione Sanctorum, 1592

de Cœna Domini contra Calvinianos, 1592.

de Adventu, Persona, Officio & Regno promissi Messiae, Ib. 1593. 4.

de Ecclesia Christi Militante, 1593.

de Fide in Christum, 1594.

de Baptismo, 1595.

de Contritione, 1595.

de resurrectione Christi, 1595.

de Mediatore Christo, Tub. 1598. 4.

Disp. tres de Electione Huberianismo oppositæ, Ibid. 1600. 4.

de personali duarum Naturarum in Christo Unionē & Communicatione, Ib. 1602. 4.

de Jejunio, Ibid. 1604. 4.

de Justificatione contra Rob. Bellarminum, 1603. 4.

de iisdem planè causis Justificationis & Electionis nostræ,

de Officio Christi Prophetico.

Biduum Tubingense edidit Martinus Crusius.

Disputationum Theologicarum de Controversiis præcipuis, Tomi II. Tub. 1610. 4.

Constantinopolitaniſche Reiß - Beschreibung / Francofurt. Anno 1674. opus posthumum, in fol.

Cujus editionem ideò distulerunt hæredes, quod nimis libera judicia de plurimis personis ipsius quoque Aule Cæsareæ proceribus in eo perscripta reperiantur, quæ tunc temporis, si liber editus fuisset, summam

ipsi invidiam , odium ac mille pericula creare potuissent. vid. G. Serpil. Epitaph. p. m. 22.

Nat. 1546.

Clar. 1587.

Obiit 1616.

PHILIPPUS HEILBRUNNER, Scholarcha & Professor publicus in Gymnasio Lauingano Evangelico quondam percelebri, natus est Lauffæ, Wirtembergicæ ditionis oppido, Patre Hieronymo. Pastore loci, sed deinceps Enzweihingam ad Pastoratū & Decanatum Vaihingensem promotus. Natalis ejus incidit in ultimum Junii, 1546. Avus paternus Philippus præfuit Ecclesiæ Auracensi, tandemque emeritus rude donatus. Anno 1562. Philippus hicce junior Tubingam venit, atque an. 1566. Philosophiæ Magister creatus est, quos honores eleganti & prolixo carmine illi gratulatus est Nicodemus Frischlinus, totus in ejus laudes effusus. (a) Postea Theologiæ studio se mancipans brevi tempore Lustnaviæ, notissimo propè Tubingam pago, Pastor constitutus, in Academiam Lectionum & Disputationum Theol. gratiâ itare solitus fuit circa annum 1569. Biennio exacto Bernhusam in Diocesi Stuttgardianâ promotus, anno autem 1574. in Gymnasio Lauingano ad Theologiæ Professionem à Philippo Ludovico, Comite Palatino vocatus, in simul in Ecclesiâ concionando docuit. Anno 1577. Tubingæ cum fratre Jacobo, celebri Theologo, & Johanne Welembeccio, Ecclesiastæ Ulmensi, Promotore Jacobo Heerbrando, titulum Doctoris in Theologiâ obtinuit; Denique an. 1602. Lauingæ Scholarcha & Inspector Ecclesiarum ejus Provinciæ in

(a) *Vid. Libr. Eleg. 13, Eleg. 13, Eleg. 6.*

in locum M. Abrahami Mannii ordinatus est. Primas nuptias celebravit d. 2. Junii, 1567. in Cœnobio Hirsoviensi cum virgine Agnete, D. Henrici Weickersreuteri, Abbatis ibidem filiâ, ex quâ filios quatuor genuit, & tres superstites reliquit. Secundas 1581. d. 8. Maji, Lauingæ cum Barbarâ Matthæi Zebelini, hospitis ibidem filiâ, quæ illi 6. filios, quatuorque filias peperit. (a) Vir, qui in Pontificios & Calvinianos doctissimum calamus strinxit, & Colloquio Ratisbonensi anno 1601. instituto interfuit, ubi cum antagonista Conrado Vettero, Jesuiticæ Sectæ Monacho, coram quatuor Principibus & nonnullis eorum Consiliariis cominûs pugnavit. (b) In eo malus ille Vetterus, qui tredecim libellis Lutherum sub nomine M. Conradi Andreæ, ceu fratris D. Jacobi Andreæ, horribiliter infamaverat, multorum criminum falsi accusatus est & convictus. Egregiè tamen scil. excusavit eum Johannes Hylinus, Jesuita, qui simul aderat, concludens à conditione S. Bibliorum ad rationem scriptorum Lutheri: Horundem fors (blaterabat,) non debet esse melior, quàm illorum; Ergò si S. Bibliorum Textus varias patiuntur explicationes & applicationes; cur non etiam Lutheri? quasi dicat: Satanas pro lubitu dicta S. Scripturæ torquet, allegatque modo ac sensu sibi accommodo; quare igitur Domino Collegæ Vettero non licuisset veteratoriè scripta Lutheri versare, iisdemque uti ad institutum suum pro lubitu? Contendebat equidem ex adverso Vetterus, comparis criminis reum agere Heilbronnerum; sed quæ falso

O 2

Jesui-

(a) *Freheri Theatr. p. 384.*

(b) *Quenstedt de Patriis Viror. II. p. 166.*

Jesuitis imputata querebatur, e. g. doctrina fornicationem & Concubinatum in Clerico minoris reatus ac matrimonium arguens; fabricatio Indicis Expurgatorii &c. testimoniis nullam contradictionem admittentibus ipsi & imprudenter & impudenter poscenti, probabantur. (c) An. 1607. Philippus Lauingæ in convictu habuit, Joh. Valentinum Andreæ, qui eum integerrimum Senem, amicum avitum & paternum appellat, cujus operâ Bibliotheca Palatina satis instructa ipsi patuerit. (d) Tandem an. 1616. d. 17. April. ætatis 70. de mutatione, quæ fratrem expulerat, jam sollicitus, placidâ morte opportune præreptus obdormivit. (e) Vitam ejus Georgius Clemenius, Gymnasii Lauingani Rector diligentissimè descripsit, quam Melchior Adami p. 405. seqq. exhibet. (f)

Scripta.

Vaticinia Jesaia, Jeremia, Ezechielis, & Danielis in locos Communes Theologicos digesta, Lauingæ, An. 1586. 8.

Duodecim minorum Prophetarum Vaticinia simili modo illustrata, Ibid. 1588. 8.

Synopsis variorum Errorum hujus temporis, Lauingæ, 1595. 4.

Disputatio de Scripturâ Sacra, Lauingæ, 1579. 4.

Disputatio de Viribus humanis, Lauingæ, 1579. 4.

Pro-

(c) Caroli Memor. T. I. p. m. 29.

(d) Vita J. V. Andreæ Manuscripta.

(e) Carol. p. 397. Andreæ l. cit. Freherus Miscelaneus libr. 3. H. E. p. 499.

(f) G. Serpili, Epitaph. p. m. 34.

Propositiones de Sacram: Cœnæ, Lauinga, 1586. 4.

De peccato Originis, Ib. 1588.

De prædestinatione, Witeberge, 1597.

Loci Communes in Epistolam Pauli ad Galatas, Lauinga, 1591. 8.

Loci Comm. in Epistolas ad Timotheum & Titum, Ib. 1588. 8.

Theses de Lege divinâ Morali, Ibid. 1600. 4.

Antithesis Doctrinæ Petri Apostoli & Pontif. Romani, 4. Ib. 1597.

Theses de Apostasia Romanâ, Lauinga, 1598. 4.

Synopsis Error. R. Ecclesiæ de Scriptura, 1594. 4.

Synopsis Error. de peccato, Ib. 1595. 4.

Synopsis Errorum Pontif. de Ecclesiâ, Ib. 1595. 4.

Syn. Errorum de Baptismo, Ib. 1592. 4.

*Extat ejus Epistola ad Johannem Rœslerum Seniore
Halensem, in den unschuldigen Nachrichten
ad An. 1707. p. 282.*

Germanica.

*Widerwärtige Censur und Urtheil der Päpstli-
chen Scribenten von der Augspurgischen Con-
fession, Laugingen/ 1598. 4.*

*Widerlegung des Huberischen Send-Briefs/
Witteberg/ 1599. 4.*

*Gesuite-Spiegel/ darinn zugleich die Jesuiti-
sche Apologia an den König in Frankreich/
wie auch Conrad Betters Antwort wider
den unschuldigen Luther/ und Meyerhöfers
Prædicanten-Spiegel abgefertiget werden /
Augspurg/ in 4. 1600.*

Der teufische Papst/ Laugingen/ 1600. 4.

Send. Brief an D. Samuel Hubern.

Abfertigung Conrad Betters / Laugingen / An.
1603. 4.

Jesus, Syrach in unterschiedl. Lehr- und Ver-
mahnungs. Puncten verfaßt / Laugingen /
1605. in 12.

Gegen: Satz der Lehre Petri und des Papsts /
Ibid. 1613. 8.

Nat. 1547. **C**ASPARUS SAUTERUS, Senior
Cl. 1587. Augustanus & Pastor ad S. Annam,
Ob. 1604. ex parentibus rusticis, honestis tamen, in
pago Wirtembergensi Cuppingâ, Diece-
ses Herrenbergensis, d. 6. Junii, An. Chr. 1547.
ortus est. Infans sesquianni morbo gravi decum-
bens, cum respiratio defecisset, pro mortuo habi-
tus & linteo coopertus est à Parentibus cubitum
euntibus: sed post duas horas mater expergefacta,
præ amore filiolum, in cunis sibi vicinis jacentem ite-
rum contrectans, calidum & respirantem percepit,
accenso itaque lychno viventem læta reperit, eum-
que cum Hanna Deo consecravit. Puer quoties ex
Scholâ domum reversus, Cathedram ex scabellis fa-
ctam conscendit concionabundus: Migrandum au-
tem ipsi erat quotidie ex Cuppinga in Scholam Her-
renbergensem semihorio distantem, ubi à matre,
Johanni Brentio, Præposito, ibi visitanti adductus
& ab eo ex Catechismo examinatus, cum aptè &
intrepidè ad omnia respondisset, Superintendentis &
Præfecti curæ impensius ab illo commendatus & an-
no 1563. ætatis 16. d. 26. Julii, in Scholam Cœno-
bialem Denckendorff receptus est, quem diem quot-
annis

annis postea sacrum solennemque habuit per omnem Vitam. (a) Eodem in Monasterio Exegesein super Epistolam S. Pauli ad Romanos composuit, quam Nicodemus Frischlinus Hanoviæ sibi à Sautero monstratam cum admiratione legit. Triennio exacto An. 1566. In Cœnobium, Herrenalbam vocatum, translatus (Concionem d. 1. Septembris, primam de tertia petitione Orationis Dominicæ : Fiat voluntas tua, habuit, & cum cæteros commilitones diligentiam superaret, post sesquiannum in Academiam Tubingensem & Ducale Stipendium promotus) tribus tantum annis cum dimidio ibi permansit. Interea verò cum Ægidio Hunnio & Polycarpo Lysero Magister Philosophiæ renunciatus & sæpius Præses Disputationum Philosophicarum electus, Organum Aristotelis studiosis quibusdam privatim explicuit. Inde in Collegium Bebenhulanum missus Præceptorem egit, sæpius loco Eberhardi Bidebachii, Theol. D. & Abbatis Cœnobii, qui satis perspectam habebat ejus eruditionem, concionatus. Hoc promotore cum vix annum Bebenhusæ exegisset, in oppido Böblingensi Diaconus constitutus, sed mox anno exacto Stuttgardiam à Principe vocatus, ut Archi-Diaconi Munere fungeretur, cum dolore à Böblingensibus dimissus est. Cum verò Stuttgardiae non tantum ut Archi-Diaconus, sed etiam Pastor Ecclesiæ ad D. Leonhardum tres annos cum dimidio Ministerium obiisset, Ecclesiæ Herrenbergensis Superintendens factus est; Eoque munere per quinque annos cum dimidio laudabiliter administrato à Comitibus Hanoviæ - Münzebergicis desideratus

O 4

(a) Conc. Fun.

deratus consensu Principis Ludovici discessit, Comitatus illius Superintendens Generalis constitutus. Undecim annis ibi commoratus ingruente à Comitibus Hanovianis, Reformatis, fidei mutatione, D. Ægidii Hunnii per literas hortatu Wittebergam profectus, cum ab eo percepisset, quod in Aulam Dresdensensem expeteretur, gratiis actis Hanoviam remigravit. Paulò post ab Augustanis ad Antistitium Ecclesiæ ad S. Annam, consentiente Principe Wirtembergico efflagitatus, diu se expedire non potuit, tandem cum literis & mandatis Augustæ & Stuttgardiæ missis urgeretur, d. 26. Sept. An. 1593. primam in Templo S. Annæ Concionem habuit, factus ibi Augustanæ Ecclesiæ Senior & Pastor Primarius. Hanoviâ discedens magno Auditorum jugiter lacrymantium cœtu stipatus instar Pauli, tribus vix verbis ore lacrymabundo ægrè prolatis valedixit. Altera vice matrimonium ingressus 14. liberos progenuit, undecim superstites relinquens, interque illos tres filios, M. Davidem, Casparum & Burckhardum; Filiarum una Juditha Bernhardo Alberto, tùm temporis Diacono, sed postmodum Ministerii Augustani Seniori, Viro & Confessori celeberrimo; Altera Johanni Wegelino, Evangelici Collegii Rectori elocata. Ipse, M. Davide Pistorio, tùm Hanoviæ, tùm Augustæ individuo Collega teste, Theologus fuit excellens & Orator facundissimus, in quo mira Orationis Eloquio & Inventio fuit, de cujus Concionibus præclarus in Germaniâ Superiore Theologus scripserit: Conciones tuæ verè sapiunt Spiritum Christi. Perge obsecro σὺν θεῷ. (b)

Vir

(b) Conc. Fun.

Vir de cætero mansuetus, humilis & candidus, maximè vero in sufferendis Injuriis patientissimus, à Calvinianis præsertim multa perpeffus. Hanoviæ quippe aliquando Concionem habuerat, in quâ de Mutatione Religionis toties in Palatinatu repetitâ mentionem iniecit. Quæ vox ad Johañem Casimirum, Palatinum, invidiosè delata, reprehensionem acerbam, nec parùm periculi Sautero creavit. (c) Unde domum properans solatium è Psalterio Davidis sibi quæsit, reperitque primo statim intuitu Psalmum LII. contra Döegum calumniatorem conceptum, quo sese iterum erexit. Ad ultimum ubi per annum variis morbis fuisset afflictus, viribus tandem consumptis, in Servatore Christo expiravit, verbis Stephani Martyris immortalus: Suscipe, ô Domine Jesu, Spiritum meum, d. 31. Julii, juxta Wittenium d. 1. Aug. An. 1604. ætatis 57 mens. 7. dier. 7. Ministerii 33. Concione Funebri laudatus à M. Davide Pistorio, Augustæ, conferatur Freherus. (d)

Extat carmen in ejus Effigiem
sequens:

Wirtembergiaco qui primùm fidus in agro,

Hanoviæque dein Præco salutis erat

Et tandem Augustæ Senior sacra dogmata pandit,

Hæc tibi SAUTERUM sculpta tabella refert.

Vitam & Scripta exhibet H. Witt. Diar. Biogr. ad Annum 1604. Meminit quoque illius paucis G. Serpilius Epitaph. Theol. Suev. p.m. 56. De Scriptis

(c) Conc. Fun.

(d) Theatr. Ill. Vir. p. 330.

ptis conferatur Bibliotheca Classica G. Draudii, passim. & Cl. Wittenii Diar. Biograph. ad An. 1604.

Scripta.

Achtzehn Predigten über den Propheten Joel/ Franckfurt/ 1593. 4. Leipzig.

Vier Advents - vier Christ - und zwey Neujahrs Predigten; Franckfurt/ 1593. 4.

Der Kinder Gottes Bibliotheca erster Theil / in welchem das Vatter Unser erkläret wird/ samt angehengten fünfferlen Auflegungen über das Heil. Vatter Unser / D. Martin Luthers/ Franckfurt/ 1593. in 8.

Sechs und Zwanzig Predigten von Christi Leiden/ Ib. 1595. 4.

Passional - Predigten / Laugingen / 1597. 4. It. Leipzig.

Vier Predigten von der Brüderschaft Jesu Christi / auß Hebr. II. Laugingen / 1598. 4. Leipzig bey Vogt.

Zehen Hochzeit-Predigten über den 127. Psalmen/ Laugingen/ 1598. 4.

Triumphus, Jesu Christi, oder XIX. Predigten von der Auferstehung Christi/ Franckfurt/ 1599. in 4.

Drey Predigten von der Himmelfahrt Christi/ Ib. 1599. 4.

Drey Pfingst-Predigten von dem Heil. Geist/ 1599. 4.

Sieben Predigten über das Lob, Gesang Mariä/ Luc. I. Laugingen/ 1599. 4.

Practi-

Practica Spiritus S. ex Psalmo I. Concionibus sex illustrata, Lauingæ, 1599. 4.

Zwölff Predigten von Christi Geburt und Kindheit/ Lauingen/ 1600. 4.

Christi Leyden auß dem Fürbilde Josephs / in XV. Predigten erklärt/ Lauingen/ 1602. 4.

Fünffzig Reichpredigten / 1599. 1604. 1608. 4.

Christl. vor-, in-, und nach- Weihnachts Predigten/ Franckfurt und Leipzig/ 1613. in 4.

Ἀποδείξις pro astruendâ divinâ & infinitâ Majestate Christi Giessæ, 1631. 8.

JOHANNES WESENBECCIUS, *Nat. 1548.*

SS. Theologiæ Doctor & Superinten- *Cl. 1587.*

dens Ulmenfis, antea Tubingensis Pro- *Ob. 1612.*

fessor, natus est Zaylenhusæ, Wirtember-

gicæ ditionis pago anno 1548. Puer adhuc in pa-

triâ rustici cujusdam Scholam adivit, postea Brettæ

quadriennio studia tractavit. An. 1560. Argentoratum studiorum continuandorum gratiâ missus, sed

An. 1563. ob pestis contagia domum à patre revo-

catus, 1564. Tubingam adiit, ubi anno insequente

Baccalaureus & 1567. Philosophiæ Magister renun-

tiatus est. An. 1571. Cum Ludovico & Alberto,

Comitibus Oetingensibus, ac cum Eberhardo &

Georgio Schnellio, Dominis de Limpurg, Præcep-

toris munere functus, Argentoratum profectus,

cum iisdem Tubingam 1572. reversus est, An. 1574.

in pago Weilâ, Tubingæ vicino, primam Concio-

nem habuit. An. 1576. d. 3. Jul. Stuttgardiam vo-

catus, ubi Locorum Communium Professio, loco

D. Jacobi Andreæ in Saxoniam profecto, ipsi de-

man-

mandata fuit in Academiâ Tubingensi, An. 1577. Diaconus Ecclesiæ Tubingensis ordinatus & promotore D. Jac. Heerbrando Theol. Doctor cum laude creatus est, honorum consortibus Heilbrunneris fratribus. An. 1579. Pastor & Superintendens Ecclesiæ Göppingensis factus, postquam anno 1577. Formulæ Concordiæ nomen dedisset, inter Professores Academicos. (a) An. 1582. die 21. Jan. Ulmæ concionatus sequenti die Summi Templi Ecclesiastes & paulò post Superintendens declaratus officium administravit usque ad obitum. Nuptias celebravit, d. 14. Aug. cum Elisabetha Virgine, Anastasii Demleri Juris Professoris Tubingensis, filiâ, quæ 17. liberos ei peperit, è quibus unicus superstes vixit filius, Johannes, Diaconus Langenaviensis, cum 3. filiabus. An. 1599. Iterum desponsatus est cum Dorotheâ Heiderinâ, Wilhelmi Friderici Lucii, Theol. & Pastoris Nördlingensis relictâ Viduâ, quæ M. Octobr. An. 1605. expiravit. Cum tandem valetudinis infirmæ causâ Thermas Bollenses adiisset, ab earum usu indies debilior factus D. Jacobum Schopperum, Theol. Professore Altdorfinum ad latus habuit. Post aliquot dies gener & filiæ ad eum lecticâ venerunt, ut in eâ domum deportaretur. Sed viribus in viâ deficiens placidè obdormivit in campo quodam viridi propè Nellin-gam. 29. Junii, An. Chr. 1612. ætatis 65. Ministerii 36. Concionem Funebrem dixit Petrus Huberus. (b)

Scripta.

(a) Vid. Fecht. Supplem. Hist. Eccl. p. m. 157.

(b) P. Freher. Theatr. p. m. 366.

Scripta.

Gülden Kleinod / oder CIII. Predigten über die Epistel Pauli an die Römer ; durch den Sohn Joh. Besenbeck / in Druck gegeben / Wittenberg / 1617. 4.

Christlicher Bericht von zweyerley Ablass / Tübingen / 1581. 4.

Epistolæ tres ad Marbachium Scriptæ, apud Fecbt. Epistolar. Theol. p. 746. 762. 787.

OSEAS HALA , Francofurtensis Ecclesiæ ad D. Catharinam Minister, *Nat. 1548. Cl. 1587.* patriâ Wirtembergicus erat, natus quippe *Ob 1611.* Waiblingæ An. 1548. (a) Patre Georgio, Pastore supra memorato , Viro Hebraicè , Latinè & Græcè doctissimo. Qui cum ob denegatum Cothurno Interimistico Consensum officio cedere cogeretur , Infantem nondum semestrem cum fratre natu quidem majore, sed vix bimulo aut trimulo, secum tulit exulem adeoque Christi recens nati fata expertum , seseque in Misniam contulit , ubi Sonnenwaldæ primùm, dein Zwiccaviæ, Cizæ & Lipsiæ doctrinam Evangelii prædicavit , cujus sub curâ & Inspectione Oseas in Studio pietatis & litterarum feliciter adolevit. Inde à Patre cum Aug Brunnio amico suo per 40. annos constanti , in Ducatum Wirtembergicum remissus, Pastorum Ecclesiæ in Kaltenwesten , nobilis Vici, per complures annos eâ dexterritate administravit, ut An. 1582. à Senatu Francofurtensi

(a) Aug Brunnii Synop/ p. m 118.

furtenfi in Ecclesiasten Templi ad D. Catharinam
expetitus fuerit Ibi piè & fideliter munere suo
functus animam exhalavit, d. 25. Septembr. Anno
1611. (b)

Nat. 1548. *Cl. 1587.* *Ob. 1619.* **JACOBUS HEIBRUNNERUS**, Ab-
bas & Generalis Superintendens Be-
benhusanus, natus erat Eberdingæ in di-
strictu Vaihingenfi Anno 1548. d. 15.
Aug. Patre Hieronymo, Hallensi, Pastore illius
loci & postmodum Superintendente Vayhingenfi,
Matre Barbarâ Dickin, Civis Ober-Riexingenfis
Filia. Eruditus partim Vaihingæ, partim in Pæda-
gogio Stuttgardiano in Collegium Alpirspacense
Anno 1561. & biennio post in Mulifontanum sub
Abbate Valentino Vannio (ubi Anno 1564. Collo-
quii Theologici à Duce Wirtembergico & Frideri-
co III. Electore Palatino instituti Auditorem egit,) &
ex inde 1565. cum Condiscipulis Stephano Ger-
lachio, Ægidio Hunnio & Polycarpo Lysero, Tu-
bingam inter Stipendiarios Ducales promotus, eo-
dem anno Baccalaureus, Anno autem 1567. Phi-
losophiæ Magister solenniter creatus est. Abinde
totum se dedit studio Theologico, nec tamen pror-
sus Philosophiam neglexit. Anno 1573. cum Po-
lycarpo Lysero in Austriam & quidem ipse à Sigis-
mundo Hardecciæ Comite, vocatus post ordina-
riam à D. Jac. Andrea, Cancellario Tubingensi, fa-
ctam inaugurationem Tubingâ discessit, & Vien-
nam veniens in aula Baronis Wilhelmi Roggendorf-
fii, inferioris Austriæ Mareschalli, de Passione &
læta

(b) *Chronicon Francof. Libr. II. c. 18. p. 66.*

lata Salvatoris nostri Resurrectione, aliasque plures per mensis Spatium Conciones habuit. Deinde Rigerspurgi, arce in Austria, ad fines Moraviae sita, Pastor Ecclesiae sub Aulici Ministri titulo factus est. Post 7. Septimanas Sitzendorffium promotus, ibi ad 3. Septimanas, postquam Pastor illius Loci tunc repente in Cathedra obiisset, Ecclesiae Ministrum gratis egit, & cum D. Joh. Frid. Coelestino, Josua Opiatio, & Laurentio Becherero, Flacii dogmata propugnantibus, saepius acriter disputavit. An 1575. M. Aug. à Principe Palat. Johanne vocatus per Fratrem Philippum, Concionator Aulicus Bipontii factus, paulò post Tubingam rediit. Ubi Anno 1577. cum Fratre Philippo Theologiae tunc Professore in Gymnasio Lauingano, & Johanne Wesenbeccio Superintendente Ulmensi, Theologiae Doctor renuntiatus est. Anno 1580. à Principe Bipontino Johanne, Calvinii doctrinam amplexo, dimissus, Heidelbergam ab Electore Ludovico accersitus, & Ecclesiae Bentzheimensis in via montana ad Sylvam Ottonicam Pastor constitutus est, cum Praedicatorum Aulæ, & Professionem Theologicam, quam Huldericus Edo obtinebat, sibi ab Electore oblatam modestè renuisset. Anno 1581. Ambergæ in Palatinatu sup. urbe primaria Superintendenti Generali, Martino Schallingio, Formulæ Concordiæ nomen subscribere detrectanti, & idcirco ab officio remoto, jussu Electoris Ludovici successit; quia verò Schallingius in domo Parochiali Arresto detinebatur, in illam d. 13. demum Martii, Anno 1583. migravit. Sed cum paulo post d. 12. Octobr. Elector Ludovicus obiisset, Religione in Palatinatu iterum

rum mutatâ, jubentibus Administratore Joh. Casimiro, Comite Palatino & Governatore Ambergensi Joachimo, Comite Ortemburgico anno 1585. Ambergâ emigrare, & Georgio Lupichio, loco domoque cedere coactus, civibus frustra detinere eum conantibus, à Philippo Ludovico Palatino Neoburgum accersitus, impensè dilectus & multis beneficiis cumulatus Prædicaturæ Aulicæ per 30. annos præfuit; Anno 1588. cum Clero Ratisbonensi in aula Episcopali, præsentè D. Jac. Andreæ, Præposito & Cancellario Tubingensi, in arenam descendit, cum ibi per anni dimidii spatium Pastoris partim, partimque Legati vices egisset. Anno 1591. ad Professionem Theologicam in Academia Tubingensi à Ludovico Principe Wirtembergensi vocatus fuit. Eodem tempore Episcopatus in Borussia cum Professione primaria Regiomontii ipsi fuere oblata: Quin etiam à Proceribus Styriæ Gracium, & à Senatu Ratisbonensi ad Ecclesiæ Inspectionem compellatus fuit. Sed Princeps Neoburgicus illum à se dimittere recusans, à Ludovico Duce Wirtembergico retinendi eum potestatem ægrè tandem obtinuit. Anno autem 1615. Wolffgango Wilhelmo, Palatino, regimen auspicante, & à Jesuitis ad Religionem Pontificiam variis artibus plecto, cedere coactus, cum Vidua Principis Neoburgici Matre Höchstetam concessit, acceptoque in illo itinere tristi nuntio de Uxoris obitu, quam cum Familia Lavingæ in ædibus Generi reliquerat in Wirtembergiam Patriam remeavit, ubi à Principe Joh. Friderico, clementissimè exceptus Abbatiam primò Anhusanam, deinde verò anno 1616. Bebenhusanam cum Inspectione

Etione Generali & Sessione in Senatu Ordinum Provincialium sibi collatum ad dies vitæ laudatissimè gessit. (a) Nuptias celebravit, d. 12. Julii, An. 1575. cum Virgine Catharina, D. Henrici Weickersreuteri, Abbatis Hirsov. filiâ, ex qua 10. liberorum pater factus, filios superstites reliquit Georgium, Superintendentem Sulzbacensem, & Ludovicum, Ecclesiasten Cellensem: Filias verò tres, Ursulam, D. Georgio Zeæmanno, Theologo Campidonensi; Saram, hujus Fratri Pharmacopœo Neoburgico, & Annam Mariam, M. Danieli Osiandro, Diacono Sindelfingensi, desponsatas. Anno 1616. ad secunda vota Bebenhusæ digressus, honestam Matronam Cordulam, Petri Stammleri, Civis Tubingensis Viduam, sibi desponsavit, cum qua pacificè per breve vitæ suæ residuæ tempus vixit. (b) Vir, juxta Theod. Thummii elogium, si Theologiæ spectemus cognitionem in omnibus tam felicitis, tam exacti, tam exquisiti Judicii & dexteritatis, ut nihil supra. Sive enim ex ipso S. Literarum Codice quaestio mota fuerit, ita solidè sedem & indolem veræ & genuinæ sententiæ animadvertere potuit, ut vix secundum habuerit; sive ex Patrum scriptis definiendum aut decidendum aliquid fuerit, rursus talem se præstitit, ut illum nobis admirandi, Adversariis verò indignandi materiam præbuerit. Si Vitam verò examinamus, Vir, qui in simplicitate Prudentiam, in adversitatibus patientiam, in veritate constantiam, in parsimonia frugalitatem & temperantiam exercuit. In rebus gravissimis deliberan-

P

dis

(a) P. Freheri *Theatrum* Part. 1. Sect. 3. p. 399.

(b) *Ibidem*.

dis matura & benè cocta dedit consilia, in expediendis & agendis eâ promptitudine & dexteritate, ut integritati animi auctoritatem & comitatem adjunxerit. (c) Colluctatus sæpè cum variis Evangelicæ veritatis hostibus, non tantum cum Flacianis Anno 1575. Sizendorffii, sed & Calvinianis, præsertim cum Pantaleone Candido, & Marco Beumlero, à quo virulento calamo erat impetitus. Deinde anno 1590. & anno 1593. Neoburgi in Colloquio ab Illustrissimis Johannis Palatini Fratribus, ut errantem reducerent, instituto; porro cum Hubero 1596. jussu Principum juxta alios Theologos collocutus. Cum Pontificiis quoque tertia vice anno scilicet 1588. deinde anno 1601. Ratisbonæ, in Colloquio solenni, quo parem cum Ægidio Hunnio gloriam promeruit. Ubi non prætermittendum, quod in singulis sessionibus nostri semper præmiserint preces, quas Jesuitæ contra omiserunt oscitanter, ut audita sit cujusdam Jesuitæ Vox: Heilbrunnerum nihil amplius posse quàm orare. vid. Dan. Crameri Oration. Select. VI. p. m. 223. edit. Argentor. anno 1607. 8. Denique anno 1615. Neoburgi colloquium habuit cum Jacobo Kellero, Jesuita Monachienfi, cujus atque sociorum memorabilis in eo fuit impostura. Citaverat Heilbrunnerus in libro, cui titulus; Papatus Acatholici, verba Gregorii M. de Anti-Christo Libro 4. Epist. 38. sic habentia: Omnia, quæ prædicta sunt, fiunt. Rex superbiæ propè est, & quod dici nefas est, Sacerdotum ei præparatur Exercitus, quia cervici militant elationis, qui ad hoc positi sunt, ut ducatum præberent humilitatis milita-

(c) Orat. Funebr. plur.

militatis. Hic autem arguebat Jesuita Heilbrunnerum fraudis, quasi Textum corrupisset & loco vocis Exitus, malitiosè posuisset, vocabulum Exercitus. Id quod non tantum impudenter in literis ad Maximilianum Bavariæ Ducem scriptis jactavit, verum etiam in prædicto Colloquio audacissimè probare conatus est, producto in eum finem Codice quodam à Pontificiis corrupto, in quo Vocabulum Exitus, (loco Exercitus,) legebatur. Enim verò Heilbrunnerum rectissimè citasse, tum ex vetustissimis Codicibus manuscriptis, tum ex ipso Bellarmino, tum ex *συναΐσις* Textus probat doctissimus Theologus Dorschæus, qui Heilbrunnerum vocat optimum Senem, Theologum de universa Ecclesia meritissimum. (d) Inter Scripta ejus eminet: Papatus Acatholicus à D. Georg. Zeæmanno acriter defensus; Opus ex Scherzeri judicio aureum, acutum & solidum, quod annotante D. Majero Pontificiis refutare hætenus fuit impossibile; unde Scherzerus concludit: Laudem hæc Scripta omnem superant, ceu vel inde conspici potest, quod adversarii ne hircere quidem in hunc usque diem non fuerint ausi. Id ex vero affirmare possumus, Theologiæ Studiosum sibi ex solo horum Librorum diligenti lectione, & in Codicillos exceptione, integram Papisticarum Controversiarum Bibliothecam comparare posse. Stylus operis est succinctus, festivus, nervosus, acutus, adversariam premens, ut nihil eorum omnium quæ Scriptorem alias commendare possunt, jure desideres. Multa & non superficialis Lectio atque candor imprimis elucet, & omni-

bus numeris Apologetæ officium illi viri Dei adimplent. (e) Cæterum silentio non involvenda est benedictio, quàm à Jacobo Andrea quondam acceperat & vicissim Nepoti ejus Joh. Valentino deinceps impertivit, his verbis: Cum Avo tuo, inquit, quondam valedicerem, ille, quâ solebat humanitate optima quæque precatus, addidit, quod olim Johannes de Christo vaticinatus est: Oportet te crescere, me autem minui, de te nunc idem planè ominor, & ut ratum sit, Deum adoro. Nec abfuit vero tanti viri augurium, cum paulò post mortalitatem exuisset, me non indecoro in Ecclesia Dei loco reposito. Idem nunc, mi Juvenis repeto, & Avi Tui benedictionem in me collatam Tibi cedo, ac bona fide reddo, & cum minui me annis gravem, & impendenti Ecclesiæ tempestatì accedentem par sit, crescere autem te, & Avitis Paternisque Vestigiis & sedibus inhærere, ex animo opto, atque ominis haud vani spem ex Fratris mei commendatione & Indolis tui indicio concipio. (f) Paucis ante obitum diebus alacriter dixit: Virum fortem debere stantem mori, & sese paratum esse ad finem usque vitæ, nullum laboribus vacuum concedere tempus. Bebenhusæ deinde manè horâ octavâ concionaturus de felicitate piorum in vita æterna, inque cathedra preces suas Deo mandaturus, (g) (Serpilius (h) habet mediâ in Concione) Apoplexiâ correptus

(e) *Apud Serpil. Epit. Suev. Theol. p. 33.*

(f) *Vita Val. Andrea Manuscripta.*

(g) *Freherus loc. cit.*

(h) *Loc. cit.*

reptus sequenti die placidè expiravit, 6. Novembris
Anno 1619. Ætatis 71. (i)

Jacobus Heilbrunnerus SS.

Theologiæ Doctor.

per Anagramma:

Heu nobis! heu dolor! ecce Regia
nostra Salus obiit.

Epitaphium.

Hic Hailbrunneri Doctoris membra
Jacobi

Et vario & multo fessa labore cu-
bant.

Magnus erat genio, major Sermone,
Styloque

Maximus, hinc Scriptis, claruit exi-
miis.

Claret adhuc, mage sed clarebit, quan-
do resurget

Clarus, ut æternùm clareat ante
Deum.

Concione Funebri eum laudavit Matthias Hafen-
refferus Cancell. Tubing. Orat. Parentali Theod.
Thummius, Prof. Theol. Epitaphium Germani-
câ linguâ extat in Templo Bebenhusano.

P 3

Scripta.

(i) Conf. Fecht. Suppl. p. m. 153 seq.

Scripta.

Papatus Acatbolicus sive: Uncatholisches Papstthum/ Lauinge, 1609. & 1614. fol.

Demonomania Pistoriana, Magica, Cabalistica morborum curandorum ratio, Christianis propinata cum antidoto propbylaet. 8. lb. 1601.

Schwenckfeldio - Calvinismus, s. demonstratio Calvinianos idem sentire in præcipuis fidei Articulis cum Schwenckfeldianis & Anabaptistis, Lauinge, An. 1594. 8.

Item Germanicè Francof. 1597. 8.

Antidotum in Demonomaniam Pistorianam.

Anti - Tannerus, scriptum Apologeticum, contra mendacia Adami Tanneri, 8.

Carnificina Esarvitica de flagellatione contra Jac. Gretserum, Jesuitische Lehre von freywilligen Creutz der Geißlung gründlich abgeleinet/ Lauingen/ 1607. in 4.

Synopsis Doctrinae Calvinianæ, oder Summarischer Begriff und gegründete Widerlegung der Zwinglischen und Calvinischen Lehre / Lauingen/ 1590. 1595. 1597. in 4. Franckfurt/ 1599. 8.

Nothwendiger Unterricht von den - fünf Haupt- und zwanzig Frag- Stücken / welche dieser Zeit durch die Calvinische Visitatores den Christlichen Gemeinden in der Churfürstlichen Pfalz aufgetrungen worden/ Lauingen/ 1598. 4.

Bericht ob man die Altar/ darauf die Papisten ihr Meß - Opfer gehalten / in den reformirten

ten Kirchen bilden möge ; angehenckt dem
Schwenckfeldio Calvinismo Anno 1597. 4. Lau-
ginge.

Send - Brief an D. Samuel Hubern darinn
angezeigt wird / was auf Anordnung etlicher
Fürsten mit D. Samuel Hubern gehandelt
worden / auf dem Reichs - Tag zu Regens-
spurg / Laugingen / Anno 1594. 4.

Bericht von dem Jubel - Fest der Papisten in
4. Predigten / Laugingen / 1600. 4.

Bericht auf alle Fragen und Disputationes von
der Heil. Schrift / und von der Kirchen / wo-
der Job. Pistorium, Ibid. 1600 4.

Theses de Prædestinatione, Witteberge, 1597. 4.

Conclusions - Schrift wider Job. Baptistam Sicker /
die Concilia Päpstl. Primat und den Richter in
Glaubens - Sachen betreffend / Laugingen /
1593. 4.

Colloquium Neuburgense, gehalten Anno 1615. zwi-
schen Jacob Heilbrunnern und Jacob Rei-
lern / Jesuiten / Ulm / 1616. 4.

Trost - Schrift an verfolgte Christen / Anno
1618. 12.

Nothwendige Furke und endliche Abfertigung
der unverschämten Ehrenrührigen ver-
meinten Widerleg - und Retorsions - Schrift
Conrad Betters / Jesuiten / Laugingen /
1603. 4.

Endliche Entschuldigung wider D. Samuel
Hubers Send - Brief / vom Regenspurgi-
schen mit ihm gehaltenen Colloquio, Witten-
berg / 1599. in 4.

Wieder.

Wiederlegung des vermeynten gründlichen
Berichts vom Heil. Abendmahl / im Na-
men der Theologen zu Heidelberg von D. Za-
charia Ursino gestellt / 8. Ib. 1593.

Ableinung der Kellerschen Dehl-Göheren oder
letzten Dehlung.

Zwo Leichpredigten / bey der Leich Herrn Pfalk-
Grafen Philipp Ludwigs gehalten / Ib. 1614.
in 4.

Leichpredigt über Herrn Otto Henrich Pfalk-
Grafen / Ibid 1604. 4.

Leichpredigt über David von Hagen / auß *Acto-
rum VII.* 59. Laugingen / 1596. 4.

Nat. 1530. **H**ENRICUS ab EFFERHEN, SS.
Cl. 1571. Theologiae Doctor, nobili prolapiâ
Ob. 1590. oriundus, Patre Casparo ab Efferhen,
Matre Agnete à Schitten natus erat, An.
1530. Post jacta in triviis literarum fundamenta, stu-
diis operam navavit Lutetiae Parisiorum, ubi Evan-
gelicorum persecutione & constantiâ motus, in Ger-
maniam Evangelii causâ se contulit, atq; in Academia,
Tubingensi substitit; factus postmodum anno 1550.
Schorndorffensium Diaconus inter Evangelicos pri-
mus, & porrò An. 1555. Monasteriorum Heer-
brechtingen & Lorch Reformator & Pastor Luthe-
ranus. Biennio post 1557. Theologiae Doctor re-
nuntiatus Superintendens Bietigheimensis Diœce-
seos evasit. Ex qua 1570. ad Inspectionem Comi-
tatus Mömpelgardensis à Serenissimo Duce Chri-
stophoro missus, sed anno 1575. certis de causis bo-
nâ tamen Principis gratiâ, revocatus, Ecclesiae Win-
nedensis

nedenſis Paſtorem egit uſque ad finem Vitæ. Fi-
lium ex Coniuge Barbara, Ulrici Bühlerii filia genuit,
cognominem, magni in Eccleſiam Wirtembergicam
meriti Virum, & Superintendentem Cantſtadienſem
ac Stuttgardianum, & ad ultimum Abbatem Anhuſa-
num. Nec iple minor fuerat, qui Scriptis in Eze-
chielem & Daniele Eccleſiæ inſervire magna cum
induſtria laboravit, è quibus Hiftoriarum non per-
functoriè gnarum fuiſſe legentibus apparet. Con-
cordiæ Libro nomen dedit 1580. Mortalitem
exiit anno 1590.

Scripta.

SRenzen Chriſtliche Predigten auß dem
XXXVIII und XXXIX. Capitel Ezechielis von
Gog und Magog oder den Türcken / mit
kurz einverleibter Hiſtoriſcher Erzählung
vom Anfang / Urfprung und Zunehmung
deß Mahometiſchen Ränſerthums / Straß-
burg / 1571. 8. & Latine Ibid. eodem anno. 8.
Leipzig / 1596. 8.

JOANNES SCHMIDLINUS, alias *Cl. 1585.*
JFabricius, Superintendens & Paſtor Ec- *O. 1600.*
cleſiæ Uraceniſis, natione Suevus, Patriâ
Campidunenſis. (a) Variis in locis Evangelium
prædicavit ab initio quidem Stuttgardiæ Diaconi,
deinde Concionatoris ad D. Leonhardum officio,
poſt Wilhelmum Bidembachium, defunctus. Inde
Leobergam ad Ephoriam Vicinarum conceſſit; in-
P 5 terjectis

(a) Brunnii l. c. p. 72.

terjectis paucis annis Durlacum ad Antistitium vocatus est, ubi concordiae libro suum adjecit calculum. Reversus tamen, nescio quo fato in Wirtembergiam, Lauffensis Ecclesiae Inspectioni cum dependentibus praefuit; tandem ab Illustrissimo Principe, Uraci, Pastor ac Superintendens constitutus, pie ibi ac tranquille mortuus est circa Annum 1600. Theologus, W. Bidembachio iudice, (b) D. Lucae Osiandro, Seniori, eruditione & facundia non multum impar.

Nat. 1549. Clar. 1588. Ob. 1599. **H**ERMANNUS HENRICUS FREY, Swinfurtensis Ecclesiae Superintendens, patriam Wirtembergicus, Dürrenzii, (a) Maulbronnensis Praefecturae pago An. Chr. 1549. prognatus; Patre Eusebio Pastore, cujus nomen inter Wirtembergicos Verbi Praecones Concordiae libro subscriptum legitur; Quo tempore & filius Ecclesiae Ministrum jamjam in districtu Stuttgardiano egit, eam quidem cum industria & pietate, ut è Patria in Civitatem Imperii Swinfurtum ad Ecclesiae regimen fuerit vocatus, ubi Typum Concordis doctrinae denuò subsignavit, scriptaque non vulgaris materiae, *θηριοβιβλια* nempe & *ιχθυοβιβλια* composuit. (b) Vivis excessit Anno Chr. 1599. ætatis, 50. Meminit ejus G. M. Königius, & Ephraim Prætorius. (c) Scripta recenset, G. Draudius Biblioth. Class. passim.

(a) *Brunn. l. c. p. 72.*

Scripta.

(b) *In Epistolâ ad Marbachium, ap. Fecht, P. III, p. m. 300.*

(a) *Brunnius l. cit. p. 58.*

(b) *Biblioth. Vet. & Nov. p. m. 318.*

(c) *Biblioth. Homilet. in Indice.*

Scripta.

Philargyrus Ecclesiae, der Belt-Marr mit seinen sieben fürnehmsten thörichten Eigenschaften / vom Königlichen Prediger Salomo entworffen / und allen geistigen vor Augen gestellt / Schweinfurt / 1589. in 8.

Voluptuarius Ecclesiastæ, Unterricht wie alle fromme Menschen ihre Bollust von und an äusserl. Ständen Gaben und Gütern Gottes schöpfen und seeliglich gebrauchen mögen / Schweinfurt und Leipzig / 1596. in 8.

Biblisch Thier-Buch / Darinnen alle vierfüßige / zahme / wilde / giftige und kriechende Thiere / Vögel und Fische / deren in der Bibel Meldung geschieht / samt ihren Eigenschaften und Historien beschrieben sind / mit der alten und neuen Kirchen-Lehrer Auslegung fleissig erklärt / und auf die drey Hierarchias gerichtet / Leipzig bey Vogt / 1605. in 4. posthum.

Zwey und Zwanzig Lucia Predigten vom Amt und Stand einer Christlichen Obrigkeit / Schweinfurt / 1605. 4.

JOANNES PISCARIUS, Superintendens Richovillanus, haud dubiè is ipse, qui D. Henrico Efferhenio, cui Inspectio & cura Ecclesiarum Mompelgardensium aliquot annos commendata fuerat, certis de causis revocato, successit Anno 1575. Eum Balthasarus Bidembachius Joh. Marbachio singulari Epistola com.

mendavit, quæ inter Epistolas Theologicas à Domino D. Fechtio editas extat, ubi quidem Joannes Pistorius vocatur, manuscripti malè, ut opinor Typothetæ lecti, vitio. Etenim in Libro Concordiæ, quod biennio post nempe Anno 1577. subscripsit, Piscarius appellatur; & inter Abbates Wirtembergicos Monasterii Alpirspacensis Joannes Piscarius reperitur, Matthæo Vogelio An. 1592. d. 2. Aprilis succedaneus, qui An. 1562. Stuttgardiæ Diaconus fuit. Erat is, Balthasaro Bidenbachio teste, Vir doctus, pius, gravis, modestus & qui apud nos Ecclesiis cum fructu servivit & in oppido Gröningâ propè Aspergum Superattendentem egit. Graviter tulit illius discessum Ecclesia, cui præfuit, & nos (ita pergit ille,) inviti ipsum dimisimus. Sed status Ecclesiarum Mompelgartensium talem Virum postulavit, & necessitas nobis quasi extorsit & eripuit. Decrevit is cum familiâ per diem apud vos subsistere & familiaritatem vobiscum atque amicitiam contrahere. Quamvis autem mihi abunde constet de vestrâ facilitate, humanitate atque egregiâ voluntate erga omnes eruditos & pios Viros, imprimis eos, qui à nobis proficiuntur; tamen Amico meo optimo, apud meum amicum charissimum aditum aperire volui, ut non deesset bono Viro, apud vos ignoto, occasio vos compellendi. Eum ita tibi commendo, ut qui omnium bonorum Virorum favore & studio dignissimus sit, & te oro, ut quâ fide & Zelo hætenus Reichenvillanam Ecclesiam tuo consilio atque ope juvisti, eodem & operam tuam Ecclesiæ ac Superattendenti novo Mompelgartensi, si res ferat, præstes, à Domino
mer-

mercedem, à M. Pistorio (Piscario) debitam observantiam, à nobis omnibus pietatis officia expectans. Haftenus Bidembachius. (a) Piscarius quem Abbatem factum esse supra diximus, mortem oppetiit, Alpirspaci. d. 21. An. 1601.

BASILIVS SATTLERUS, Theologiae Doctor, & Ducatus Guelphici Superintendentens Generalis, simulque Concionator Aulicus, ortu & nativitate non erat Witebergensis Saxo, sed Wirtembergicus, Neostadii ad Tiliam, A. Brunnio teste, (a) natus circa An. 1549. Patriae Scholas tam triviales quam Claustrales cum feliciter superasset, Tubingæ in Illustri Seminario Sacrae Scripturae studium optimo cum successu tractavit. Unde An. 1569. à D. Jacobo Andreae, qui ad reformationem Ducatus Brunsvicensis ab Illustrissimo Duce vocatus erat, cum aliis Philosophiae Magistris & Theologiae studiosis in terras istas deductus est. Fuere inter illos Joannes Schulerus, Grezingersis, M. Michaël Köhler, M. Rupius, ambo Oetisheimenses, M. Michaël Otto & alii, quorum aliqui Ecclesiis, alii Scholis adhibiti sunt. (b) Sattlerus Ministerio Verbi primum admotus; deinceps in Academiam Helmæstadiensem provectus, gradu Doctoris solenniter obtento Professionem Theologicam impetravit, ubi & Formulae Concordiae subscripsit. Inde illustrissimo Duci, Julio, ut à Concionibus & Sacris Consiliis esset

(a) Fecht Epist. Theol. P. IV. p. m. 522.

(a) Lib. Syn. p. 26.

(b) Thunpii Chron. Manuscriptum.

esset, Guelpherbytum evocatus, totius Guelphici Ducatus Episcopiam sustinuit usque ad obitum. An. 1583. Colloquio Quedlinburgensi inter Theologos Palatinos, Saxonicos, Brandenburgicos & Brunsvicenses instituto interfuit, cum Heinricho Wirfio, Abbate Ringelsheimensi, Tilemanno Heshusio, Daniele Hofmanno, Joanne Malsio, & Henrico Cölpio, Superintendente Henrichstadiano, à quorum partibus stetit. (c) Ex se & conjugē suā natos vidit liberos, nepotes ac pronepotes 99. Vitam in Domino posuit. Anno 1624. d. 9. Novembris, ætatis 75. Ministerii 55. Scripta commemorat Henninges Witten (d) G. Draudius & Ephraim Prætorius. (e)

Scripta.

Responsio ad quæstionem de Manducatione Corporis & Sanguinis Christi, quæ fide tantum fit. Helmestadii, 1586. in 8.

Drey Leichpredigten über dem Tod und Begräbnuß Herzog Julii von Braunschweig / 1589. in 4.

Beantwortung eines Send-Brieffs von einem Calvinisten/ Bruntrut/ 1598. in 4.

Ritter Gottlieb. Bruntrut/ 1598. in 4.

Medulla Davidica, Erklärung Teutscher Psalmen D. Martin Luthers erster und anderer Theil/

(c) *Acta Colloq. Quedlinburg. conf. Arnold. R. Hist. T. II. L. XVI. c. 17. S. 20.*

(d) *Diar. Biogr. An. 1624.*

(e) *Biblioth. Class. & Homilet.*

Heil / Mühlhausen durch Martin Spieß /
An. 1600. fol. Wittenberg / 1602. Wolfen-
büttel / 1625. 4.

Christl. einfältiger Bericht von dem H. Nach-
mahl / von der Majestät Christi / von der H.
Schrift / von der ewigen Gnadenwahl und
etlichen Ceremonien / Wittenberg / Anno 1607.
in 8.

GEORGIUS VOLMARIUS, Eccle- *Nat. 1549.*
siæ Hagenoviensis Antistes, Evange- *Cl. 1590.*
licorum secundus, Vaihingæ (a) in Cha- *Ob. 1611.*
ritiniâ natus est, circa An. 1549. Indo-
lis bonitate aliis Superior in Scholis Monasticis &
Seminario Illustri Tubingæ literis & Theologiæ
studio usque adeò mentem excoluit, ut jam tum Do-
ctoris titulo, vel gradu, dignus haberetur à Super-
attendebus. Cum igitur An. 1575. Hageno-
viensis Evangelicarum partium Senatus Ecclesiasten,
qui in locum D. Philippi Heerbrandi d. 16. Febr.
ejusdem Anni ad Superos evocari subrogaretur, ab
Illustrissimo Wirtembergiæ Duce Ludovico, misso
Legato expeteret, eâque de re D. Jacobum Andreæ
primum Civitatis ad doctrinam Evangelii Reforma-
torem compellâset, Consistorium Ducale, Jaco-
bum Steudlinum, Pastorem Schwiberdingensem,
Jacobus Andreæ verò Volmarum commendavit.
Legatus autem, cum utrumque, istum quidem Tu-
bingæ in Stipendio solitâ inter prandium Concione;
illum Stuttgartiæ in Templo perorantem audivisset,
Volmaro album adjecit calculum; qui, ut à D. Ja-
cobo

(a) *Brunnius p. 52.*

cobo Andreæ publicâ commendatione Hagenovien-
sibus sisteretur, supplicibus ad Ducem literis im-
petravit, eoque comite d. 12. Martii, ibi appulit,
alterâ die, quippe Dominicâ, Concione publicâ
commendatus & *χεροθεσία* solenni ordinatus.
Quæ introductio ex parte Jacobi periculo non caruit,
partim ob viciniam Electoris Palatini erga Andream
malè admodum affecti, unde is per territorium
Badense iter instituit; partim ob Pontificios Hage-
noviæ restantes, & majorem Magistratus partem
constituentes. Peracta tamen est dicto die 13. Mar-
tii feliciter, ringentibus licet Pontificiis, qui parum
à tumultu abfuturi credebantur. Sparso autem in
vulgus rumore Andream proximâ die Jovis denuò
concionaturum, malè contenti se continuêre, com-
modiorem fortassis occasionem motûs illam rati.
Enimverò Jacobus postera luce summo manè, præ-
cipuis è Senatu Evangelico per tria milliaria usque ad
Rhenum comitantibus, egressus discrimen evasit.
Interim de Volmari eruditione, modestiâ & dexte-
ritate admodum sibi gratulati Hagenovienses, decen-
tes Principi Wirtembergico gratias egerunt. Ipse
An. 1577. typo Concordiæ nomen addidit; Cum-
que sexennio elapso jamjam esset revocandus, Audi-
tores repetitis precibus ad Serenissimum Ducem, An.
1581. Scriptis per omnem vitam eum retinuerunt.
Qui Variorum adversariorum, Jesuitarum maximè
assultibus & technis expositus intrepidè tamen Evan-
gelium docuit, usque ad Annum 1611. quo die 15.
Januarii egregius Veritatis Propugnator extinctus
est. Hæc ex autographis Hagenoviensium in Bib-
lioth. Ducali extantibus, sub titulo: Acta Hageno-
vienia.

vienſia. Scriptorum loco, quæ num à G. Volmaro aliqua extent, ignotum nobis eſſe fatemur, juvat ſubnectere Epistolam ejus ad Præpoſitum Stuttgardianum exaratam, ex quâ ſtatus Eccleſiæ Hagenoviensis Lutheranæ Evangelicæ, qualis eo tempore fuerit, edilci poteſt.

Epistola M. Georgii Volmari,

Antistitis Hagenoviensis, ad Johan-

nem Magirum, Præp. Stuttgard.

ex αὐτογράφῳ.

Salutem in Christo JEſu! Reverendiſſime & Clariſſime Vir, Præſul Digniſſime, Domine & Pater Honoriſſime. Poſtquam intellexi, Eccleſiæ noſtræ primates, qui adhuc ſuperſunt, pauci quippe boni, ad Illuſtriſſimum Wirtembergicum Princîpem ſupplices daturus literas, occaſionem mihi non negligendam duxi, quâ malis preſſus, in ſinum Sancti Dei hominis cor effundere, & levius habere poſſem, modò venia eſſet ſcripto. Tacebo autem domeſtica & privata, inter quæ cum primis ſunt de filio meo Chriſtophoro, qui alioquin ſanus & ad ſtudia perfequenda impiger, tantum propter levem cutis exterioris affectum recurren-

currentem præteritâ ætate mihi gravis fuit: Sed cum per Dei gratiam sit restitutus & circa Autumnum Tubingam repetierit, hoc quicquid mali fuit, superavi. Publica sunt ad rem Ecclesiasticam pertinentia & verè mala, quæ tam facile devorari nequeunt. Nunquam equidem Ecclesiæ nostræ Status vel fuit, vel potuit esse in medio luporum tranquillus. Ab eo verò tempore, quo Jesuitæ in urbem admissi & recepti sunt, indies perturbatior esse cepit. Homines enim sunt ad fascinandos & dementandos Superiores, ad circumveniendos & seducendos simplices, ad seminandas lites & contentiones & inducendas omnis generis in populo querelas, mille artifices, nec tales à quocquam describi vel depingi possunt, quales experiuntur ii, qui inter illos vivere necesse habent. Rectè Parisienses Sorbonistæ ante annos quinquaginta & amplius censuerunt, Societatem hanc Jesuitarum novam esse in negotio fidei periculofam, pacis Ecclesiæ perturbativam & magis ad destructionem, quàm ad ædificationem, &c. Eò usque jam rem perduxere, ut vix & ne vix quidem
vel

vel Papam, Papistas aut Papisticos Errores & abusus nominare, saltem publicè liceat, ut hoc modo odiosis nominibus suppressis & sopitis erroribus, simpliciores nihil discrepare inter se Religiones putent, & illam alteram Papisticam propter externum splendorem, ventrem, & alia citius amplectantur. Hinc etiam factum est, cum ante semestre Collega meus, M. Sebastianus Springerus pro concione & occasione Papistarum hypocrisin, opinione illorum vehementius perstringeret, mox coram Senatu accusatus, sententiam audit, ut à Concionibus & omni Ministerio abstineat, Stipendio & suo careat, usque dum coram Imperatore ea, quæ contra Majestatis illius Mandatum pro Concione dixerit, excuset. Dum hoc cum admiratione nostrâ agitur, alter Collegarum M. Philippus Molitor, in gravem incidit morbum, quo ægro omnes Ecclesiastici labores meis humeris incubuere. Ne ergò succumberem brevi, aut homines nostri rei indignitate concitarentur, quem prius officio faciendo interdixere, ad idem redire permisere, sed tantum ad

trimestre, utque inter ea causam in Curia Imperatoris expediat : Ita officium adhuc facit quidem, sed cum tremore & metu periculi, de quo fabricando artifices illos nihil non tentaturos non dubitamus. Non autem temere & præter rationem huic cum primis periculum intentare voluerunt. Vident me laboribus & senio jamjam confectum, diu ipsis obstare non posse; contra M. Molitorem, qui à Senatu non est vocatus, nec dum in tutelam ejus receptus, facile causam invenient. Hic verò à Senatu vocatus, in hac statione exercitatus, quique Ecclesiæ adhuc diu utilis esse queat, quàm minimè ferendus censetur. At verò jactura hæc Ecclesiæ adhuc facilis esset, si modò cum pace & absque discrimine dimitteretur, & ex Senatus permisso alius idoneus substitueretur. Illud demum nos valde anxios & sollicitos tenet, ita ut fortem nostram miseram non possimus non deplorare, & aliorum bonorum consilia & auxilia implorare. Id quod his scriptis ego etiam facere volui, & causam tam Collegæ mei consternati, quam Ecclesiæ admodum afflictæ R. T. Digni.

Dignitati humilime commendare. In Profesto Martini, Styli Veteris, Senatus spretis omnibus nostris supplicibus precibus, per Scholarchas Papisticos Jesuitas solenniter in Scholam introduxit, eamque regimini illorum totam tradidit & commendavit : Qui statim postero die lectiones & horas lectionum mutarunt, in omnibus classibus, mutaturi & introducturi multa alia ad adventum Provincialis, adducturi secum multos bonos socios , qui indies expectatur. Reliquus quidem adhuc nobis est M. Joannes Beckerus, Lienzingensis, in Classe Secundâ, qui deducit nostros pueros ad sacros coetus, in quibus officium suum facit cum laude. Sed quod diu apud ejusmodi homines, puto Gesuitas, in eadem Scholâ locum suum habere vel possit, vel velit, divinare nondum possum. Ab impossibili omnes ad preces publicè & privatim convertimur, ut Deus in adjutorium nostrum intendant, & ad adjuvandum nos festinet, quia non alius, qui pro nobis pugnet. Ab iniquis & dolosis nos eruat Dominus fortitudo nostra. Possem plura, sed non licet ; Valeat R. T. D. feliciter

Q 3

& per.

& perpetim , meque in sinu paternæ
mansuetudinis fovere non desinat. Ite-
rum valeat, Hagenoæ , 9. Decembris,
An, 1607.

R. T. D.

Studiosissimus.

M. Volmar.

Reverendissimo & Clarissimo Viro Do-
mino Joanni Mageiro, Ecclesiæ Stutt-
gardianæ Præsuli Dignissimo, Do-
mino & in Christo Patri suo hono-
randissimo.

Nat. 1549. *Clar. 1590.* *Obiit 1617.* **N**ICOLAUS WIELANDUS , Illu-
strissimi Wirtembergiæ Ducis Con-
siliarius , & Abbas Herren-Albensis ,
Vaihingæ (a) celebri olim Comitum sede
ortus, circa An. 1549. Sub divinæ Providentiæ nu-
tu literas humaniores & Theologiæ purioris stu-
dium inter Alumnos Stipendii Ducalis ita excoluit,
ut administratis quibusdam minoris subsellii officiis,
ad Marpacensis Ecclesiæ Inspectionem An. 1574.
adspiraverit , ubi & Concordiæ Librum manu suâ
comprobavit. (b) Cumque modò dictam Diœce-
sin per viginti annos dexterrimè rexisset , Præsularis
Officii dignitas in Cœnobio Herren-Albenfi illi in
præ-

(a) *A Brunnus l. c. p. 117.*

(b) *Form. Concord.*

præmium Anno 1597. cessit. (c) Connubiali vinculo sese addixerat Henrici Weickersreuteri, Abtis Hirsoviani, filia. Mortem oppetiit, d. 3. Maji, An. Chr. 1617.

JOANNES HUZELINUS, Gene. Nat 1549.
 ralis Superintendens & Abbas Hirsau- Cl. 1590.
 gienfis, patriâ Wirtembergicus domo Ob. 1621.
 Kirchenfis, circa Annum 1549. vitam incepit. Cursu studiorum absoluto variis in locis Ecclesiæ Dei inserviit, usque ad Annum 1577. quo Blabyrenfis Oppidi Pastor & Vicinarum Ephorus Specialis electus, Formam Concordem subsignavit. Anno 1596. Post Joannis Brentii Junioris Obi- tum, ad Abbatiam Hirsaugienfis Cœnobii evectus, Quadrum Viratum Generalem cum sessione in Ordinum Provincialium secretiore Senatu sibi commissum cum laude obivit, pro Ecclesiæ & Patriæ salute fideliter excubans. An. 1617. utrumque officium Paulo Ruckero, successori tradidit emeritus. Vir, A. Brunnii testimonio, sanctus, quem inter octingentos Theologos ferè solum hoc mactat Encomio. (a) Disciplinæ Claustralis servantissimum fuisse, sunt qui de illo etiamnum ex aliorum traditione prædicent. Sanctitatem numeris omnibus absolutam morte beatâ consecutus est in Cœlis. d. 9. Febr. An. 1621. Fautorem & manuuctorem suum vocat Joh. Val. Andreæ, seque illi suprema verba dixisse memorat in Vitâ suâ Manuscriptâ ad An. 1629. Filium

Q 4

(c) Nicod. Frischlin. Eleg. Libr. VIII. Eleg. 5.

(a) A. Brunnii p. m. 76. Reliquâ è Manuscriptis hinc inde dispersis collecta.

lium genuit cognominem, Johannem, Superattendentem Schorndorffensem, cujus Concio Exequialis, Danieli Schrötlino, Abbati Adelbergensi, dicta ex Dan. XII. extat.

Nat. 1549. **JOANNES WEININGERUS**, Mar-
Cl. 1599. chionatus Durlacensis in districtu Su-
Ob. 1629. periore Generalis Superintendens, Ephorus Badenwilensis, & Sulzbergensis Pastor, patriâ Wirtembergicus, Tubingæ An. Chr. 1549. natus, Patre Michaële, Urbis Consule; Studiis propter Ingenii dotes minimè vulgares destinatus, & in phrontisteria Monastica, denique in Illustre Stipendium receptus, eos in Philosophicis fecit progressus, ut haud rarò lectiones publicas & extraordinarias habere juberetur à Senatu Academio. Præceptoribus in Theologiâ usus famigeratissimis, D. Jac. Andreæ, Heerbrando, Theodor. Snepfio, & Joh. Brentio; contubernali Ægidio Hunnio, ex cujus erudita Conversatione & institutis inter ipsos exercitationibus privatis, non parum emolumenti tulit. (a) Ecclesiastico Muneri redditus idoneus An. Chr. 1575. Diaconiæ Megalo-Bottwariensi primùm; paulò post Parechiæ Nicro-Weihingensi, deinceps Wendlingensi, porrò Wilensi in saltu Schönbuch præfuit, simulque in hoc posteriore loco Dioceseos Tubingensis & Bebenhusanæ Inspectionem per quinquennium gessit, tantâ cum nominis sui famâ, ut ad amplissima Ecclesiæ officia, Ulmam, Ratisbonam, Neoburgum expeteretur, quas tamen officiis Patriæ diu posthabuit. Tandem morbo quodam admoni-

(a) Conc. Fuz. pl.

admonitus, quem Deum ob recusationem istarum functionum immisisse sibi credebat, (b) oblatam à Georgio Friderico, immortalis gloriæ Principe, Marchione Durlacensi, (qui ad solennia Initiationis Baptismatis Stuttgardiam venerat, & ab Illustrissimo Duce Wirtembergico inspectorem Ecclesiarum suarum Generalem desideraverat,) Spartam amplexus, Rœhtelam è Patriâ se An. 1596. contulit, singulari Marchionis gratiâ exceptus, qui & ipse præstò fuit, cum Weiningerus Cœtui fratrum in Arce Rœtelâ Vispiorum solenni commendatione sisteretur. (c) Rœtelâ Sulzbergam traductus eidem Generalis Superintendentis officio, (& aliquamdiu etiam Aulico Ministerio,) per 33. annos magnâ cum laude usque ad obitum præfuit. Cum uxore Mariâ Salome, Johannis Beerii, Vexilliferi filiâ, quam D. Jacobi Andreæ consilio Anno 1575. duxerat, integrum semileculum cum decimestri rarissimo planè Exemplo, placidissimè exegit, relictis quinque filiis & tribus filiabus. E filiis major natus, Michaël, Superintendens Susenbergicus; Alter Conradus, Gymnasii Durlacensis Rector, Theol. & Philosophiæ Professor, ultimò Ecclesiarum inferioris Marchionatus Antistes Generalis designatus est. Filix non postremæ dignitatis Viris elocata, Patris felicitatem adauxerunt. Qualem se in tam splendido, neque minus oneroso Munere gesserit, ex Pauli Cherleri, ad eandem Episcopiam adspirantis, indicio patet. (d)

Q 5

Erat

(b) *Dominus Fecht, in Schediasm. Memor. Gebhardian. apud H. Pipping. Triad. Decad. p. m. 1210.*

(c) *Fecht, Epistol. Theol. Part. VI. p. 767.*

(d) *Ibid. l. cit.*

Erat nempe, ut ille scribit, in Visitatione abs se institutâ ex voluntate Reverendi Magistratus, à quo diplomate instructus publico fuit, satis acris & sedulus, enormium excessuum Inquisitor & Corrector. Sanè ex ore Principis excepta vox est: Hic Vir (Weiningerus scilicet) aliquot repurgationes Ecclesiarum utiliter mecum peregit. Dieser Mann/ hat mir etliche gute Purgationen in der Kirchen verrichten helffen. (e) Dexteritatem, judicium, fidem & industriam ejus pluribus persequitur Parentator. Imperterritus Veritatis Confessor appellatur à Domino D. Fechtio. apud Pipping. p. 1173. Formulæ Concordiæ manum addidit An. 1578. Calamum strinxit adversus Jac. Grygnæum & Aman-dum Polanum, Theologos Calvinianos, Basileæ docentes, quibus tantò magis exosus fuerat, quod venerat ab Academiâ, pertinaci quodam fato Calvinianis dogmatibus inimicâ. Non poterat vel pro suggestu, vel in privatis discursibus meminisse Erroris Calviniani, aut eundem quantumlibet moderatè refellere, quin id ad aures, Grynæi, persuasi, Ecclesias Marchicas ab ejus nutu, perpetuo quondam motu pendere, nec sine ejus arbitrio alieni Principis ministris, loqui licere, delatum offensam pareret. Cum itaque in Oratione quâdam Nuptiali Wilæ, loco quidem ad Dynastiam Rötelanam pertinente, sed vix uno alteroque lapide Basileâ distante An. 1598. habitâ officii sui memor, auditores suos à disseminatis tum noviter in viciniâ erroribus dehortaretur, eamque Orationem Tubingæ typis exscriptam publicaret, Theologi Basileenses ediderunt:

(e) *Conc. Funebr.*

runt: Christliche und treuherzige Warnung der Pfarrherren und Theologen zu Basel an die Gemeinde Gottes daselbst / von einer Schmach-Predigt / so zu Weil in der Herrschafft Nötteln / erschienen 1598. Jahrs gehalten und hernacher in Druck verfertigt worden. In quâ Viro extra territorium Basileense, in suggestu Marchico, curæ atque inspectioni ejus particulariter concredito, ad novorum Conjugum petitionem, ritu Lutherano peroranti objiciunt: Er grieffe in ein frembd Amt / und unterstehe sich frembde Gemeinden / die ihme nicht befohlen sind. Quamobrem Weiningerus huic scripto opposuit Apologiam infra recensendam. Ex quo tempore, ut Theologis Basileensibus in suis Ecclesiis Theologiam Calvinianam; ita in Marchicis Lutheranam nostris ministris liberè atque impunè docere licuit & profiteri. (f) Weiningerus senio & morbo diuturno confectus diem obiit octuagenario Major, Jubilèo in servitiis Domini superato d. 28. Aprilis noctu. An. Chr. 1629. ætatis. 81. Ministerii 54. Conjugii 50. Ad busta optimi Senis per oravit M. Johannes Peselius, Pastor Badenwilensis, ex 2. Tim. IV. v. 7. 8. &c. Choliambum lugubrem adjecit M. Samuel Glonerus, Poëta Laureatus Cæsareus, qui sic ἐπιλογίξει:

- - - - Entbeum hic lapis condit
Verbi Prophetam, Antistitemque Cœlestis.
Terræ supremum Marchicæ simul sidus.

Qui

(f) Fecht, & Pipping. p. 1212, seq.

Qui ceu docebat innocenter & purè
 Fidemque culturamque Numinis celsi;
 Sic comprobavit hanc Amore Virtutum
 Et semper integræ modestiâ Vitæ:
 Non ore tantum prædicare, sed casto
 Turbæ præire Solis instar Exemplo:
 Munus docentis arbitratus & finem
 Exemplo & ore profuit gregi junctim,
 Et hinc utrâque condidit manu templum
 Extremum ad usque Spiritum piæ Vitæ.

WEININGER ille: cætera heu! vorat luctus.

Meminit ejus H. Wittenius Diar. Biogr.
 ad A. 1629.

Scripta.

Eine Christl. Hochzeit-Predigt zu Weil bey
 Basel gehalten/ Tübingen/ 1598. in 4.

Gründlicher und wahrhaffter Bericht/ von des
 nen XIV. Calumnien / welche D. Jacobus Gry-
 neus, und D. Amandus Polanus, zu Basel Profes-
 sores, M. Joanni Weiningeren / Pfarrern und
 General-Superintendenten zu Rötteln / ungüt-
 lich angedichtet und beziehen / als habe er
 ein ganz Ehrwürdig Ministerium zu Basel in
 einer Predigt zu Weil gehalten / schmäählich
 angetastet / und ihnen greuliche erschreckli-
 che Irrthümme fälschlichen zugeleget; würd
 darinnen gehandelt von der Gnaden-Wahl/
 von der Versohn Christi / und des Herrn
 Abendmahl / Tübingen / bey G. Gruppenbach.
 An. 1600. in 4.

Leichs

Leichpredigt bey der Leichbegångnuß Herrn
*Nicolai Henningers Pfarrers zu Haltingen/
auß Dan. XII. 48. An. 1600. in 4.*

ÆGIDIUS HUNNIUS, Theolo- *Nat. 1550.*
giæ Doctor & Professor Publicus Cl. 1590.
in Academiâ Witebergensi, Ecclesiæ simul Ob. 1603.
Pastor & Superintendens, Winendæ, Wir-
tembergici Ducatus Oppido, nobilitatem & famam
attulit natavitate suâ d. 21. Decembr. Anni Jubilei
1550. in lucem editus, Parentibus illiteratis quidem,
sed tamen honestis, nec sine luculento futuræ ma-
gnitudinis præfagio. Mater quippe uterum gestans
sibi in somnio videbatur sedere in templo, & manu
dextrâ quidpiam humo attollere simile culmo stra-
mineo; Idque cum teneret inter anteriores digitos
cepit ita crescere, mater autem sub mole sic angi, sic
laborare & afflictiari, ac si penitus esset succubitura,
dumque jam videretur actum & planè se putaret in-
terituram sub onere, derepente idem vidit in templi
columnam versum, ac se onere liberatam. (a) So-
mnum illud divinitus immissum eventus comproba-
vit. Commoti enim eâ visione parentes, Ægidium,
~~ut~~ primùm per ætatem fieri potuit, Scholæ patriæ
& studiis adhibuerunt; ubi, cum prima literarum
& pietatis fundamenta jecisset, in Coenobium Adel-
bergense illo tempore florens, An. 1563 & biennio
post in Maulbronnense receptus, primam Philoso-
phiæ lauream An. 1565 Tubingæ accepit, quam
& elapso semestri plenè adiit, artium deinde Magi-
ster

(a) *Sal. Gesner, in Conc. Fun. & Caroli Memorab. T. I.*
p. 53.

ster An. 1567. ætatis 17. summâ cum laude renun-
 tiatus. Inde ad studium Theologicum animum
 appulit sub Præceptoribus Jac. Andreæ, Jac. Heer-
 brando, Theod. Snepfio & Joanne Brentio. A Prin-
 cipe autem Wirtembergico propter ingenii excellen-
 tiam & eximios profectus Diaconia Tubingensi An.
 1574. ætatis 24. præfectus est. Quâ per biennium
 administrata An. 1576. Marpurgum ad Professio-
 nem Theologiæ, commendante illum Jac. Heer-
 brando, cui dona Viri apprimè fuerunt perspecta,
 evocatus est. Desideraverant nempe Landgravii
 Hassiæ, ut Serenissimus Wirtembergiæ Dux ad in-
 stauracionem Academia Marpurgensis Theologum
 celebrem, nominatim J. Heerbrandum, ipsis con-
 cederet. Heerbrandus verò per ætatem jam pro-
 vectiorem sese excusans, Hunnium sui loco substi-
 tuit, secutus in eo, ut ipse scribit, exemplum in-
 clyti Viri Johannis Reuchlini, seu Capnionis, qui
 cum ab Electore Saxonie, Friderico, ad Professio-
 nem Græcæ Linguae in Academia Witebergensi re-
 cens fundatæ obeundam expeteretur, senectutem
 causatus vocationem modestè recusavit, & Philip-
 pum Melanchthonem, admodum juvenem, Ele-
 ctori commendavit, affirmans: Eum non solum al-
 terum fore Reuchlinum, sed & longè superiorem.
 Idem Heerbrandus dictitabat de Hunnio, nec fefel-
 lit augurium. (b) Hunnius enim An. 1576. d. 16.
 Julii, æt. 26. in Academia Tubingensi cum sodali &
 Concive suo, Polycarpo Lysero, Theologiæ Do-
 ctor creatus, Marpurgensem Academiam sedecen-
 nii spatio, quam maximè illustravit, editis ibidem
 scriptis

(b) *Salom. Gesner, loc. cit.*

scriptis egregiis; de personâ Christi, Explicatione quarundam Epistolarum Pauli & Johannis; Homiliis in Prophetas minores, Postillâ Evangelicâ, Catechismo & aliis lucubrationibus exasciatis. Fama igitur de eo longè latèque diffusâ, Saxonici Electoratus Administrator Wilhelmus, Hunnium Anno 1592. ad repurgandam à Crypto-Calvinianorum fermento Academiam Witebergensem, à Serenissimo Principe Wirtembergico non sine difficultate & singulari labore obtinuit. Itaque Witebergam venit vocatus, ubi mox Professor Theologiæ primarius, Templi Arcis Præpositus & Consistorii Ecclesiastici Assessor declaratus est. Anno autem 1595. Pastor & Ecclesiæ Witebergensis Superintendens constitutus, tandem post obitum Jac. Heerbrandi in patriam revocatus, Cancellariatus & Præposituræ Tubingensis Officio destinabatur. De quo, ut literæ illius in Patriam scriptæ testari perhibentur, magnopere lætatus, prædium suum, quod Stuttgartiam & Tubingam interjacet, & etiamnum, *der Hunnshoff* / appellari solet, usque ad suum Adventum instaurari per amicos curavit. Certantibus autem de Viro, Principibus Saxonix & Wirtembergix, saltem in unum adhuc vel alterum annum, ut in Saxoniam remaneret, Elector instantissimis literis impetravit, (c) quam veniam & ipse demùm Ægidius exorare consultum duxit. (c) Deus verò litem paulò post diremit omnem. Uxorem Hunnius assumpsit, An. 1576. d. 10. Januarii, Eleonoram, Johannis Felderi, Ducalis Præfecti in Schönbuch, filiam, ex quâ octo liberos suscepit. Anno

(c) *Ibid.* conf. *Fecht. Epistol. Theol. P. VII. p. 791.*

no 1577. d. 23. Februarii, Ludovicum, qui post assumptum Magisterii gradum, An. 1596. d. 3. Septembris ætatis 19. obiit, spemque Patris de se optimam, quod ad hanc vitam attinet, fefellit; An. 1579. d. 3. Septembris nata illi est Sabina filia ex quâ generum nactus est Helvicum Garthium, Theol. celebrem. Anno 81. d. 17. Martii, Ulricus, Juris-Consultus, qui ad Religionem Pontificiam defecit. An. 1585. d. 11. Julii, Nicolaus, postmodum ex Professore Witebergensi Superintendens Lubecensis. Eleonora An. 1588. d. 10. Martii, Margareta Anno 1590. d. 30. Augusti: denique post hos omnes Witebergæ An. 1594. d. 19. Martii Ægidius, ex Superintendente Sangerhusano Ducatus Altenburgii Inspector Generalis. Cæterum Hunnius juxta Johannis Schmidii, (d) celebris Argentoratensium Theologi effatum, omnium consensu meritò tertium à Luthero locum obtinuit, custos, vindex, propugnator cœlestis Veritatis contra quosvis adversarios, dum vixit, acerrimus. Theologus, cujus commemorato nomine (verba sunt Quenstedii, (e) perfectæ Theologiæ consummatio audientis animo oboritur. Vir egregiè doctus, disputator acutus, S. Scripturæ explanator egregius, & fidus purioris doctrinæ Christianæ Hyperaspistes adversus Jesuitas, Sacramentarios Flacianos, & inanes Huberi *Φλυαρίας*. Confecto quippe feliciter An. 1592. reformationis in Academiâ Witebergensi opere, & repurgatis etiam ipsius operâ, Friderici IV. Lignicensium Ducis jussu in Silesiâ Ecclesiis, ejectoque

(d) *Memor VVegelein. apud VVitten p. m. 934.*

(e) *De Patriis Viror. illustr. p. 66.*

qui de Calvinismo suspectus erat, Leonhardo Krenzhemio, Superintendente, varia deinceps subiit certamina; Imprimis cum Samuele Hubero, Bernate, qui Derindingâ Witebergam ad Professoris Theologi Munus pervenerat, & Universalitatem Electionis propugnabat, quæ controversia ab anno 1593. usque ad annum 1595. Witebergæ, & deinceps per complures annos duravit; in quâ Hunnius animum prorsus candidum & pium erga Huberum ostendit, quem diversis Epistolis charitate Christianâ plenis de mutandâ sententiâ fideliter admonuit. Eam concertationem alia excepit, cum Theologis Anhaltinis de Adiaphoris, & cum Davide Pareo. Omnium autem gloriosissime disputavit noster cum Pontificiis, in Colloquio Ratisbonensi Anno 1601. Cùm enim Jesuitæ sæpissimè ad Colloquium provocarent, Hunnius d. 10. Julii, hoc ipso anno disputationem publicam proposuit ad quæstiones discutiendas: an & quomodo, quibusve conditionibus ejusmodi Colloquium inire æquum atque integrum esset? factâ demùm declaratione: Nostrates lucem & congressum non defugere, sed paratos esse de quibuslibet Articulis legitimam inire disquisitionem. Instituto igitur, mense undecimo, circa finem anni Colloquio, strenuum Dei Athletam & Confessorem Veritatis intrepidum Hunnius præstitit. Romanum enim Pontificem coram toto Confessu, ipso Maximiliano Bavariæ Duce præsentem, Anti-Christum pronunciavit. Jesuitam vero Tannerum ferocius se efferentem & universa, quæ in Scripturis, etiam Apocryphis, extant, ut articulos fidei, creditu necessaria esse, asserentem, datâ de To-

biæ Cane caudam movente instantiâ, coram toto Orbe erudito confudit, tametsi Insulsus Esavita absurdissimum effatum in Opere Scholastico à se in lucem edito denuò repetitum, defendere non dubitârit, (f) piosque Hunnii manes fannis & sarcasmis laessere sustinuerit. E scriptis Viri potissimum emnere judicatur Libellus de Majestate Scripturæ, quem aureum & si quid pretiosius, appellavit D. Joh. Meifnerus. (g) Florido maximè stylo & elegante (quem tamen in neminem filiorum suorum derivârit) conscriptum, rectèque operum omnium illius primo loco positum censet, D. Seeligmannus. (h) Sed & perspicuitatem in ejus lucubrationibus omnes agnoscunt. Unde Waltheri dictum de illo: Quod est Zabarella in Philosophia, id Hunnius est in Theologia, prolixus sed facilis intellectu. (i) Notum etiam Saxonum de tribus Suevis synchronis judicium, quo Polycarpum Lylerum formosissimum, Georgium Mylium, Augustanum, eloquentissimum, Hunnium verò doctissimum appellârunt. (k) Plura Elogia præsertim recentiorum, qui Ægidium laudant, velut astra minora Solem, aut Lunam, coacervare supersedemus. Gerhardus certè illum recentioribus Theologis omnibus præferendum judicabat. (l) Tot igitur tantaque Viri dona præstantissimorum passim ingeniorum confluxum Academiae Wittebergeni ejus ætate attulerunt. Sanè inter discipulos

(f) Vid. J. A. Osiander Theol. Acroam. Disp. III p. 48.

(g) In Dissert. de Sepulturâ Mariæ S. 8. Sect. 2.

(h) Orat. de Divin. Scriptur. p. 4.

(i) Vid. Serpilus in Epitaph. Suevorum p. 37.

(k) VV ilh. Stratemann in Theatr. Hist.

(l) Königs Biblioth. p. 418.

los Hunnii fuere Theologi nominatissimi, Georgius Zeæmannus, in cujus amorem adeò pronus erat, ut Itineris Comitem ad Colloquium Ratisbonense præ aliis eligeret; Johannes Meelführerus, què[m] privata liberorum suorum informationi præfecit; Johannes Himmelius; Johannes Schröderus, qui Hunnio aliquando conquestus: Se dicta Scripturæ illorumque citationes memoriâ retinere non posse, responsum tulit: Domine Magister: Est gravis ille defectus. Id cum Suevicâ dialecto pronunciâset, sannis & scommatibus quorundam exagitatus est. Denique Balthasar Menzerus, & Albertus Grauerus primo loco nominandus, domesticus ejus valdè dilectus. (m) Pietatem Hunnii adhuc in juventute, divina mirè probavit roboravitque hodosophia, gravissimâ quidem tentatione. Inciderat ille in Monasteriis in commilitones corruptissimos, per quos Diabolus ei vehementer insidiatus est, ut suis retibus eum implicaret. Accidit autem aliquando Adelbergæ, cum scholares unâ considerent, & de variis rebus colloquerentur, ut quispiam diceret de peccato in Spiritum S. esse id irremissibile; Hic sermo spiculum lethiferum ei infixit, ut horribilis & subita tentatio animum illius fortissimè percelleret. Quia enim latebat ipsum definitio hujus peccati, fuggerebat Satanas: Quod si tu tale peccatum commisisses? Hoc ipsum coram Condiscipulis planè dissimulans ibat cubitum, supra modum tristis, noctu in lecto orabat, flebat, implorabat Dei misericordiam, petebat, ut se solidâ & idoneâ consolatione erigeret. Vix tandem obdormiscens manè surgit

R 2

ad

(m) Confer. P. Freh. Theatr. in Vitis Vir, adductorum.

ad preces consuetas, adhuc valde tristis. Postea cum horâ sextâ matutinâ lectio frequentanda esset, occupat locum suum & invenit, in ipso vestibulo loci super mensam Margaritam Theol. Joh. Spangenbergii & quidem librum apertum, ad cujus primum conspectum se illi offert quæstio de peccato in Spir. S. & subjuncta Responsio ex Augustino. Cujus lectio loci illum efficacissimè consolabatur. Hæc de illius tentatione ex ipsius relatu commemorat Hutterus. (m)

Morbo correptus ultimo, fertur præfagio quodam divinitus suggesto dixisse: Quia cursum Epistolarum Paulinarum pro lectionibus publicis absolvisset cum valedictoriâ D. Apostoli Concionibus hebdomadariis explicata, sibi omninò videri, tempus adesse valedictionis propriæ, quod eventus comprobatum dedit. (n) Calculi namque doloribus ipsi familiaribus fractus, cum ventriculi præsertim accessisset inflammatio, adeò quidem ut nec alimenti, nec medicamenti quicquam posset ingerere; Repetitâ solenni coram testibus Confessione: Se doctrinæ suæ rationem ad Christi tribunal intrepidè redditurum. Spiritum inter preces Deo reddidit, 4. Aprilis, An. 1603. ætat. 53. Ministerii 29. Utrum inter eos, qui intemperie studiorum mortem sibi accelerârunt, referendus sit, ut G. Bœtnerus censet, suo loco relinquimus. Vitam & obitum ejus solenni Threnologiâ descripsit Leonhardus Hutterus D. & Successor in officio Professoris Theol. (o) Et D. Salomon

(m) *Threnolog. in Hunnii Obitum, ab initi:*

(n) *Joh. Kisling. in der Christl. Sterb Kunst.*

(o) *Apud Melch. Adami Vit. Theol.*

Iomon Gesnerus, Collega, habitâ ex 2. Tim. IV, 6.
7. 8. Concione Funebris, cui sequens Epigramma
Lugubre præfixit:

*Tubinga ÆGIDIO HUNNO doctorale brabeion
Solvit, ut Hassorum est fida columna Scholæ.
Pulpita Leucoreæ plusquam duo lustra Cathedræ
Audivere, animi scripta loquuntur opes
Wirtembergâ vocat, retinet Witebergâ vocatum:
Nominat illa suum; prædicat ista suum;
Hoc Academiam Ducis utriusque suam vult
Cura decennalis nobilitare VIRO.
Sed medium se infert Deus Arbiter & tuus, inquit
Non est, nec tuus est Hunnius est & erit.
Hunnius est & erit meus inter sidera serto
Fulgeat auricomo: & tradidit aureolam.*

Epitaphium.

*In Templo Witeberg. oppidano hisce
verbis reperitur.*

ÆGIDII HUNNI SS. Theol. D. &
in Academiis Marpurg. per An-
nos XVI. Witeb. XI. Professoris, Eccle-
siæ hujus Pastoris & in Elect. Saxon. Su-
perintend. Corpus sub hoc Tumulo Se-
pultum est, qui natus An. Christi MDL.
die XXI. Dec. die IV. Aprilis, MDCIII.

R 3

obdor-

obdormivit cum vixisset Annos LII.
Menses III. Dies XIV.

Quod, ut & Effigiem Viri exhibet P. Freherus.
Theatr. Ill. Vir. p. 311. De Scriptis consulantur
Bibliothecæ, cum primis Ephr. Prætori,
G. Draudii, & H. Witten Diar. Biograph. ad
An. 1603. qui Tract. de Exorcismo abrogando
inter ejus scripta perperam recenset. Nec
enim ea mens erat Hunnio, ut Ecclesias Saxo-
nicas vel turbare, vel calumniari voluerit, cum
ad restorationem illarum natus & Divinitus
vocatus fuerit; uti rectissime judicat D. Kro-
majerus. (p)

Scripta.

*Omnia quæ Latinè extant, quinque Tomis compre-
hensa, studio & operâ Helvici Garthii, Generi
ejus, Theol. D. prodierunt Witebergæ, Typis M.
Georgii Mülleri, Impensis Job. Jac. Porfii, Bib-
liopolæ Francof. ad Mœnum. Annis 1607. 1608.
1609. in folio.*

*Commentarios ejus in Epistolas Pauli & Evangelia
Matthæi & Johannis nuperrimè cum B. Winckel-
manni & Arcularii Commentar. in Marcum, Lu-
cam & Acta Apostolorum edidit D. J. H. Feustkin-
gius, Theol. Doctor Serveſto - Anhaltinus; sub ti-
tulis ſequentibus:*

*Thesaurus Epistolicus D. Ægidii Hunnii Witebergæ.
An. 1705. in fol.*

*Thesaurus Evangelicus. Witebergæ, 1706. fol. **

Nos

(p) Theol. Pos. Art. Art. XVI, tb. 19. p. 678.

* Conf. Unſchuld. Nachricht. ad An. 1707. p. m. 437.

Nos Scripta in Tomis V. citatis extantia recensimus cum Germanicis sub finem adjectis.

Polemica, Tom. I. comprehensa.

Tractatus de SS. Majestate, fide, authoritate & certitudine S. Scripturæ Propheticae & Apostolicae Veteris & Novi Testamenti, 1588. 1590. Lubeca, 1592. Itidem Germanicè 1596. 8.

Hunc adversus Atheos & Contemptores Scripturæ commendavit & P. Huetii Demonstrationibus Evangelicis longè prætulit, D. Vejelius in Præf. edit. Nov.

Articulus de SS. Trinitate per quæstiones & Responsiones solide pertractatus & contra quasvis Hæreticorum Veterum & Recentiorum strophas & corruptelas firmissimè munitus, Francofurti, 1589. 1590. 1596. Witebergæ, 1607 in 8.

Libelli IV. de Personâ Christi, ejusque ad dextram Dei sedentis divinâ Majestate, quorum primus doctrinæ sanæ Confirmationem & contrariæ elenchum continet. Secundus Antiquitatis Consensum. Tertius Lutheri sententiam invariataam continet. Quartus invidiam demonstrationem habet nostras Ecclesias asserendo Majestatem filii hominis ab Aug. Conf. nihil quicquam recedere Ursellis, 1585. Francof. 1585. 1590 1592 1595. 8. Witeb. 1612. 8.

ASSERTIO Sanæ & orthodoxæ doctrinæ de Personâ & Majestate Christi contra Pezelium Francof. 1592. Lubeca, 1594. 8.

Articulus de Personâ Christi & Unione Hypostaticâ, Communicatione Idiomatum & Majestate Christi hominis, Witebergæ, 1603. 8.

*Articulus sive Tractatus de Peccato, Witebergæ, 1607.
in 8.*

*Articulus de Libero Arbitrio per quæstiones & respon-
siones propositus, Witebergæ, 1605. 8.*

*Articulus de Justificatione hominis peccatoris coram
Deo, Francofurti, 1590 8. Witebergæ, 1608 8.*

*Articulus de Providentiâ Dei & æternâ Prædestinatio-
ne, contra Tossanum & Samuelem Huberum, Fran-
cofurti, 1596. 1603. Witebergæ, 1605. in 8.*

*Articuli de Lege & Evangelio ex Scripturæ S. funda-
mentis extructi, Witebergæ, 1607. 8.*

*Articulus de Sacramentis Veteris & Novi Testamenti
præcipuè de Baptismo & Cœna Domini per quæstio-
nes & responsiones solidissimè pertractatus, Franco-
furti, 1590. 1595. 8.*

*De Ecclesia vera & ejus Capite Christo. Itemque de
Ecclesiâ Romanâ & ejus Capite, Pontifice Romano.
Tractatus de Indulgentiis & Jubileo Romani Pon-
tificis.*

Polemica, quæ Tomo II. con-
tinentur.

EXamen & Refutatio Assertionum Jesuiticarum
Laurentii Arthuri de Ordinatione & Vocatione
Ministrorum Evangelicæ Ecclesiæ, Francofurti,
in 4.

*Refutatio primæ Controversiæ Generalis Tom. I. Ro-
berti Bellarmini de Scripto Verbo Dei & Traditio-
nibus, Witebergæ, 1601. in 4.*

*Tractatus de Indulgentiis & Jubileo Romani Pontifi-
cis duobus libris Rob. Bellarm. oppositus, Francofur-
ti, 1601. 1604. 8.*

Relatio

Relatio Historica de habito An 1601. Ratisbonæ Colloquio inter Augustanæ Confessionis Theologos & Pontificios.

Notationes ad Epistolam cujusdam Anonymi Pontificii Narratoris, quæ solatur Amicum Augustanum lugentem sortem Jesuitarum, ob rem infeliciter ab illis Ratisbonæ gestam.

An-Titannerus, h. e. Scriptum Apologeticum adversus Relationem Compendiariam Adami Tanneri, Jesuitæ Monacensis.

Examen Præfationis, quam Bavarici Collocutores Protocollo Monachii recusato, auctiorem præfigendam esse putârunt.

Calvinus Judaizans.

Anti - Paræus uterq; de Calvino Judaizante, primâ Vice editus, Francof. 1599. 8. & 1594.

Controversiæ inter Theologos Witebergenses de Regeneratione & Electione dilucida Explicatio Ægidii Hunnii, Polycarpi Lyseri & Salomonis Gesneri, cum refutatione Argumentorum, quæ Samuel Huberus pro Assertionem suæ Opinionis hætenus in medium attulit, Witebergæ, 1594. 4.

Exegetica, Tom. III. continentur.

Commentarius in Evangelium S. Matthæi Apostoli & Evangelistæ, antea Francofurti, 1594. in 8.

Commentarius in Evangelium B. Johannis Apostoli & Evangelistæ, antea seorsim excusus, Francof. Anno 1586. in 8.

Methodus Concionandi.

Epitome Biblica.

Prælectiones in XXI. Cap. Geneseos.

Exegetica, Tom. IV.

Commentarius in Epistolam ad Romanos, seorsim
 Francof. ad Mœnum, 1587. 8.

Com. in Epistolam Priorem ad Corinthios, It. Francof.
 1596. 8.

In Epistolam Posterio rem ad Corinthios.

In Epistolam D. Pauli ad Galatas, antea Tubingæ, An.
 1606. 8.

In Epistolam ad Ephesios.

In Epistolam ad Philippenses.

In Epistolam ad Colossenses.

In Epistolam Priorem ad Thessalonicenses.

In Posterio rem ad Thessalonicenses, antea Francofur-
 ti, 1596. in 8.

In Epistolam priorem ad Timotheum.

In Epistolam ad Titum.

In Epistolam ad Philemonem.

Comment. in Epistolam Canonicam B. Johannis, Fran-
 cof. An. 1594. 8.

Commentar. in Epistolam ad Hebræos, antea Francof.
 1589. in 8.

Tom. V. continentur.

Disputationes LXVII.

Orationes VI.

Comœdiæ tres.

Disputationes.

De Sacra Scriptura Canonica, & quidem de libris Ca-
 nonicis & Apocryphis, 1601. 4. Witebergæ.

*Disp. quâ probatur Calvinianos non esse sinceros Aug.
Conf. Amicos.*

De Augustanâ Confessione.

De Dei Essentia.

De Deo Vero, Uno & Trino contra Anti-Trinitarios.

De Deo Uno & Trino.

*De Ordine Personarum Trinitatis & eternâ filii Dei-
tate.*

*De Spiritus S. Hypostaticâ proprietate, eternâque
Deitate.*

*De Deitate Spiritus S. ejusque à Patre Filioque proces-
sione.*

De Messia contra Judæos.

De Personâ Christi.

De Eâdem.

De Unionem Hypostaticâ duarum Naturarum in Christo.

De Officio Christi.

De Gloriosa Resurrectione Domini nostri Jesu Christi.

De Regno Christi.

De Angelis bonis & malis.

*De imagine Dei in primo Homine & subsequuta corru-
ptione.*

*De Lapsu Primorum nostrorum Parentum, Adæ &
Evæ.*

De Peccato Originis.

De Peccatis Actualibus & Peccato in Spiritum S.

De Providentiâ Dei.

De Eâdem.

De Prædestinatione.

*De Electione seu Prædestinatione filiorum Dei ad sa-
lutem.*

Disp. de Electione, seu ad Vitam æternam Prædestinatione, cum subjecta Huberianæ sententiæ, de Electione Universali, Justificatione, Regeneratione hypocritarum per Baptismum refutatione.

De Prædestinatione & Reprobatione.

De Satisfactione Christi pro omnibus singulorum hominum totius Mundi peccatis.

Utrum Renati possint excidere Gratia Dei?

De libero Arbitrio, 1.

De Libero Arbitrio, 2.

De discrimine Veteris & Novi Testamenti.

De Justificatione Hominis Peccatoris coram Deo, 1.

De Justificatione, 2.

De Justificatione, 3.

De Bonis Operibus.

De Baptismo, 1.

De Baptismo ex Nono Articulo Aug. Confess. 2.

De Baptismo, 3.

Qui Baptismus, à quibus personis collatus, pro vero Baptismo habendus sit?

De Fide Parvulorum Infantum.

De Cœna Domini, Prima.

De Eâdem, Altera.

De Cœna Domini, contra Dan. Tossanum.

De Persona Christi.

De Baptismo

De Prædestinatione Salvandorum & infidelium reprobatione.

De Ecclesiâ ex Septimo Articulo August. Confess.

De Ecclesiâ Propositiones.

De Vera Catholica Ecclesia agnoscenda.

Disp. de malis & Hypocritis Ecclesiæ admixtis.

De Ministerio Verbi & Sacramentorum.

De duobus Anti-Christis primariis, eorumque fatali incremento, tyrannide & occasu.

De Anti-Christo Magno, Altera.

An Romanus Pontifex sit Apostoli Petri verus successor?

De Vitæ humanæ Terminò.

De Statu Animarum post hanc Vitam.

De Vita Æterna.

De Invocatione Sanctorum Defunctorum & Beatorum Angelorum: nec non Imaginum cultu.

De Purgatorio Pontificiorum.

De Magistratu Civili & Civium erga illum Officio.

Σύνοψις Epistolæ Paulinæ prioris ad Thessalonicenses.

Marpurgi 1591. 4.

Contra Annbaptistarum Errores XXX.

De Sacra Scriptura Canonica contra Pontificios.

De Unionè Personali Duarum Naturarum in Christo & Communicatione Idiomatum.

De Colloquio cum Pontificiis ineundo.

Labyrinthus Papisticus, s. Disputatio de Papatu semetipsum contradictionibus implicante, Mülhusii, 1602. in 8. Witebergæ, 1602. 1604. 4.

Orationes.

*O*Ratio de Certaminibus, Victoriis & Triumphis Christi in Conventu Theologorum Superioris Hassiæ, Marpurgi 29. Maji, anno Domini 1577. celebrato habita.

De Michaële Archangelo & Angelis.

Oratio Complectens Locos præcipuos ex priori Pauli ad Corinthios Epistolâ observandos, ejusque insignes utilitates

litates in astruendis Articulis fidei Christianæ ob oculos ponens.

De Vita & Morte Christianissimæ Principis ac Domine D. Sabine, Illustrissimi Hassiæ Landgravii Guilielmi Conjugis, &c. Habita Marpurgi, An. 1581. die 29. Augusti.

De Vita & Morte Illustrissimæ Principis ac Domine, Domine Hedwigis, clementissimi Hassorum Landgravii, Ludovici, dilectæ Conjugis, beatæ recollectionis, Scripta & recitata publicè 22. die Martii, An. 1590.

Oratio habita in Seculari Festo Natalitio Academiæ Witebergensis, cum centesimum à prima fundatione complevisset annum. 18. die Octobris An. 1602. De beneficiis Dei in eam Scholam collatis.

Comœdiæ.

Josephus, seu Comœdia prior Historiam Josephi à Mose descriptam usque ad exaltationem ejus ad dominium Ægypti exhibens, Marpurgi, An. 1584.

Comœdia Posterior ea continet, quæ ab annis fertilitatis gesta sunt usque ad descensum paternæ familiæ in Ægyptum, & mutuam letamque agnitionem Jacobi Patris, & Josephi filii, Ibid.

Ruth, Comœdia Nova & Sacra Marpurgi, 1586.

Seorsim extant adhuc,

Disputatio de Omni-Præsentia Christi hominis in Gubernatione omnium Creaturarum, Stuttgartiæ, 1618. 4. antea ut existimo Tubingæ.

Oratio, qua penitus exutitur & tractatur Κεῖνήριον certitudinis Historiæ Biblicæ ex variis atque valde memora-

memorabilibus profanorum etiam scriptorum atque Gentilium testimoniis, Francofurti, 1587. 4.

Supposititia.

Theses de abrogando Exorcismo quas paulò ante discessum conscripsisse dicitur, Erfordia, 1603. 1606. in 4.

Teutsche Streit-Schriſſten.

Contra Calvinianos.

Gründlicher Bericht von den Altaren: Ob dieselbige heutiges Tages in den Reformirten Kirchen sollen abgeschafft werden/ Urſel. 1584. in 4. Rostock / bey Joh. Hal-
lervord/ 1619. in 12.

Beweis/ daß die Calvinisten der wahren Aug-
spurgischen Confession, An. 1530. Keyser Caro-
lo V. übergeben/ niemahls zugethan gewesen.
Alles Historischer Weise auß den Actis selb-
sten und beederseits Schriſſten und Be-
kannthüssen klärlich erwiesen und darge-
than / Franckfurt bey Porſio, 1595. Leipzig/
bey Ellingern/ 1622. in 4.

Erinnerung wider die im Reichs-Tag 1594. zu
Regenspurg aufgegangene vermeynte Ge-
gen: Beweisung etlicher Heydelbergischen
Theologen samt angehenckten 191. Schluß-
Reden/ Franckfurt/ 1595. in 4.

Widerlegung des Calvinischen Büchleins / so
wider die Visitation der Kirchen und Schulen
im Churfürstenthum Sachsen verfaßte vier
Artia

Articul außgesprengt worden / Wittenberg / 1593. 8.

Calvinus Judaizans, das ist / Jüdische Glossen und Verfehrungen / mit welchen Johannes Calvinus, die allertrefflichsten Sprüche H. Schrift verfälschet / samt angeheffter Widerlegung / Franckfurt bey Porzio, in 4. Anno 1595. 8.

Anti-Pareus Latino-Germanicus, de Calvino Judaizante, Francofurt. 1599. in 8.

Widerlegung des unwahrhafften Berichts etlicher Calvinischen Prediger zu Embden von dem Streit des Abendmahls / Franckfurt / 1596. Wittenberg / 1597. in 8.

Außführlicher Bericht von der Visitation der Kirchen und Schulen im Herkogthum Eginiz in Schlesien / Leipzig / 1614. in 4.

Apologia und Verantwortung seines Buchs / Assertio Sanae doctrinae de Persona & Majestate Christi vor 19. Jahren gestellt / Gießen / 1611. in 4.

Contra Sam. Huberum.

Widerlegung der Vorrede D. Samuel Hubers / welche Er seiner wider D. Joh. Pistorii, sieben Teufel verfertigten Antwort vorgefeket / und darinnen der Wittenbergischen Theologen Lehre verleumbdet / Franckfurt / in 4.

Contra Hoffmannum.

Widerlegung der ungegründeten Auflage / damit D. Daniel Hoffmann mit großem Tro-

Grolocken der Calvinisten / *D. Hunnium*, und andere reine Lehrer in etlichen Glaubens-Artickeln falscher Lehr beschuldiget / gestellt durch *D. Hunnium* Franckfurt / in 4.

Verantwortung des *Concordi*-Buchs Wider-
truck wider *Daniel Hoffmann* / Franckfurt /
1597. in 4.

Contra Pontificios.

Catholische Christl. Abfertigung der Un-Catholischen Schluß-Reden *D. Joh. Pistorii Nid-dani*, von der Rechtfertigung des Menschen für Gott / Wittenberg / 1595. in 4.

Historischer Bericht von dem jüngst-gehaltenen Regenspurgischen Colloquio, Magdeburg bey *Joh. Francken* / und Tübingen bey *Gruppenbach* / 1602. in 4.

Contra Flacianos.

Gründliche und richtige Erklärung / von der Erb-Sünde / darinnen der Unterscheid zwischen der verderbten Menschlichen Natur und der Erb-Sünde selbst / auß dem Heil. Worte Gottes / und *D. Martini Lutheri* Schrifften erwiesen und bestätigt / hergegen aber *M. Cyriaci Spangenberg*s und seines Anhangs Irrthum samt derselben ver-meynten Einreden widerleget werden / Mar-purg / 1584. 1594. in 4.

Gründliche Abfertigung des unwahrhafften furzen Gegen-Berichts *M. Cyriaci Span-genberg*s / wie auch des Büchleins welches

Er unter dem Nahmen *Candidi Sylvestri* in
öffentl. Druck wider die Erklärung *D. Hun-*
nii von der Erb. Sünde aufgesprenget /
Frankfurt / 1586. 4.

Homiletica.

Evangelien und Epistel. Postill / Wittenberg /
1596. Magdeburg / 1602. Frankfurt / 1620.
in fol.

Auslegung des Catechismi samt der Hauß-
Tafel in Predigten / Magdeburg / 1586.
Wittenberg / 1596. Frankfurt / 1605. in 4.
und 8.

Auslegung über die ersten XXI. Capitel des er-
sten Buch Mosis / in Frag und Antwort ge-
setzet / Marburg / 1590. in 8.

Christl. Predigten über sechs Propheten / nem-
lich / Daniel / in 44. Obadias / 3. Jonas / 9.
Micha / 20. Haggai / 5. und Malachias / 6.
Marburg / 1590. Frankfurt bey Porzio,
1613. in 4.

Siebenzehnen Predigten über die Klag. Lieder
Jeremia / Frankfurt / 1600. 4.

Christliche Predigt von dem Evangelischen
Christlichen Jubel. Fest / als die Universität
Wittenberg / das hundertste Jahr / nach er-
ster Foundation erreichte / über den 48. Psal-
men / Wittenberg / 1602. in 4.

Acht und dreyßig Leicht - Predigten zu Mar-
burg gehalten / Wittenberg / 1605. in 4.

Eine Predigt auß dem 24. Cap. Josua / Mag-
deburg / 1592. in 4.

Valet.

Valet - Predigt zu Marpurg gehalten / und erstlich im Druck außgegangen zu Gießen / 1611. in 4.

Passional - Gebet / so D. Hunnius in wärender Schwachheit furk vor seinem Absterben / ihm selbst zu Trost / und der betrübtten Kirchen zum besten geschrieben und hinterlassen / Wittenberg / bey Zach. Schüren / 1604. in 12.

Cyanea Cantio D. Aegidii Hunnii, oder Christliche Sterbens - Gedancken von dem seligmachenden Leyden und Sterben Jesu Christi / Gesangs - Weise gestellt durch Conrad Bachmann / Professorn zu Gießen / 1615. in 8.

SALOMON SCHWEIGGERUS, *Nat. 1551. Ecclesiastes Norimbergensis, genitus Cl. 1588. est Sulzæ, oppido in Hercyniâ Wirtembergicæ ditionis Anno Chr. 1551. Post trivium in Scholam Claustralem Coenobii Alpirspacensis missus anno 1568. quinquennium ibi studiis humanioribus insumsit. An. 1573. In Academiam Tubingensem & Stipendium Ducale veniens S. Theologiæ operam dedit. Anno 1576. d. 26. Sept. Viennam Austriæ concessit, ubi per septem menses in vico Hernalis, concionando se exercuit. An. 1577. d. 10. Novembris cum Barone Joachimo à Sinzenдорff, Legato & Oratore Cæsareo ad Portam Otomannicam Concionatoris Aulici Munere functus Constantinopolim migravit. Exinde 3. Maji, 1681. navi egressus cum sociis itineris Adamo Schlibbio Consiliario Brandenburgico, Bernhardo Barone ab*

Herberstein, adolescente, ejusque Præceptore
 Wolffgango Bachelbelio, terram sanctam perlustra-
 vit, & sospes Augustam Vindelicorum reversus est
 d. 20. Octobris, An. 1581. Postea Norimbergam
 vocatus Ecclesiæ in Templo S. Mariæ Pastor evasit.
 Iter suum in Orientem & Hierosolymam usque ver-
 nacula linguâ cum plurimis figuris ligno insculptis,
 typis evulgavit, cumque peritus fuisset artis pictoriæ,
 postea vivis coloribus illustratum Biblioth. Norim-
 bergensi dono dedit. Memorabilia scripsit libr. 3.
 c. 32. de sepulchro Christi sacrum quendam horro-
 rem incutiente & devotionem singularem ingredien-
 tibus excitante. Vitam beatâ morte commutavit,
 An. Chr. 1622. ætatis 71. (a)

Scripta.

Itinerarium, oder Reiß = Beschreibung auß
 Teutschland nach Constantinopel und Jeru-
 salem in 2. Büchern/ Nürnberg/ 1620. 4.

Alcoranus Mahometicus, Deutsch/ der Türcken
Alcoran, Religion und Aberglauben/ Nürn-
 berg/ 1623. in 4.

Zwo Predigten vom Ehstand/ 1609. 4.

De Scriptis ejus confer. Biblioth. Pafs. Germ. & Kö-
 nig. Bibliothec. p. m. 740.

Nat. 1551.

Clar. 1590.

Ob. 1597.

WILHELMUS FRIDERICUS
 LUZIUS, Theol. Doctor,
 Pastor & Superintendens Nördlingensis,
 primos vagitus edidit Tubingæ anno Chri-
 sti

(a) Freher. Theatr. p. 415. conf. Serpili Epit. p. m. 57.

sti 1551. d. 7. Martii, parentibus honestissimis. A quibus 1552. Nerolingam delatus, Lyceum ibi frequentavit. Inde Lavingam in Gymnasium 1559. studiorum causa ablegatus, sub Andrea Lopadii curâ profecit. Elapsis aliquot annis in Collegium Wirtembergici Monasterii Anhausen receptus, sub Abbatis Johannis Isenmanni, Consanguinei sui Inspectione adolevit. An. 1567. in Academiam Tübingensem (quæ ob pestem Eßlingæ tunc commorabatur,) deductus anno 1568. Stipendium Martinianum intravit, primâ laureâ 1569. d. 3. Maji, secundâ 1570. d. 2. Augusti redimitus. Theologiæ incumbens, tres primæ magnitudinis stellas Prælucentes habuit, Jacobum Andreæ, Jac. Heerbrandum & Theodoricum Snepfium. An. 1574. d. 7. Martii Magister domûs, quem Oeconomum hodie appellant, dicti Collegii electus, & anno 1576. Diaconia Uracensis Ecclesiæ admotus fuit. Cum verò Gabriel, Liber Baro de Schwarzenau, à Serenissimo Duce Wirtembergico, Concionatorem Aulicum expeteret, ipse Ratisbonam ad Baronem missus, illico receptus est. Paulò post à Michaële Ludovico Barone de Buchheim & Gellersdorff in locum Polycarpi Lyseri vocatus, & anno 1578. Vienne Austria à Wilhelmo Barone de Hoffkirch desideratus abiit. Motâ autem sub id temporis à Jesuitis de Religione Lutherana publicè exercenda contradictione, & Ministerio interea cessante, ipse cum filiis Domini sui in Angliam, Scotiam & Hiberniam iter fecit. Anno 1580. cum iisdem reversus Fesendorffii, uno milliari Vienna distante pago,

Pastor constituitur. Cum verò undique auditores ad conciones ejus confluerent, Jesuitarum instinctu in carcerem conjectus, sed per intercessorias statuum Provincialium, sexto die liberatus à Johanne Rubero, Hungariæ Superioris Generali Præfecto in Concionatorem Aulicum adscitus, Cassoviam migravit, ubi post Heri sui obitum Pastoratam ac Præposituram à Senatu Oppidiano sibi collatam administrare cepit. Enimverò aëris impatiens lethalem in morbum incidit; Ideoque lectica in Oppidum, Scharos, delatus, donec Dei gratia convalesceret. Ex quo ad suos Nerolinguam & 1585. Tubingam regressus, obtento d. 1. Martii Theologiæ Doctoris axioma d. 27. Julii, anni ejusdem Pastor & Superintendens Ecclesiæ à Senatu designatus est. Uxorem duxit Dorotheam Heiderinam, quæ postea Johanni Wesembecio, Ulmensium Superintendenti nupsit. (a) Ipse Theologus erat, qui, juxta Frid. Franckii testimonium, lucidissimi sideris instar in Ecclesia fulsit. Judicio insigni præditus, & modestia in conversatione cum Collegis & aliis præcellens. Pie tandem ac placidè ex hac lacrymarum Valle ad beatam immortalitatem emigravit, d. 17. Aprilis, anno 1597. ætatis 46. Concionem exequialem habuit ex Dan. XII. 48. M. Fridericus Franckius, Diaconus, quam vide.

Scripta.

Sichpredigt über Hans Rüber / Freyherr zu Püzenvorff / Tübing. 1588. 4.

JERE-

(a) *Freib. Theatr p. m. 366.*

JEREMIAS PISTOR, Antistes Dur- *Nat. 1551.*
 lacensis, patria Wirtembergicus, Il- *Cl. 1590.*
 lingæ, in districtu Mulifontano natus. *Ob. 1613.*
 Chr. 1551. Theologiæ sincerioris princi-
 piis imbutus, post inferioris commatis spartam, Pa-
 storatum Lustnaviensem obtinuit. Ex quo Durla-
 cum Ecclesiæ Pastoratum ab Illustrissimo Marchio-
 ne vocatus, aliquot annis stationi præfuit. Collega
 & Superattendente usus Joh. Fabricio supra memo-
 rato, juxta quem Concordiæ formulam subscripsit,
 An. 1580. Inde reversus Bessigheimensis Oppidi
 Ecclesiasten primarium egit, usque ad An Chr. 1613.
 quo die 4. Aug. finem fecit vivendi ætatis annum
 agens 62. (a)

ISRAEL WIELANDUS, Pastor Tufs- *Nat. 1545.*
 lingensis Emeritus, An. C. 1543. in *Ob. 1633.*
 Wirtembergico Ducatu natus Patre, ut
 existimamus, Wyrichio, qui An. 1560. Giglin-
 gensium Pastor & Superattendens fuit. Studia cum
 Tubingæ absolvisset, Ilfeldensi Ecclesiæ præfectus
 est, unde nomen ejus inter eos Verbi divini Mini-
 stros comparet, qui Sec. XVI. in districtu Lauffen-
 si formulam Concordiæ suffragio suo comproba-
 runt. Ilfelda ad Pastoratum Oppiduli Philo-Cel-
 lensis (Liebenzell/) ubi An. 1611. jam jam 51. an-
 num in Ministerio compleverat. (a) Et ad ultimum ad
 Parochiam Tufslingensem propè Tubingam, cui
 nonnunquam Ephoria istius Dioceseos conjuncta
 fuit,

S 4

(a) Brunnius p. 58.

(a) Vid. Conc. Casual, infra citand, in Praef.

fuit, pervenit. Senio confectus officio sese, cui ob-
eundo impar erat, abdicavit, & reliquum, quod sibi
supererat vitæ, inter studiorum amœnitates Tubin-
gæ, quo domicilium transtulerat exegit. Nepotem
ex Ludovico Gebhardo, Pastore Custerdingensi
genero, & Scholastica Maria filia Johannem Geb-
hardum, Superintendentem Rötelanum in Mar-
chionatu Durlacensi habuit, cui, cum sumtus Patri
ob rem domi tenuem non suppeterent, hospitium
suum, quousque Martiniano, quod vocant, bene-
ficio frueretur, liberaliter aperuit, ipseque Paren-
tum fungens munere, ne eximia indoles neglectu
torpesceret, aut quocunque pacto damnum detri-
mentumque caperet, sollicite laboravit. Cujus
voluntate in latinæ linguæ nitore comprehendendo
ita exercitus est, ut commilitonibus suis in ista præ-
cipuè eruditionis parte, semper præripuerit palmam.
Rectè enim intelligebat (sunt verba Domini D.
Fechtii, (a) tot annorum historia edoctus senex, la-
tinam linguam, tersam illam & ab omnium sordium
colluvie puram, non maximo duntaxat esse orna-
mento, sed & in cassum laborare eum & quasi in aë-
re piscari, venarique in mari, qui his literis non pro-
bè profundèque imbutus, ad disciplinas alias, ipsam-
que adeò Theologiam percipiendam viam affecta-
ret. (b) Vitam cum rarissimo planè exemplo ad no-
nagesimum protraxisset annum, placidè beatèque
finivit Tubingæ. Anno Christi 1633. cui G. C.
Maice-

(a) *Schediasmat. Sacr. Rostoch. edit. Anno 1706.*

(b) *Conf. H. Pipping. Triad. Decad. p. m. 1706.*

Maicelerus, Pastor Fehlbacensis anagramma suspendit:

ISRAEL WIELANDUS

ἀναγρ.

I, VALE SIDUS LUNARE.

I, Wielande, VAL Eque senex venerabilis evo;

BIS vitæ numerans lustra novena tuæ.

Iustitiæque index cœli regione receptus

Ut LUNARE poli SIDUS ab axe mica. (c)

Scripta.

Erinnerungs - Predigt / bey der Leiblegung
Zeit Heinken / Burgers und Müllers zu
Liebenzell / der sich in grosser wütender
Hauptblödigkeit bey Nacht in die Nagold
gestürzt / auß Rom. XIV. Spener / bey Au-
gustin Scheiden 1611. in 4.

Oratio Funebris de Vitâ & obitu Jacobi Beuerlini,
Cancellarii Tubingensis, à Theod. Snepfio habita, cum
Præfatione luculentâ ipsius Wielandi, Tubingæ,
1613. in 4.

POLYCARPUS LYSERUS, SS. Nat. 1552.
Theol. Doëtor & Ecclesiastes Ele- Cl. 1590.
storalis Aulæ in Saxoniâ primarius, Con- Ob. 1610.
sistorii Dresdensis Assessor, natione Sue-
vus, Winnendam, Würtembergici Ducatus Op-
pidum suâ nativitate nobilitavit, horâ quintâ pome-
ridiana

(c) Anagramm. libr. 1. p. 21. 22.

ridiana d. 18. Martii, An. 1552. in lucem editus. Patrem habuit Casparum Lyserum, Pastorem & Superintendentem Winnendensem: quem vix bi-mus amisit. Mater exacto viduitatis tempore, sibi liberisque rectius consultura, ad secunda vota transiit, Et D. Lucae Osiandro, Theologo nupsit, Ecclesiastæ primum aulico Wirtembergico, post Stuttgardiano, tandem Efslingensi. Hic non vitrici, sed Patris affectu, privignum suum prolecutus, pietatis & literarum fundamentis puerum statim erudit. Scholas ergo triviales ingressus primum Blabyræ in cœnobio reformato, duobus miliaribus ab Imperiali Ulma; deinde Stuttgardiae, prima studiorum fundamenta felicissime posuit: ita, ut anno ætatis decimo quarto, Græcis & Latinis literis excultus, inque artibus Logicis magna cum cura exercitatus, ad Tubingensium Academiam, consilio Parentis & Præceptorum se conferret: dignusque judicaretur, qui in numerum alumnorum Principis Wirtembergici cooptatus, publicis sumtibus aleretur. Auream hanc discendi occasionem nactus Polycarpus, recte ea utendum sibi esse censuit: Ac proinde alumnum se esse cogitans, pietate & diligentia omnibus se commendavit, primamque mox lauream studiorum consecutus est, paulò autem post An. 1570. secundam, inter competitores duos & triginta, ipse omnium natus minimus octodecim annorum juvenis primum locum fortitus. Theologiam deinceps aggressus, Repetentis officium de consilio Præceptorum sustinuit, mores & studia Alumnorum regens; dignus præterea visus, cui Ministerium Ecclesiæ juxta Verbi Præcones reliquos Tubin-

gæ committeretur. Unde d. 8. Martii, 1573. coram universâ Ecclesiâ publicè initiatus est. Postea An. ætatis vicesimo primo, functioni Ecclesiasticæ in oppido Gellersdorff sub ditione Illustris Dapiferi Cæsarei, Michaelis Ludovici, Baronis à Bucheim, Consilarii Augusti, est præfectus, unde fama de ipsius præclaris in docendo donis mox universam Austriam, vicinasque regiones percrebuit, ut non modò Viennam Austriæ multoties ad habendas Conciones, sed & à Proceribus Stiria ad Pastorum Græcensem illustrem sanè provinciam, fuerit evocatus. Enim verò cum neque Patronus, neque Ecclesia Gellersdorffensis in dimissionem ejus consentire, tantique Doctoris jacturam facere vellet; neque ipse oblatam, quantumvis splendidam, & opimam stationem, invitâ Ecclesia capeßere voluit. Accidit autem occulto Dei nutu & arbitrio, ut tum sic jubentibus præceptoribus, Tubingam excurreret, ibique summum in Theologiâ gradum cum Hunnio, sibi legitimè conferri non tam peteret, quam ultrò à Tubingensis Academia Theologis oblatum magno cum applausu impetraret. An. 1576. ætatis 24. Sub id tempus in Saxoniâ locis suis moti & Witembergâ ejecti fuerunt Caspar Cruciger, Junior; Henricus Mollerus, Hamburgensis, Fridericus Widebramus & Christophorus Pezelius, Crypto-Calviniani. Ubi cum de Pastore Witebergensi Ecclesiæ in locum Caspari Eberhardi demortui præficiendo deliberaretur, Lyserus constanti omnium Ordinum consensu literis Electoris Augusti solennibus, fuit evocatus mense Nov. 1576. quem ad usque annum caelebs etiamnum vixerat. Videbat equidem Lyserus

ferus muneris oblatis dignitatem cum onere multiplici conjunctam, eamque deprecabatur. Sed accedente ad Electoris Saxonici Voluntatem Principis etiam Wirtembergici Ludovici permissu, officium resignavit in Austria, novumque acceptavit. Venit igitur Witebergam mense Februario, An. 1577. ætatis 25. & de mandato Augusti Electoris Ecclesiæ istius Pastor ac reliquarum Superintendens à Jacobo Andreae publicè inauguratus est; mox eodem anno in Ordinem Professorum Theol. solenniter cooptatus, & Consistorii Ecclesiastici Adfessor declaratus. Mortuo Augusto, & Christiano I. filio apud Saxones imperante conditionis optimæ occasionem apud Brunsvicenses nactus, rem ad aulam referens indignum tulit responsum: Frueretur, quam sibi oblatam putaret, felicitate, Ecclesiæ Witebergensi de alio Pastore prospectum iri. Hoc responso Ordines consternati non literis modò, sed & legatis ad aulam Electoralem missis, causas planè fonticas exposuerunt, ob quas de retinendo Lysero sint solliciti: Verùm irritò planè conatu. Sic ergò dimissus & præclaris testimoniis, ab Academiâ, Consistorio & Facultate Theologica instructus, Brunsvigam concessit, ac initio quidem Coadjutoris, postmodum verò Superintendentis Munere ibi functus est. Sexennio post An. 1593. Christiano Septem-Viro vivis erepto, à Friderico Wilhelmo Administratore revocatus Witebergam, sed vix annum ibi commoratus, Martino Miro, Dresdæ defuncto, in Aulam Electoralem ad Concionatoris Primarii connexasque dignitates reliquas evocatus est, quâ in statione perseveravit usque ad suum excessum. Nuptias

ptias An. 1580. ætatis 28. cum Virgine Elisabetha, Lucæ Cranachii, Consulis & Pictoris Witebergen-
sis filiâ, ex quâ 13. liberos suscepit, nepotes vidit
tres & neptim unam. (a) E filiis Polycarpus & Wil-
helmus Theol. Doctores & Professores, iste in Li-
psiensi, hic in Witebergensi, ambo celeberrimi
evasere. Ipse Pater (ut Quenstedtius de eo scri-
bit,) (b) erat Theologus celeberrimus; Electori
Saxonix à Concionibus primariis, Confessionibus
& Consiliis Sacris, cujus amorem illi non adulatio sed
vitæ sanctitas conciliârat. Vir de Christianâ re præ-
clarissimè meritus, Promotor Libri Concordiæ, Au-
thor Harmoniæ Evangelicæ (quod opus à Martino
Chemnitio felicissimè cœptum, non infeliciter, iudice
J. A. Osiandro, continuavit,) (c) aliorumque plu-
rimorum librorum quibus æternam sibi memoriam
comparavit. Adeoque verè Polycarpus, ob multi-
plices pietatis doctrinæque fructus varios & eximios.
Sanè in promovendo Concordiæ opere, Witember-
gæ, Torgæ, Misenæ, Herzbergæ partes minimè
postremas sustinuit. (d) Subscriptiones quippe
exposcere necessum habuit ab illis, qui publicis mu-
neribus in Ecclesiis & Scholis præerant. Sed & re-
liquis Conventibus præter Librum Concordiæ in-
stitutis interfuit, nimirum Quedlinburgensi, An-
no 1583. Dresdensi & Magdeburgensi An. 1584.
in quibus de Concordiâ inter Lutheranos & Calvi-
nianos,

(a) *Hactenus Leonb. Hutterus ap. Melch. Adami edit.*
Nob. p. m. 379.

(b) *Dial. de Patriis Ill. Vir. p. m. 166.*

(c) *Prefat. in Pentateuch,*

(d) *Caroli Memor. T. I. p. m. 227.*

nianos, petente Rege Navarræo, actum. Lipsiensi & Herzbergensi An. 1585. ubi contra Anhaltinos, Wolffgangum Amlingum præsertim, disputatum. Cæterum quod in reliquis sui erat officii sedulò curabat, & in erudiendis informandisque junioribus Principibus Electoralibus utriusque sexus, singulari prudentiâ fide ac industriâ versabatur. Pecuniam quoque eleemosynariam pro viduis & pupillis Ministrorum per Electoratum Saxonicum ab Augusto legatam piè administravit. (e) An. 1607. mense Julio cum Electore suo Christiano II. & Principe, Joh. Georgio, fratre, Pragam venit ad Rudolphum II. Imperatorem, à quo mox libertatem obtinuit concionandi, primò in arce, deinceps in domo Rosenbergianâ magno accurrentis populi applausu, quod Lojolitas & reliquos à servitio Rom. Pontificis malè habuit. Unde factum, ut Conciones illas Lyserus initio chartæ daret petentibus communicandas, postea verò typis evulgari pateretur, ad retundendas cuculligerorum lycophantias. Johannes Decumanus Apostata & Jesuita factus, prolixum iis tractatum opposuit anno sequente, scurrilitatibus ac falsiloquiis plenum, quem Lyserus nullo responso dignum censuit. (f) An. 1609. à Bohemis, qui liberum religionis Exercitium ab Imperatore impetraverant ad constituendam Academiam Pragensem, regendumque Consistorium ad tempus expetitus est, quo elapso Dresdam rediit. (g) Quantopere alias à Witebergensibus, cum ibi doceret, dilectus fuerit,

(e) Melch. Adami loc. cit.

(f) Carol. Memorab. T. I, p. 148.

(g) Ibid, p. 201.

fuerit ex Abrahami Hofemanni relatione commemorat celeb. Dominus Serpilius. (h) Cum enim Hofemannus expediundorum quorundam negotiorum causâ in Saxoniam iter faceret, Lyseri famâ motus, Witebergam (aliquot milliarium compendio, quod rectâ viâ usurus facere potuisset, fusque deque habito,) deflexit; ubi Die Dominicâ summo manè pontem transiens à cive honestiore interrogatus est: Unde veniret? Silesiâ, cum respondisset; ille subiecit: Audies hîc Virum excellentissimum. *Schr werdet einen fûrtrefflichen Mann allhier hören.* Acceptoque responso: Setanti Viri (Lyseri scil.) gratiâ non attentis itineris ambagibus viam huc direxisse, Hofemannum peramicè & humaniter domo exceptum, in Templum deduxit & per biduum lautissimè habuit. Notum alioqui Saxonum de tribus Theologis è Suevia oriundis, Hunnio, Mylio & Lysero iudicium, quo hunc nostrum prædicarunt, ut formosissimum. Suos tamen ubivis reperit obtrectatores, nec morsus tum Calvinianorum, tum falsorum fratrum evitare potuit. Varia insuper subiit certamina cum variis. Witebergæ quidem cum Samuele Hubero, Bernate, de universali hominum Electione, cum quo totis septendecim annis pugnavit. Deinde cum Melchiore Cleselio, Cardinale & Episcopo Viennensi de Justitia Pacis Hungariæ. Ulterius cum Andrea, Patre Capuzino Pragensi. (i) Denique jam ante hunc utrumque cum Jac. Gretsero, Jesuita, qui ob publicatam Historiam, Eliæ Hasenmulleri, Jesuiticam, indignis modis Lyserum tractavit, prolato in Virum Theolo-

(i) *Melch. Adami l. cit.*

Theologum turpissimo mendacio, ac si poculum ingens deauratum ab Electore suo sibi propinatum exhauriendo promeruisset. Quam virulentissimam Diaboli ipumam gravissimè deterfit Vir optimus. (k) Sed & ab aliis variè per scripta & acerba mandata inscio Electore exagitatus, imò Apostasias à quibusdam insimulatus est; quas omnes tamen calumnias tum ipse, tum filius Polycarpus in solidum diluit. (l) Constantiam certè in fide, Collegis Theologis astantibus, in emortuali lecto sanctè testatus est: Se morte sua obsignaturum eam doctrinam, quam voce & calamo contra quosvis, tum veteres, tum recentiores Hæreticos, publicè propugnasset, neque vel latum unguem ab hac doctrina recessurum; quin læto animo migraturum jam ad Christum Salvatorem suum, cui paratus sit rationes reddere de doctrina hætenus à se asserta. Testamento non solum pauperum rationem habuit centenis aliquot florenis in usum eorum destinatis; Sed & Studioforum tenuioris fortunæ, quorum communi mensa utentium lautiozem in victum certam pecuniæ summam quotannis, diebus Polycarpi & Elisabethæ, erogandam legavit. (m) Febri hectica sensim per Septennium depastus, cum in concinnanda Harmonia Evangelistarum venisset ad verba usque Johannis undecimo capite, de Lazaro dormiente, mox ægrotare cepit, atque Deum calidissimis invocare precibus, ut quietè sopitus obdormisceret: En! tata suspiria. Lyserus circa finem vitæ somno captus an-

(k) *Prefat. im Regenten-Spiegel.*

(l) *Serpilzus l. cit.*

(m) *Melch. Ad. l. cit.*

antequam rursus evigilaret, expiravit (n) Dresdæ.
d. 22. Februar. An 1610. ætaris 58. Ministerii 37.
Concione Funebri dilaudatus à Paulo Jenischio,
Collega, ex 1. Sam. XXV. v. 1. Orationibus, Wi-
tebergæ à D. Leonhardo Huttero, quam integram
exhibet Melchior Adami; Lipsiæ, à D. Henrico
Höpfnero. Epitaphium in Templo Sophiæ Dres-
densi legitur.

D. O. M. S.

Polycarpo Lysero.

Nato. XVIII. Mart. An. 1552. Patriâ
Winnedensi Wirtembergico, Pro-
fessione Theologo, sincero, orthodo-
xo, Concionatori Annis XVI. Electo-
rali Saxonico, religionis amore, animi
Candore, morum suavitate, doctrina
Vera, prudentiâ Christiana, Eloquen-
tiâ rarâ, insigni. Qui variis laboribus
& morbo aëno confectus ætatis LVIII.
hic tandem Dresdæ, quod optaverat,
placidè obdormivit in Domino, Anno
1610. d. 22. Febr. Viro, Parenti, Socce-
ro, Uxor, Liberi, Generi Amoris Mo-
numentum ponendum curârunt. (o)

T

Johan-

(n) *Kisling. de Arte Viv. & Moriendi.*

(o) *Serpilius l. 6.*

Johannis Seußii, Secret. Elect. Epigram-
ma in pennam D. Lyseri, Conc.
Fun. suffixum.

*Penna manu multos Polycarpi ducta per annos
Lyseri, in Christi fida Ministra fide.*

*Qua benè scriptus Adam, Noë, Abram, Isaacus,
Jacob,*

*Qua Joseph, Vatis qua Danielis opus.
Gestit ubi Harmonicos tandem finire labores
Ad tumulum Christi cum venit, agra cadit.
Sentit id ut moriens: satis est mea serva laborum.
Sis tumulo huic posthac penna sacrata, refert.
Sic tumulo Christi Polycarpi penna dicata
Lyseri, in Christo semper honora manet.*

Effigiem Viri exhibent P. Freherus. (p)
Theophilus Spizelius, (q) & alii; Harmoniæ
Evangelicæ præfixam carmine
honoravit

Augustus Buchnerus.

*Suevia quem genuit, veneratus Saxo docentem est
Dædala Lyserum scripsit in ære manus.
Facundum os mentemque gravem pictura videtur
Sed melius poterunt aurea scripta loqui.*

Paucis, uti solet, de eo se expedit G. M. König, in Bib-
lioth. Vet. & Nov. p. 490. De Scriptis conferan-
tur

(p) *Theatr. Illustr. Vir. p. 352. 355.*

(q) *Templo Honoris p. 9. seqq.*

tur Bibliothecæ Draudii, Prætorii & H. Witten
Biogr. An. 1610. quæ à nonnullis cum scriptis Po-
lycarpi filii solent confundi. Vitam succinctius
leges in Domini Fechtii Apparat. Hist. p. 149. seqq.

Scripta Latina.

Harmonia Evangelica, à D. Martino Chemnitio in-
choata, Polycarpo Lysero continuata Francof. 1593.
in 4. & à D. Gerbario absoluta, sæpiusque edita.
Francofurti, 1652. fol. Genevæ, 1675. fol.
Hamburgi & Francof. 1603. fol.

Historia Jesuitici Ordinis conscripta à M. Elia Hasen-
müllero, cum Epistolâ Dedicatoria Pol. Lyseri ad
Claudium Aquavivam, Præpositum Generalem So-
cietatis. Francof. 1593. in 4.

Ejusdem Operis adversus Jacobum Gretserum, Jesui-
tam, Defensio prima & Secunda.

Historia Passionis Dominicæ, secundum quatuor Evan-
gelistas. Lipsiæ, 1605. in 4.

Adamus, h. e. Theologica Expositio primæ partis Ge-
neseos, quæ continet Historiam Adami, Lipsiæ, 1604. in 4.

Noachus, h. e. Theologica Expositio secundæ partis Ge-
neseos quæ continet Historiam Noachi, Lipsiæ, 1605.
in 4.

Abrabamus, h. e. Theologica Expositio tertię Partis
Geneseos, quæ continet Historiam Abrabami, Ibid.
1606. in 4.

Strena ad Jac. Gretserum, Lipsiæ, 1607. 8.

Isaacus, h. e. Theolog. Expositio IV. partis Geneseos, quæ
continet historiam Isaaci, Lipsiæ, 1608. 4.

Jacobus, h. e. Theol. Expositio Historiæ Jacobi, Lipsiæ,
1608. in 4.

Josephus h. e. Theol. Expositio Historiæ Josephi, Lipsiæ,
1609. 4.

Commentariorum in Genesin Tomi IV. 1609. in 4.

Commentarii in Daniele Prophecam, in quibus reperiuntur Schola Babylonica; Colossus Babylonicus; Fornax Babylonica; Cedrus Babylonica; Epulum Babylonicum. Aula Persica. Singula primum seorsim, deinde simul edita. Francofurti, 1609. in 4.

Historia Resurrectionis & Ascensionis Dominice & Missionis Spir. S. homiliis aliquot explicata. Lipsiæ, 1610. in 4.

Strena Gemina Calvinianis exhibita.

Germanica Lyseri.

Zwo Predigten bey den Trauer-Begängnißsen Churfürstens Augusti in Sachsen/und Churfürstin Annæ seiner Gemahlin/Wittenberg/ 1588. in 4.

Send. Brieff an einen guten Freund / warum Er auf des falschen genannten Sebast. Cobleri Schmah, Schrift nichts zu antworten gemeint sey/ Jena/ 1590. in 4.

Christl. Unterricht vom Exorcismo, Jena/ 1592. in 4.

Eine Predigt auß Luc. VI. wie man von anderer Leute Worten und Wercken reden und judiciren solle/ Franckfurt an der Oder mit Abraham Hofemanns Vorrede/ 1597. in 4.

Zwo Predigten von der ewigen Gnadenwahl/ auß Matth. XXII. v. 14. Wittenberg/ 1598. in 4.

Christianismus Papismus & Calvinismus, das ist/ drey unterschiedliche Außlegungen des Catechismi

techismi Lutheri ; Eine / darinn gewiesen wird / in welchen Hauptstücken die Evangelische mit den Ca'vinisten : die Andere / in welchen die Evangelische mit den Papisten nicht einig sind. Die Dritte / wie ein Christ / die Lehr des Catechismi zur täglichen Buße nützlich gebrauchen solle / Leipzig / 1596. in 8. Dresden / 1602. in 4. Wittenberg / 1608. 1623. in 4.

Rettung der Unschuld / wider D. Crellen verummunte Freunde / welche ihn Pol. Lyser der Aufruhr bezüchtiget / Leipzig / 1604. 8.

Landtags Predigt zu Torgau gehalten / Leipzig / 1603. 1605. 1622. in 8.

Abgenöthigter Bericht von dem leidigen Streit Samuel Hubers von der Gnadenwahl / Leipzig / 1604. in 4.

Regenten - Spiegel / oder Erklärung des 101. Psalmen in 4. Predigten zum Anfang und Beschluß des Land - Tags zu Torgau / Leipzig / 1605. in 4 und 8.

Memorabilis est harum Concionum Præfatio à Martino Gejero Repetita, in der Allgegenwart Gottes in Dedicatione.

Historia Passionis, in XIII. Predigten erklärt / Leipzig / 1605. in 4.

Ehren-Gedächtnuß des Wohlgebohrnen Freyherrn / Burckard Schencken / in 2. Predigten / Leipzig / 1605. in 4.

Todten-Spiegel oder Erklärung des 90. igsten Psalmen / über den Tod / Frau Sibilla Elisabetha / Churfürstin zu Sachsen / gebohr-

ner Herzogin von Württemberg / Leipzig / 1606. in 8.

Zwo Predigten von des Menschen Rechtfertigung und guten Wercken zu Prag gehalten / Leipzig / 1607. in 4.

Eine Predigt von der Himmelfahrt Christi / Leipzig / 1608. in 4.

Duellum Cleselianum, das ist / zweyerley Bedencken über der Frag / ob den Ungarischen Ständen die Freyheit der Religion zu zulassen sene? Leipzig.

Leichpredigt über Prinken Joh. Georg / in Sachsen / so in der Geburth gestorben / Leipzig / 1608. in 4.

Dispositiones und Erklärung des Hohen. Lieds Salomonis / außgegeben von J. K. C. H. Franckfurt und Leipzig / 1691. in 4.

THOMAS BIRCKIUS, Pastor Evangelicus in Creichgoja, Vico Goi-Angelloch vocato, ortum suum Wirtembergico Ducatui debebat, in quô per Scholarum trivialium Claustraliumque, atque Ducalis Seminarii in Academia Tubingensi decursum, literis probè instructus Ecclesiæ Dei Verbi divini præconio inservire cepit primùm in Erbstätten. Deinceps verò in Ober-Briden Backnangensis Inspectionis Parochia; Inde à Johanne Philippo, Barone de Bettendorff ad prædicti loci curam Pastoralem vocatus circa Annum 1602. variis Scriptis diversæ materiæ, cum primis Speculo Principum, hoc est, Oratione, in laudati Baronis exequiis coram splendido multorum Baronum atque Nobilium Coetu

Coetu habitâ inclarere cepit. (a) Historiarum, ut è lectione scriptorum ejus apparet, non proletariâ cognitione imbutus. Poëta quem Augustinus Brunnius vocat, industrius. (b) Mundi crepundiis valédixit post Annum 1615. Scripta G. Draudius recenset. (c)

Scripta.

Adlers: Predigt / darinnen die Art und Eigenschaft des Adlers auß H. Schrift und andern bewährten Scribenten dem H. Römischen Reich zu täglicher Lehre / Trost und Warnung richtig zusammen gezogen sind / Tübingen / 1590. in 4.

Comœdia, darinn den Gottsvergeffenen doppel Spielern zu ewiger Abscheu / und den Gewissenhaftigen Kurzweilern zu denckwürdiger Erinnerung die Würffel und Karten samt dero Farben / Gleich / Hochzeit / Tänk / Münten / Trümpfen / letzte Leß und Kreyden auß H. Schrift gründlich erklärt / Tübingen / 1590. in 4.

Valet - Predigt auß Act. XX. Tübingen / 1602. in 4.

Regenten Spiegel / darinnen alle fromme Regenten ihre Râthe und Beamte bey vielen denckwürdigen Exempeln sehen können / wie sie sich sollen verhalten / nach Anleitung der schönen Historien vom gottseeligen König

T 4

Jo.

(a) Vid. ejus Regenten Spiegel / in Præfat.

(b) Lib. Synopt. p. 138.

(c) Biblioth. Class. German.

*Josia / auß 2. Chronic. XXXV. Schrifften Lu-
theri und andern Büchern zusammen getra-
gen / und summarie geprediget bey der Begräb-
nuß Hrn. Johann Philipsen von Betten-
dorff / den 12. April / 1606. zu Göw - Angel-
loch gehalten / gedruckt zu Franckfurt / Anno
1607. in 4.*

Nat. 1552.

Cl. 1590.

Ob. 1619.

JOHANNES ASSUM, Superinten-
dens Weickersheimensis in Comitatu
Hoënloico, Nürtingæ, Wirtembergicæ
regionis oppido, natus An. Chr. 1552.
Parente Augustino, cive honesto & fabro lignario,
inter 9. liberos natus minimus. Puer felicitis Ingenii
Præceptorum commendatione, à Duce Christo-
phoro Wirtembergico inter Alumnos Scholæ Cœ-
nobialis, Murrhardtum An. 1565. & deinde Anno
1569. Herren-Albam receptus. An. demum 1571.
ad Academiam Tubingensem promotus est, in quâ
biennio post Magisterii gradu insignitus inter 30.
Candidatos tertium locum accepit. An. 1574. Præ-
ceptor in Scholâ Claustrali Adelbergæ constitutus,
inter alios D. Joh. Georgium Sigwartum, Theolo-
gum postea celebrem habuit discipulum. A Scho-
lastico Munere porro vocatus ad Ecclesiasticum,
Stuttgardia primum, ut Diaconus, An. 1576. de-
inde Bottwariæ. A. 1578. ut Pastor Verbum Dei
docuit. An. 1581. à Comite Hoënloico Wolffgan-
go, per commendationem D. Jacobi Andreae, vo-
catus cum Coniuge & Liberis Lauenburgum con-
cessit, & Concionatoris Aulici Munus alacriter ag-
gressus, in eo 37. annos fideliter exegit; Tandem ad
Super-

Superintendentis functionem evectus, reliquum vitæ Weickershemii, Ecclesiis totius Comitatus præfuit. (a) Thori sociam habuit Saram, Johannis Gailingii, Pastoris Bottwariensis filiam, quâ cum Johannem Augustinum Serenissimi Wirtembergiæ Ducis Secretarium procreavit. Theologus suâ ætate non exiguæ authoritatis, cujus Zelus (sunt verba Andreæ Osiandri, Cancellarii Tubingensis in Epistola Manuscriptâ) pietas, prudentia, eruditio & Veritatis contra Adversarios defendendæ studium jamdudum bonis omnibus innotuerat. Zelus certè vel ex eo dispalescit, quod An. 1584. Comitem Hoënloicum, qui Formulam Concordiæ malè intellectam rejecerat, & Calvinianorum dogmati faventiozem se ostenderat, à S. Cœnæ Communione excludere non dubitavit. Quo ipso Comes exacerbat, Virum ab officio aliquandiu jam remotum, planè dimisisset, nisi interventu D. Andreæ res fuisset composita. Recruduit tamen ferè malum circa Annum 1605. Corpore doctrinæ Hoënloico, jussu Comitis ab Assumio in lucem edito, in quo Evangelicorum Doctrinæ de Omnipræsentia Christi hominis derogari videbatur. Ipse verò non nisi in phrasibus differre contestatus, nihilominus illas etiam Concione coram Ludovico Hassiæ Landgravio & Comite Wolfgango, de Ascensu Christi in Cœlos cum Applausu habitâ, emollire studuit. Sed & prudentissimæ moderationis Virum fuisse oportet, ut qui intra Scyllam & Charybdin navigans, naufragium tamen haud fecit; id quod Acta de Scriptis ejus restantia demonstrant, Libellus ejus sub rubricâ: Speculi ho-

T 5

minis,

(a) *Freher. Theatr.*, p. 402.

minis , editus , D. Salomoni Gesnero usque adeò placuit , ut in Pomerania Eum imprimi curaret. Quantum hymnis & cantionibus Ecclesiam suam ædificaverit, ipse comemorat. in Præf. Conc. De Benedictione Dei. vid. Serpil. Epitaph. p. m. 113. Vitam placidâ morte finivit Weickershemii d. 4. Augusti An. 1619. ætatis 67. Minist. 43. Concione Funebri laudatus à Marco Gutermanno, Augustano, Ecclesiæ Schrolbergensis Ministro. Epitaphium ejus saxo sepulchrali incisum hoc legitur :

Quisquis es , Lector : En ! magnus ille Theologus , Johannes Assum , Antistes olim Aulæ & Ecclesiarum Per Illustris Comitatus Hoënloici Primarius , An. Chr. MDCXIX. d. XIV. Augusti ætatis LXVII. Ministerii XLIII. Conjugii cum Honoratissimâ Matronâ , Sara Gailingiâ XLIV. tandem post tot exantlatos Vitæ & officii labores à Deo Creatore avocatus , animam illi, depositas vero Exuvias ad usque Archangeli Tubæ Sonum terræ omniparenti reddidit. VALE Lector & sic quoque disce mori in terris , ut possis vivere in Cœlis.

Post

Post curas requies.

**Johannes Assum, WIRTEM-
BERGAS, Weickershemii in Au-
lâ Hoënloicâ Concionator.**
Totidem iisdemque literis
ἀναγρ.

*Curavi leges næ! Vir animosus JOVÆ;
Sunt mihi in hoc Cælo Nectar & Ambrosia.*

Elegantius tamen est Anagramma
G. C. Maiccleri, P. L.:
Joannes Assum.
ANIMO SANUS ES.

*Corpore quantumvis jaceas sine viribus æger,
Sat, si mente tamen sanus es atque animo.*

De Scriptis ejus conferatur Bibliotheca Classica
Germ. H. Witten ad An. 1619. in Diar. Bio-
graph. Hendreich in Pand. Brand. pag. 312.
Ephraimi Prætorii, Pastoris Dantiscani Biblio-
theca Homiletica in Indice lit. A. & in ipso O-
pere passim.

Scripta.

Gründlicher Bericht/auß Heil. Schrift von
den fürnehmsten Artickeln Christl. Lehren/
wie solche von den Predigern in rebus &
phrasibus zum verständlichsten und nützlich-
sten

sten fürgetragen und erklärt werden sollen/
 Franckfurt/ 1605. in 4.

Spiegel des Erkänntnüßes Gottes und
 Christi / an Wesen und Würckungen im
 Menschen/ Franckfurt/ 1590. in 8.

Menschen-Spiegel vor und nach dem Fall/vor/
 in und nach seiner Widergeburt hier auf
 Erden / und dann auch nach seiner Auferste-
 hung im ewigen Leben / samt kurzer Erklä-
 rung der 6. Hauptstücken Christl. Lehre /
 Franckfurt/ 1592. in 24.

Dissertatio de Spiritu S. litera, Tubingæ, 1575. in 4.

Geburts-Tag Christi / und herzuiche Präsent
 Gottes an das Menschliche Geschlecht/ das
 ist/ fünff Weihenacht Predigten / zwo auß
 Luc. II. und drey auß Esa. IX. am Neuen
 Jahr gehalten / Franckfurt/ 1589. in 4.

Drey Predigten über den gewöhnlichen See-
 gen Gottes / Num. VI. Franckfurt / 1595.
 in 4.

Sechs Predigten über die fünff Teutsche Kir-
 chen-Gesänge / 1. Esaia dem Propheten.
 2. Ein Kind geboren zu Bethlehem. 3.
 Christ ist erstanden. 4. Auf diesen Tag be-
 denken wir. 5. Nun bitten wir den Hei-
 ligen Geist/ Franckfurt/ 1595. in 4.

Fünff Hochzeit-Predigten/ auß Gen. XXIV. über
 dem Beylager Grafen Georg Friderichs
 von Hohenloe/ Franckfurt/ 1608. in 4.

Eine Predigt von der Himmelfahrt Christi/
 Act. I. 1608. in 4.

Cerva Matutina, das ist/ XI. Predigten über den
XXII. Psalmen / von der Jagd der geistlichen
Hindin/ Nürnberg / 1609. in 4. 1610. in 8.
Sieben Predigten über die Worte der Einse-
tzung des Abendmahls Jesu Christi/ Nürn-
berg/ 1612. in 4.

Serpens aeneus in deserto exaltatus, das ist/ IX. Pre-
digten von der Schlangen in der Wüsten
und Christo am Creutz / Nürnberg / 1615.
in 4.

Daniel Aulicus, oder LXIII. Predigten auß dem
Propheten Daniel.

Vier Türcken-Predigten/ oder Türckis. Zucht-
Schul / in etlichen Predigten über den
LXXIX. und XLVI. Psal. verfaßt/ Franckfurt/
1595. in 4. 1625. in 4.

Predigt vom Oster-Lämmlein / Rotenburg/
1675. in 8.

Assumea Cygnea Cantio, letzte Predigt mit ange-
henckter seiner Leichpredigt / Rotenburg an
der Tauber/ 1620. in 4.

Leichpredigt über Herrn Ludwig Casimir
Hugwernern/ Franckfurt/ 1599. in 4.

JOHANNES SCHULERUS, Super- Nat. 1552.
intendens & Pastor Kircho-Teccensis, Cl. 1590,
Göppingâ An. C. 1552. oriundus paren- O. 1616.
tibus honestis. Literis in Lyceo patrio
excultus, Monasticas Scholas & Stipendium Ducale
intravit. Cumque feliciter studia sua tractasset,
Diaconiis primum Stuttgardianis successivè, Anno
1579. deinde Pastoratui ad D. Leonhardum 1582.
deni-

denique anno 1586. Superintendentis Muneri in Civitate & Diœcesi Kircho - Teccensi adhibitus est, diuque non contemnendos Ecclesiæ fructus tulit. Vir quippe suâ ætate, A. Brunnio teste, (a) celebris, qui Ecclesiam Neidlingensem anno 1590. habitis ibi duabus Concionibus à Pontificiæ doctrinæ fermento repurgavit. An. 1612. felicitatem Ducatus Wirtembergici tum spirituales, quàm corporales variis ad populum sermonibus deprædicavit. Matrimonii sodalities adeptus est Monicam, Lucae Osiandri, D. & Concionatoris Aulici filiam. (b) Tandem, viribus exhaustis, rude donatus an. 1614. paucis post annis vivere desiit, anno 1616. De Scriptis consuli potest Bibliotheca Classica, & Ephraimi Prætorii Biblioth. Homilet. in Indice Autor.

Scripta.

Drey Predigten bey der Reformation zu Neidlingen gehalten / auß Jerem. VI. 16. und Gal. V. 6. Tübingen/ 1590. in 4.

Vier Hochzeit - Predigten unterschiedlicher Personen/ Tüb. 1608. 4.

Eine Predigt bey der Inauguration und Einsegnung M. Matthæi Schußlers Diaconi, auß Ps. XIX 5. Ib. 1609. 8.

Leichpredigt über Hrn. Sigismund von Remchingen/Rom. VIII. Ib. 1613. 4.

Achtzehn Predigten/wie hoch Gott das Herzogthum Württemberg leiblich und geistlich gesege

(a) Lib. Synopt. p. 87. seq.

(b) Olea Andreana Fama Reflor. subnexa. p. 4.

gesegnet / und wie es hingegen im Heyden-
thum und Papstthum beschaffen gewesen
Tübing. 1612. Augsp. 1615. 4.

Leichpredigt über Fr. Margareta Kreuserin /
auß Hiob. XIX. 25. 27. Tub. 1608. 4.

Leichpredigt über Hrn. Jacob Hellern / auß
Rom. XIV. Ibid. 1613. 4.

Disputatio de Electione populi Israëlitici & reproba-
tione gentium ex Rom. IX. 10. 11. Tubingæ, Anno
1609. 4.

ANDREAS VERINGERUS Ab- *Nat. 1553.*
bas Alpirspacensis, Ser. Wirtenb. Du- *Cl. 1590.*
cis Consiliarius, & Concionator Aulicus, *Ob. 1609.*
vitam inchoavit Herrenbergæ circa An.
num 1553. parentibus honestis. Post trivialium de-
cursum ob indolis bonitatem Claustralibus insertus
Scholis, Alpirspaci 1577. & Herren-Albæ, superio-
ris Cœnobii convictu adolevit, in Stipendium Tu-
bingense 1582. receptus, biennio elapso Magisterii
honores, & post aliquot annos Repetentis Inspecto-
risque Characterem consecutus, tandem in Mini-
sterium adlectus Diaconiam Herrenbergensem an.
1588. impetravit. An. 1590. in Hungariam Chem-
nitium liberam Civitatem, fodinis celebrem, publi-
ca authoritate missus; 1595. verò in Aultriam
à Carolo Lichtenspergio Feldspergiam vocatus con-
cessit, ubi per quinque annos Verbum Domini ma-
gno cum applausu prædicavit. Mutatâ verò ibi lo-
corum Religione expulsus Patriam repetiit, in qua
Pastoratus oppidi Rosenfeldensis ei collatus; Ex quo
Anno 1603. ob singularia dona Chæropolin s. Freu-
densta-

denstadium promotus, Templum à Serenissimo Principe Friderico, magnifice & juxta morem Basilicarum Græcarum, forma triangulari, eo artificio, extructum, ut nec Viri Foeminas, nec istæ illos conspiciant, habitâ Concione consecravit Anno 1608. Sed & Ober-Kirchæ, oppido Argentinensis Episcopatus, tum Wirtembergico Duci oppignorato, geminam habuit Concionem, plantandæ ibi Religionis Evangelicæ causâ, quibus in tantum se commendavit, ut Anno 1608. Stuttgardiam ad Superintendentiam & Pastorum Oppidanum, annoque sequente ad Ecclesiasticis Aulici & Assessoris in Consistorio munus accersitus fuerit, ægerrimè illum dimittentibus Chæropolitanis Exulibus. In Matrimonio habuit Henrici Rentzii, Abbatis St. Georgiani Filiam. Cum vero pauxilli temporis intervallo forti admodum catarrho affligeretur, nec officio tam gravi diutius posset defungi singulari Ducis gratiâ Præsulatum Alpirspacensem rudis vice obtinuit; quo in Monasterio vitam clausit Anno 1609. d. 15. Novembr. Commendatus à Parentatore, Johanne Georgio Vollmaro, Pastore, tum à donis, tum ab amore Auditorum; habita ex Num. XX. v. 22. Concione, quam vide pl. p. 27. seqq.

Scripta.

Wo Predigten an Weyhenacht zu Ober-Kirchen gehalten/ auß Luc. II. v. 1. seqq. und Act. VI. VII. jussu Serenissimi typis excusa, Eübingen/ 1605. 4.

Einweihungs-Predigt / bey Einweihung der
Kirchen zu Freudenstatt / auß Johan. XVI.
Stuttgardt / 1608. 4.

Hochzeit-Predigt / über Reicharden / Grafen
zu Salm/ Jena/ 1597. 4.

Beschreibung der Kirch zu Freudenstatt /
Stuttgardt 1627. 8.

JOANNES ANDREÆ, Principis *Nat. 1554.*
Consiliarius & Abbas Regiofontanus, *Cl. 1590.*
Göppingæ natales habuit d. 12. Martii, *Ob. 1601.*
An. 1554. Patrem Jacobum, tum Su-
perattendentem istius loci, deinde Cancellarium Tu-
bingensem, Matrem Annam Entringeriam. Lite-
ras ductu & auspiciis Patris didicit ibidem in Scho-
lâ triviali, porro in Cœnobiis, denique in Stipendio
Ducali, Tubingæ. Ministerium subiit primò An.
1576. Diaconia; deinceps An. 1582. Inspectioni
Herrenbergensis Ecclesiæ & Vicinarum præfectus,
ex quâ An. 1591. d. 24. Julii, propter valetudinis
imbecillitatem ad dignitatem Præfularem Monasterii
Regio-fontani provectus est. In thalamum duxit
Mariam Moserinam, (a) de quâ & B. Hassenrefferus
sequentem Historiam narrat filius: Solebat inquit
B. Hassenrefferus Matrem meam supra foemineam
fortem mirificè extollere, non nisi Viraginem appel-
litans; inter plurima hoc non postremæ laudis ha-
buit. Cum Herrenbergæ aliquamdiu Patri meo
convixisset, uxorem duxit Agatham, Magni Jo-
hannis Brentii filiam, Spindleri Viduam aliquot Or-
phanis onustam. Hujus paulò post Juvenem atque
U cru-

(a) *Olea Andreæ* p. 11.

eruditionis laude tumidiusculum pœnituit, quod alibi forma comitior & amplior dos, quæ neglexisset, exprobaretur. Inde humanitus quid passus, profundum dolorem animo coquere, uxorem minus aestimare, sordidius vivere, solitudinem quærere. Non fefellit Matrem Val. Andrea, quæ primum foeminæ patientiam, & sanandi Mariti moram persuasit, uehinc ægrum animi aggressa nequaquam molliter habuit: Tune, agebat, & sacris addictus & eruditus creditus, Tyro adeò es, ut quam sis fortunam nactus, etiamnum nescias? Uxorem ex optimis natam, optimè quondam nuptam, nondum agnoscas, nedum magnificias? Pudeat ducere, quam nescius promeritis & ex Oeconomix usu habere planè indignus, cui ex ancillis meis una nubat. Prioris Coniugii benedictionem & Soceri laudem tu jam possides, ingratus, nî Deo id uni præter meritum tuum, moresque crudos acceptam feras. Huiusmodi exprobratione & tum plurimum pudefactus, & postea longè magis delectatus est Haferefferus, postquam uxoris commodissimæ Virtutem est expertus; nec abstinuit, quin matrimonii sui Concordiam & æstus maligni averruncationem post Deum Matris Val. Andreae fortitudini tribueret, hæc subinde addens, à nullo unquam homine liberius increpitum, penitus detectum & restitutum fuisse felicius. Nec desit unquam inter titulos & honoratum Senium Matris nomen dare, libertatem animi ferre, & obnoxium animum palam contestari. (b) Ex hac Viragine Moseriâ Johannes suprâ memoratus octo liberorum Pater factus est, inter quos J. Valen-

Valentinus, celebris ille Theologus eminuit. Virtutes Abbatis ex Cenotaphio colligas mox recensendo. Ministerio Ecclesiastico per 15. annos magna cum laude defunctus mortalitatem explevit d. 9. Aug. 1601. è pergulâ laudatus ex II. Reg. II. à Joh. Magiro, Göppingensium Inspectore Speciali. Epitaphium in prædicto Monasterio extans tale est: (c)

Johannes, Jacobi Andreæ filius, amœni Ingenii & morum facillimorum Vir, Consiliarius Wirtembergicus & Regii fontis Abbas Mechanicarum Artium impendio studiosus, Homo comis, munisque, cum morbis totâ ferè vitâ conflictatus tympanitide extinguitur, cum vixisset liberaliter Annos 47. Menses 5. dies 7. Sepultus Regiofonti ingenti sui desiderio relicto. natus 1554. d. 2. Martii. Obiit. An. 1601. d. 9. Aug.

VILHELMUS MOEGLINGIUS, Abbas Regiofontanus *Nat. 1553. Cl. 1590. Ob. 1602.*
& Illustrissimi Ducis Consiliarius, Tubingæ natus est, An. Chr. 1553. Patrem habuit Wilhelmum, Medicinæ Doctorem & Rotenburgo Tuberanæ Civitatis primùm, dein Tubingæ Physicum Ordinarium. Avum Israël Möglingium,

U 2

(c) *Caroli Memor. Tom. I. Libr. I. C. I. p. m. 5.*

gium, Medicinæ in hac ipsâ Academiâ Professore Publicum. Post fundamenta literarum & Theologiae in Scholis & Universitate Tubingensi jacta, Bietigheimensis Ecclesiae Diaconus An. 1575. factus, biennio exacto Stuttgardiam ad Diaconi Spartam pervenit, ubi per gradus ascendendus An. 1579. Pastor ad D. Leonhardum & An. 1582. Superintendens Specialis & Ecclesiastes in Xenodochio designatus, insimul Adfessionis in celebri Judicio Stuttgardiano, quod Consistorium dicunt, ubi causa ad matrimonia pertinentes disceptantur, adhibitus. (a) Inde ad Ephoriam Ecclesiarum Generalem Vaihingam concessit, An. 1587. denique An. 1601. post Johannis Andreæ obitum ad Abbatiam Regiofontanam magna omnium gratulatione evectus fuit. Vir, qui licet in tenerâ ætate parentibus præmaturâ morte fuerit orbatus, studiis nihilominus eo ardore incubuit, ut ab uno gradu honoris ad alterum feliciter progrediretur; qui in arte Medicâ Spirituali non minus feliciter versatus, quam Pater & Patruicæterique agnati Galenicam illam tractârunt facultatem. (b) Variis morbis conflictatus aliquoties contra spem Medicorum Dei ope convaluit. Domestica ejus disciplina, in quâ liberos educare solebat, Schola Pietatis appellatur à Parentatore, Joh. Magiro. (c) Debilis & infirmi corporis cum semper fuisset doloribus eluctatus est obitu exoptato d. 6. Augusti, An. 1602. ætatis 49. in Cœnobio Regiofontano sepultus, quem funebri Oratione ex Psalm. 34. 20. pro-

(a) *Henr. VVelling. in Mæglingide, p. m. 13.*

(b) *VVelling. Orat. citat.*

(c) *Conc. Funebr.*

20. profecutus est Johannes Magirus, Superintendens Göppingensis. Vitam carmine descripsit Melchior Schærer, Stuttgard. Pastor Widernensis.

*Wilhelmus dormit tumulo Möglingus in isto
Vitæ post menses actaque lustra decem.
Audiit æstates binas hunc sacra docentem
Bietica: dein Stuttgardt Metropolisque decem
Præconem, excepitque illum tria lustra Vahinga
Quâ fluit undanti purus Anisus aquam.
Sensit equos juncti novies vix Cynthia Phœbi,
Hujus dum tenuit sceptrum decora loci.
Exiit è vitâ placidè; tellure quiescunt
Ossa: Sed ad Superos mens pia feciliter.*

Ex Conc. Funebr. citat.

ANSHELMUS HAGENLOJUS, *Nat. 1554.*
ex Superintendente Ratisbonensi *Cl. 1590.*
Præpositus Denckendorffensis & Genera- *Ob. 1634.*
lis Superintendens, Zodiacum vitæ ingres-
sus est Böblingæ d. 19. Martii, An. 1554. Patre,
Viro Consulari, ejusdem nominis, Matre, Cathari-
nâ Weileria. Eximiæ indolis indicia prodens Scho-
læ patriæ, A. 1568. Collegio Blabyrensi, deinceps
Herren-Albeni, porro Maulbronnensi, denique
Stipendio Theologico Tubingensi insertus an. 1577.
Magister Artium creatur & 1578. Repetens lectio-
num Astronomicarum. Triennio in Academiâ feli-
citer exacto 1581. Diaconia Leobergeni admove-
tur, ex quâ nondum elapsis octodecim septimanis
ob Zelum & dexteritatem in Officio, Pastoratui
Stuttgardiano ad D. Leonhardum & An. 1586. De-

canatui Lauffensi præfectus, An. 1591. Serenissimi Principis Ludovici indultu ab Imperiali Civitate Ratisbonensi in Superintendentem & Pastorem adoptatur. Cui gravissimo Muneri Septendecim annis præfuit. An. 1608. in Patriam, fatis sic ferentibus, revocatus, Decanum Waiblingensem egit usque ad annum 1628. quo Præpositura Denckendorffensis cum Superintendentiâ Generali illi fuit collata; Eo in loco bis exilium passus, nempe 1629. per Edictum Cæsaris de restitutione Monasteriorum & 1634. post cladem Nördlingensem, Eßlingam secessit, ubi etiam miseriarum finem invenit. Nuptias celebravit 1581. cum Magdalenâ, Johannis Hæßleri, Consulis Böblingensis filiâ, quâcum 54. integros annos vixit, undecim fœcundâ liberis, tribus tantummodò Patri superstitis. Theologus erat extra controversiam solidè doctus, circumspectæ prudentiæ & intrepidi animi, qui diversis Comitibus ejus ætate habitis, coram inclyto Imperii Confessu officio suo cum laude functus est. (a) An. 1601. Colloquio Ratisbonæ instituto, non solum adfuit, verum etiam præviâ Concione præsentibus Serenissimis Principibus utriusque Religionis, Argumentum de infallibili Controversiarum Judice ex Evangelio Matth. XXII. præclarè & luculenter pertractavit, (b) Sed nec minori patientiâ insignis erat, cum & conjux infirmiori valetudine uteretur, & ipse anno ætatis climacterio maximo, visûs beneficio penitus orbaretur, quem tamen felicitis cujuscumque Ophtalmici operâ recepit, ut per 18. annos in ultimam senectutem

(a) *Gonc. Fun p. 27.*

(b) *G. Serpili Epitaph. II. Vir. p. 65.*

nectutem usque sat accuratè cerneret. Quantas optimo Viro famosus ille J. Paulus Windeckius, qui Prognostica futuri status Ecclesiæ vulgaverat, eaque de causâ ab Hagenlojo anno 1603. in Concione Evang. ex Matth. XX. de Vineâ Domini refutatus fuerat, molestias creaverit, B. Wagnerus commemorat. (c) Magno in pretio à Ratisbonensibus habitum vel exinde patet, quod in Valedictoria sua, quam Celeb. Serpilius laudat, professus fuerit: Plus **se** strenarum loco Ratisbonæ annuatim accepisse, quàm Waiblingæ habiturus sit salarii. (d) Hymnis & cantionibus per totam vitam delectatus, canendo instar Cygni, viribus & vita defecit. Efslingæ, d. 26. Novembris, An. Ch. 1634. ætatis 80. Ministerii & Conjugii, 54. Pro Concione illum laudavit Tobias Wagnerus, Cancell. Tub. è Verbis 2. Tim. IV. v. 7. 8. edit, Tub. 1636. 4. quam vide,

Scripta.

Eine Christl. Predigt zu Eingang des Colloquii zu Regensburg gehalten / auß Evang. Matth. XXII. Regensburg / 1601. 4.
Valet - Predigt zu Regensburg gehalten / Manuscripta.

ANTONIUS VARENBUHLER, Nat. 1555.
S. Theologiæ Doctor & Abbas Monasterii Hirsoviensis Evangelicæ Religio Cl. 1590.
nis quartus, patriam habuit Tubingam, Ob. 1597.
ubi Anno 1555. natus erat parentibus Nicolaô Va-
U 4 ren-

(c) *Postill. Textual, P. IV, Dedic.*

(d) *Serpil, l, cit.*

renbühlerô, Juris - Consulto & Professore Universitatis celeberrimo, & Regina Walteria, Patricia Augustana, quæ cum Marito suo Anno 1597. memorabili solennitate Jubileum matrimoniale celebravit. (a) Ex his tam splendidis natalibus de illius Indole & educatione felici haud dubia nascitur conjectura. Unde cum studiis à Parentibus & quidem Theologiæ consecraretur, Scholis Trivialibus superatis illico in Stipendium Ducale receptus, & post assumptos more consueto Philosophicos honores An. 1576. ætatis 21. Diaconia Tubingensi admotus fuit; qua per octennium feliciter administrata, in Aulam à Serenissimo Principe Ludovico adscitus, Concionatorem suo tempore percelebrem, & Consistorii Ecclesiastici Adsessorem dexterimum toto quinquennio egit. Assumpto An. 1585. Doctoris Theologiæ Titulo, ob adversam valetudinem Abbas Hirsoviensis post obitum Joh. Parsimonii, 1689. factus est. Matrimoniali vinculo sibi junxerat Sibylam Johannis Fischleri, Medicinæ Doctoris & Professoris Tubingiaci Filiam. Theologus fuit insignis, & Concionator celebris, cujus multiplicem eruditionem, pietatem excellentem, raram humanitatem & virtutes alias plurimas deprædicat Erhardus Cellius. (b) Jac. Heerbrandi judicio dignus erat, qui Ecclesiis & Scholis diutius profuisset. (c) Officiis suis præclarissimè summoque omnium cum præconio functus, gravique diu morbo conflictatus, piè in Christo ex hac vita discessit Anno 1591. die

(a) Orat. Funebr. Er. Grüning. hab. p. 37.

(b) In Orat. fun. Joh. Brentio Juniori dicta, p. m. 48.

(c) Vid. Præf. Conc. funebr.

die 7. Maji, ætatis 37. (d) Concionem funebrem habuit Joh. Esthofer Superattendens Calvensis ex Sap. 3. v. 1. 2. 3. Orationem in Academia Tubingensi Erhardus Cellius, Oratoriæ Professor.

Scripta.

ORatio funebris de Virtutibus Viri Incomparabilis D. Jacobi Andreae Cancellarii, habita in Cœnobio Hirsaugiensi, extat in Fama Andr. Reflorescente p. 329.

Bericht auf M. Sebastian Glaschen von Mannsfelder und anderer Papisten Berührungen der Tisch-Reden Lutheri, Tübingen/ 1585. 4.

Hochzeit = Predigt über Sebastian Schaveliski und Benignam Griesheim, 1585. 4.

CASPARUS LUCIUS, Serenissimi Nat. 1555. Wirtembergiæ Ducis Consiliarius Cl. 1595. & Abbas Alpirspacensis vitam incepit Ob. 1609. Stuttgardia, Anno 1555. Patre Casparo, Poligrammateo; Matre ex familia Degenorum. Fundamenta bonarum artium jecit in Pædagogio Stuttgardiano ea quidem Indolis & profectuum præstantia, ut omissis Scholis Claustralibus anno ætatis 15. in Academiam Tubingensem & Stipendium Illustre fuerit receptus. Anno 1573. summos Philosophiæ honores ordine quintus impetravit. Anno 1576. Pastor Lustnaviensis propè Tubingam ordinatus, Libro Concordiæ subscripsit. Anno 1582. Mercklingam promotus omnium Auditorum

(d) Aug. Brunni Lib. Synopt. p. 24.

torum Amorem singularem sibi conciliavit. Anno vixdum exacto Montis - Peligardum ad Ecclesiasticis Aulici & Inspectoris Ecclesiarum munus vocatus usque ad annum 1594. illud administravit. Quo in patriam reductus ab initio Decanatum Sulzensen, & biennio post Waiblingensem, denique 1608. die 1. Maji, Abbatiam Alpirspacensem consecutus est. In thalamum assumpsit, An. 1576. Magdalenam, Alexandri Winteri, Vietoris Aulici Stuttgardiani, filiam, & e susceptis 12. liberis quatuor reliquit. Vir pius & doctus, qui 1586. Colloquio Mompelgardensi & 1587. Badensi, Notarium utrobique agens, interfuit. In reditu ex posteriore Conventu vitæ discrimen ob aquarum inundationem adiit. Waiblingæ, An. 1596. tres liberos peste amisit, duobus uno tumulo sepultis. An. 1607. luem feralem denudò grassantem Dei quidem beneficio evasit; Sed tamen elapso biennio doloribus colicis exhaustus, repetita juxta Librum Concordiæ Confessione, plenus solatiflui sermonis & fiduciæ in Servatorem suum ipso festo Paschatos, animam Deo reddidit, d. 16. Aprilis 1609. ætatis 54. Ministerii 33. Con- cione Parentatoria laudatus à M. Johanne Georgio Volmaro, Pastore Alpirspacensi, ex Symbolo ejus Ps. CXVIII. v. 17. Scripsit varia quæ in Bibliotheca Classica recensentur.

Scripta.

Eine Predigt vom Jüngsten Gericht / Luc. XXI. 25. 26. Tübingen/ 1583. in 4.

Christl.

Christl. Reb. Gärtlein / darinnen allerley Un-
fräutlein der Laster und Blümlein der Tu-
genden / Straßburg / 1584. in 8.

Christl. Echo von den fürnehmsten Haupt-Pun-
cten Christl. Religion / Straßburg / 1586.
in 4.

Geistliche Rüst-Kammer / von Sprüchen / Hi-
storien und Exempeln Heil. Schrift / dar-
auß in jeziger Kriegs- Zeit und Verfolgun-
gen Wehr- und Trost = Lehre zunehmen /
Mömpelgardt / 1589. in 8.

Beschreibung eines Evangelischen und Cate-
chetischen Gesprächs eines Predigers und
Pfarr-Kindes / welches mit Nutz und Frucht
begehret zum Nachtmahl zu gehen / Möm-
pelgardt / 1589. in 8.

Alljährige Practic von glücklichen und unglück-
lichen Zeiten / oder Neu- Jahrs- Predigt zu
Mömpelgardt gehalten / 1589. in 8.

Tauff-Predigt / bey der Tauffe Herrn Philipp
Friderichen / Fürsten zu Württemberg / Möm-
pelgardt / 1589. in 8.

Drey Predigten / deren die zwo ersten vom H.
Abendmahl / die dritte aber eine feine Weis-
sanzeiget / wie man Vermög des Catechismi
alle falsche Lehren prüfen solle / Mömpel-
gardt / bey Salert. in 8.

Welt-Spiegel / darinnen jeziger Welt elender
Zustand zu sehen / und dessen Ursachen zu fin-
den / Gesprächs- Weise fürgestellt / Möm-
pelgardt / 1590. in 8.

Catechismus: Kleinod / oder Erklärung des
Catechismi / Mompelgardt / 1591. in 8.
Mürnberg/ 1621. in 4.

Christl. Blum: Gärtlein von allerhand Zu-
genden / in seine unterschiedliche Ländlein
nach den zehen Gebotten eingetheilt/ Momp-
pelgardt/ 1591. in 12.

Leichpredigt über den Todt Herzog Ludewigs
zu Württemberg/ auß 2. Chron. XXXV. 24. Tü-
bingen/ 1593. in 4.

Valet - Predigt zu Mompelgardt gehalten / auß
Acor. XX. Tübingen/ 1595. in 4.

Leichpredigt über Herrn Wolfgang Jägern/
auß Es. III. Tübingen/ 1598. in 4.

Christl. Ritter / oder ein wunderbahrlicher
Kampff der Höllischen Bestien / wider einen
Evangelischen Christen / Mompelgardt /
1599. in 8.

Christliche Apotec / darauß zur Zeit der Pestil-
lentz allerhand Recipe zu nemen seyn / Franck-
furt/ 1606. in 8.

Nat. 1554. **C**HRISTOPHORUS STÆHLI-
Cl. 1600. NUS, SS. Theologiæ Doctor &
Ob. 1613. Ecclesiæ Herrenbergensis Pastor, Vicina-
rum Superintendens, natales habuit Stutt-
gardia An. Chr. 1554. ubi & literarum principia
sub Johannis Wackeri, Pædagogiararchæ ductu hau-
sit. In scholas Claustrales & Stipendium Ducale
receptus felices in utroque Philosophiæ & Theolo-
giæ studio fecit progressus. Ministerium subiit pri-
mo Tubingæ, ut Diaconus, ibique Jacobo Andreae
An.

An. Chr. 1590. exagonizanti adstitit. An. 1587. sub Præsidio Jacobi Heerbrandi pro licentiâ honores assumendi Doctoreos publicè disputavit, quibus paulò post plenè fuit ornatus. Inde Herrenbergensis & Dornstettensis Diœceseos Decanus constitutus, officio insigni cum dexteritate præfuit. Vir, ut è scriptis elucet, non indisertus, vitiorumque censor sat acris. Mortalitem exiit, Anno 1613. ætatis 59. (a)

Scripta.

Reichpredigt über den Tod Herrn Abels Vinarii oder Weinling / Abbt's und Generalis zu Lorch / auß 2. Reg. XIII. v. 14. Tübingen / 1606. 4.

Brunst - Predigt / über das vom Donnerstrahl angezündete Städtlein Dornstetten / auß Jerem. XVII. Tub. 1607. 4.

Reichpredigt über den Tod Herrn Bernhards Leprers / auß dem 34. Psalmen / Tübingen / 1611. 4.

JOHANNES CEMENTARIUS, Cl 1600.

Superintendens & Pastor Ratisbonensis, natione Suevus, patriâ Wirtembergicus, domo, ut arbitror, Blabyrensis. Studia in Scholis, Monasteriis & Academiâ Patriæ cum aude profecutus, Verbi Ministerium subiit primum Tuttlingæ, ut Diaconus. Inde Fehlbacum ad Parochiam pervenit; Deinceps verò ab Ordinibus Austriæ Linzium evocatus

(a) Aug. Brunnii Synops, p. 35.

evocatus Ecclesiastis Primarii Splendidum Munus aliquot annis gessit ; In Wirtembergiam reversus, Specialem Ecclesiæ Blabyrensis & Vicinarum Inspectionem obtinuit. 1608. Senatus Ratisbonæ Civitatis Imperialis, dexteritatis ejus famâ motus in locum Anshelmi-Hagenloji, in patriam revocati, à Serenissimo Principe illum expetiit, quam stationem usque ad An. 1620. apprimè ornavit ; Denique ob virium imbecillitatem muneri se abdicavit & Sebastiano Hemmingero, Sympatriotæ lampada tradidit. Ipse in Patriam redux Blabyræ consedit, ibique fatis concessit post. An. 1620. Inter celebres Suevos eum refert G. Serpilius. (a) Scripta adducunt G. Draudius in Bibliothec. Class. & Ephraim Prætorius in Bibliotheca Homiletica. G. C. Maicelerus (b) Annagrammate non inconcinno Virum honoravit :

Johannes Cementarius

ἀναγρ.

In eo Sacra mens venit.

*Si nescis IN EO, Lector, MENS SACRA Ministro
CONVENIT, ut concors vitaque voxque fiet.*

Scripta.

Das Leben und Sterben des elenden Menschen/ Solothurn/ 1568. in 8.

Bericht von dem schweren immerwährenden
Streit / zwischen drey gewapneten/ nemlich/
zwischen

(a) *Epit. Theol. Sueb. p. m. 65.*

(b) *Libr. 1. Anagr. p. 19.*

zwischen dem Menschen / dem Teufel und
zwischen Gott. Item : Was eigentlich
die Ursache sey / daß viele Menschen sich selbst
entleiben / Basel / 1570. in 8.

Nachfolgung Christi / wie man sich aller Eitel-
keit dieser Welt ent schlagen soll / Basel / An.
1583. in 8.

Der Geistl. Kauffmann / wie man dem köstli-
chen Perle der ewigen Seeligkeit solle nach-
jagen / auß Matth. XIII v. 45. 46. Basel bey
Ludewig König 1583. in 8. 1612. 1614.
in 12.

Leichpredigt über der Leich Herrn Gundacker
von Stahrenberg auf Peyerbach / d. 19. Sept.
1585. zu Lins im Land. Haß gehalten / auß
Ps. I. v. 1. -- 4. Tübingen / 1586. in 4.

Leichpredigt über dem Tod Friderici Lagi, Med.
Doct. auß Syrach. XXXVIII. v. 35. Tübingen /
1594. in 4.

Leichpredigt über M. Ludwig Schopffen / Theol.
Studios. zu Blaubeuren gehalten / auß 1. Cor. X.
13. Tübingen / 1607.

Leichpredigt über dem Tod Judithæ, M. Jacobi
Holderi, Closter-Præceptoris Eh. Frauen / auß
2. Cor. V. Tübingen / 1607. in 4.

JOHANNES GEORGIUS SIG- Nat. 1554.
WARTUS, SS. Theologiæ Doctor Cl. 1600.
& Professor in Academia Tubingensi Or- Ob. 1618.
dinarius, Superattendens Ducalis Stipen-
dii Primarius, Winnendam cum Sympatriotis Ægidio
Hunnio & Polycarpo Lysero illustravit ortu suo die
16. Octo-

16. Octobris 1554. Parentes ejus erant Michaël Sigwartus, oppidi Consul & Margareta Grünnin-geria. Ad ludum literarium ductorem habuit Hun-nium ætate & literarum notitiâ paulò provectiorem, discendi tamen cupiditate æqualis æqualem. In Scholas Claustrales, Lorchensem & Adelbergen-sem, successu temporis, & An. 1576. in Stipendium Illustre, quod Tubingæ est, receptus assumtis utrius-que laureæ honoribus, studiorum felicitate coætaneos longè superavit. Unde non solum Repetentis Characterè ornatus, sed & Samueli Hailando, Phi-losopho, Collega datus, vices ejus in lectionibus & dirigendis Disputationum Exercitiis subinde obiit. An. 1584. ad Diaconiam Tubingensem promotus triennium haud integrum compleverat, cum defun-cto Theodorico Snepfio D. in Ecclesiæ Tubingensis Pastoratu & Vicinarum Inspectione, nec non in Ca-thedra Professoriâ, Theologiæ Doctoris gradu ac-cepto succederet, quo in officio inter alia præclarè gesta Ecclesiam Boltringensem, habitâ ibi multo cum fructu Concione primâ, reformavit à Papatu An. 1599. de quo sibimetipse impensè fuit gratula-tus. (a) Post fata Jacobi Heerbrandi Superattendens, Stipendii Superior & Ecclesiæ Decanus declaratus est, eique Spartæ immortalis. In matrimonium du-xit Margaretam, Jacobi Cappelbeccii, Juris - Con-sulti & Professoris filiam, ex quâ vidit filios decem, Sex filias & Septem Nepotes, ex quibus 5. filios pa-ternarum Virtutum æmulos, & tres filias reliquit superstites. Erat Tubingensis Scholæ magnum de-
cus

(a) Ap. *Serpilium, Epitaph. Theol. Suev. p. m. 58.*

cus & ingens gloria, teste Cellio; (b) Theologus tantæ eruditionis, ut cum adhuc in Stipendio versaretur ut Repetens, magnus ille Theologus Jacobus Andreæ, iudicium ejus in gravibus controversiis non rarò cum fructu exquisiverit. (c) Celebrem eum reddiderunt disputationes in Augustanam Confessionem, & in omnes fidei Articulos, per aphorismos seu theses nervosè admodum concinnatæ, quæ per integrum Seculum eam in Wirtembergiâ Authoritatem obtinere, ut in Conventibus Exercitatoriis, quos Ministri Ecclesiæ, cujusvis Diœceseos, quotannis bis vel ter frequentare jubentur, pro regulâ fuerint disputantibus. Enimverò ante paucos annos introducto Magnif. Domini D. Jægeri Cancell. Tubing. Compendio, istarum usus exolevit. Calamum Sigwartus peculiariter strinxit adversus Pareum, non tantum Corruptionum ejus, quas in Bibliis Neostadiensibus ediderat, sed & Irenici refutatione, cujus fucum graphicè aperuit, detexit atque deterfit, editâ Admonitione prolixâ & gravissimâ, quam adeò ægrè tulit Pareus, Professor Theologus Heidelbergensis, ut in Oratione quadam Inaugurali, d. 11. April. 1616. habitâ Sigwartum acerbè admodum & iniquè traduceret, scriptum ejus vocans hecatomphylion, centifolium, das grosse Buch von Tübingen/ plaustrum chartarum & nugarum, Suevicâ loquentiâ turgidum, præter garrulam dicacitatem & Coccysmos, item argutias futes & calumnias multoties protritas, nil quicquam ad rem proferens. Responsionem Sigwartus illico adornavit vicario quidem

X

(b) *Icon. Prof. Tubing.*

(c) *Progr. Univ. Tubing.*

dem M Danielis Efferheni, Diaconi Uracensis, calamo. (d) Rationes tum Sigwarti, tum Parèi compendio recenset Dominus D. Jægerus lectu dignissimas. (e) Cæterum Sigwartus egregium in doloribus patientiæ exemplar & in laboribus constantiæ & assiduitatis nobile documentum se exhibuit. (f) Ab adolescentia enim jam tum Lorchæ variis morbis, hemicrania videlicet, & febris quotidiana, Adelbergæ tertiana laboravit, cujus extrema hydropis initia minitabantur, iisque depulsis in quartanam paulò post in venenatum delapsus est morbum, sed temperantiæ continentiæque moderatio Vires invalidas sedulitati indefessæ pares effecit. (g) Tandem cum valetudine minus firma per totam vitam fuisset, usus acidularum frustraneus lipothymiam ipsi d. 2. Julii, ipso in templo creavit, atque lecto emortuali affixit. In quo post 14. hebdomadam decursum Rectoratus Munere quarta Vice ornatus piè decessit. d. 5. Octobris, An. 1618. ætatis 64. Ministerii 34. Oratione Funebris & Concione, illum prosecutus est Matthias Hafenrefferus Cancellarius Tubing. quas excerptit P. Freherus. Epitaphium conspicitur Tubingæ in Templo Georgiano, sequentia continens Elogia:

D. O. M. S.

(d) *Caroli Memorab. T. I. p. 411. seq.*

(e) *Hist. Eccles. Dec. II. Libr. IV. cap. 2. pag. 153. seqq. edit. 4.*

(f) *Jubileum Acad. Tub. II. p. 103.*

(g) *Freb. l. c. p. 398.*

D. O. M. S.

Si in sermone meo permanseritis, verè
discipuli mei eritis. Joh. 8. v. 31.

Christo Sacrum.

JOHANNES GEORGIUS SIGWAR-
TUS, natus Winendæ Anno 1554.
d. 16. Octobris, Diaconus Tubingensis
ab An. 1584. à quo ibidem Pastor us-
que ad 1618. quos inter 34. annos Do-
ctoris titulum accepit, Vicinarum Ec-
clesiarum Specialem, Academiae Pro-
fessorem, & Senatorem Universit. De-
putat. tandem Ecclesiæ Decanum & Sti-
pend. Superintend. egit. in quibus of-
ficiis quàm pro Concione, sincerus &
gravis, erga Ministros humanus dex-
terque, erga studiosos mansuetus, pro
lectione planus: in Scriptis nervosus,
contra Adversarios sagax, in negotiis
Acad. circumspectus, inque omnibus
candidus & apertus fuerit, docent scri-
pta, testantur boni. In conjugio cum
Margareta, Jacobi Cappelbeccii, Juris-
Consulti Filiâ, Annos 33. vixit patifcé;
tandem in Rectoratus Officio quar-

tum sibi commisso, cum vidisset Filios X. Filias VI. Nepotes IV. Neptes III. obdormivit placide d. 5. Octobris, An. MDCXIIIX, cum vixisset Annos LXIV.

Johannes Georgius Siegwartus

ἀναγρ.

Ne gregis Jovis gnavus tutor es!

Distichon προσηγορίας Erhardi
Cellii, Prof. Tub.

*CHare Deo Cultor Verbi Cœlestis agrorum,
VINCES, exspecta; præmia digna feres.*

De Vita & Scriptis evolvi possunt H. Witten, in
Diar. Biograph. ad An. 1619. Königius in
Biblioth. p. m. 753. G. Draudius Biblioth.
Classica. Ephraim Prætorius in Bibliothec.
Homilet. Freherus, Carolus, Serpilius supra
citati, quibus adde Aug. Brunn Synopt. Lib.
p. 73.

Scripta.

Disputationes in Augustanam Confessionem, Tubingæ,
1600. in 8. 1618. 8.

Disputationes XXIII. de omnibus Christianæ Religionis
Articulis. Ibid. 1603. in 8. Lipsiæ, 1555. in 8.

Admonitio Christiana de Irenico Parei, Tubingæ, An.
1616. in 4.

Respon-

Responsio ad Orationem Parei de Pace & Unione Ecclesiarum Evangelicarum, Tubingæ, 1617. in 4.

Disputatio de quadruplici statu hominis, lb. 1613. 4.

De indulgentiis, lb. 1617. in 4.

De Filio Dei incarnato, 1618. 4.

De Conditione Humanâ, 1618. 4.

Disputationes de Ecclesia in his terris militante, 1617. in 4.

Prælectiones in Cap. XXXII. Exodi.

Oratio de Speciali Vocatione Abrahami.

Oratio Theologica de quæstione : Ultrum filius Dei pro omnibus in universum Hominibus incarnatus, & ex Maria Virgine natus sit. Tubingæ & Francof An. 1615. 4.

Oratio Secularis de Reformatione Lutheri, extans in Jubileo Acad Tubingensis, Tubingæ, 1617. in 4.

*Manuale * Locorum Communium, oder Hand-Büchlein der fürnehmsten Puncten Christlicher Lehre / Tübingen / Anno 1606. 1612. 1621. in 24.*

** In linguam Gallicam conversum & impressum Montispeligiardi, 1515. in 24.*

Antwort auf die nichtige Rettung M. Parei, betreffend die zu Neustadt 1587. nachgetruckte verfälschte und mit Calvinischen Lehren beschmeißte Deutsche Bibel D. Martin Luthers. Samt gründlichem Bericht von den Calvinischen Irrthummen / so in ermeldte Bibel allbereit einlogirt sind / Tübingen / 1590. in 4.

Vierzehn Predigten auß 1. Corintb. XI. Cap. darinnen die ganze Lehre vom Heil. Abendmahl

mahl verfasst ist / Tübingen / bey Erhardo Cellio, 1600. in 4.

Eine Predigt von den vielfältigen Religions-
Streiten / und einiger Regul des Glaubens
auß Matth. XXII. v. 34. -- 46. Tübingen / An.
1601, 1602. in 4.

Eine Predigt vom Erdbidem / auß Luc. XXI. v. 11.
12. 13 14. 15. Tübing. 1601. in 4.

Eine Predigt vom Reiffen / 1602. 4.

Zwanzig Predigten über 1. Cor. XV. Cap. von der
Auferstehung / Tübingen / 1602. in 4.

Eilff Predigten von dem Register der größten
Laster / auß 1. Cor. VI. Tübingen / 1603. in 4.

Vom Amt der Kirchen - Diener und Zuhörer /
Tübingen / 1609. in 4.

Präsentations - Predigt / bey der Präsentation M.
Georg Bogen-Kitters / Pfarrers zu Kirchen
Zellinsfurth / 1610. in 4.

Allgemeines Gebett der Christen / oder das H.
Vatter Unser in Eilff Predigten erklärt /
Tübingen / 1611. in 4.

Drey Predigten von den Haupt - Plagen und
Land-Straffen / als Theurung / Krieg / Pe-
stilenß / 2. Sam. XXIV. 11. -- 15. Franckfurt /
1612. in 4.

Predigt vom Hagel und Ungewitter / 1613.
in 4.

Von den Falschen Propheten Matth. VII. Tü-
bingen / 1614. in 4.

Leichpredigten.

Leichpredigt über Blasium Ericum, Altdorff / An.

1582. in 4.

über Anna Maria Gerbardin, Tübingen /

1588. in 4.

über Statium Porchain, Tübing. An.

1589. in 4.

über Herrn Samuel Heyland /

Philos. Professore, 1593. in 4.

über Hans Burckhardt von An-

weil / 1593. in 4.

über Frau Regina Königin / 1597.

in 4.

über Herrn Ernst Grafen zu Wal-

deck / 1600. in 4.

über Michael Demlern / J. U. D.

und Hofgerichts-Assessor, auß

Ezech. XXXIII. 1603. in 4.

über Frau Brigitta / D. Gerlach /

Theol. Ehfrau / Tübingen / 1603.

in 4.

über Frau Regina Bahrenbühle-

rin / 1603. in 4.

über Johann Bernhard Bahren-

bühlern / auß Rom. VIII. v. ult.

Tübingen / 1605. in 4.

über Sebastian Mockeln / 1606.

in 4.

über Jacob Böken / 1606. in 4.

über Frau Magdalena von Ehing-

gen / 1607. in 4.

Leichpredigt über Georg Rudolph von Walz-
dorff / auß CXIX. v. 9. Tübing.
1607. in 4.

über Erhardum Cellium, Poëseos Pro-
fessorem zu Tübingen / auß Rom.
VIII. v. 18. 1607. in 4.

über Prinz Joh. Georg / Herzo-
gen auß Schleswig / 1613. in 4.

über Herrn Joh. Reichau / 1617.
in 4.

Manuscripa.

Commentarius in Genesin.

Expositiones Librorum Hiobi, Josue, Judicum, Sa-
muelis; Prophetie Jonæ, Actorum Apostol.

Explicatio Epistolarum ad Romanos, Corinthios, Ga-
latas.

Explicationes Catechismi, Evangeliorum & Episto-
larum Dominicalium. vide Caroli Memorab. loc.
citat.

Nat. 1554.

Cl. 1600.

Ob. 1622.

ALEXANDER WOLFHARDTUS,
Serenissimi Wirtembergiæ Ducis
Consiliarius & Abbas Alpirspacensis, na-
tus est Waiblingæ; E familiâ hujus loci
tum temporis & propter Legatorum ad pias Causas
memoriam, etiamnum ibi durantem, notissimâ, An.
Chr. 1554. Pater erat Michaël Wolfhardt, Magi-
stratus ibidem Oppidani membrum primarium:
Mater Agnesa Hunnia, D. Ægidii Hunnii consan-
guinea. An. 1572. d. 26. Martii, post jacta fidei &
lite-

literarum fundamenta, Eßlingæ Baccalaureus, Academia ob pestem ibi commorante, An. 1575. d. 10. Aug. Tubingæ Magister artium creatus est. A. 1579. d. 8. Octobris, Cantstadium ad Diaconatum promovebatur, ubi & Libro Concordiæ subscripsit. Hic familiarem habuit Sacrificulum Oeffingensem, qui Eum frequenter convenire & de Articulis sanctæ fidei nostræ sermones conferre solebat. Invitabat autem is aliquo tempore Wolfhardtum, ut sese visitaret cum pollicitatione: Velle se illi Thesaurum omnem à se collectum & sibi admodum gratum exhibere videndum. Cum igitur comparuisset, duxit Eum in conclave benè munitum, & arcâ, quæ fortiter conclusa erat, reſerata, omnia & B. Lutheri & B. Brentii opera egregiè compacta ostendit, affirmans: Hosce suos esse thesauros à se maximi semper æſtimatos. Abiit tandem missificus Tubingam & Papatum resignavit. An. 1583. d. 9. Martii, Parochia Strümpfelbacensi Wolfhardto collata, quam An. 1585. Mense Septembri Pastoratus & Decanatus Nuringensis est inſecutus. Quo per 24. annos dextrè defunctus An. C. 1609. Abbatia Alpirſpaciensi præfectus fuit, ubi & An. 1622. terrenis valedixit, ætatis 75. Vir, A. Brunnio teste, (a) Pietate, eruditione, Virtute ac Prudentiâ præſtantiffimus. Matrimonium iniit, Anno 1579. cum Eleonorâ, Henrici Renzii, tum Præſulis ad D. Georgium & Mariæ Græteriæ, (cujus genitor erat Casparus Græter, duorum Illuſtriſſimorum Principum D. Ulrici & D. Chriſtophori Concionator Aulicus, qui viridi ſtolâ Eccleſiaſtica, (grünen Kirchen-Rodt/)

X 5

ami-

(a) *Synopt. Lib. in Dedic. Manuſcripta.*

amictus cathedram ascendere solitus,) filiâ. Ex qua numerosam suscepit prolem. Inter filios Ulricum, Ludovicum, & Georgium Johannem. Johannes Ulricus Pastorem egit in pago Horcken propè Hailbronnâ. Vir devotus oppidò & Chymicus admodum industrius, qui vero, cum indubitata Spes esset lapidis Philosphorum adipiscendi, beatissimè obiit. Ludovicus Pastor erat in pago Wilensi ad Lapidem (*Weiler zum Stein*) Diœceseos Marpacensis. Prorsus singulari modo præparavit hic cremorem Tartari & Aquam Vitæ; de quibus scriptum edidit, quod Experimentum Cremoris Tartari nuncupavit. Dedicatum erat Illustrissimæ Dominae Ducissæ, Ursulæ, Viduæ in Nürtingen, Anno 1633. Georgio Johanni autem prærogativâ Patriæ à fratribus binis præreptâ (tum temporis enim ægerrimè bini fratres recipiebantur in Ministerium) ex avito solo cedendum erat. Studiis itaque Tubingæ in Stipendio Fickleriano, in quod propter Cognationem cum D. Michaële Ficklero, Camerae Imperialis Spiræ Advocato & Procuratore, sui temporis Famigeratissimo, intercedentem, receptus erat, absolutis, in Craichgoam, à Præ-Nobili Domino, Georgio Philippo à Fenningen, in Euchtersheim ad informandam prolem vocatus, An. 1625. eodem anno Parochiam quoque Euchtersheimensem obtinuit. Hocque in tractu tam à Nobilibus, quorum plurimi regionem istam, nempe Creichgoviam inhabitant, quàm ab ignobilibus impensè honoratus atque dilectus, sed & mille calamitatibus bello tricennali vexatus tandem obiit, An. 1670. d. 1. Aprilis, cum prius horulam suæ mortis, quam accuratissimè

simè significasset. Superstitem is reliquit filium, M. Alexandrum Rudolphum, hodiè Pastorem Oppidi Megalo-Bottwariensis doctissimum, Dominum Collegam, dum ibi Diaconum agerem, de me insigniter meritum, surculum è stemmate suo in Illustri hoc Ducatu ultimum, jamjam senescentem, Annum quippe ætatis 68. ingressum & ad egressum, ut ipse scribit, sese accingentem, viribus tamen corporis & animæ hætenus valdè adhuc vegetum; cui hanc de Majoribus suis relationem memoratu non indignam verbotenus, exceptis tantum paucissimis, debemus. Deus T. O. M. optimum Senem & Evchetam devotum conservet!

Scripta Abbatis.

Leichpredigt über Prinzessin Johanna Elisabetha / Pfaltz-Gräfin bey Rhein / Tübingen / 1601. 4.

Leichpredigt über den Tod Balthasar Müschelins / auß 2. Chron. XXXV An. 1608. in 4.

Leichpredigt über Frau Barbara von Blaneckenhorn / auß Act. XVI. v. 11. 15. Tübingen / 1602. 4.

Predigten vom Saltz / Matth. V. v. 13. Manuscript.

DANIEL SCHROETLIN, ex Anti-Nat. 1556. stite Cathedralis Ecclesiæ Stuttgardianæ Abbas Adelbergensis & Superintendens Generalis, natus est Derendingæ an. 1556. d. 11. Julii Parentibus, Erasmo Pastore & postea Generali Superintendente Vaihingensi, & Clara

& Clara Matthæi Aulberi Theol. D. Filia. Amisso per præcocia fata Patre nondum sexennis apud Avum, tum temporis Præfulem Blavifontanum, Informatione Præceptoris Claustralis aliquandiu gavifus, Pædagogium deinde Stuttgardianum, sub cura Joh. Enslini, Consistorii Directoris frequentavit, ex quo 1569 ætatis 13. inter Alumnos Ducales Blabyrensis, biennio post Bebenhusani Collegii, tandemque 1575. Stipendii Ducalis cooptatus Magistri titulum 1577. promeruit. Theologiæ studio eâ diligentia incubuit, ut anno 1579. Georgio Friderico Marchioni Brandenburgico in Borussiam iter facturo comes & præco destinaretur; Ascaniam itaque cum internuncio Marchionis profectus aliquoties audiebatur, sed omissa principis peregrinatione non sine honorario rediit; unde mox 1580. ad Diaconiâ Vaihingensem, & ex ea ad Pastorum Bauischlatensem in Marchionatu Durlacensi, porro 1585. d. 9. Febr. ad Decanatum Schorndorffensem an. 1586. ad Stuttgardianum promotus; anno 1596. Lucæ Osiandro ad Præsulatum Adelbergensem translato succedens, Ecclesiasticis in Ecclesia Stuttgardiana Cathedralis, connexamque Consiliarii Ducalis in Senatu Ecclesiastico spartam adeptus, usque ad 1606. Stationem ornavit, quo consimiliter ad Abbatias traductus ab initio Alpirspacensem, deinde verò anno 1608. Adelbergensem cum Episcopiatu tractus illius Generali, & sessione in Consilio Provinciali Interiore obtinuit. (a) Connubium altera vice iniiit, primò cum Jac. Schroppii, Abbatis Mulfontani Filia, ex qua 16. annorum spatio 3. Filios & 5. Filias

5. Filias suscepit. Secundo 1598. cum Anna, quæ Septena prole Parentem fecit; Singularem iudicio & prudentia, consiliorumque dexteritate valuisse scribitur. Appropinquante Senio variis morbis, aurium videlicet tinnitu & vertigine obrutus terrena reliquit, d. 17. Decembr. 1623. ætatis 69. Schorn-dorffæ in Templo sepultus. Concionem exequialem habente M. Joh. Huzelino, Superintendente Schorn-dorffensi ex Dan. 12. versu ultimo. In Obitu, ejus S. C. Maicclerus, Poëta Laur. sic ἐπιγραμμά-τιξεν.

*Heu! moritur Daniel! quis nunc per jura Vindex
Arguet ac falsi crimina discutiet?
Assertor veri, recti defensor & æqui,
Atque pudicitiae quis modò testis erit?
Qualis enim Persis quondam fuit ille Prophetes
Talem inter SUEVOS hunc quoque fama tulit. (b)*

Scripta.

*Valet-Predigt zu Stuttgardt gehalten / Amos 9.
Stuttgardt / 1607. 4.
Leichpredigt über Annam von Engelshofen / An.
1595. Sub. 4.*

JOHANNES MAGEIRUS, Abbas Nat. 1560.
Bebenhusanus, Generalis Superinten- Cl. 1600.
dens & Senatus Provincialis in Consilio O. 1626.
Secretiore Adfessor, Præpositi Stuttgar-
diani supra laudati ex Anna Frisia, priori conjuge,
filius

(b) Epigramm, Libr. II. p. m. 44.

filius in cunis vagire cepit Stuttgardia, ubi d. 22. Aug. A.C. 1560. baptismi lavacro initiatus. Literarum primitias Vaihingæ partim in Scholâ, partim Maulbronnæ in Collegio Alumnorum, sub Inspectione Patris, ibi Superintendentem Specialem & Generalem, hic Abbatem agentis libavit. Solidiorem verò linguarum & Philosophiæ Cognitionem in Aca-
demiâ Tubingensi & Stipendio Ducali hausit, studiosorum Albo anno 1579. insertus. Consuetis honoribus Philosophicis redimitus Verbi divini opsonia, & verioris Theologiæ lautitias degustare cepit, in Repetentium, quos vocant, numerum cooptatus. Inde suis paternisque meritis suffultus per gradus officiorum legitimos ad summas in hoc Ducatu dignitates adspiravit. Ministerium quippe ingressus, Herrenbergæ ut Diaconus An. 1584. Exactoque biennio Stuttgardiam vocatus Diaconatum primò, dein Pastorum ad D. Leonhardum administravit. Inde An. 1589. Backnangam ad Antistitium, & post novennium An. 1598. ad Episcopiam Dioeceseos Göppingensis Specialem pervenit. Quam triplex Infula ordine quæque suo subsecuta est, videlicet Anhusana. An. 1609. Denckendorfensis anno 1612. tandemq; Bebenhusana an. 1619. d. 14. Febr. cum Sessione inter Ordines Provinciales in Selectiori Senatu ut plurimum connexâ. In thorum adscivit Juditham, Marci Aulberi, Pastoris Beinsteinensis filiam Anno 1584. d. 7. Novembr. Honorificam ejus, sed paucis mentionem injicit Clar. Serpilius Epitaph. Th. Suev. p. m. 47. Elogia Viri Epitaphium Bebenhusæ in Templo extans hisce verbis adumbrat:

D. S.

JOHANNES MAGEIRUS, Cœnobii hujus XXXIII. sed Augustanæ Confessionis VII. Abbas, Consiliarius Wirtembergicus & Generalis Superintendens, Pietate Virtutibus & Meritis in Patriâ Clarissimus. In Ecclesiæ Christi Herrenbergæ. Stuttgardiæ. Backnangæ & Göppingæ Tribus itidem Monasteriis. Anhusano. Denckendorffen- si Bebenhusano XLII. Annos magnâ fide inserviens Piè tandem obdormivit XI. Junii, A. Ch. MDCXXVI. Ætat. LXVI. cui Deus beatam Resurrectionem largiatur.

Conf. Bruhnnii Synopt. Libell. p. 78.

Scripta.

Sich predigt über Herrn Raban von Liebenstein/ Phil. I. Tübing. 1600. 4.

über Joh. Andrea / Abbt zu Königsbronn/ 1602. 4.

über *Wilhelmum Mögling*, Abbt zu Königsbronn/ auß Ps. 34. 20. Tübingen/ 1602. in 4.

Ereue Warnung für dem Calvinischen Weg
Weiser Georg Hanfelds zu Bretten / Tübingen/ 1592. in 4. *Patris nomine exaratum.*

GEOR.

Nat. 1560

Clar. 1600

Ob. 1616.

GEORGIUS VITUS, SS. Theologiae Doctor & Abbas Anhusanus, Serenissimi Wirtembergiae Ducis Consiliarius, spiritum vitalem primum hausit Mezingae, oppidulo infra Uracum sito (a) A. 1560. Literas cum partim in trivio, partim in phrontisteriis Monasticis & Academia Tubingensi didicisset, Ministerium verbi divini subiit Nurtingensi in Ecclesia, cujus An. 1587. Diaconus fuit ordinatus. Inde ad Parochiam Lustnaviensem & Vicinarum Inspectionem promotus anno 1596. paulò post summos in Theologia honores impetravit. Laboribus ibi per Sexennium exantlatis Gröningensis Ecclesiae & Dioeceseos gubernationi admotus, tandem Danieli Schrötlino in Antistitis Cathedralis & Adsefforis in Synedrio Stuttgardiano Splendidissimo Munere Anno 1606. successit. Biennio tamen vix peracto Lauffam, nescio quâ de causâ, ad istius Ecclesiae Regimen translatus est; denique An. 1610. Infulâ Cœnobii Anhusani redimitus cum familiam eò transtulisset, urgente mox corporis inbecillitate clementissimo Principis, Johannis Frideri permisso, Stuttgardiam cum suis reversus, reliquum vitae in ædibus, quas ibi possidebat proprias, exegit. (b) In matrimonio secundo habuit Rosinam Balthasaris Biddembachii, Præpositi Stuttgardiani, filiam, antea Johanni Schopfio nuptam, ex quâ Eberhardum, Pastorem Ensingenensem factum, sustulit. Vir non minus eruditus, quam laboriosus, qui scriptum Biblio-

rum

(a) Brunnii Syn. p. 52.

(b) Gabelcoveri Chronicon Stuttgard.

rum Harmonicum magna cum industria & metho-
do singulari adornavit, celebrium Scriptorum nume-
ro adscriptus à G. M. Königio. (c) Nonnullorum
vel æqualium, vel superiorum odiis exercitatum fuis-
se, non vanis indiciis colligimus. Vivis excessit non
invitus Stuttgardia d. An. 1616. De Scriptis conf.
Draudius.

Scripta.

Doctrinale Bibliorum Harmonicum, Lauinge, An.
1613. in fol.

Schwanen - Gesang / oder CXXII. Predigten
über die Epistel an die Römer von Balthas
Widembach / Probst zu Stuttgardt gehal-
ten / Franckfurt / 1615. in 4.

Reichpredigt über Jungf. Künigunda Margareta
Hoffassin, auß Sap. IV. Lauingen / 1612. 4.

JOHANNES REICHARTUS, Nat. 1564.
Pastor Ober-Riexingensis, Reisthæ in Cl. 1604.
districtu Herrenbergensi natus An. Chr.

1564. Molitoris Rustici filius, & Augustini Brunnii,
sæpius memorati, ex Adelheidâ Grammerinâ pri-
vignus. Quem 5. annorum puerulum is à stivâ, ut
dicitur, divino auxilio & illustri adjutus subsidio ad
studia literarum & S. Ministerium, Tubingam in
illustre Stipendium traduxit. Ibi Magistri titulum
adeptus Ministrum Ecclesiæ deinceps in Viculo Rieth
propè Vaihingam eò missus egit. Inde permissio-
ne & jussu Illustrissimi Principis Ludovici Baronum

Y

Lim-

Limpurgiorum semper liberorum Concionator Au-
 licus, duobus in locis Sulzbach & Ober-Roth/
 per 11. annos factus est. Tandem in Ducatum re-
 vocatus Ecclesiæ Ober-Riexingensi præfuit anno
 1615. Clarus aliquot Concionibus & Pœma-
 tis. (a)

Nat. 1562.

Cl. 1601.

Ob. 1625.

MELCHIOR VOLCIUS, ex Senio-
 re Augustano Abbas Mulifontanus
 & Generalis Superintendens, in mundum
 prodiit Megalo-Bottwariæ in Wirtem-
 bergiâ An. 1562. Patre Christiano Volcio, Viro-
 Consulari; Literarum fundamenta cum feliciter je-
 cisset in Schola patriæ, & Monasteriis Anhusæ, Adel-
 bergæ & Bebenhusæ, Tubingam in Ducale Stipen-
 dium receptus Magistri titulum tertio inter 26. Com-
 petitores loco consecutus, Theologiæ se mancipavit
 totum. Officiis idoneus Præceptorem primò Beben-
 husanum, deinde Diaconum Böblingensem quadri-
 ennio egit. Exin Parochus Ecclesiæ Wangensis pro-
 pè Stuttgardiam; porrò, circa annum 1591. Blaby-
 rensis Oppidi Pastor & Diœceseos Superintendens
 ordinatus. Isthinc famâ florens Augustam Vinde-
 licorum vocatus, ex Principis Würtembergici con-
 cessione illius Ecclesiæ ad S. Annam Antistitium 12
 annis gessit. (a) Anno 1617. in Patriam revocatus,
 Abbatiam Anhusanam, & biennio post Maulbron-
 nensem cum Tetrarchia Generali & Sessione in Se-
 natu Ordinum Provincialium Majore impetravit.
 Matrimoniali vinculo sibi anno 1588. sociavit Bar-
 baram,

(a) Brunn, l. c. p. 86.

(a) Aug. Brunni Libell. Syn. p. m. 110.

baram, Wilhelmi Elenheinzi Specialis Superintend-
 entis Böblingensis filiam, cum quâ 34. annis sua-
 viter vixit, factus ex ea 12. Liberorum Parens. Scri-
 ptis variis contra Pontificios, præsertim Jacobum
 Gretserum, Conradum Vetterum & Georg. Pome-
 rium Jesuitas inclaruit. (b) Vitam cum morte com-
 mutavit anno 1625. d. 9. Decembr. ætatis 63. Mi-
 nisterii 37. Funeri parentavit M. Joh. Heinrich Wie-
 land, Ephorus Knittlingensis, ex Psalmo 68. v. 20.
 quam vide plur. Epigramma M. Joh. Jac. Kneerii,
 Pastoris Schüzingensis non inelegans sic habet:

*Rixa oritur, meus est Melior, vult Teccia tellus,
 Urbs Augusta negans asserit esse suum.
 Hanc interveniens rixam, dissolvit Jova,
 Neutrius vestrum, sed meus, inquit, erit.*

De Scriptis conf. Biblioth. Classica. & Ephraimi Præ-
 torii Biblioth. Homil. Cenotaphium Maulbronnæ
 antehac, nunc Syndelfingæ suspensum, hæc habet:

NOSTRA CIVITAS IN COELIS.

D. O. M. S.

MELCHIOR VOLCIUS, Christia-
 ni, F. Bottvvarius Wirtemberg.
 Ateneris Domi, Anhusæ, Adelbergæ,
 Bebenhusii, & Tubingensi Academia
 Y 2 inter.

(b) Vid. Bibl. Class. 2. p. 24. 78. 79. & ipsius Scripta.

inter Princ. Alumnos pietate , moribus
& Literis, tam humanioribus quam sa-
cris egregiè excultus, cum post Magi-
sterii honores præclara dona sua pri-
mum in Bebenhusana Schola, Cœno-
bio suprà biennium Præceptor , mox
Böblingæ quadriennio Diaconus, post
Wangenheimii quadriennio Pastor,
inde Blabyræ novennio Superattendens.
Abhinc Augustam Vindelicorum mis-
sus , duodecennio Senior Ecclesiæ Jesu
Christi, voce , stylo & opere , maxima
fidei, industriæ & roboris laude probaf-
set, in patriam revocatus, & Anhusano
quidem Anno 1616. decimus nonus,
huic verò Cœnobio An. 1619. quadra-
gesimus quartus, sed Reformati deci-
mus Abbas præfectus , Consiliarius
Princ. Wirtemb. & Superintendens Ge-
neralium unus constitutus ; Denique
Patrii Sanctioris Senatus Collega Anno
1620. adjectus, officio suo undique ad
annum usque 1626. piè , rectè & cir-
cumspectè , pari doctrina & Exemplo
perfunctus , hujusque 9. Decembris,
ætatis 63. Ministerii 37. ad Deum beata
solutione rediens, Vir pluribus nomi-
nibus , meritisque Reverendus & Con-
spiciuus:

spicuus: gratitudine & pietate Lugubri
Barbaræ Elenheinziæ quondam Con-
jugis, quacum prole duodenaria piè
suscepta, triginta octo annis sancta con-
cordia vixit, & superstitibus tunc sex,
nunc quatuor tantum liberis, hoc sui
Monumentum, tristeque bonis deside-
rium reliquit.

Scripta.

Siechpredigt über den Tod *Hieronymi Baroners*,
auf 1. Buch Mos. XV. Augspurg / 1606.
in 4.

Zwey Predigten von der Pöbstischen Geisse-
lung, Procession, über *Esaia LIII*. Tübingen/
1607. in 4. Augspurg / 1607. in 4.

Eine Predigt vom Beruff der Kirchen: Dies-
ner / auf *Matth. IV*. Augsp. 1607. in 4.

Kettung der Predigt auf *Matth. IV* vom Be-
ruff der Kirchen: Diener / wider den zusam-
men gestümpeltenkehr, Besern *Georgii Pome-
rii* eines Pöpstischen Sycophanten / Franck-
furth / 1608. in 4.

Bericht über eine hochwichtige auf den VII. Ar-
ticul Augspurgis. Confession gegründte Frag
samt einem Gegen-Bericht / *Petri Varamundi*,
Ingolstatt / 1609. in 4.

Antwort auf das falsch: genannte Evangelisch
Examen Fratris Marquardi Leonis, Lauingen/
1609. in 4.

Furia Jesuitica, à Jac. Gretsero & Conrado Vettero Jesuitis, contra Prædicantes Augustanos emissæ ac iisdem remissæ, in quibus proprio ipsorum Argumento capitalis criminis prædicantibus falsò intentato convincuntur, simulque causa Cambilbonica explicatur nomine Augustani Ministerii! Augusta Vin-del. 1611. in 8.

Wuth und Tobucht zweyer Jesuiten Jacob Gretzers / und Conrad Vettters / darinn sie beyde einer den Prædicanten in Augspurg fälschlich zugemessenen hochsträfflichen That mit ihren eigenen Argumenten überzeugt / und zugleich die Cambilbonische Sache erklärt würd / Tübingen / bey Cellio, 1611. in 4.

Leichpredigt über Jacob Rulich / auß Num. XX. Anno 1612. 4.

Sechs Predigten von der Eheurung über Ezech. XIV. 12 -- 14. Augspurg / 1615. 4.

Zwo Ernd - Predigten über Marc. VIII. v. 1. seq. Augspurg / 1615. in 4.

Valet - Predigt zu Augspurg gehalten über 1. Sam. XII. Augspurg / 1617. in 4.

Manuscriptum.

Continua & immota Deductio Doctrinæ Lutheranae ex Patribus per omnia Secula; justus Tomus in folio An. 1621. absolutus & extans in Archivo Ducalis Consistorii.

Nat. 1563. **P**AULUS RUCKERUS, Abbas Hir-
Cl. 1600. sovianus Generalis Superintendens &
Ob. 1627. Serenissimi Consiliarius, vitam exorsus est
 Kircho-Teccia 1563. d. 16. Jan. Patre Jo-
 hanne,

hanne, Superintendente deinde Præposito Denckendorffensi, Matre Helena, Andreae Osiandri, Senioris, Theologi & Controversia de Justificatione notissimi, Vidua; quibus sanctè educatus pietatem omnium Virtutum Basin & Scopum didicit. Naturæ bonitate & felici ingenio præditus, fundamenta literarum sub Præceptore, Jacobo Weckerlino, jecit in Schola Kirchheimensi. Anno ætatis 12. examen subiens eos ostendit profectus, ut anno sequente An. 1576. in Cœnobium Bebenhusanum reciperetur. Anno 1577. æt. 14. Baccalaureatus, & 1581. Magisterii gradum consecutus. Anno 1583. vix vicennis Ecclesiæ operas jamdum præstitit Maulbrunnæ, Præfulis Jacobi Schroppii vices cum laude obiens. Ministerio plene immissus Bietighemii Diaconum, an. 1586. ætatis 24. deinceps Wiernshemii Pastorem, an. 1587. porro anno 1590. Iptingæ; mox anno 1591. Specialem Leobergæ, & anno 1595. Böblingensis Ecclesiæ Superintendentem egit per 22. annos; quibus elapsis Hirsoviensem Abbatiam & Sessionem in Senatu Ordinum Provincialium majore obtinuit. Conjugem duxit Magdalenam, Wilhelmi Elenheinzii Specialis Böblingensis Filiam unâ tantum prole fecundam, quæ mox emarcuit. Commendatur à Joh. Val. Andreae, discipulo quondam suo, qui eum ut patrem per omnem vitam luxit, ab eo impensè vicissim dilectus & anno 1620. d. 12. Martii, Ecclesiæ Calvinensi commendatus, à judicii maturitate, solidâ eruditione, peritia Musices Instrumentalis, facilitate conversationis, frugalitate & integritate vitæ, juvandi promptitudine, lenitate & humanitate. Botanices studio, quam à Matre (mortuo Patre illius ad Phar-

macopæum Aulicum constituto annuo salario traducta) hauserat, pestis anno 1596. Böblingæ grassantis tempore Auditoribus insigni adminiculo fuit. Humanis tandem valedixit tussedine & catarrho exhaustus anno 1627 d. 9. Jan. Concione defunctum laudavit prædictus J. V. Andreæ tum temporis Superintendens Calvensis ex 1. Sam. 25. v. 1. addito Epitaphio, quod sic sonat:

PAULUS RUCKERUS, Johannis Filius, Kirchemio-Teccius Cœnobii hujus XXXVIII. sed reformati VI. Abbas. Principis Wirtemb. Consil. & Patriæ Antistes meritissimus, postquam Ecclesiæ Christi Maulbronnæ III. Bietigheimi I. Wernshemii III. Iptingæ I. Leobergæ. IV. Böblingæ XXII. & hic X. annis voce & exemplo, magna fide & dexteritate infervissset, Ministerii 44. Matrimonii XLI. ætatis LXIV. 9. Januarii, 1627. anno, vitæ simili placidâ morte obdormiens, atque huc ad lætum usque Tubæ Dei sonum depositus omnibus ordinibus maximum Sui desiderium reliquit.

*Sancta fides, viridis doctrina & candida Vita
Abbatis Pauli condita sunt tumulo.*

Vid. Conc. Funcbr. plur.

INDEX II. THEOLOGORUM

Primæ Partis.

Alphabeticus.

A.

<i>Jacobus</i>	<i>Andrea D.</i>	<i>Pag. 98</i>
<i>Johannes</i>	<i>Andrea.</i>	<i>305</i>
<i>Johannes</i>	<i>Assum.</i>	<i>296</i>
<i>Matthæus</i>	<i>Aulberus (al. Alberus.) D.</i>	<i>51</i>

B.

<i>Jacobus</i>	<i>Beuerlinus, D.</i>	<i>82</i>
<i>Balthaserus</i>	<i>Bidembachius, D.</i>	<i>142</i>
<i>Eberhardus</i>	<i>Bidenbachius, D.</i>	<i>124</i>
<i>Wilhelmus</i>	<i>Bidembachius, D.</i>	<i>168</i>
<i>Christophorus</i>	<i>Binderus Senior.</i>	<i>68</i>
<i>Thomas</i>	<i>Birkius.</i>	<i>294</i>
<i>Ambrosius</i>	<i>Blaurerus.</i>	<i>18</i>
<i>Joannes</i>	<i>Brenzius, Senior.</i>	<i>23</i>
<i>Joannes</i>	<i>Brentius, Junior, D.</i>	<i>178</i>
<i>Augustinus</i>	<i>Brunnius.</i>	<i>112</i>

C.

<i>Joannes</i>	<i>Cementarius.</i>	<i>317</i>
	<i>T 5</i>	<i>Nicolaus</i>

Index II.

Nicolaus	Cancerinus.	Pag. 159
Bartbolomæus	Caseus.	62
Matthæus	Cbytraeus (J. Kochbasse.)	38
Martinus	Clessius, Senior.	5

D.

Philippus	Dagius.	63
Rupertus	Dürrius, D.	121

E.

Henricus ab	Efferben, D.	232
Balthasarus	Elenbeinzius.	129
Jobannes	Esthoferus.	132

F.

Jobannes	Fabricius.	42
Martinus	Frechtus, D.	42
Hermannus Henricus	Frey.	234
Laurentius.	Friseus, D.	45

G.

Jobannes	Gaylingius.	I
Stephanus	Gerlachius, D.	202
Casparus	Græterus.	40
Philippus	Græterus.	184
Andreas	Grammerus.	176

H.

Anselmus	Hagenlojus.	309
Melchior	Hegelinus.	184
Georgius	Hala.	22
Oseas	Hala.	221

Marcus

Index II.

<i>Marcus</i>	<i>Heilandus.</i>	<i>Pag. 47</i>
<i>Jacobus</i>	<i>Heilbronnerus, D.</i>	<i>222</i>
<i>Philippus</i>	<i>Heilbronnerus, D.</i>	<i>210</i>
<i>Jacobus</i>	<i>Heerbrandus, D.</i>	<i>70</i>
<i>Philippus</i>	<i>Heerbrandus, D.</i>	<i>133</i>
<i>Christophorus</i>	<i>Heermannus, D.</i>	<i>191</i>
<i>Otto Leonhardus</i>	<i>Hoffsessius.</i>	<i>59</i>
<i>Wilhelmus</i>	<i>Holderus.</i>	<i>191</i>
<i>Ægidius</i>	<i>Hunnius, D.</i>	<i>253</i>
<i>Joannes</i>	<i>Huzelinus.</i>	<i>247</i>

I.

<i>Joannes</i>	<i>Isenmannus.</i>	<i>53</i>
----------------	--------------------	-----------

K.

<i>Matthæus</i>	<i>Kochhase, s. Chytræus.</i>	<i>38</i>
-----------------	-------------------------------	-----------

L.

<i>Casparus</i>	<i>Lucius.</i>	<i>265</i>
<i>Wilb. Frider.</i>	<i>Luzius, D.</i>	<i>276</i>
<i>Polycarpus</i>	<i>Lyserus, D. Senior.</i>	<i>281</i>

M.

<i>Joannes</i>	<i>Magirus, Senior.</i>	<i>161</i>
<i>Joannes</i>	<i>Magirus, Junior.</i>	<i>333</i>
<i>Wilhelmus</i>	<i>Mæglingius.</i>	<i>307</i>

N.

<i>Jodocus</i>	<i>Neobolus.</i>	<i>55</i>
<i>Samuel</i>	<i>Neubeuser.</i>	<i>137</i>

O.

<i>Conradus</i>	<i>Oetingerus.</i>	<i>3</i>
<i>Lucas</i>	<i>Osiander, Senior. D.</i>	<i>146</i>
	<i>Joannes</i>	

Index II.

P.

Joannes	Parfimonius.	87
Jacobus	Pfeffingerus.	3
Paulus Constantinus	Pbrygio, D.	12
Joannes	Piscarius.	335
Jeremias	Pistor.	279
Conradus Wolffg.	Plazius, D.	138

R.

Joannes	Reichartus.	337
Henricus	Renzius.	126
Johannes	Ruckerus.	94
Paulus	Ruckerus.	342

S.

Conradus	Samius.	7
Basilus	Sattlerus, D.	237
Casparus	Sauterus.	214
Johannes	Schmidlinus.	233
Johannes	Schopfius.	187
Daniel	Schrötlinus.	331
Jacobus	Schroppius.	122
Joannes	Schulerus.	301
Salomon	Schweiggerus.	275
Johannes Georg.	Sigmartus, D.	319
Erhardus	Snepfius, D.	8
Theodoricus	Snepfius, D.	89
Thomas	Spindlerus.	160
Christophorus	Stæblinus, D.	316
Joannes	Stecherus.	201

Casparus

Index II.

T.

Casparus
Primus

Thummius.
Truberus.

Pag. 60
56

U.

Valentinus
Antonius
Georgius
Andreas
Abel
Georgius
Matthæus
Georgius
Melchior

Vannius.
Varenbillerus, D.
Udal.
Veringerus.
Vinarius.
Vitus, D.
Vogelius, D.
Volmarius.
Volzius.

14
311
61
303
130
336
64
239
338

W.

Henricus
Joannes
Joannes
Israël
Nicolaus
Alexander

Weickersreuterus, D.
Weiningerus.
Wesenbeccius, D.
Wielandus.
Wielandus.
Wolfarthus.

46
248
219
279
246
328

Z.

Wilhelmus

Zimmermannus, D.

182

F I N I S.

Fischlin, Ludwig Melchior, 1672-1729

Memoria Theologorum Wirtembergensium Resuscitata h. e. Biographia
Praecipuorum Virorum, qui à tempore Reformationis usque ad hanc nostram
aetatem partim in Ducatu Wirtembergico Verbum Domini docuerunt, partim
extra suam hanc Patriam vocati Ecclesiae Christi aliis in terris
inservierunt, atque Vel scriptis Theologicis, vel officiorum dignitate,
Bd.: 1.

Ulmae 1709

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- Bio 2163 -1
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11235685-2
VD18 15537587-001